

ave maria

**GLASILO SESTARA DOMINIKANKI
KONGREGACIJE SVETIH ANĐELA ČUVARA**

GOD. XL., br. 3 (116) 2021.

SADRŽAJ

Riječ č. majke s. Jake Vuco	3
Iz Uredništa AM (s. S. Sente)	5
Glas Crkve: Sažetak pripremnog dokumenta Biskupske sinode.....	6
Papa redovnicama, Savjet pape Franje	9
Tko su anđeli čuvari	10
Sv. Josip – zaštitnik hrvatske domovine (D. Borovčak)	12
Marija – Homilija biskupa Vlade Košića o krunici	15
Ozanina stranica: Kult Bl. Ozane u književnom stvaralaštvu (M. Lukić).....	19
Iz Tajništva Kongregacije (s. B. Bagudić)	26
IDI – Uz godinu sv. Dominika: Propovijed Učitelja reda (prij. S. J. Dražić).....	29
Sv. Dominik, svjetlost Crkve (s. J. Dražić).....	34
BOLONJA – Pogledaj sad ili nikad (M. Dokoza)	35
Proslava sv. Dominika u našim samostanima (ur. s. Sente)	39
Treća točka konstitucija, dominikanska duhovnost (sem.r. s Manes).....	45
Proslava Svetih Aandela čuvara u Korčuli i na Škrupama (s. J. Dražić i A. Medić).....	54
Obnova zavjeta s. Natalije Cindrić (s. S. Sente)	57
Duhovne vježbe u Korčuli i izlet na Mljet (s. M. Puškarić)	57
Oproštaj od dominikanki u Gružu	59
Oproštaj od s. Ivice u Maksimiru (www.dominikanci.hr)	60
Sestre iz Montreala stigle u Hrvatsku (Vjesnik Misije)	62
Promjena sestara u župi Pregrada (s. B. Rudić)	63
Osmi dani Kongregacije (s. J. Dražić)	65
37. Redovnički dani (ur. s. Sente)	68
Spomen na svete i pokojne OP Reda (P. Mrđen)	70
Mlade mise fr. Mate Trupine i fr. Saše Bukvića.....	73
Novi dominikanski đakon	75
Ostale vijesti iz dominikanske obitelji (sabrala s. S.. Sente)	76
Aktivnosti DV Bl. Hozana i Anđeli čuvari	88
Velikani OP Reda: Rajmund Kupareo (sem. r. s. J. Dražić)	90
Da se bolje upoznamo: s. Ivica Jolić (intervju s. S. Sente)	99
Što ima nova u kat. knjižarama: (sabrala s. Slavka S.)	106
Što kažu naše najmlađe: Dođe i taj dan (s. M.M.Šutalo)	113
Josipa Komšić se predstavlja	114
Mirela Slišković se predstavlja	115
Ana Babić se predstavlja.....	118
Duhovna obnova u novicijatu (s. A. Radoš)	118
Sv. Toma Akvinski jedinstveni pjesnik euharistije (sem.r. s. N. Cindrić)	119
Euharistija kao vrhunac kršćanskog i Bogu posvećenog života (sem.r. s. M. Turi)	127
Stranice povijesti: s. Hozana Peran (I. Armando)	134
Zabilješke Nevena Fazinića	143
Naši pokojnici: s. Ljubica Kozulić,	147
s. Ladislava Rakuljić	153
Manda Vidaković (s. M.M. Ilić)	160
Jaka Prcela (s. T. Bešlić)	161
Mato Barišić (s. A. Barišić).	162
Jozo Filipović (s. Milena i s. Marija Filipović).....	163
Meditativni trenutak: Božićna devetnica (s. K. Maglica).....	165
Agronomov zeleni kutak: Maslinovo ulje (s. S. Sente i N. Fazinić)	172
Razbibriga: (s. S. Sente)	175

GLASILO SESTARA DOMINIKANKI
KONGREGACIJE SVETIH ANĐELA ČUVARA
Uređuje: s. Slavka Sente, Zagreb, Kruse 44/a

Tel. (01) 6129-210; e-mail: slavka.sente@gmail.com ili ssente@inet.hr

RIJEČ ČASNE MAJKE

Drage sestre i braćo, buduće sestre,
poštovani prijatelji i svi ljudi dobre volje!

Kada se pripremamo za nešto novo, iza nas ostaje dio povijesti koju ne možemo promijeniti, koju ne možemo ponoviti. Taj period povijesti nastanio se u nama kao nešto lijepo, ili manje lijepo, ostavio je trag na nama i okolini... Mi jesmo dionici svijeta u kojem živimo, ali živimo za jedan drugi svijet; bolji, skladniji, topliji, ljepši, svijet u kojem vlada Ljubav! Bog ljubi čovjeka neizmjerno i neumorno. Unatoč padovima, neznanjima, ljutnjama, nemirima, vrludanjima - On je Ljubav i milosrđe! Sva previranja i svakodnevna iskustva daju nam nove poglede, daju nam nove nade, ohrabruju nas za nove dane i bude u nama želju za kvalitetnijim i smislenijim životom u ljubavi i zajedništvu.

U situaciji kada se oko nas događaju čudne stvari, kada ljudi uvjereni u svoje stavove, ne vide i ne priznaju tuđe, kada

vlastitim ili tuđim razmišljanjima stvaraju opću zbrku ili ispoljavaju svoju nesigurnost, mi smo još više pozvani upirati pogled na ono bitno, na Njega koji jedini upravlja našim životom.

Bog veliki i najveći, Bog moćni i najmoćniji, Bog – istinska mudrost i prava dobrota, takav Bog postaje čovjek. Maleni, rođeni čovjek, čovjek od krvi i mesa, čovjek ranjen siromaštvom i hladnoćom, čovjek neznatan uz velikane svijeta i moćnike naroda, čovjek u naručju čiste Djevice, neznane i čiste. Bog kojemu je jedini razlog dolaska na zemlju ljubav prema čovjeku, ljubav prema čovjeku koji ga prima i čeka, koji ga uvažava, koji u njegovu svjetlu gleda svijet i sve što se događa u njemu, ali i čovjeku koji sve negira, sve obezvrjeđuje... Bog uvijek dolazi jer čovjeka ljubi i stalo mu je do svakoga!

A mi? Je li naše čekanje radosno, je li naše življenje radosno, je li naše redovništvo vidljivo, jesu li naša djela plodnosa, jesu li naše riječi tople i oplemenjujuće, je li naš pogled ohrabruje, je li naša molitva ustrajna, je li moje srce velikodušno, je li moja ljubav sve podnosi, sve zaogrne, sve može! O, kada bi tako bilo! Već bi raj živjeli na zemlji! Zato dolazi Bog, Božić, zato svake godine dolazi, zato svakog jutra dolazi, zato me svaki put nanovo zove, zato mi uvijek prašta, zato me uvijek čeka! Zar zato i ja svake godine ne čekam Božić? U pripravi za

Božić pokušavamo otvoriti svoja čula za ono unutarnje, otvaramo svoje srce za najvrijednije, osluškujemo nadahnuća koja nam dižu duh i jačaju sile.

Betlehem je svako naše mjesto, štalica je svaka naša kuća, anđeli i danas s neba pjevaju... Neka i ovog Božića naša srca budu Betlehem u koja se spustio Bog, neka naše zajednice budu topla skloništa u hladnoćama, vjetrovima i kišama, neka svaka od nas s anđelima pjeva pjesmu Bogu - *Slava Bogu na visini, a mir ljudima dobre volje!!!*

Drage sestre, draga braćo, svakome posebno želim sretan Božić, neka nam svjetlo rođenog Boga obasjava živote da donosimo prave odluke, da uvijek znamo *izabrati bolji dio koji nam se ne može oduzeti!* Neka Bog po nama malenima otkriva svoju veličinu. Neka nam svima skupa bude putokaz i orijentir! Molimo jedni za druge i preporučajmo se svijetlim, svetim uzorima dugačke i bogate dominikanske povijesti.

Sretan Božić i blagoslovljenu cijelu nadručnu godinu, da budemo bolji i još više Njegovi!

s. Jaka Vuco, vrhovna poglavarica

Približava se kraj još jedne građanske godine; (crkvena je već završila prije mjesec dana). Ponekad nam se čini da vrijeme leti, a ponekad je presporo, nikad ga dočekati. Bilo kako bilo, svi koji ovo pišu ili čitaju znaju dobro da nam je svaka minuta, dan, mjesec i godina darovana. Vrijedno je i uljudno otvoriti dar, pogledati što je u njemu. Darovi su različiti, prema potrebi pojedinca, ali jedan je poklon za sve isti, a opet različit. Nudi nam se svakoga dana. To je **nova prilika**, odnosno, još jedno vrijeme! Vrijeme za kajanje i vrijeme za praštanje, vrijeme za darivanje sebe i vrijeme za zahvaljivanje. Tko dobro iskoristi tu priliku, dočekuje svaki novi dan radosnije i spremnije, unatoč brojnim strahovima i neizvjesnostima, trenutno zbog korone, ali i zbog mnogih drugih stvari. Ali, ako malo promislimo, mi imamo mnogo više razloga za optimizam, za nove izazove o kojima nas izvještava i ovaj novi broj AM.

Andeli čuvari su nam donijeli tri nove novakinje, sv. Dominik nas je okupljaо u svim zajednicama, s nekimа se 'družio' i u Bolonji. Mlade sestre se sve odvažnije 'bacaju' u suvremeno propovijedanje – navještanje kraljevstva Božjega na raznim mrežnim stanicama. U proteklom su nas razdoblju pretekle u vječnost čak dvije naše sestre: s. Ljubica i s. Ladislava. U ovoj godini knjige, uvjerenja sam da će svaka pročitati barem AM, od korice do korice, i saznati još puno zanimljivih vijesti iz dominikanske obitelji u domovini i inozemstvu. Najljepša je vijest, a također i potvrda, da sveti Dominik ustrajno zagovara svoje djelo već više od 800 godina, a sv. Josip čeka 'narudžbe' u svojoj božanskoj radijnici. Podsjecamo također kako o. A. M. Miškov već sto godina, od preminuća (1922. – 2022.) promatra svoj uradak – našu Kongregaciju i šalje joj blagoslove, a mi ga molimo da nam isprosi nova, sveta zvanja. Kongregacija broji već 115. rođendan. Dogodine proslavljamo 120. obljetnicu dolaska sestara na korčulansko tlo. Mogli

bismo nizati i niz drugih **prilika** koje su nam darovane, ali sigurna sam da ih se sa zahvalnošću sjeća svaka, ponaosob.

U takvu ozračju otkrivanja bezbrojnih Božjih darova, želim svima sretan i radostan Božić, a novu Godinu punu **novih prilika**, nadahnjuća i odvažnosti na putu svetosti.

Urednica

Sažetak pripremnog dokumenta Biskupske sinode "Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje"

U listopadu (9.10.) 2021. svečano je započeo crkveni hod Sinode u Rimu, posvećen sinodalnosti u Crkvi, a u svakoj partikularnoj Crkvi 17. listopada. Temeljna etapa bit će proslava XVI. redovne opće skupštine Biskupske sinode, u listopadu 2023., nakon koje će uslijediti etapa provedbe, koja će ponovno uključiti partikularne Crkve. Ovim sazivom papa Franjo poziva cijelu Crkvu da se propitkuje o odlučnoj temi za njezin život i njezino poslanje: »Upravo je put sinodalnosti put koji Bog očekuje od Crkve trećeg tisućljeća«. Hodeći zajedno i razmišljajući o prijeđenom putu, Crkva će moći iz onoga kroz što prolazi učiti koji su to procesi koji joj mogu pomoći živjeti zajedništvo, ostvariti sudjelovanje, otvoriti se poslanju. Naš *zajednički hod* jest, naime, ono što najviše ostvaruje i očituje narav Crkve kao hodočasničkoga i misionarskoga Božjega naroda. Put sinodalnosti potiče i pomaže odgovoriti na osnovno pitanje: kako se ostvaruje danas taj *zajednički hod* koji omogućuje Crkvi naviještati evanđelje u skladu s poslanjem koje joj je povjereno; i koje nas to korake Duh poziva učiniti kako bismo rasli kao sinodalna Crkva? Zajedničko suočavanje s tim pitanjem zahtijeva osluškivanje Duha Svetoga, koji po put vjetra »puše gdje hoće; čuješ mu šum, a ne

znaš odakle dolazi i kamo ide« (Iv 3,8), ostajući otvoreni za iznenađenja koja će nam zasigurno prirediti na tome putu.

Naš *zajednički hod* jest, naime, ono što najviše ostvaruje i očituje narav Crkve kao hodočasničkoga i misionarskoga Božjega naroda.

Ovo su glavne smjernice, koji izražavaju sinodalnost kao oblik, način života i ustrojstvo Crkve:

- spominjati se kako je Duh vodio Crkvu na njezinu povjesnom putu i poziva nas danas da zajedno budemo svjedoci Božje ljubavi;
- živjeti sudionički i inkluzivan crkveni proces koji pruža svima – napose onima koji se iz raznih razloga nalaze na marginama – priliku da se izraze i da se čuje i njihov glas kako bi pridonijeli izgrađivanju Božjega naroda;
- prepoznati i cijeniti bogatstvo i raznolikost darova i karizmi koje Duh slobodno razdjeljuje, za dobrobit zajednice i u korist cijele ljudske obitelji;
- isprobati sudioničke načine ostvarivanja odgovornosti u naviještanju evanđelja i u predanom zalaganju za izgrađivanje ljepšega svijeta pogodnjeg za život;

- istražiti kako se u Crkvi živi odgovornost i moć, kao i strukture po kojima se njima upravlja, iznoseći na vidjelo i pokušavajući preokrenuti predrasude i iskrivljene prakse koje nemaju korijen u evanđelju;
- ovjeroviti kršćansku zajednicu kao vjerdostojnog subjekta i pouzdanog partnera na putevima socijalnog dijaloga, ozdravljenja, pomirenja, uključivanja i sudjelovanja, obnove demokracije, promicanja bratstva i socijalnog prijateljstva;
- preporoditi odnose između pripadnika kršćanskih zajednica, kao i između zajednica i drugih društvenih skupina, na primjer zajednice vjernikâ drugih vjeroispovijesti i religijâ, organizacija civilnog društva, pučkih pokreta itd.;
- poticati vrjednovanje i usvajanje plodova nedavnih sinodalnih iskustava na općoj, regionalnoj, nacionalnoj i mjesnoj razini.

»Ono što Gospodin traži od nas, u stanovitom smislu, već je sadržano u riječi ‘Sinoda,’ koja je »drevna i časna riječ u predaji Crkve, čije značenje doziva u svijest najdublje sadržaje Objave«. To je »Gospodin Isus koji predstavlja samoga sebe kao ‘Put i Istinu i Život’ (Iv 14,6)«, a »kršćane, koji idu za njim, isprva se nazivalo ‘učenicima Puta’ (usp. 9,2; 19,9.23; 22,4; 24,14,22)«. Sinodalnost je u toj perspektivi mnogo više od održavanja crkvenih sastanaka i biskupske zborovanja, ili pitanje pukog upravljanja unutar Crkve; ona »ukazuje na specifičan *modus vivendi et operandi* Crkve Božjeg naroda koji konkretno očituje i ostvaruje njezino zajedništvo u zajedničkom hodu, u okupljanju na zborovanje te u aktivnom sudjelovanju svih svojih članova u svom evangelizacijskom poslanju«. Tako se međusobno isprepliću oni elementi koje se u naslov Sinode predlaže kao nosive osi sinodalne Crkve: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje.

Sinodalnost predstavlja glavni put za Crkvu, koja je pozvana obnavljati se vođena djelovanjem Duha i zahvaljujući slušanju Riječi.

Smisao puta na koji smo svi pozvani prije svega je otkrivanje lica i oblika sinodalne Crkve

u kojoj »svatko ima nešto za naučiti. Vjerni narod, zbor biskupâ, rimski biskup: jedni slušaju druge; a svi slušaju Duha Svetoga, Duha istine« (Iv 14,17), da spoznaju što On »govori Crkva-ma« (Otk 2,7).

Globalna tragedija poput pandemije bolesti COVID-19 »neko je vrijeme doista pobuđivala svijest kako smo svjetska zajednica koja se nalazi na istoj lađi u kojoj od zla koje snađe pojedinca štetu na kraju trpe svi. Sjetili smo se da se nitko ne može spasiti sam, da se možemo spasiti samo zajedno« (FT, 32).

Enciklike *Laudato si'* i *Fratelli tutti* dokumentiraju dubinu lomova koji razdiru čovječanstvo, a mi se možemo pozvati na te analize kako bismo poslušali vapaj siromahâ i zemlje te prepoznali sjeme nade i budućnosti kojem Duh i dalje daje da niče i u naše vrijeme: »Stvoritelj nas ne napušta, on nikada ne posustaje u svojem planu ljubavi, ne kaje se što nas je stvorio. Čovječanstvo je još uvijek sposobno raditi zajedno na izgrađivanju našega zajedničkog doma« (LS, 13).

Ta je situacija, koja je unatoč velikim razlikama, zajednička cijeloj ljudskoj obitelji, izazov za sposobnost Crkve da prati pojedince i zajednice pozvane ponovno pogledati iskustva žalosti i patnje, koja su razotkrila mnoge lažne sigurnosti, te gajiti nadu i vjeru u dobrotu Stvoritelja i njegova stvorenja. Ne možemo, međutim, bježati od činjenice da se i sama Crkva mora suočiti s nedostatkom vjere i pokvarenošću također unutar sebe same.

»Ono što Gospodin traži od nas, u stanovitom smislu, već je sve sadržano u riječi ‘Sinoda’«, koja je »drevna i časna riječ u predaji Crkve, čije značenje doziva u svijest najdublje sadržaje Objave«. To je »Gospodin Isus koji predstavlja samoga sebe kao ‘Put i Istinu i Život’ (Iv 14,6)«, a »kršćane, koji idu za njim, isprva se nazivalo ‘učenicima Puta’ (usp. 9,2; 19,9.23; 22,4; 24,14,22)«.

U prvome tisućljeću *zajednički hod*, odnosno provođenje u djelo sinodalnosti, bio je uobičajen način postupanja Crkve shvaćene kao »narod okupljen jedinstvom Oca, Sina i Duha Svetoga«.

Drugi vatikanski koncil usidrio se u tome

dinamizmu Predaje. Koncil ističe da »Bogu se svidjelo posvetiti i spasiti ljude ne pojedinačno, isključivši svaku vezu među njima, nego ih uobličiti u narod koji bi ga priznavao u istini i sveto mu služio« (LG, 9). Članovima Božjeg naroda zajedničko je krštenje i »premda su neki po Kristovoj volji za druge određeni kao učitelji, djelitelji otajstava i pastiri, ipak među svima vlađa prava jednakost s obzirom na dostojanstvo i s obzirom na svim vjernicima zajedničko djelovanje u izgradnji Kristova Tijela« (LG, 32). Stoga su svi krštenici, koji imaju udio u Kristovoj svećeničkoj, proročkoj i kraljevskoj službi, »u vršenju mnogovrsna i uređena bogatstva svojih karizmi, svojih poziva i svojih službi« aktivni nositelji evangelizacije, bilo pojedinačno, bilo kao sveukupnost Božjega naroda.

Unatoč različitosti pozivâ i odgovorâ vezanih za prihvaćanje Gospodina, zajednička je značajka to da se vjera uvijek javlja kao vrjednovanje osobe: njezinu se prošnju sluša, pomaže joj se u teškoćama, cijeni se njezina raspoloživost, njezino se dostojanstvo potvrđuje Božjim gledanjem te ponovno biva priznata u zajednici.

Na način koji iznenađuje, a katkad i sablažnjava svjedoke, Isus prihvaca kao svoje sugovornike sve one koji izlaze iz mnoštva: sluša strastvene pritužbe žene Kanaanke (usp. Mt 15,21-28), dopušta si dijalog sa Samarijankom (usp. Iv 4,1-42), usrdno potiče slobodan i zahvalan čin vjere slijepca od rođenja (usp. Iv 9), kojega je službena religija isključila iz dosega milosti.

Neki slijede Isusa na izrazitiji način, stječući iskustvo vjernosti učeništva, dok su drugi pozvani vratiti se svom redovitom, svagdanjem životu: svi, međutim, svjedoče o snazi vjere koja ih je spasila (usp. Mt 15,28).

U susretu s osobama, prihvaćajući ih, putujući zajedno s njima i ulazeći u njihove domove, shvaća se značenje njegova viđenja: nijedno ljudsko biće nije nedostojno u Božjim očima, a različitost određena izabranjem nije isključiva prednost, nego je u službi i za svjedočanstvo univerzalne širine.

Tri su razine na kojima se sinodalnost oblikuje kao »konstitutivna dimenzija Crkve«:

razina načina kojim Crkva svakodnevno živi i radi; razina crkvenih struktura i procesa; i razina sinodalnih procesâ i događajâ u kojima je Crkva sazvana od mjerodavne vlasti.

Iako se s logičkoga gledišta razlikuju, te tri razine upućuju jedna na drugu i valja ih se dosljedno držati, u protivnom se prenosi protusvjedočanstvo i podriva vjerodostojnost Crkve. Naime, ako nije živo i duboko ukorijenjen u strukturama i procesima, duh sinodalnosti lako se sroza s razine namjerâ i željâ na razinu retorike, dok procesi i događaji, ako nisu vođeni na ispravan način, ispadnu na kraju prazne formalnosti.

Svrha prve etape sinodskog hoda jest poticanje širokoga procesa savjetovanja kako bi se prikupilo bogatstvo iskustava življene sinodalnosti, u njihovim različitim oblicima i vidicima, uključujući pastire i vjernike partikularnih Crkava na svim mogućim razinama, putem najprikladnijih sredstava prema specifičnim mjesnim stvarnostima: savjetovanje, koje koordinira biskup, upućeno je »prezbiterima, đakonima i vjernicima laicima njihovih Crkava, bilo pojedinačno bilo udruženima, ne zanemarujući dragocjeni doprinos koji mogu dati posvećeni muškarci i žene« (EC, 7).

Sažetak koji će svaka partikularna Crkva izraditi na kraju ovog rada na slušanju i razlučivanju predstavljat će njezin doprinos putu sveopće Crkve.

PAPA FRANJO REDOVNICAMA

„Duhovna svjetovnost“ je, naime, najgore zlo koje se može dogoditi u Crkvi. Gotovo mogu reći da izgleda gora od grijeha, jer duhovna svjetovnost je onaj, tako dovitljivi duh koji oduzima mjesto navještaju, zauzima mjesto vjere i Duha Svetoga. Molim vas, bježite od duhovne svjetovnosti. I od statusa: ‘Ja sam redovnik, ja sam redovnica’.

To je najgore što se može dogoditi jer ti polako oduzima snagu te, umjesto da budete žene posvećene Bogu, postajete ‘pristojne gospodice’.

Donosite Krista ne samo riječima nego služenjem, kroz blizinu i suosjećanje. Ponajviše kroz nježnost, jer je vrlo ružna stvar ljuta časna

sestra, redovnica koja izgleda kao da ne doručkuje mlijeko nego ocat. Budite majke, i ponajviše žene nade. (30. listopada 2021.)

SAVJET PAPE FRANJE

Vrijeme pred misu iskoristite za tihu molitvu, a ne za brbljanje

Papa Franjo ima dar za praktične savjete. Njegove dnevne propovijedi iz Doma sv. Marte ili pak nagovori s audijencija u Vatikanu nerijetko znaju sadržavati male životne mudrosti iz različitih područja (od braka do liturgije) koje nam mogu, ako ih primijenimo, olakšati život.

Papa je više puta progovorio i o problemu ogovaranja i “brbljanja”. “Kada idemo na misu, možda ćemo doći pet minuta ranije i početi brbljati s onim pokraj nas. Ali to nije vrijeme za brbljanje, to je trenutak šutnje da se pripremimo za dijalog. Vrijeme je da se saberemo u srcu kako bismo se pripremili za susret s Isusom.”

“Ne idemo na predstavu, idemo na susret s Gospodinom i tišina nas za to priprema i pomaze. Ostati u tišini zajedno s Isusom. Iz otajstvene tišine Božje dolazi njegova riječ koja odjekuje u našem srcu.”

“Isus nas uči kako je stvarno moguće ‘ostati’ s Ocem i to nam pokazuje svojom molitvom. Evangelija nam također pokazuju Isusa koji se povlači na osamljena mesta da bi molio; učenici, vidjevši taj njegov prisni odnos s Ocem, osjećaju želju da sudjeluju u tome i traže ga: ‘Gospodine, nauči nas moliti.’”

Tko su anđeli čuvari?

Teško je ljudskom umu prodrijeti u anđeosko stanje i razumjeti anđeoski svijet, jer neizmjerna je razlika između njihove i ljudske naravi.

Gotovo da nema djeteta kojem u djetinjstvu baka, teta, mama nije recitirala ili ga učila molitvu 'Anđelu čuvaru'. Prije spavanja, ili pri ustajanju... Pa, tko su zapravo anđeli?

Anđeli su čisti duhovi, savršena stvorenja Božja, obdareni razumom i slobodnom voljom, posve jednostavne naravi, besmrtni, nepromjenljivi, i ljudskim tjelesnim očima nevidljivi, te kao takvi odražavaju sliku svoga Stvoritelja. Ne podliježu fizičkim ograničenjima niti zakonima propadljivosti. Anđeli nisu nikakva astrakcija niti slikoviti govor. Oni su konkretna Božja stvorenja koja kroz svu vječnost slave svoga Stvoritelja i izvršavaju Njegove naume.

Teško je ljudskom umu prodrijeti u anđeosko stanje i razumjeti anđeoski svijet, jer neizmjerna je razlika između njihove i ljudske naravi. Njihova narav, naime, uzvišenija je i savršenija od ljudske i među svim stvorenjima zauzimaju najodličnije mjesto u svemiru. Simbol ljudi jest ljudski lik hermafrodita (anđeo nije ni muško ni žensko, jer je oboje), a simbol nebeskog jesu kri-la kojima se uzdiže iznad zemaljskog. Sam Isus poziva se na anđeosko stanje opisujući budući život onih koji se nađoše dostojni onoga svijeta. 'Zaista, ni umrijeti više ne mogu: anđelima su jednaki i sinovi su Božji jer su sinovi uskrsnuća' (Lk 20; 36).

Zapravo, anđeli su veza, raspon između relativnog (ljudi) i apsolutnog (Bog). Na grčkom jeziku riječ 'aggelos' znači vjesnik, glasnik. Javljuju se u Bibliji kao bića koja prenose Božje poruke, objavljaju Njegovu volju, javljaju se u snu ili slave Boga na nebesima. Oni su posrednici između Boga i čovjeka, kao što su to bili često upravo po anđelima nadahnuti proroci, a kasnije i svetci. Biblija spominje tri arkandela: Mihaela, Gabriela i Rafaela, te anđeoske vojske, no u kršćanskoj tradiciji među raznim njihovim podjelama ustalila se ona iz kraja 5. stoljeća Dionizija

Aeropagita. On je anđeosku hijerarhiju podijelio na devet korova podijeljenih na tri reda.

Milijuni i milijuni anđela nastanjuju Nebo, služeći Bogu, ali milijuni i milijuni anđela također su ovdje na zemlji, služeći nama. Oni su među nama, oko nas, blizu nas, svugdje. Njihova aktivnost, što se tiče nas, nikad ne prestaje. U svakom je trenutku dana, iako ih mi ne vidimo, niti čak slutimo njihovu prisutnost, niti osjećamo njihov utjecaj. Oni nas paze neograničenom brigom i ljubavlju. Ovi anđeli u svakoj nam prilici pomažu čineći nam bezbrojne usluge i čuvajući nas od opasnosti i zala svake vrste. Bog nas je dao njima na brigu:

'Jer je on dao svojim anđelima da se brinu za tebe; da te čuvaju na svim putevima tvojim. Na svojim rukama će te nositi: da se tvoja noge ne spotakne o kamen.' (Ps. 90,11-12).

Vjerovanje, omiljeno u puku, da svaka osoba ima svog anđела čuvara, nalazi opravdanje u Isusovim riječima: 'Pazite da ne prezrete nijednog od ovih najmanjih, jer, kažem vam, anđeli njihovi na nebu uvijek gledaju lice Oca mojega, koji je na nebesima.' (Mt 18,10). Katolička Crkva to ispovijeda, vjeruje i uči, istom sigurnošću kojom ispovijeda vjeru u Boga Stvoritelja. Svjedočanstvo Pisma o tome je jasno, kao što je i predaja jednodušna.

(*Laudato, Duhovnost, iz rubrike: Istinito. Lijepo i dobro*)

Andelu čuvaru

O, čuvaru moje duše, što u lijepom nebu sijaš,
kano čisti blagi plamen uz tron Božji prebivaš.
K zemlji letiš radi mene, dušu mi prosvjetljuješ,
prijateljem tješiteljem bratom mojim postaješ.

Znajuć kako slaba ja sam, za ruku me vodiš sam,
i ja vidim kako nježno s mojeg puta mičeš kam.
Glas tvoj slatki sved me zove, da tek nebo gledam ja;
što sam niža, manja, to se tvoje čelo življe sja.

O, ti koji siječeš prostor brže nego munje sve,
leti često mjesto mene među moje premile;
Krilima im suze tari, Isusovu blagost poj,
šapćući moje ime, pjevaj ti o patnji čarobnoj.

Ja spasavat' želim braću za života kratka svog;
Lijepi duše, ti mi podaj svoga žara velikog.
Žrtve moje, uboštvo mi, metak su cio moj.
Skupa s tvojim blagom daruj Trojici ih Presvetoj.

Tebi čast i carstvo budi uza Kralja Svevišnjeg,
meni sveti kruh s oltara, blago križa Gospodnjeg.
S križem, s tijelom Krista Spasa, vijek na svetom oku tvom,
mirno čekam nadajuć' se sretnom žiću vječitom. Amen

(sv. Mala Terezija od Djeteta Isusa i Svetoga Lica)

Foto: N. Fazinić

Sv. Josip zaštitnik hrvatske domovine

Povjesni tijek priredio Damir Borovčak

Dana 9. i 10. lipnja 1687. godine Hrvatski je Sabor izabrao svetog Josipa za nebeskog zaštitnika Hrvatskog Kraljevstva, odnosno hrvatskog naroda. U Protkolu Hrvatskog Sabora od 9. i 10. lipnja 1687. godine nalazi se na latinskom jeziku zapisano:

»Sveti Josip, Krista Spasitelja vjerni hranitelj, Djevice Bogorodice djevičanski zaručnik, za posebnog zaštitnika Kraljevine Hrvatske u Državnom saboru godine 1687. od redova i staleža jednoglasno je odabran.«

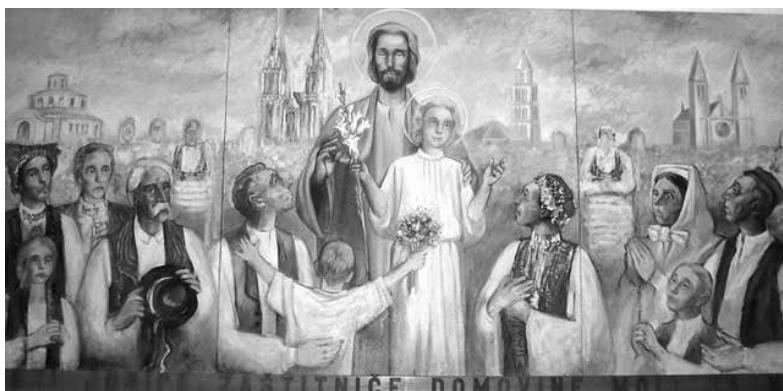
Z bog teškog stanja u Hrvatskoj, poslije smrtnuća hrvatskih velikana Petra Zrinskog i Krste Frankapana, prijedlog da Hrvatski sabor proglaši Sv. Josipa zaštitnikom Hrvatske dao je veliki zagrebački biskup Martin Borković. To je i učinjeno jednoglasnom odlukom Hrvatskog sabora na zasjedanju 9. i 10. lipnja 1687.g. O tome danas svjedoči natpis na ulazu u Svetište Majke Božje odvjetnice Hrvatske u Remetama u Zagrebu.

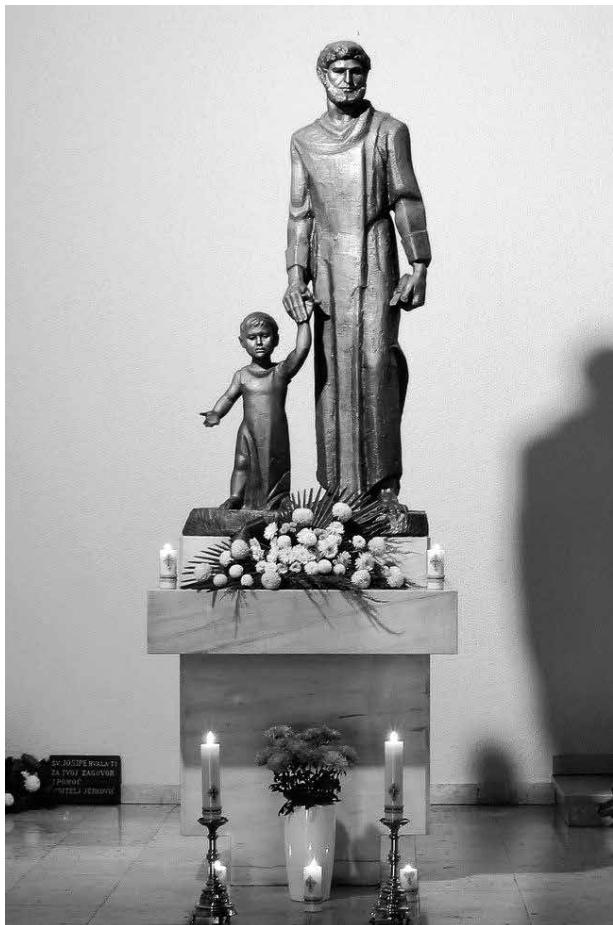
Nadbiskup Martin Borković (*1597. – †31. listopada 1687.) rođen je u Domagoiću kraj Jastrebarskog 1597. godine, a umro je u Zagrebu 31. listopada 1687. Školovao se u isusovačkoj gimnaziji u Zagrebu gdje je bio jedan od najboljih đaka. U Lepoglavi je stupio u pavlinski red. Studirao je filozofiju i metafiziku u Olomoucu, a kao đakon je boravio u Njemačko-mađarskom zavodu u Rimu, gdje je studirao teologiju. U Hrvatsku se vratio kao zaređeni svećenik. Bio je

propovjednik u lepoglavskom samostanu, pa u tri maha vikar i general pavlinskoga reda. Kao poglavac obišao je poljske pavlinske samostane. Godine 1667. postao je zagrebački biskup. Bio je velik protivnik protestantizma, a među pavlinima se zalagao za obnovu stege. Prikupljao je građu za povijest pavlina.

Martin Borković je 1671. godine za učilište u Lepoglavi i Zagrebu isposlovaо pravo dodjeljivanja akademskih stupnjeva. U dvadeset godina biskupovanja sazvao je četiri sinode(!). Staraо se za školovanje siromašnih đaka, počeo je graditi ubožnicu u Zagrebu. "Primivši biskupsku čast nije ništa promijenio u načinu svoga življjenja: u jelu i odijevanju bio je jednakо umjeren, postio, mrtvio svoje tijelo, bdio, molio i u određene dana suzdržavao se od stanovitih jela, sve kao u Redu. Nosio je grubо donje odijelo, a platneni je redovnički pojас zamijenio svilenim istom nakon što su ga kanonici dugo na то silili.

Osim što je bio jedan od najistaknutijih zagrebačkih biskupa, već je bio starac kad ga je car Leopold I. godinu dana prije smrti, 16. prosinca 1686. godine, imenovao kalačko-bačkim nadbiskupom i mitropolitom. U to vrijeme Bačka je bila još pod turskim ropstvom – sve do 1689. Imenovanje kalačko-bačkim nadbiskupom u to je vrijeme bilo više počast, nego stvarna

služba. O malobrojnim bačkim katolicima su se u to vrijeme brinuli bosanski i mađarski frajevci, a biskupsku vlast je obavljao beogradski biskup Matija Bernjaković. Borković je dobio dopuštenje da uz imenovanje kalačko–bačkim nadbiskupom i dalje vodi svoju Zagrebačku biskupiju.

Pokušao je spasiti Petra Zrinjskoga i Krstu Frankapana od njihova smaknuća, ali je prevaren od strane cara Leopolda. To dobro opisuje povijesni roman Eugena Kumičića – *Urota Zrinjsko-Frankopanska* (1893.g.). Kad je hrvatski ban Petar Zrinjski smijenjen, Borković je 1670. zajedno s Nikolom Erödyjem postao hrvatskim banom. Smatra se da je njegova zasluga što je Hrvatskoj spasio ustavnost i što se Hrvatska nije izjednačena s običnim naslijednim zemljama kuća Habsburga nakon sloma urote. Godine 1670. postao je banskim namjesnikom za sADBene poslove.

Zaslužan je za pronalazak Marijina kipa u Mariji Bistrici. Kao zagrebački biskup Martin

Borković poslao je u Bistricu kanonika kustosa Matiju Stoklasa potražiti zaboravljeni i zazidani Marijin kip. Kip je pronađen 15.srpnja 1684. godine i postavljen na glavni oltar među kipove Sv. Petra i Pavla.

Prijedlog biskupa Martina Borkovića bio je da Hrvatski sabor proglaši Sv. Josipa zaštitnikom Hrvatske. To je i učinjeno jednoglasnom odlukom Hrvatskog sabora 9. i 10. lipnja 1687.g. O tome i danas stoji natpis na ulazu u Svetište Majke Božje odvjetnice Hrvatske u Remetama kraj Zagreba.

Biskup Martin Borković[1] umro je 31. listopada 1687. godine u Zagrebu na glasu svetosti. Zabilježeno je kako je na njegovom pokopu u zagrebačkoj katedrali isplakano mnogo suza. Za svetim pastirom žalila je cijela Hrvatska. Zaslužio je naslov oca domovine.

Štovanju sv. Josipa u Hrvatskoj u 17. stoljeću najviše su pridonijeli isusovci. To utjecanje sv. Josipu nastavlja i vrlo poznat **isusovac o. Antun Puntigam**, Austrijanac, koji je učinio velika djela. Bio vrstan odgojitelj mlađeži, odličan vođa duhovnih vježbi, tražen isповjednik i osnivač Euharistijskog saveza naroda. Vrlo je zaslužan za hrvatski narod, a bio je izvanredno velik štovatelj sv. Josipa. Uz Srce Isusovo, blaženu Gospu, štovao je iskreno i pouzdano Kristova pooćima i Djevičina zaručnika. Od sv. Josipa primio je mnogo izvanrednih milosti i dokaza zagovora. Ispisao je čitav niz pothvata i poslova koje je preporučio sv. Josipu. Na kraju života priznao je da mu sv. Josip nije ostavio neispunjenu ni jednu jedinu molbu. Ta uslišanja o. Antun Puntigam bilježio je u svoju knjižicu sv. Josipa. Dva najodličnija Puntigamova učenika u Travničkom sjemeništu bili su Božji sluga **Petar Barbarić** i isusovac **o. Petar Perica**, pjesnik naših najljepših pučkih pobožnih pjesama “Do nebesa nek se ori” i “Zdravo Djevo”, Obojica su također bila veliki štovatelji sv. Josipa. **O. Petar Perica**, završio je svoj život kao mučenik 25. listopada 1944. pogubljenjem od partizana na otoku Daksi.

U svom pismu od 16. siječnja 1940. hrvatsko-slavonski metropolit i zagrebački nadbiskup, bl. kardinal Alojzije Stepinac

obavještava vjernike: „Udovoljavajući mnogim molbama katoličkih vjernika da se blagdan sv. Josipa podigne na zapovjedni blagdan za sve biskupije Kraljevine Jugoslavije, katolički biskupi Kraljevine Jugoslavije obratili su se Svetoj Stolici... Sv. Stolica je reskriptom Svetе Kongregacije Koncila od 20. studenog 1939. uvažila molbu.“

Iz vremena komunizma ostaje zapisano da je »Biskupska konferencija na svom proljetnom zasjedanju 1972. g... stala je na stanovište da je odluka Hrvatskog Sabora iz 1687. g., kojom se sv. Josip proglašuje nebeskim zaštitnikom Hrvatskog Kraljevstva, i sada na snazi, jer Sabor nije imao u vidu apstraktno Hrvatsko Kraljevstvo, nego hrvatski narod, koji nadživljuje sve peripetije oko svoga suvereniteta. To je proglašenje na prijedlog zagrebačkog biskupa Martina Borkovića bilo pravovaljano sa svjetovne i crkvene strane, i kasnije nije nikada osporeno.«

Posebnu molitvu sv. Josipu za Domovinu sastavio je i molio kardinal Franjo Kuharić na proglašenju 1987. godine godinom sv. Josipa u Nacionalnom svetištu sv. Josipa u Karlovcu, 19. ožujka 1988. u povodu obilježavanja

300. obljetnice proglašenja svetog Josipa zaštitnikom hrvatskog naroda.

Prigodom 320. obljetnice proglašenja svetoga Josipa zaštitnikom Hrvatske, u njegovom nacionalnom svetištu u Karlovcu **zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić** predvodio je 9. lipnja 2007. euharistijsko slavlje[2] zajedno s graditeljem Svetišta preč. Marijanom Radanovićem, župnikom Alojzijem Burjom i brojnim karlovačkim svećenicima. Kardinal Bozanić u homiliji je

podsjetio na odluku Hrvatskoga Sabora iz 1687. godine kojom je Sabor sv. Josipa izabrao za zaštitnika hrvatskog naroda i naše Domovine i proglašao naših biskupa o tristotoj obljetnici te odluke, kojim je svetište sv. Josipa na Dubovcu u Karlovcu proglašeno nacionalnim svetištem. U priopćenju 37. plenarnog zasjedanja HBK-a u Šibeniku od 5. do 7. studenoga 2008.[3], pod predsjedanjem predsjednika **đakovačko-osječkog nadbiskupa i metropolite Marina Srakića** stoji: »Nakon što su razmotrili povijesni tijek razvoja štovanja sv. Josipa u našem narodu, biskupi su prihvatali sv. Josipa za glavnog zaštitnika Hrvatske.« **Glas koncila** je na naslovni od 16. studenog 2008. objavio »**Sv. Josip proglašen glavnim zaštitnikom Hrvatske**« što samo potvrđuje kontinuitet utjecanja sv. Josipu kao zaštitniku hrvatskog naroda sve do današnjih dana.

Dana 14. srpnja 2008.g. na ulazu u Hrvatski sabor postavljen je[4] reljef Sv. Josipa i obitelji koji je blagoslovio pom. biskup Vlado Košić. No nažalost nije postavljena i spomen ploča, povjesnica koja bi pojasnila svrhu postave reljefa Sv. Josipa zaštitnika hrvatske domovine i naroda u Hrvatskom saboru. Nadajmo se da će i to biti učinjeno.

[1] Podaci o biskupu Borkoviću se temelje na natuknici Martin Borković u Hrvatskoj enciklopediji i prema zabilješkama Emme Tak cs Borkovics M rton, u Magyar Katolikus Lexikon, Budapest, 1993, sv. I, str. 936; isto tako prema studiji Ante Sekulića Hrvatski pavlini na stolici zagrebačkih biskupa, objavljenoj u Lepoglavskom zborniku 1993. godine, Zagreb, 1994, str. 7–49.; Gašpar Ulmer, Subotička Danica za 1996, Subotica, str. 215–218; Stjepan Beretić, Franjevci i najstarija subotička matica iz 1687. godine, Subotička Danica, Subotica 2001, Subotica, str. 243–246.

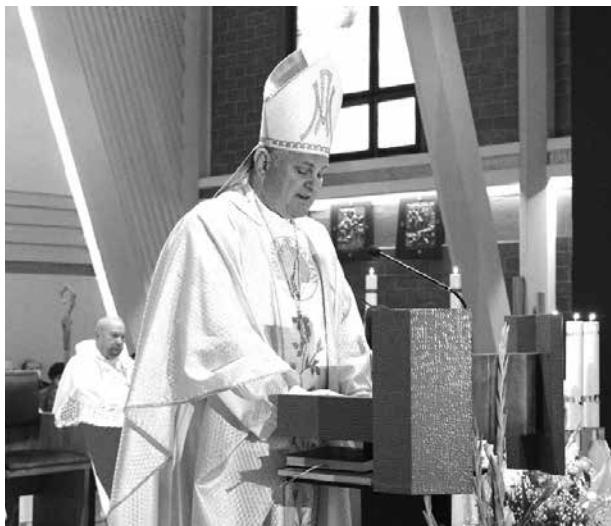
[2] Pismenom inicijativom i usmenom zamolbom Damira Borovčak

[3] Prethodno se pismenom inicijativom svim biskupima o potrebi štovanja sv. Josipa na nacionalnoj razini obratio Damir Borovčak

[4] Inicijativom Damira Borovčak (na što sam osobno zahvalan Svetomu Gospodinu i posebno ponosan)

Homilija sisačkog biskupa mons. Vlade Košića na proslavi blagdana Kraljice sv. Krunice, 3. listopada 2021. kod dominikanaca u Zagrebu

(Čit.: Zah 2,14-17; Dj 1,12-14; Lk 1,26-38)

Draga braćo dominikanci, draga braćo i sestre,

Slaveći danas Bl. Djevicu Mariju, Kraljicu svete Krunice, želimo probuditi u sebi zahvalnost za prisutnost Božju među nama po Presvetoj Djevici. U toj zahvalnosti posebno mjesto zauzima molitva krunice koju upućujemo Bl. Djevici te u kojoj razmatramo otajstva Kristova života po kojima smo zadobili spasenje. Današnji nas blagdan poziva da razmotrimo Riječ Božju koju smo čuli, a koja nas poziva da budemo poput Bl. Dj. Marije odani Bogu, da ga slavimo i zahvaljujemo mu.

U našoj zahvalnosti sjećamo se velikih djela koja je Bog učinio po zagovoru Presv. Djevice, upravo po molitvi svete krunice. Dakako, to je događaj od prije 450 godina, tj. pobjeda kršćanske vojske kod Lepanta 7. listopada 1571. godine, koja je izvojavana na poziv pape Pia V. da sav kršćanski svijet moli krunicu. I ta je pobjeda izvojavana. Tako bismo mogli reći, na neki način, da je blagdan Kraljice svete Krunice borbeni blagdan – jer nas podsjeća na bitku, bitku

koju su kršćani vodili i ostvarili veliku pobjedu protiv Osmanlija koji su mačem željeli pokoriti kršćansku Europu i islamizirati ju. Danas su hvala Bogu drukčije prilike, ali obrana naše kršćanske vjere je uvjek na ispit ujer ne samo da kršćansku Europu žele islamizirati oni koji dolaze s Istoka, nego tu našu Europu, kao i našu domovinu Hrvatsku, već dugo nagrizaju razne ideologije, svjetonazori i različite razorne sekularne tendencije koje su već od našeg kršćanskog kontinenta učinile multireligijski, multikulturalni i raskršćanjeni kontinent. Papa sv. Ivan Pavao II. pozivao je na reevangelizaciju tj. novu evangelizaciju Europe. Želio je da se Eurom ponovno navijesti Evandjelje, da ga svi upoznaju u njegovu pravom svjetlu, da se obnovi kršćanska vjera na našem kontinentu. Borio se i da se u preambuli tzv. europskog ustava navede da Europa ima kršćanske korijene, ali to nije uspio. Europljani su se dakle već odrekli svoje kršćanske vjere. Jesmo li to i mi, Hrvati? Još postoje zemlje, članice EU, koje ističu svoju kršćansku vjeru. Npr. Slovaci, kojima su iz Bruxellesa željeli prije sedam godina zabraniti da na kovanici od 2 eura stave likove svetih Ćirila i Metoda s križem, za što su oni ipak izborili. Ili Poljaci, koje se neprestano upravo zbog kršćanskih stavova napada i minorizira. Tako su Poljaci 2017. godine zatražili kip sv. pape Ivana Pavla II., kada je Francuska vlada u općini Ploermel u Bretanji sa svog trga naložila da ukloni križ koji se uzdiže iznad luka koji uokviruje kip svetoga Pape... A da ne spominjemo Mađarsku, koja se pokazuje najjačim zagovornikom svoje kršćanske baštine ne dopuštajući da im Bruxelles nameće neka rješenja, osobito koja se protive njihovoj kršćanskoj tradiciji.

Mi Hrvati nismo te sreće jer nas vode kršćanski političari. Recimo, tzv. Istambulsku konvenciju – premda uz veliko protivljenje Crkve i do moljuba - naši su političari bespogovorno ratificirali, iako je kasnije njezin najveći zagovornik priznao da se nekoliko godina poslije time nije ništa promijenilo. Čovjek se pita, a zašto je bilo onda potrebno toliko žestoko to nametati, čak i s ucjenama prema svojima...itd.

Prije 500 godina, točnije 1519. papa Lav X. napisao je u pismu banu i biskupu Petru Berislaviću da je Hrvatska *Antemurale christianitatis* – tj. *Predzide kršćanstva*. Taj nam je časni naslov dodijeljen zbog zasluga koje su naši stari stekli braneći svojom krvlju kršćansku Europu od prodora islamskih osvajača. Danas, kada bez mača dolaze islamski migranti i ostali useljenici u Europu i u Hrvatsku, posvuda niču islamske bogomolje diljem Europe, pa i Hrvatske. Čak i u mojem Sisku, koji se diči slavnom pobjedom nad Turcima 1593., gradi se džamija.

Što sve to znači i kakve nove izazove stavlja pred nas?

U svakom slučaju današnji blagdan Kraljice sv. Krunice, kako rekoh, borbeni je blagdan, koji traži od nas borbu „za krst časni i slobodu

zlatnu“. No, što to znači danas?

Kada razmišljamo o molitvi krunice, tada bi bilo dobro da si posvijestimo što su rekli mnogi kršćanski autoriteti i sveci o toj molitvi:

Bl. Alojzije Stepinac o molitvi sv. krunice, 7. listopada 1945: "I mi smo, dragi moji vjernici, uzeli to oružje u ruke, da baratamo njime na poseban način, za obranu svojih duša, za obranu kršćanskog poretka u našoj dragoj Hrvatskoj, za obranu kršćanskog poretka u svijetu, bez kojega zemlja postaje pakao. Pozvali smo sve naše vjernike u Zagrebu, da se prihvate tog moćnog oružja, pozvali smo sve naše vjernike čitave nadbiskupije. A mjesec listopad imao je biti putokaz, da ova divna molitva zauzme po svim našim obiteljima i po čitavoj Hrvatskoj opet ono mjesto, koje je nekad imala, i koje joj s pravom pripada. Pozvali smo ih, jer u svetoj krunici vidimo takvo oružje, da je nemoguće da ne bi iznijeli pobjedu nad svim onim zlima u svijetu, ako to oružje, svetu krunicu budemo svaki dan držali u ruci i njime se dostoјno služili, to jest toplo i srdačno molili."

„Krunica je najjače oružje.“ – govorio je sv. pater Pio iz Pietrelcine.

Kardinal Sluga Božji Franjo Kuharić rekao je: „Sadržaj krunice jest Isus Krist. Molitvom

krunice razmatramo sve temeljne istine Objave. Molitvom krunice obnavljamo i stalno svoju spoznaju o čovjeku u svjetlu Božje riječi. Krunica je jednostavan način da kroz naše misli i srce prođe svaki dan Evangelje, radosna vijest.“

Papa Ivan Pavao II. često je molio krunicu i napisao je i jedan dokument o krunici „Rosarium Virginis Mariae“, dodajući uz tri klasična otajstva – radosno, žalosno i slavno – i otajstvo svjetla.

Pok. prof. Marijan Biškup, dominikanac, pišao je puno o dominikancima koji su preporučivali molitvu svete krunice. Tako on – na jednom mariološkom kongresu – govori: „U potidentskom razdoblju a osobito nakon bitke kod Lepanta 1571. godine hrvatski dominikanci po uzoru na subraću iz drugih provincija Reda postaju neumorni širitelji pobožnosti svete krunice. Sve manje ih privlače dotadašnje suptilne rasprave o Mariji prisutne u brojnim teološkim spisima onoga vremena, a sve više se posvećuju širenju Gospine krunice kao spasonosnog sredstva kršćanske ustrajnosti pred opasnošću islama i nasrtaja novatorskih ideja protestantizma. Dominikanci uz svoje samostane uzduž

Jadranske obale osnivaju bratovštine svete krunice, grade crkve, itd. podižu oltare na čast Gospe od Ružarija i na hrvatskom jeziku sastavljaju i tiskaju knjige te gorljivo propovijedaju narodu o toj marijanskoj pobožnosti.“ (*Mundi melioris origo*, 80)

Papa Lav XIII. je 1891. odredio da se mjesec listopad molitvom krunice posveti Bl. Djevici Mariji, nakon što je već u 16. stoljeću papa Pio V. na dan 7.listopada ustanovio blagdan Marije, Kraljice Krunice.

Što nama to znači i na što nas poziva današnji blagdan, govore nam biblijska čitanja.

Prorok Zaharija govori nam – kao i tadašnjim Židovima – poruku radosti, poziva nas: „Kliči od radosti, kćeri Sionska...“ Koji je uzrok tom veselju, na koje poziva prorok? On kaže Božje riječi: „jer evo dolazim, usred tebe prebivati.“

Radost koja i nas treba obuzeti je zbog Božje blizine: on je s nama, on nas štiti, on nam pomaže. Premda se nazivom „kći Sionska“ imenuje često u SZ sam židovski narod, nakon NZ često se taj naslov daje i Mariji. Ona je bila pozvana na radost. Kada joj je naime anđeo Gabrijel pristupio, on ju je pozdravio: „Haire, keharitonene!“,

što doslovno znači: Raduj se, preobilno ispunjena milošću! Premda je to bio tada uobičajeni pozdrav – kao što je naš „zdravo!“ pa su i naš bibličari – osobito zbog latinskog prijevoda „*Ave Maria, gratia plena!*“ – preveli taj pozdrav: Zdravo Marijo! Ipak smijemo u tom pozdravu vidjeti i poziv na radost. I to upravo zato što je Gospodin bio s njome. Dapače Gospodin se utjelovio po njoj i u njoj, ali dakako na njezin pristanak. A ta njezina radost zapravo je naša radost, jer nam je po njoj došao Spasitelj svijeta, Krist Gospodin. A ona je utjelovljenje Crkve, Marija je Crkva.

U Djelima apostolskim vidimo Mariju zajedno s apostolima u molitvi za silazak Duha Svetoga. Gospodin Isus bio je uzašao na nebo ali je svojim učenicima zapovjedio da čekaju Silu odozgor. I Marija je s njima bila u toj prvoj duhovskoj devetnici, i ona je doživjela čudesni silazak Duha Svetoga i početak javnog djelovanja Crkve. Ona je dapače bila stup oko koje su se okupljali apostoli. Ona koja je već bila

ispunjena Duhom Svetim, bila je s njima „postojana u molitvi“. Ustrajati u molitvi i mi možemo ako smo s Marijom. A molitva krunice je upravo to: Marijin psaltir, ustrajnost s Marijom u molitvi. Ona je naša učiteljica molitve, *Virgo orans*; ona je naš uzor i zagovornica, naša Majka i odvjetnica.

U Evandđelju (Lk 1,26-38) Mariju anđeo Gabrielj hrabri: „Ne boj se, Marijo!“ Očito, ona se pred uzvišenošću objave i činjenicom da je baš nju Gospodin odabrao prestrašila. Bojala se prihvatići to što joj je rečeno. Zato zapodijeva razgovor s anđelom, pita ga i želi objašnjenje. Kad je to dobila, i kad je čula za svoju rođakinju Elizabetu, te još čula anđelove riječi: „Ta Bogu ništa nije nemoguće!“, nju je minuo strah i s povjerenjem se prepustila djelovanju Božjemu rijećima: „Neka mi bude po tvojoj riječi!“

Marijo, Kraljice svete Krunice, moli za nas! Moli s nama da i mi postanemo Tebi slični, sposobni pobijediti svaki strah i prihvatići u svemu Božju volju. Amen.

OZANINE STRANICE

LINGUA MONTENEGRINA, br. 4, Cetinje 2009.

Institut za crnogorski jezik i jezikoslovje „Vojislav P. Nikčević“

UDK: 27-36:929 Ozana Kotorska, Bl.

UDK: 821.163.4-97

Milica LUKIĆ (Osijek)

Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera

KULT BLAŽENE OZANE U KNJIŽEVNOM STVARALAŠTVU

(nacrt)

U radu se aktualizira knjiga don Nike Lukovića *Blažena Ozana Kotorka. Jubilarno izdanje povodom 400. godišnjice smrti (1565–1965)* objelodanjena u Kotoru 1965. godine. Riječ je o nepravedno zaboravljenu izvoru u kojem je na do sada najsustavniji način prikazan život i djelovanje sestre dominikanke (recluse) i bokokotorske blaženice, simbola ekumenizma, Bl. Ozane, čiji se kult ubrzo nakon njezine smrti proširio po Europi (posebice Italiji, Španjolskoj, Njemačkoj, Nizozemskoj), te povijesne i kulturne prilike vremena u kojem je živjela u Kotoru, kao i brojna dokumenta, bilo književna, bilo historiografska. Uz pomoć toga i nekih suvremenih izvora (*Stara književnost Boke, Hrvatska književnost Boke Kotorske do preporoda i dr.*) registrira se kult Bl. Ozane zabilježen u književno umjetničkome stvaralaštvu od vremena njezine smrti, tj. druge polovice 16. stoljeća, do naših dana.

KLJUČNE RIJEČI: Bl. Ozana Kotorska, književno umjetničko stvaralaštvo, don Niko Luković

*Ti, Ozano, slavo Crne Gore, radosti Kotora,
uzore pokorničkih djevica pomozi nam u borbi
s neprijateljem duše i brini se za sve slabe, koji
se uzdaju u tvoj zagovor.¹*

I.

Vrijeme u kojem živimo više od svega vapi za čudom, za intervencijom koja dolazi izvan svijeta pojavnosti. U takvim trenucima na pozornicu stupaju sveci i blaženici, oni čije je posredništvo između ovoga i „onoga“ svijeta već prokušano i dokazano. Iako bi i to bio dovoljan motiv da se pozabavimo naslovljenom temom, stvarni su nam motivi aktualizirati nepravedno zaboravljen izvor, a zapravo najsustavniji prikaz života i djelovanja Bl. Ozane te povijesnih

i kulturnih prilika vremena u kojem je živjela u Kotoru, kao i brojnih dokumenata, bilo književnih, bilo historiografskih, knjigu don Nike Lukovića objelodanjenu u Kotoru 1965. godine u povodu 400. obljetnice smrti Bl. Ozane *Blažena Ozana Kotorka. Jubilarno izdanje povodom 400. godišnjice smrti (1565–1965)*.² Budući da je Ozana blaženica Katoličke crkve (štuje se na čitavom hrvatskom i crnogorskom katoličkom području, osobito kao zaštitnica svetog

¹ Dio antifone na čast Bl. Ozane koju je pjevalo Kapitol stolne crkve i svečenstvo ulazeći u crkvu Sv. Pavla, a kasnije Sv. Marije za vrijeme procesija prosnih dana.

² U izdanju Dominikanske naklade Istina (Zagreb, 2007) objelodanjena je knjiga Marijana Biškupa *Blažena Ozana Kotorska (1493.–1565.) : razmatranja o prvoj hrvatskoj blaženici s kratkim ikonografskim dodatkom*, do koje, nažalost, nismo mogli doći, čime je, vjerujemo, ovaj nacrt bitno osiromašen.

sjedinjenja) ponikla iz pravoslavlja i s crnogorskoga nacionalnog prostora, iz takozvanoga Zaljeva svetaca³, njezin je životopis, posebice u kontekstu književno umjetničkih obrada, tema

što se uklapa u projekt Kulture u doticaju: *Stoljetni hrvatski i crnogorski književni identiteti*, kojemu također želimo dati prilog.

II.

Blažena Ozana Kotorska (Katarina Kosić) rođena je u Relezima kod Cetinja (Lješanska nahija) u Crnoj Gori 25. studenoga 1493. u pravoslavnoj obitelji, a umrla u Kotoru 27. travnja 1565. Započinjući tekst njezina životopisa, don Niko Luković⁴ zapisuje:

„Blažena Ozana je kćerka kršne Crne Gore, koja je krvlju svojih sinova, prolivenom za Krst časni i slobodu zlatnu, napisala istoriju koju vrijeme neće izbrisati, kao ni uspomenu maratonskih i termopilskih heroja. To plemenito stijene koje nam je dalo Njegoša, odnjihalo je i nju, veličinu ne na bojnom, ni književnom polju, nego u kršćanskim krepostima i požrtvovanju. Ona je opjevano fizičko junaštvo svojih zemljaka pretvorila u jedno drugo, po kojemu je ona pobjeda najveća kada je izvojavana nad samim sobom.“

Ta se pastirica vrlo rano počela zanimati za Boga i božansko, a u svojoj je potrazi u 14. godini došla u Kotor „tražeći Božju sliku“. Slike iz kotorskih crkava toliko su djelovale na mladu pastircu da je odlučila Bogu u potpunosti posvetiti život kao „reclusa“, u strogoj klauzuri u samostanu Sv. Pavla. Ondje se obukla u redovničko odijelo dominikanskih trećoredica s imenom

Ozana. Sedam je godina provela u celiji Sv. Bartola, a zatim Sv. Pavla. U svom dragovoljnem zatvoru provela je 50 godina moleći, radeći i čineći pokoru, a oko nje su se okupile i mnoge djevojke želeći naslijedovati njezin primjer kao dominikanske trećoredice. Ozanu su još za života njezini suvremenici štovali kao sveticu, a odmah poslije smrti njezino se štovanje proširilo po Italiji, Španjolskoj, Njemačkoj, Nizozemskoj. Moći su joj u staroj Gospinoj crkvi (Kolegijalna crkva – Collegiata) u Kotoru. Kult joj je potvrđen 1927. U ikonografiji se prikazuje kao dominikanka s križem u ruci i bićevima po strani.⁵ Budući da je potekla iz pravoslavlja i postala katolička redovnica, blažena je Ozana Kotorska i svojevrstan simbol sjedinjenja istočnih kršćana s Rimskom crkvom. Sveta Kongregacija obreda objavila je u Rimu 1927. na 460 stranica velikog formata (30 x 20 cm) dokumente o stoljetnom štovanju Bl. Ozane (*Sacra Rituum Congregatione Emo ac Revmo Domino card. Andrea Frühwirt ponente – relatore Catharensis seu Ordinis praedicatorum Confirmationis cultus ab immemorabili tempore praestiti servac Dei Hosanna de Catharo etc.*) koji su služili kao dokazni materijal u procesu za postizanje potvrde javnog i crkvenog štovanja blaženice od strane Sv. Stolice.⁶

3 Boka kotorska poznata je i pod nazivom Zaljev (hrvatskih) svetaca jer su u njoj, osim Bl. Ozane, rođeni još neki sveci i blaženici Katoličke crkve koji su poput nje simboli ekumeniskoga sjedinjenja, npr. Hercegnovljani, isповједnik, Sv. Leopold Bogdan Mandić (1866–1942) te Bl. Gracija iz Mula (1438–1508) poznat kao svetac euharistije, pomiritelj ljudi, zaštitnik ribara, radnika, neženja, vrtlara, pokornika i pomoraca. Svaka kotorska crkva ima sliku ovoga blaženika. I njima se, kao i Bl. Ozani, utječu i pravoslavni i katolici. Vidi: www.kotorskabiskupija.net (stranica posjećena 6. srpnja u 11:35).

4 *Blažena Ozana Kotorka. Jubilarno izdanje povodom 400. godišnjice smrti (1565–1965)* (dalje: *Blažena Ozana Kotorka*), Kotor, 1965, str. 11.

5 Vidi: Mitar Dragutinac, Ozana Kotorka, -u: Andelko Badurina (ur.), *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, Sveučilišna naklada Liber, Kršćanska sadašnjost, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, 1979, str. 444 i str. Josip Antolović, DI, Ozana Kotorska (1493–1565), -u: Michael Glazier, Monika K. Hellwing (ur.), *Suvremena katolička enciklopedija*, Laus, Split, 1998, str. 693.

6 Ozane, crkvi Sv. Marije, tzv. Koleđati, 450 godina nakon njezine smrti velikim dijelom sačuvano. Prilikom premještanja tijela Bl. Ozane iz staroga u novi sarkofag 24. lipnja 1930. stručna je komisija, sastavljena od trojice liječnika (dr. Vicko Galvani, dr. Josip Korlaet, dr. Filip Lazarević), utvrdila: „Kostur leži u drvenom sarkofagu i odjeven je u svilenoj dumanjskoj odori, koja je potpuno sačuvana. Vidljivo lice, koje je na nosu, obraznicama i podbratku, prevućeno sa jednim pergamentnim tkivom kože, drugo nije nego osušena konzervirana koža. Pomenuta koža drži na svome mjestu obadvije nosne kosti, koje, kako je poznato, inače otpadaju sa kostura lica. Prednji zubi su dobro očuvani toliko u gornjoj koliko u donjoj vilici, a fale 4-5. Između redaka zuba vidi se, u usnoj šupljini, jedno očuvano tkivo, koje izgleda kao mumificirani jezik. Ruke, prekrštene preko trbuha, potpuno su očuvane i prekrivene sa istim pergamentnim tkivom (kožom) kao i obraz. Svi su prsti čitavi, čak su i nokti sačuvani. Ruke su gibljive

Prvi poznati životopis Bl. Ozane pripisuje se njezinu anonimnom suvremeniku, Kotoraninu, i pisan je na talijanskom jeziku. U prvoj polovici 18. st. na latinski ga je preveo dubrovački dominikanac Serafin (Cerva) Crijević. Nakon njega slijedi dr. Ivan Bolica, također suvremenik Bl. Ozane, kotorski plemić po zanimanju liječnik, koji je napisao njezin životopis pod nazivom *Vita della Beata Osanna da Cattaro*. Dubrovčanin, benediktinac, biskup u Stonu i poznati teolog te vrstan poznavatelj grčkoga jezika, također blaženičin suvremenik, Bazilije Gradić piše 1566/7. prvi literarni prikaz života Bl. Ozane *Libarce od djevstva*. Gradić je tu svoju knjigu kasnije preveo na talijanski i objavio u Rimu 1584. godine, a prevedena je i na poljski jezik.⁷ Prvi strani književnik koji se pozabavio životopisom Bl. Ozane je Firentinac, dominikanac P. Serafin Razzi (1531–1613), čuveni teolog i autor brojnih znanstvenih djela s područja filozofije i teologije. On je bio korizmeni propovjednik u Kotoru 1589. godine, tj. 24 godine poslije Ozanine smrti, kada je čuo mnogo oduševljenih priča o toj kotorskoj blaženici, što ga je ponukalo da napiše njezin životopis *Vita della reverenda serva di Dio, la Madre Suor Osanna da Cattaro*, koji je objelodanjen u Firenci 1595. godine. Krajem 16. st. taj je Razzijev tekst preveden na hrvatski jezik. Međutim, kako to nalazimo u *Staroj književnosti Boke*, vjerojatno se Razzi inspirirao, danas nažalost izgubljenom, pjesničkom obradom života Blažene Ozane pisanom latinskim jezikom autorom koje je kotorski pjesnik Ivan Bona (de) Boliris, podrijetlom iz stare patričijske obitelji kojoj su grana dubrovački Bone-Bunići. Nije poznato kada je de Boliris rođen, ali se pouzdano

znaće da je studirao u Padovi te da je bio sucem u Kotoru 1552. godine.⁸ Hrvatsku je književnu povijest ovaj pjesnik obogatio spjevom od tristo trideset i jednog heksametra – *Opis grada Kotorra (Descriptio Ascriviensis urbis per D. Joannem de Boliris Nobilem Catharensem ad Heliam Zagurium concivem)* koji je nastao između 1538. i 1551. godine, i to upravo, kako tvrdi Luković, prema opisu Kotora koji je Serafin Razzi uvrstio u svoju povijest Dubrovnika (*La storia di Ragusa*). Tako da je između ove dvojice autora došlo do razmjene „kulturnih dobara“.

Pretpostavlja se da je na temelju Razzijeva teksta 1628. godine nastao spjev u dvostruko rimovanim osmeračkim katernama Vicka Bolice Kokoljića (rođen potkraj 16. stoljeća – umro sredinom 17. stoljeća), koji ima 188 stihova, *Život blažene Ozane složen po gospodinu Vićencu Bolici vlatelinu kotorskom prikazan mnogo poštovanoj gospodi Suor Katarini Bučića, priori manastira svetoga Pavla reda svetoga Dominika. Gospodi Suor Katarini Bučića, svojoj bratučedi, Vicko Kokolić prikazuje i posvećuje*. Bolica Kokoljić je kotorski plemić rođen potkraj 16. st. učio je u Padovi, a rodni je grad, u kojem je bio sucem i rektorem škole, zastupao u Mletačkom senatu. Bolica Kokoljić svoje je djelo posvetio nećakinji Katarini Bučić, koja je u to vrijeme bila nadstojnica samostana Sv. Pavla, koji je osnovala i u njemu živjela B. Ozana, u vrijeme kada se očekivalo Ozanino posvećivanje. V. Babić drži kako je Bolicin *Život blažene Ozane*, ispjevan u osmeračkim katernama, tipičnoj formi hrvatske barokne poezije, prvo važnije umjetničko književno djelo na hrvatskom jeziku u bokokotorskem kulturnom krugu.⁹

u svom zglobu a isto tako i u zglobovima metakarpalno-falangealnim i interfalangealnim. Stopala fale obostrano. Potkoljenice se čvrsto drže u zglobu koljena i prekrivene su kao lice i noge sa gore spomenutim tkivom. Na stražnjoj strani potkoljenice može se dobro napipati osušena mekana tkiva (koža, muskulatura). Čašica je na svome mjestu, na kojoj ima suha sabrana koža. Muskulatura nadkoljenice sačuvana je i u stanju osušenja. Pri prenosu tijela iz staroga u novi sarkofag vidi se, da se cijelo tijelo drži čvrsto u svim zglobovima.“ Vidi: *Blažena Ozana Kotorka*, str. 132–133.

⁷ Prema podacima don Nike Lukovića, obje se knjige nalaze u knjižnici Male Braće u Dubrovniku.

⁸ Ivo Banac, Slobodan Prosperov Novak, Branko Sbutega, *Stara književnost Boke: Antologija* (dalje: Stara književnost Boke), Slon, Zagreb, 1993, str. 24.

⁹ Vidi: *Hrvatska književnost Boke kotorske do preporoda* (dalje: *Hrvatska književnost Boke kotorske*), Erasmus naklada, Zagreb, 1998, str. 9. Kokoljićev se rukopis danas čuva u arhivu u Perastu.

Gospodi N.

Čuti ćeš, sestrice,– od pisma ovoga
one tvoje družice – za zvanje od Boga,
hoću rijet OZANE – ka meu zvijeri plahe
gori u Komane – rodi se u Vlahe;
kako Boga vidi – na svoju svu volju,
na kami gdje sidi – s krunicom u polju,
kako k njemu hrli – i kako poteče,
da ga prije zagrli – kako on tad uteče;
i kako se spravi – iz vlaškoga sela
ovi svijet ostavi – mlada i nezrela;
kako se obeća – vijek Boga da dvori
kako se zavijeća – ako se zatvori.¹⁰

Osamdesetih godina 17. stoljeća o čudesima Bl. Ozane u osmercima je pisao dominikanac, Kotoranin Dominik (Vinko) Ceci, profesor teologije i jedno vrijeme provincijal Dalmatinske dominikanske provincije. O njemu je zabilježeno da je postigao najviši znanstveni stupanj dominikanskog reda te da je uživao velik ugled teologa i govornika. Sačuvana su samo dva prijepisa¹¹ njegove pjesme (spjeva) *Život svete Hosane Crnogorkinje koludrice reda svetog Dinka*, o kojoj N. Luković kaže da je, iako ima samo kulturno-povijesnu vrijednost, dokaz da se u Kotoru „u jeku mletačke vladavine, pjevalo našim jezikom i da se stvarala narodna književnost“.¹² Pjesma se sastoji od 60 osmeračkih katrena s rimom ABCB. Ceci posebnu pozornost u svome spjevu usmjeruje na čuda koja su se pripisivala Bl. Ozani. Da bi potkrijepio te neobične događaje iz Ozanina života, V. Babić ističe kako se Ceci služi raznim biblijskim citatima i navodi ih na marginama svoje pjesme.

O, kolici gori u raju
Uživaju,i još š njima
Naša Reda meu ostale
Suor Ozana Kotorkinja

A velika koliko je
Naša Joše,tko će znati
Ka čudesna ona učini
Potrebno je sad slušati

Sada Joše u kraljevstvu
Slavi Boga i Mariju,
Ku je i na sv'jet sved hvalila
U svetomu Rozariju

Proslavimo i mi Jošu
Svi zajedno i prosimo,
Da moli se i izmoli,
Da se i mi sahranimo.¹³

(Nastavak u sljedećem broju AM)

10 Prema: *Stara književnost Boke*, str. 34.

11 Pjesmu je objavio Josip Djelčić, pod nazivom koji je dao Antonin Zaninović, *Pjesma kotorskog dominikanca o. Cecija o čudesima blažene Ozane Kotorske* u Hrvatskoj prosvjeti, god. XVII, 1930, Zagreb, br. 6, str. 148–151. Jedan stariji prijepis čuva se danas u arhivu u Perastu i neznatno se razlikuje od Djelčićeva prijepisa. U *Hrvatskoj književnosti Boke kotorske* donose se dijelovi pjesme iz peraštanskog arhiva, a kod N. Lukovića dijelovi inačice objavljene u Hrvatskoj Straži. Vidi: *Hrvatska književnost Boke kotorske*, str. 65 i N. Luković, *Blažena Ozana Kotorka*, str. 107.

12 *Blažena Ozana Kotorka*, str. 107.

13 Prema: N. Luković, *Blažena Ozana Kotorka*, str. 106–107.

Marija Petrek, Vrbovec

ZAZIDANA DJEVICA

Po gorskim vrletima veselo si skakutala,
čuvajući stado svoje.

Kao svaki dobar pastir, poznala si
sve ovce svoje.

Vjetrovi planinski tvoje lice
su brisali, a gorsko cvijeće mirisom
te svojim opijalo.

Ptice su te svojom pjesmom pratile,
a potok te bistrom vodom umivao.

A onda je sunce potamnilo, nad zemljom
se oblaci crni nadvili.

Raspelog na križu svoga si Gospodina vidjela.
Duša tvoja svoga je ranjenog pastira prigrila.

Napustila si planinu i potoke gorske i
sva blaga svojega kraja.

Otišla si u grad, bliže svjetlu i vjeri,
bliže vratima raja.

Zazidana Djevica dugo si bila, spoznala
si Gospodinove muke.

Predala si se molitvi i pokori i siromasima
pružila svoje ruke.

Molitvom svojom i pokorom, obranila
si Kotorane svoje.

Bijeli škapular nosila si, kao znak
velike vjere svoje.

PREDSTAVLJANJE ZBORNIKA I ŽIVOTOPISA BL. OZANE U KORČULI

U Korčuli je u samostanu Andjela čuvara u četvrtak 12. kolovoza predstavljena knjiga „Blažena Ozana Kotorska – žena susreta s Bogom i čovjekom“, zbornik radova međunarodnog studijskog dana o 450. obljetnici smrti bl. Ozane, urednice s. Ane Begić.

Okupljene sestre i prijatelje na početku je pozdravila voditeljica programa Josipa Favro Kurtović, a prisutnima se potom obratila časna majka s. Jaka Vuco. Predstavila je govornike i zahvalila im na spremnosti da promiču štovanje bl. Ozane, o kojoj uvijek možemo sazнати nešto novo i koja nam uvijek može biti nadahnucé.

Urednica zbornika s. Ana Begić potom je ukratko opisala nastanak same knjige i zahvalila svima koji su pomogli da se članci s međunarodnog studijskog dana objave u zborniku.

Dr. sc. Ivan Armanda, jedan od recenzenata knjige, govorio je o strukturi zbornika i njegovom značaju. Podijeljen je na dvije cjeline: prva su četiri članka vezana uz život blaženice, dok je ostalih pet o štovanju bl. Ozane. Istaknuo je i važnost članka urednice s. Ane o Ozaninom štovanju Djevice Marije i svetaca, prvi znanstveni članak posvećen ovoj temi. Vrijednost zbornika je, prema riječima prof. Armande, u produbljivanju spoznaja i osvježavanju postojećeg znanja te u otvaranju puta za daljnja istraživanja,

primjerice o prisutnosti lika bl. Ozane u glazbenoj i dramskoj umjetnosti. Prof. Armanda na kraju je svog izlaganja postavio pitanje o smislu zbornika. Temeljna poruka ovog vrijednog i potrebnog izdanja, zaključio je, poticaj je svima nama da se povučemo u čeliju, iako ne doslovno poput bl. Ozane, kako bismo razmatrali o Kristu i plodove donosili drugima, što je činio i sv. Dominik.

Dr. sc. Vladimir Dugalić, također recenzent zbornika, u uvodnom je dijelu svog izlaganja

govorio o značaju i doprinosu Hrvata kroz povijest na raznim područjima ljudske djelatnosti. Iako mali brojem, dali smo velik doprinos razvoju kulture i duhovnosti. No, što zapravo znamo o našim svećima?, zapitao se prof. Dugalić. Priznao je da prije čitanja znanstvenih radova sabranih u ovom zborniku ni sam nije puno znao o bl. Ozani te istaknuo kako je zbornik vrijedan doprinos, ne samo kao znanstveni rad, već i kao duhovna baština. Spomenuo je nekoliko naziva kojima se zazива blaženu Ozanu,

poput štovateljica euharistije. Te nas njene odlike mogu i danas učiti kako živjeti svoje kršćanstvo – euharistija, križ, pokora ne smiju nam biti strani ako smo istinski kršćani. Sloboda za kojom današnji čovjek teži kršćanima nije cilj nego sredstvo da se dođe do Boga, odričemo se sebe da bi drugi mogli živjeti – sve to možemo naučiti od bl. Ozane. Istaknuo je kako je velika vrijednost zbornika i njegova dvojezičnost (tekstovi su na hrvatskom i engleskom jeziku), čime bl. Ozanu može upoznati širi krug čitatelja te ona može biti zaista ekumenska svetica.

Mons. Ilija Janjić, kotorski biskup u miru i veliki štovatelj bl. Ozane, govorio je o njenom životu te iznio zanimljive pojedinosti iz povijesti štovanja kotorske blaženice, kao i neka vlastita zapažanja. Naglasio je veliku ulogu koju je u promicanju štovanja bl. Ozane imao o. Andeo Marija Miškov i potaknuo prisutne da i sami šire pobožnost prema ovoj blaženici kako bi uskoro bila proglašena svetom.

Nakon izlaganja o zborniku, prisutnima se obratila s. Slavka Sente, predstavivši ukratko svoju knjigu „Blažena Ozana Kotorska“, životopis blaženice utemeljen na njenim postojećim poznatim životopisima. Autorica je progovorila o sadržaju knjige i životu blaženice te zaključila kako se nada da će obje predstavljene knjige pobuditi u čitateljima Ozaninu znatiželju, čežnju i traganje za Bogom.

U glazbenom dijelu programa zbor sestara je izveo dvije pjesme posvećene blaženoj Ozani, a postulantica Ana Čorić je na violinu izvela skladbu Zequinhe Abreua *Tico-tico no fuba*.

s. Jana Dražić

Drage sestre,

u ovom dijelu godine bilo je dosta događanja, gostovanja u raznim emisijama, mnoštvo aktivnosti na društvenim mrežama. Čitajući pregled događanja zaista možemo biti ponosni na svoju dominikansku karizmu i jedni na druge.

3. do 5. kolovoza – Č. majka Jaka, don Marko Dokoza, s. M. Goretin Milanović i s. Slavka Sente bili su na hodočašću u Bologni, Firenci i Veneciji. Prisustvovali su proslavi blagdana sv. Dominika u Bologni.

8. kolovoza – blagdan sv. Dominika svečano je proslavljen u svim našim zajednicama

12. kolovoza – U Korčuli u Samostanu Andjela čuvara predstavljen je zbornik „Blažena Ozana Kotorska – žena susreta s Bogom i čovjekom.“ Zbornik su predstavili s. Ana Begić, urednica, s. Jaka Vuco - vrhovna glavarica, recenzenti dr. sc. Ivan Armanda i izv. prof. dr. sc. Vladimir Dugalić, te mons. Ilija Janjić, kotorski biskup u miru. S. Slavka Sente je ukratko predstavila svoju knjigu „Blažena Ozana Kotorska.“

15. kolovoza – emitirana je 3. emisija u ciklusu emisija „Zajedno sa sv. Dominikom“ Radio Marije BIH.

15. kolovoza – emitirana je 8. epizoda serijala „800. obljetnica dominikanaca na hrvatskim prostorima“ u kojoj je sudjelovala s. Ana Begić.

28. kolovoza – u Samostanu Gospe od Ružarija, u Šibeniku održana je 14. sjednica Vrhovnog vijeća. **29. kolovoza** – oproštajna zahvala sestrama dominikankama upriličena je u Samostanu sv. Križa u Dubrovniku (Gruž). Sestre su napustile Gruž nakon 94 godine djelovanja kod braće dominikanaca.

4. rujna – U Samostanu bl. Hozane u Zagrebu predstavljena je knjiga pjesama „Harfe ljubavi“ s. Jasne Matić. U predstavljanju su sudjelovale časna majka s. Jaka Vuco, s. Katarina Maglica, s. Ana Begić, Ivan Bekavac Basic (za nakladnika), autorica s. Jasna Matić i s. Slavka Sente kao voditeljica. Glazbeni dio je animirala klapa „Bl. Ozana Kotorska.“

16. rujna – s. Mirka Vareškić i s. Ivana Škrinjar stigle su u domovinu. Njihovim povratkom završena je misija sestara dominikanki naše Kongregacije u Kanadi nakon 68 godina djelovanja.

18. rujna – u Dubrovniku je održan redovnički dan na kojem su sudjelovale naše sestre iz Samostana Andjela čuvara.

22. rujna – započela je nova emisija „Pod križem“ koja će se emitirati svake srijede na Hrvatskom katoličkom radiju. Urednici emisije su s. Ana Begić, vlč. Nikola Jurković, vlč. Branimir Budinski i vlč. Tomislav Kralj.

19. rujna – emitirana je 4. emisija u ciklusu emisija „Zajedno sa sv. Dominikom“ Radio Marije BIH. U emisiji je gostovala s. Blaženka Rudić.

23. rujna – s. Manes je gostovala na *Valora Radio* u Meksiku gdje je govorila o sestrama dominikankama u Hrvatskoj.

26. rujna – 1. listopada – U Korčuli su održane duhovne vježbe koje je predvodio p. Slavko Slišković, provincial HDP uz pomoć p. Zvonka Đankića, OP.

30. rujna – sestre koje su imale duhovne vježbe u Korčuli išle su na izlet u Nacionalni park Mljet.

2. listopada – blagdan Andjela čuvara svečano je proslavljen u Korčuli. S. Regina Vučić, s. Terezina Doždor, s. Diana Baćak i s. Gracija Radošević zahvalile su Bogu na 60 godina zavjeta. S. Jana Dražić i s. Manes Puškarić obnovile su zavjete na još godinu dana. U novicijat su ušle Andelina s. Josipa Budimir, Ana s. Dominika Ćurić i Antonija s. Marta Marija Šutalo.

7. listopada – u župi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Pregradi obilježen je oproštaj sa s. Jasenkom Mravak i s. Zoranom Kadić, a

također i dobrodošlica s. Ivani Škrinjar i s. Mirki Vareškić.

14. listopada - našoj zajednici pridružila se nova kandidatica Josipa Babić iz Čeljeva kod Čapljine

15. – 17. listopada – održani su osmi Dani Kongregacije u Pastoralnom centru svetog Vinka Paulskog u Novigradu na Dobri.

17. listopada - emitirana je 5. emisija u ciklusu emisija „Zajedno sa sv. Dominikom“ Radio Marije BIH. S. Josipa Otahal i s. Manes Puškarić govorile su o dominikanskoj duhovnosti.

18. listopada - našoj zajednici pridružila se nova kandidatica Ana Komšić iz Krčevina kod Kiseljaka.

20. listopada – u emisiji iz ciklusa „Pod križem“ voditeljice s. Ane Begić gostovale su Martina Beljo, Patricija Ivičić i s. Irena Lušo. Tema emisije je bila „Snaga i svjedočanstvo vjere.“

31. listopada – u samostanu Kraljice Svetе Krunice braća dominikanci su se zahvalili s. Ivici Jolić za 30 godina predanog rada u službi kod braće.

6. studenog – U Korčuli je održana duhovna obnova za novicijat koju je predvodio p. Jozo Čirko, OP.

13. studenog – u Samostanu Anđela čuvara u Korčuli održana je 15. sjednica Vrhovnog vijeća.

19. – 21. studenog - u Orebiću je održana duhovna obnova za djevojke na kojoj su sudjelovale i organizirale s. Manes Puškarić, s. Josipa Otahal s novakinjama i kandidaticama.

21. studenog - emitirana je 6. emisija u ciklusu emisija „Zajedno sa sv. Dominikom“ Radio Marije BIH. Tema emisije je bila „Dominikanska zvanja iz BIH,“ a gostovale su s. Dominika Ćurić, s. Marta Marija Šutalo i s. Anđelina Radoš.

22. studenog – blagdan sv. Cecilije svečano je proslavljen u župi Prečistog Srca Marijina na splitskim Škrapama. Večernje misno slavlje predvodio je don Ante Žderić u koncelebraciji s don Ivanom Zovkom. Molilo se za sve žive i pokojne članove župnog zbora.

3. prosinca – našoj zajednici pridružila se nova kandidatica Mirela Slišković iz Širokog Brijega.

4. prosinca - U Korčuli je održana duhovna obnova za novicijat koju je predvodio p. Domagoj Polanščak OP.

8. prosinca – s. Natalija Cindrić obnovila je zavjete na još godinu dana u Samostanu bl. Hozane Kotorske u Zagrebu.

DUHOVNE VJEŽBE

ZAGREB

OD 2. DO 8. SIJEČNJA

Voditelj fr. Domagoj Polanščak, OP

KORČULA

OD 20. DO 26. LIPNJA

Voditelj fr. Domagoj Runje, OFM

NAŠI POKOJNICI

23. KOLOVOZA

Manda Vidaković, baka s. Marije Magdalene Ilić

2. LISTOPADA

s. Ljubica Kozulić

15. LISTOPADA

s. Ladislava Rakuljić

10. STUDENOGA

Mato Barišić, brat s. Jagice, s. Aurelije i s. Trpimire Barišić

19. STUDENOGA

Jaka Prčela, sestra s. M. Lurdes i s. Tješimire Bešlić

1. PROSINCA

Jozo Filipović, brat s. Milene i s. Marije Filipović

PREMJEŠTAJI

- s. Aurelija Barišić iz Dubrovnika/Gruž u Korčulu
- s. Natalija Cindrić iz Dubrovnika/Gruž u Zagreb, Samostan Kraljice sv. Krunice
- s. Bernardica Jurić iz Korčule u Orebić
- s. Leonija Bralić iz Splita, Samostan sv. Katarine, u Šibenik
- s. Ivica Jolić iz Zagreba, Samostan Kraljice sv. Krunice u Zagreb, Samostan bl. Hozane Kotorske
- s. Mirka Vareškić iz Montreala u Pregradu
- s. Ivana Škrinjar iz Montreala u Pregradu

OBLJETNICE ZAVJETA 2022.

60. OBLJETNICU SLAVE:

3. listopada – s. Alfonsa Ostrogonac i s. Jelka Barišić

50. OBLJETNICU SLAVE:

16. travnja – s. Ivanka Osredrek

16. kolovoza – s. Katarina Maglica, s. Ivana Škrinjar, s. Ljubomira Sučić i s. Anita Sučić

Sažetak 14. sjednice Vrhovnog vijeća

Četrnaesta sjednica Vrhovnog vijeća održana je 28. kolovoza
u Samostanu Gospe od Ružarija u Šibeniku.

- * Postulantice Ane Ćurić, Andeline Budimir i Antonija Šutalo uči će u novicijat na blagdan Andjela čuvara. Sestre Jane Dražić i Manes Puškarić će obnoviti zavjete istog dana. Svečana proslava 60. obljetnice zavjeta sestara Gracije, Diane, Terezine i Regine će biti vrhunac proslave. Proslavi će prethoditi duhovne vježbe. Kroz to vrijeme priprave organizirat će se jednodnevni izlet na Mljet.
- * Dogovoren je dnevni red za Dane Kongregacije.
- * Č. Majka je izvijestila vijećnice kako je u Orebiću ljetovalo ukupno 94 djece i mladih u četiri termina. Časna Majka, mlađe sestre i postulantice su sudjelovale u programu.
- * S. Marija Magdalena Ilić će biti korisnica centra Vinko Bek koji radi na ospozobljavanju slijepih i slabovidnih osoba za svakodnevni život. Zbog pohađanja tog programa sestra će neko vrijeme biti u Zagrebu u Samostanu bl. Hozane Kotorske.

Sažetak 15. Sjednice Vrhovnog vijeća

Petnaesta sjednica Vrhovnog vijeća održana je 13. studenog
u Samostanu Andjela čuvara u Korčuli.

- * S. Natalija je pripuštena na obnovu zavjeta.
- * Pročitane su molbe djevojaka Ane Komšić i Josipe Babić za ulazak u samostan. Mirela Slišković će doći u samostan početkom prosinca.
- * Iduće godine je 100 godina od smrti oca Andjela Marije Miškova, obilježit će se trodnevljem u Korčuli od 4. do 6. kolovoza 2022. Dr. Ivan Armanda radi na knjizi građe Miškovljeve pisane ostavštine.
- * S. Blaženka radi na prikupljanju literarnih uradaka sestara dominikanki o bl. Ozani Kotorskoj i u planu je objedinjavanje istih pod naslovom „Dominikanke svojoj blaženici.“ Tiskati će se prigodni kalendar s mislima oca Miškova i slikama naših samostana i kuća.
- * Duhovne vježbe će biti u Zagrebu i u Korčuli.
- * Župnik iz župe sv. Jurja u Subotici, vlc. Ferenc Fazekas traži da sestre preuzmu službu sakristanke u crkvi. Potpisani je ugovor sa župom.
- * Priprema se projekt obnove dijela Samostana u Korčuli; glavni ulaz, kat rekreacije i soba sestara, te dio u kojem se nalazi novicijat - do kapele.

*Svim sestrama i čitateljima Ave Marije
želim sretan i blagoslovljen Božić
i radosnu i uspješnu Novu godinu.*

s. Barbara Bagudić, OP

Sabrala i priredila za AM s. Slavka Sente

UZ GODINU SV. DOMINIKA

Propovijed Učitelja Reda fr. Gerarda Timonera

4. kolovoza 2021. u Bolonji

Draga braćo i sestre,
okupljamo se oko stola Euharistije, stola zajedništva i zahvaljivanja, kako bismo zahvalili Bogu za dar sv. Dominika iz Caleruege, za blagoslovjeni život i jedinstveno poslanje koje mu je Gospodin povjerio.

Kako je papa Franjo rječito napisao u pismu Redu povodom obilježavanja osam stoljeća rođenja sv. Dominika za nebo, među naslovima kojima se naziva sv. Dominika, „propovjednik milosti“ ističe se zbog svoje sličnosti s karizmom i poslanjem Reda koji je osnovao.

To je naš dar Crkvi: „milost propovijedanja“ i „propovijedanje milosti,“ odnosno propovijedanje Boga, Nestvorene Milosti, koji se daje čovječanstvu. Njegujući i dijeleći ovu karizmu i poslanje, Dominik je postao Svjetlo Crkve (Lumen Ecclesiae) i Naučitelj Istine (Doctor

Veritatis). On je među onima koje Izajia hvali: „kako su ljupke po gorama noge glasonoše radosti koji oglašava mir, nosi sreću“ (Iz 52, 7). Doista, posvetio je cijeli svoj život propovijedaju Evanđelja, „bilo to zgodno ili nezgodno, sa svom strpljivošću i poukom“ (2 Tim 4, 2).

Prije mnogo godina sudjelovao sam na okupljanju braće i sestara u početnoj formaciji iz različitih kongregacija. Ponosno sam se predstavio kao dominikanac. U šali je jedan od sudionika odgovorio: „Dominikanac? Ti si srednjovjekovan!“ S osmijehom sam uzvratio: „Mi nismo srednjovjekovni, mi smo klasični!“

„Klasično“ je nešto što je istovremeno vremensko i bezvremeno. Sv. Dominik je prihvatio poslanje koje je bilo vremensko, jer je video svijet potreban nove evangelizacije. Ali istovremeno je to poslanje bezvremeno, jer je svaki naraštaj potreban nove evangelizacije, odnosno naviještanja Boga koji je svevremen, a opet uvjek nov. Vremensko je, jer je ponudio prikidan odgovor na konkretne prilike, ali i bezvremen, jer je nadišao trenutak svog nastanka i postao značajan u svakom trenutku povijesti.

Govoreći s Bogom ili o Bogu, sv. Dominik je utjelovio sinergiju kontemplacije i akcije, vrhunski primjer učenika-misionara, pozvanog da slijedi Put i propovijeda Evanđelje. Doista, sv. Dominik ima nešto reći svakom vremenu i mjestu, jer je Evanđelje koje je oblikovalo i

preoblikovalo njegov život klasično. Srednjovjekovan, a ipak suvremen, star, a uvijek nov – to je sv. Dominik – doista klasičan!

Točno tri stotine godina nakon smrti sv. Dominika, Ignacije iz Loyole čitao je životopise sv. Franje i sv. Dominika i doživio milost obraćenja. Ako je Dominik nadahnuo čovjeka koji je živio stotinama godina nakon njega da postane svetim, onda Dominik može biti i izvor nadahnuća za sve nas, posebno danas.

Što sv. Dominik ima reći nama, Crkvi, svijetu, dok smo suočeni s problemima ravnodušnosti, klerikalizma, podjela, lažnih vijesti i beznađa?

U vremenu koje je obilježeno ravnodušnošću, posebno prema onima koji trpe, Dominik propovijeda *misericordia veritatis*, milosrđe istine. Sjećamo se da je kao student u Palenciji Dominik bio na prvoj liniji borbe života i smrti: suošćeao je s onima koji su trpili i umirali za vrijeme velike gladi, stoga je prodao svoje skupocjene knjige i osnovao centar za pružanje pomoći, u kojem siromašni mogu jesti. Njegova uzorna dobrota nadahnula je i druge da učine isto. I tako je suošćećan Dominik propovijedao *misericordia veritatis*, milosrđe istine, koje se savršeno očitovalo u Kristu, *misericordiae Vultus*, „licu Očeva milosrđa.“ Milosrđe je ljubav koja

želi olakšati patnju drugoga. Kako nas je papa Benedikt jednom podsjetio: „najveće je djelo milosrđa evangelizacija... Ne postoji blagodatnije i milosrdnije djelo prema bližnjemu od lomljenja kruha Riječi Božje, dijeljenje s njim Radosne vijesti Evandjelja, upoznavanje s Bogom.“

U vrijeme u kojem je klerikalizam naizgled zamutio evanđeosko značenje pojma *diakonia* kao nasljedovanja Isusa koji je došao „da služi, a ne da bude služen,“ Dominik utemeljuje pojam *diakonia* propovijedanja na bratskom zajedništvu. Karizma propovijedanja koju je primio pokretala je Dominika da podsjeti Crkvu na njenu univerzalno poslanje propovijedanja Evandjelja, na to da je propovijedanje poslanje ne samo nekolicine izabranih, nego svih članova Crkve. To je karizma koju dijele svi članovi dominikanske obitelji: braća (svećenici i suradnici), redovnice, klauzurne i apostolske, svećenička bratstva i laici – svi staleži Crkve. Stoga je Dominik, koji je propovijedao *verbis et exemplo*, otvorio mogućnost mnogostrukog života i svjedočanstva učenika-misionara i njihovih različitih djela, kao što su spisi Katarine Sijenske, slike fra Angelica, služba u ljubavi prema drugima Ruže Limske, Ivana Maciasa, Margarete iz Castella, Pier Giorgio Frassatija i brojnih drugih, da budu smatrani

Prijenos relikvije sv. Dominika u Bogni 4. kolovoza 2021.

važnim oblicima propovijedanja Evanđelja. Kako je jedan mudri brat suradnik rekao: Mi nismo red *homiličara*, nego red *propovjednika*!

U vrijeme kad je Crkva, Tijelo Kristovo, bila ranjena podjelama i neslogom, Dominik je zamislio zajedničarski oblik upravljanja koji promiče uključivost i sudjelovanje u razlučivanju i donošenju odluka. Susreti na različitim razinama otvaraju prostor za razgovor s braćom i suočavanje s izazovima s kojima se susreću, za traženje konsenzusa oko različitih pitanja, za pronalaženje najboljeg načina vršenja poslanja Reda u određenom trenutku i na određenom mjestu, i, što je najvažnije, za uzajamno slušanje i učenje, kao braća. Papa Franjo rekao je kako je ovaj „sinodalni“ proces omogućio Redu prilagodbu života i poslanja promjenjivom povijesnom kontekstu, zadržavajući istodobno bratsko zajedništvo.

U vrijeme kad su pogreške i lažne vijesti sijale zbunjenost i mnoge odvele na krivi put, Dominik je poslao svoju braću na razvijajuća sveučilišta u Europi. Znao je važnost dobre i čvrste teološke formacije koja se temelji na Svetom pismu i osjetljiva je na pitanja vremena. Takvo je uvjerenje vodilo sljedeće generacije braće na granicu gdje se vjera susreće s razumom kao sudrugom na putu prema istini. Naša braća Toma Akvinski i Albert Veliki stajali su na takvoj granici i pronašli sigurnost u njihovom suglasju te proizveli obilnu žetvu za filozofsko i teološko nasljeđe Crkve. Intelektualna zadaća Reda i poslanje propovijedati *Veritas* važan je protulijek još jednoj opasnoj pandemiji – lažnim vijestima, polu-istinama, koje su zapravo polu-laži.

U ova vremena iskušenja, u kojima se ljudi čine izgubljeni i očajni, sv. Dominik nudi *spem miram*, divnu nadu! Naša pjesma nade obilježava trenutak koji se dogodio prije osam stotina godina ovdje u Bologni, kada je Dominik prešao s ovoga svijeta, vrijeme u kojem su braća bila suznih očiju – *O spem miram quam dedisti mortis hora te flentibus*. Dominik je budio nadu u njihovim srcima jer je obećao pomagati braći i sestrama, obećao je biti nam zagovornikom i stoga biti uz nas po svojim molitvama. Ali ovo je samo

Relikvije sv. Dominika ispred grobnice.

jedna strana priče. Prisutnost braće koja mole u trenucima njegove smrti sigurno je i Dominiku ulijevala nadu. U tom posljednjem trenutku ljudske konačnosti, Dominik nije bio sam. Prisutnost braće i Dominikova obećana prisutnost nakon smrti dala im je nadu i utjehu. Konačno, nada je utemeljena u činjenici da nas Bog nikada neće napustiti. Nada je potvrda da je Bog uz nas u tajnama radosti, tuge, slave i svjetlosti naših života. Nada je Krist u nama.

O *spem miram!* Dominik je hrabro obećao da će nam biti od koristi jer je imao veliku nadu da će biti bliže Kristu, u zajedništvu blaženih.

Prije pet godina papa Franjo je posjetio sv. Dominika ovdje u Bologni. U svom pismu Redu, napisao je: „Na poseban sam način molio za Red propovjednika, zazivajući za njegove članove milost ustrajnosti i vjernosti karizmi ute-meljitelja i veličanstvenoj tradiciji koju baštine.

Zahvaljujući sveču na svemu dobrom što su njegovi sinovi i kćeri učinili u Crkvi, molio sam, kao poseban dar, za posebno povećanje svećeničkih i redovničkih zvanja.“

Na sličan način i ja molim za dominikansku obitelj ovdje u Bologni i u cijelome svijetu:

Gospodine Bože, Stvoritelju svijeta, Davaoče života.

Prije osam stotina godina svidjelo ti se primiti sv. Dominika u vječnost i uspostaviti sveto propovijedanje diljem svijeta.

O spem miram! Ti si, Gospodine, divna Nada, koju je obećao Dominik, kao naš stalni pratioc, u svetim pothvatima širenja Tvoje Riječi, na zemlji, preko mora, na sve četiri strane svijeta.

Dok slavimo jubilej dies natalis sv. Dominika za vječni život, hrani nas i ispuni nas dvostrukom mjerom Duha, da doživimo novu Pedešetnicu – obnovljeno propovijedanje „čudesnih djela Božjih“ i ponovno zapalimo predanost našem poslanju „za spasenje duša“.

Blagoslovi našu braću i sestre i cijelu dominikansku obitelj, zdravljem, radošću i svetošću. Vodi ih da uvijek služe tvom narodu. Sve ih privuci k sebi, u vječnoj hvali i slavi. Po Marijinu zagovoru, u Isusovo ime. Amen.

(prevela s. Jana Dražić)

Slika u samostanu u Bologni.

GODINA VELIKIH JUBILEJA

800. obljetnica smrti sv. Dominika i dolaska dominikanaca u hrvatske krajeve

<https://www.vaticannews.va> › crkva › news › 2021-08

Sveti Dominik, pravim imenom Domingo de Guzmán, rođen je u okrilju plemićke obitelji u Caleruegi u Španjolskoj između 1170. i 1173.

Njegovi su simboli dominikanski bijeli habit, bijeli ljiljani, zvijezda i pas. Simbol psa dolazi od viđenja što ga je majka svetoga Dominika, blažena Ivanica od Aza, imala prije njegova rođenja. Predaja kaže da je usnula neobičan i uvelike uznemirujući san: iz njezine je utrobe izišao pas držeći u ustima upaljenu zublju. Probudivši se shvatila je snoviđenje kao poruku od Boga te je odlučila hodočastiti u samostan svetoga Dominika od Silosa i iskati svetčev zagovor. Htijući mu potom zahvaliti, nadjenula je sinu ime Dominik. Blaženi Umberto de Romans, četvrti nasljednik svetoga Dominika, ovako je objasnio dotičnu simboliku: "U viziji psa nagovješteno je rođenje čuvenoga propovjednika koji će u mnogim srcima upaliti zublju gorljive riječi što će silno rasplamsati u mnogim srcima ugaslu ljubav, a lavežima ustrajnoga propovijedanja progoniti vukove iz stada i pozvati na budnost vrlina duše koje su spavale u grijesima."

Sveti Dominik, pravim imenom Domingo de Guzmán, rođen je u okrilju plemićke obitelji u Caleruegi u Španjolskoj između 1170. i 1173. Studirao je teologiju i umjetnost u Palenciji, nakon čega je pristupio zajednici regularnih redovnika u Osmi. Putovao je s mjesnim biskupom u Dansku i Italiju, u Rim, a papa Inocent III. uputio ih je 1205. da propovijedaju među krivotjercima albigenzima u južnoj Francuskoj. Posvetivši se propovijedanju, osnovao je Dominik u Toulouseu 1215. redovničku zajednicu misionara propovjednika, nazvanu Red propovjednika, latinski "Ordo praedicatorum", koji su, živeći u siromaštvu, trebali djelovati među albigenzima odvraćajući ih od hereze te su smjerali obnoviti i učvrstiti narušeno duhovno jedinstvo

zapadnoga kršćanstva. Nasljednik Inocenta III., papa Honorije III., potvrdio je red 1217. godine. Dominik je svoju braću slao na najpoznatija sveučilišta: u Pariz, Madrid, Bolognu i drugamo. Osnovao je samostane u Rimu i Bologni, a uspostavio je i žensku granu reda te tzv. treći red.

Treba posebno napomenuti da je cijeli život pokazivao djelatnu ljubav prema siromasima. U doba strašne gladi, prodao je Dominik svoje skupocjene knjige da bi pomogao potrebitima jer, kako reče, "ne može učiti iz mrtvih koža dok oko njega živi ljudi umiru od gladi". Sveti Dominik umro je u Italiji, u Bologni, kolovoza 1221. godine. Proglašen je svetim već 1234., a njegov spomendan Crkva obilježava 8. kolovoza.

Godina 2021. jest godina velikih jubileja vezanih uz Dominikanski red; ove se godine obilježavaju dva značajna jubileja: 800. godišnjica

Kapela u kojoj je grobnica sv. Dominika u Bogni.

smrti svetoga Dominika i 800. obljetnica dolska dominikanaca u hrvatske krajeve.

Poželjno je spomenuti makar neka među mnogobrojnim značajnim dominikanskim imenima i doprinosima. Dali su velebne skolastičke teologe i filozofe: svetoga Alberta Velikoga i svetoga Tomu Akvinskoga. Dominikanac Augustin Kažotić, zagrebački biskup i reformator katedralne škole, rođen 1260. u Trogiru, prvi je hrvatski blaženik, beatificiran 1702. Treba spomenuti i to da Dominikanski generalni studij u Zadru, koji je djelovao od 1397. do 1807., smatramo prvim hrvatskim sveučilištem.

Dominikancima i dominikankama čestitamo njihove jubileje i neka im Božje svjetlo osvjetljava putove u vremenu koje dolazi.

Vatikan (IKA) 8. kolovoza 2021.

Autor priloga: Marito Mihovil Letica

UZ SVETKOVINU SVETOG OCA DOMINIKA

Sveti Dominik, svjetlost Crkve

Jednom davno, u jednoj dalekoj zemlji, u jednom dvorcu, plemičkim se roditeljima rodilo dijete. Obično dijete. Osim možda po snu koji je majka usnula prije njegova rođenja, o psu koji u Zubima nosi baklju da zapali svijet. I možda po zvijezdi koja je zasjala na njegovu čelu prilikom krštenja. Obično dijete. Dominik.

Dijete koje je odraslo i u kojem je raslo nešto ne posve od ovoga svijeta, neka neobična snaga i pogled koji je gledao onkraj vidljivoga. Pa ne bi spavao u krevetu, nego na tlu. Pa ne bi ljubomorno čuvaо svoje dragocjene knjige, nego ih prodao da drugima dade. Pa bi i samog sebe predati htio da iz ropstva otkupi neznance. Dijete sa zvijezdom na čelu, čovjek sa srcem u zvijezdama, svjetlost Crkve, naučitelj Istine. Čovjek koji je svijetom pronio ne samo organj Božje ljubavi, nego i bjelinu Istine. Dominik.

Spominjemo se njegova života, slavimo njegovu svetost da nam bude uzorom. U načinu na koji se gleda onkraj. U pronošenju ognja svijetom. U čuvanju bjeline.

Pravi lik sv. Dominika.

Osam stoljeća kasnije njegov je život zanimljiva priča. Tradicija. Samo tradicija koja po njegovoj braći i sestrama i danas živi? Ne, nego život sâm. Jedna običnost pretočena u Božje

ruke ispružene bližnjemu. Da se svjetom pronese oganj ljubavi. „Idi pa i ti čini tako“, reče Isus nekom zakonoznancu nakon priče o milosrdnom Samarijancu. Idimo i mi, pa činimo tako, hodeći za Njim po primjeru sv. Dominika. Možda ne na onaj način na koji je to Dominik činio. Možda uopće ne činjenjem, nego ustrajnim bivanjem, izgaranjem dok se sve uokolo mijenja. Dok se čini da se od blještavila svijeta ne vidi mali plamen Božje prisutnosti. Možda doista ne

možemo učiniti ništa nego samo biti. Pa i kad se jačina blještavila oko nas mijenja, kad se sjaj pretvori u tamu i obratno, jednakom ustrajnošću i stalnošću samo gorjeti, čuvati bjelinu Istine. „Bog izbjija kao svjetlost“, piše Ivo Andrić. Pustimo da i po nama tako bude. Da tradicija ne bude samo lijepa priča, nego živa prisutnost. U tom duhu, neka nam je svima blagoslovljena svetkovina sv. oca Dominika!

s. Jana Dražić

BOLOGNA

“Pogledaj sad ili nikad!”

— crtice s hodočašća u Bolognu – od 3. do 5. kolovoza 2021. —

Neobičan naslov ovog zapisa rodio se u trenutku, u jednoj konkretnoj situaciji koju nećemo opisivati, ali na osobit način ove riječi opisuju cijelo naše hodočasničko putovanje svetom Dominiku u Bolognu o njegovoj svetkovini koja se ondje slavi po starom kalendaru i običaju 4. kolovoza. “Sad ili nikad”, odlučili smo poći, u društvu Časne Majke s. Jakice, s. Marija Goretti, s. Slavka, iz čijih je usta potekao naslov ovog članka i misao vodilja ovog puta, i moja malenkost na proslavu utemeljitelja Reda propovjednika, prema čijem je liku i djelu na poseban način usmjeren pogled članova dominikanske obitelji ove jubilarne 800. godine od njegove smrti.

Hodočašće smo započeli sv. Misom u samostanskoj kapeli bl. Ozane Kotorske, a molili smo zagovor bl. Augustina Kažotića, jer je toga dana bio njegov spomendan. Pod budnim okom naših blaženika i čvrstom rukom Časne Majke na volanu krenuli smo prema našem određstu. Putem su se izmjnjivali molitva, razgovor i “nešto slatko.” Nakon što smo razmatrali svih dvadeset otajstava svetoga Ružarija stigli smo na cilj, netom prije početka večernje molitve u patrijarhalnoj bazilici Oca utemeljitelja. Svečana procesija s relikvijarom glave sv. Dominika, prekrasno pjevanje braće dominikanaca i nekoliko nadahnutih misli mjesnog biskupa Matea kard. Zuppia, bili su sasvim prikladan i svečan

završetak dana. Na sam dan svetkovine kratko smo posjetili samostan braće dominikanaca: sobicu u kojoj je boravio sv. Dominik, samostansku knjižnicu, klaustar, a zatim smo odlučili da nam je “sad ili nikad” najbolje poći u Firenzu kako bismo vidjeli poznati dominikanski samostan sv. Marka. Glas o tom samostanu pročuo se zahvaljujući vrijednim freskama i oltarnim

Časna majka Jaka na misi u kapeli sv. Dominika u Bogni, 4. kolovoza 2021.

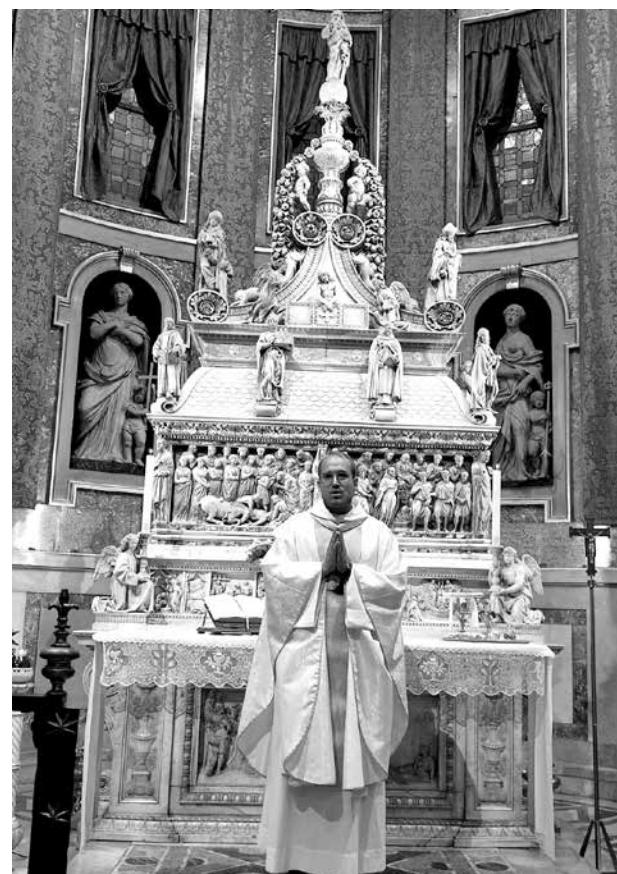

palama dominikanskog blaženika fr. Angelica, ali i zbog vrijednog i svetog firentinskog biskupa Antonina, nekad priora ovog samostana, i brata Jeronima Savonarole, revnog obnovitelja i velikog pokornika. Kratkim "đirom" oko firentinske katedrale zaključili smo naš posjet talijanskoj Ateni u ranim popodnevnim satima.

Vrhunac dana bila je svečana sv. Misa koju je u Bologni predvodio kardinal Zuppi u zajedništvu s Učiteljem Reda Gerrardom F. Timonerom, biskupima, svećenicima i brojnim članovima dominikanske obitelji. Učitelj Reda je u svojoj propovijedi, između ostalog, rekao dvije misli koje su me osobito dirnule. Prepričao je jednu zgodu u kojoj ga je netko od sudionika jednog seminara nazvao *srednjovjekovnim* zato što se predstavio kao dominikanac. On je odgovorio da nije srednjovjekovan nego *klasičan*. Na temelju tog događaja nastavio je razmišljanje tumačeći kako je ono što je klasično vrijedno u svakom vremenu i da se zato ne treba sramiti biti klasičan. Drugu misao Učitelj je "posudio" od jednog brata suradnika koji je rekao da dominikanci nisu braća homiletičari (od riječi homilija) nego braća propovjednici, a propovijedati se može na različite načine kako nam to svjedoči i povijest dominikanskog reda. Treći dan bio je dan posebnih milosti.

Dobrom voljom bolognskih dominikanaca bilo nam je dopušteno slaviti svetu Misu na oltaru u kojem počivaju relikvije sv. Dominika. Bio je to uistinu "sad ili nikad" događaj! U molitvi smo se na poseban način sjetili braće dominikanaca koji su u Zagrebu tog dana polagali i obnavljali zavjete i svih sestara iz Kongregacije. Povjerili smo zagovoru sv. Dominika sve one koji su se preporučili u naše molitve, a molili smo i za obnovu redovničke revnosti u dominikanskim zajednicama. Ohrabreni milosnim susretom s euharistijskim Isusom i blizinom svetog oca Dominika krenuli smo put Venecije kako bismo naše hodočašće zaključili kod sv. Marka. Svi strahovi o kašnjenju na povratku u Zagreb pali su u vodu jer smo znali da je to prilika "sad ili nikad". Završavajući ovaj milosni hod u predvečerje blagdana Gospodinova preobraženja u srcu smo nosili Petrove riječi Isusu "dobro nam je ovdje biti", ali ljubav prema karizmi sv. Dominika zvala nas je da siđemo s gore i nastavimo svoje propovjedničko poslanje u svijetu.

Don Marko Dokoza

Don Marko Dokoza.

Neke crtice o bazilici i samostanu sv. Dominika u Bolonji

Posjet Bologni, to je san svakog dominikanca i dominikanke. A kako i ne bi kad tu sniva naš otac, brat, utemeljite, zaljubljenik u Istinu i njezin gorljivi navjestitelj – Dominik de Guzman. Mnogi su njegovi sinovi i kćeri već ostvarili taj san i posjetili Dominikovo ovozemno počivalište u bazilici njemu posvećenoj, u veličanstvenoj grobnici.

Evo samo nekoliko crtica o tom velebnom zdanju, bazilici sv. Dominika, prema Wikipedia site:[hr2.wiki](#).

Bazilika sv. Dominika je jedna od glavnih crkava u Bologni, Italija. Zemni ostaci Svetog Dominika, utemeljitelja Reda propovjednika nalaze se u grobnici, zvanoj *Tomba di San Domenico*, kojeg je izradio **Nicola Pisano** sa suradnicima, a kasnije su je dotjerivali Niccolò dell'Arca i mladi Michelangelo i drugi, i dodavali glavne epizode iz života Svecu.

Prvotna crkva sv. Nikole proširena je i tijekom 1228. i 1240 izgrađen je novi samostanski kompleks. Bazilika se tijekom stoljeća preuređivala.

U 15. su stoljeću izgrađene bočne kapele, s lijeve i desne strane. Između 1728. i 1732. arhitekt Carlo Francesco Dotti (1678. - 1759.), uz financijsku pomoć pape Benedikta XIII., u potpunosti je obnovio unutrašnjost bazilike s profinjenom elegancijom i uravnoteženim proporcijama u današnji barokni stil.

Crkva se sastoji od središnje lađe, dva bočna prolaza, nekoliko bočnih kapela, transepta, kora i apside. U lunetama iznad jonskih stupova duž lađe možemo vidjeti 10 slika koje prikazuju epizode iz povijesti crkve.

Kapele u bazilici

Jedna od najvažnijih kapela u bazilici, na desnoj strani je kapela sv. Dominika. Imala kvadratni tlocrt i polukružnu apsidu, gdje počivaju njegovi zemni ostaci u sjajnoj grobnici ispod kupole koja sadrži tri Michelangelove skulpture: Anđeo, sv. Proklo, i sv. Petronije. Kapelu je sagradio bolonjski arhitekt Floriano Ambrosini, zamjenjujući staru gotičku kapelu iz 1413. godine,

Bazilika o. Dominika u Bologni.

kako bi odgovarala sjaju ostalih postojećih kapela. Uređivali su je između 1614. i 1616. važni slikari bolonjske škole: Tiarini (1577.-1688.), Mario Righetti, Lionello Spada, Masettella. U kapeli kulminira freska na kupoli koja prikazuje *Slavu sv. Dominika*, remek-djelo Renija, naslikano između 1613. i 1615.

Na istoj su, desnoj strani i kapele sv. Pija V., sv. Hijacinta iz Poljske, sv. Katarine Sijenske, te sv. Katarine Aleksandrijske.

Kapele s lijeve strane

S lijeve strane ima također nekoliko kapela, najznačajnija je kapela Kraljice svete krunice. Živahnju fresku na svodu naslikali su, između 1655. i 1657., Angelo Michele Colonna (1600.-1687.) i Agostino Mitelli (1609–1660). Oltar je projektirao bolonjski arhitekt Floriano Ambrosini (1557–1621). Slike u ovoj velikoj kapeli prikazuju otajstva krunice. Izradili su ih najistaknutiji umjetnici svoga vremena: Lodovico Carracci (Navještenje i pohodenje), Bartolomeo Cesi (Rođenje Isusovo), Denis Calvaert (Prikazanje Isusa u hramu), umjetnica Lavinia Fontana (Isus među učiteljima), Bartolomeo Cesi (Krist u maslinskem vrtu), Ludovico Carracci (Bičevanje i Krist koji pada pod križem), Bartolomeo Cesi (trnovno krunjenje, Raspeće i Duhovi), Guido Reni (Uskršnje), Domenichino (Uznesenje Blažene Djevice).

U toj su kapeli i orgulje na kojima je vježbao mladi Wolfgang Amadeus Mozart, kojeg je poučavao p. Giovanni Battista Martini 1769. godine.

Kor

Ovaj monumentalni kor premješten jeiza velikog oltara u 17. stoljeću. 102 drvena korska sjedala izvrstan su primjer renesansne rezbarije dominikanca Damiana da Bergama (1528. - 1530.) i njegove braće. Ukrasi na sjedalima i oko njih prikazuju slike iz Starog i Novog zavjeta. Zbog svoje izvanredne umjetničke vrijednosti, ovo su

Kor u bazilici sv. Dominika.

djelo suvremenici svrstali među osam svjetskih čuda. To je također zabilježeno u Vite (IV, 94) Giorgio Vasari Wikipedia site:hr2.wiki. Izvorni oltar bio je remek-djelo ukrašeno bareliefima i devet skulptura Giovannija di Balduccia (1330), učenika Giovannija Pisana.

Ćelija sv. Dominika

U samostanskom kompleksu nalaze se razni nadgrobni spomenici i spomen ploče u zidovima. Tu je i najstarija i najvjernija slika sv. Dominika, prema opisu suvremenika, prikazana na dragocjenoj freski iz 14 stoljeća. U prizemlju se nalazi ćelija sv. Dominika, nazvana tako jer je to originalna ćelija iz njegova vremena i možda

Soba u kojoj je umro sv. Dominik.

ćelija (ili slična) u kojoj je umro. Ovdje su izložena neka originalna pisma od 9. srpnja 1234. godine i bula za njegovu kanonizaciju.

Poprsje od bijelog mramora do (1946) predstavlja pravo lice svetog Dominika, po uzoru na precizna mjerena izvedena na lubanji sveca.

Samostan i knjižnica (Biblioteca di San Domenico)

Trobrodna renesansna knjižnica, *Biblioteca San Domenico*, sagrađena je poput bazilike, koju je

sagradio Gaspare Nadi, datira iz 1469. godine i sadrži brojne dragocjene knjige. Tim se impostantnim projektom željelo istaknuti važnost studija u dominikanskom Redu. U dijelu knjižničnog kompleksa danas je sjedište filozofsko-teološkog fakulteta kojim upravljaju Dominikanci. Na pročelju knjižnice nalazi se freska Madona s djetetom Isusom (nepoznatog umjetnika). (usp. Wikipedia site:hr2.wiki)

Biblioteka u samostanu u Bogni.

PROSLAVA SV. DOMINIKA U NAŠIM SAMOSTANIMA

U Korčuli

Svečano je misno slavlje na svetkovinu sv. oca Dominika, 8. kolovoza, ove godine o 800. obljetnici njegove smrti, u Korčuli pred okupljenim sestrama i štovateljima utedeljitelja Reda propovjednika u koncelebraciji sa svećenicima okolnih župa i prijateljima zajednice predslavio, u našoj samostanskoj kapeli, mons. Đuro Hranić, nadbiskup đakovačko-osječki, koji je tih dana boravio u našem samostanu u Korčuli.

Sveta je misa započela pjevanim riječima molitve sv. Dominiku, „Vrši, oče, što si rek'o, molitvom pomozi nas!“, nakon čega je okupljene

sestre i prijatelje pozdravio predslavitelj misnog slavlja, mons. Hranić, spomenuvši kako je ova godina posebno značajna za cijelu dominikansku obitelj jer se slavi jubilej preminuća svetog utedeljitelja. U propovijedi je najprije podsjetio okupljene na životni put sv. Dominika, sina plemićke obitelji, te povezao prekretnice u njegovom životu s misnim čitanjima: riječima proroka Izajije koji kliče kako su ljupke po gorama noge glasonoše koji oglašava mir i naviješta spasenje te poticajima sv. Pavla Timoteju da propovijeda Riječ, bilo to zgodno ili nezgodno. Dominik je uvidio potrebu da se nepoučenom puku navijesti

Božja riječ te je posebno poticao braću da i sami tu Riječ proučavaju, kako bi je mogli drugima prenijeti. Zajedno sa svojim suvremenikom sv. Franjom htio je Crkvu, izmučenu raskolom i podjelama, obnoviti iznutra. Nadbiskup je na kraju posebno istaknuo dvije Dominikove odlike koji svi možemo naslijedovati i danas – raspoloživost za cjeloživotno obrazovanje, odnosno neumornost u proučavanju Božje riječi koja nam uvijek može reći nešto novo, i hrabrost suočiti se s istinom o samima sebi, prihvatići da možda nismo u pravu jer samo tako možemo ući u dijalog s onima koji su drugačiji od nas i samo tako možemo spoznati cjelovitu istinu.

Druženje je nakon misnog slavlja nastavljeno zajedničkim objedom, gdje je nadbiskup još jednom zahvalio sestrama na gostoprimstvu i trudu u svim poljima svog djelovanja. Čestitku je uputio i don Frano Kuraja, župnik župe sv. Marka u kojoj sestre djeluju od nastanka zajednice, dok je fra Jozo Zovko OFM podsjetio na značaj bijelog habita za grad i otok Korčulu, zahvalivši sestrama što su znak Božje ljubavi i dar svima kojima su poslane.

s. Jana Dražić OP

U Subotici

Samostan svetog Dominika u Subotici proslavio je svoga zaštitnika u ponедјeljak, 9. kolovoza. Euharistijsko slavlje u župnoj crkvi predslavio je novi župnik vlč. Ferenc Fazekaš uz suslavitelje vlč. Belu Stantića i vlč. Dražena Skenderovića. Slavlju su se pridružile sestre Kéeri milosrđa, te župljeni i prijatelji sestara.

Župnik je u homiliji istaknuo nekoliko crta iz života svetog Dominika. Naglasio je kako ga se najviše dojmio odnos svetog Dominika prema katarima.

„Dominik je uspio mnoge katare povratiti u krilo Katoličke crkve. U to vrijeme čak su i neki u Crkvi smatrali da bi trebalo mačem i silom prisiliti ih da se okane svoga učenja. Međutim, sveti Dominik nije bio toga mišljenja. Smatrao je da ti ljudi nisu krivi zbog svega toga, već ih je neznanje i prijevara dovela do krivovjernog mišljenja. Zato ih treba poučiti i prosvijetliti u ispravnom kršćanskom nauku. Dominik je s njima i javno raspravljao u duhu ljubavi i strpljivosti. Kao nekada apostoli, Dominik je također hodao od naselja do naselja propovijedajući Kristovo evanđelje. U svemu tome bio je neumoran, ustrajan. Danas se i mi kršćani sučeljavamo s raznim mišljenjima u ovom svijetu, koja su oprečna, ponekad i neprijateljska prema našoj kršćanskoj vjeri. U svetom Dominiku nalazimo sjajan primjer kako se treba braniti vjera i ostati joj vjeran. Trebamo smjelo i strpljivo izreći naše kršćanske istine, i svakako živjeti po njima. Da bismo bili autentični svjedoci Kristovog učenja,

trebamo se posvetiti proučavanju kršćanskih istina, čitanju Svetog Pisma i svagdanjoj molitvi. Sve te elemente možemo naći u životu svetog Dominika. Nije on uzalud osnovao ženski ogrank Reda. Znao je da je za službu propovijedanja neophodna molitva. Nije uzalud zahtijevao od svoje braće da budu dobro poučeni u kršćanskom nauku. Naslijedujući primjer svetog Dominika, budimo po riječima našega Spasitelja, Isusa Krista, sol zemlje i svjetlo svijeta.“

Nakon euharistijskog slavlja vjernici su nastavili kratko druženje uz kolače u samostanu sestara.

s. Nada Ivanković

Na Škrapama

Ove se godine obilježava 800 godina od smrti utemeljitelja Reda propovjednika i ova je jubilarna godina po mnogočemu značajna za dominikanski red pa se stoga održavaju mnoga prigodna zbivanja i proslave, a jedna je od takvih svakako i svečana sveta misa na svetkovinu

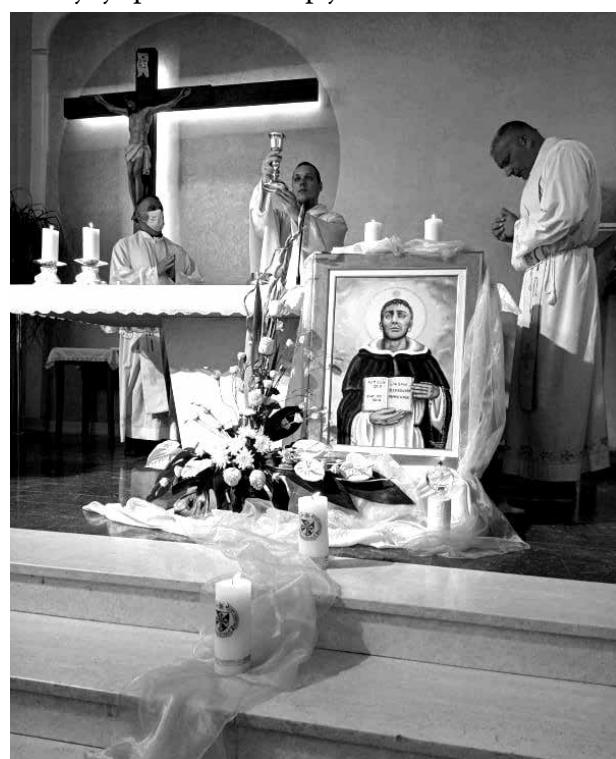

svetoga Dominika. Slavlje je predvodio dominikanski mladomisnik fr. Karlo Alan Kevo dana 8. kolovoza na splitskim Škrapama u župi Prečistog srca Marijina.

U ovoj splitskoj župi već dugi niz godina djeju časne sestre dominikanke i neizostavan su dio župne zajednice, a značajno je njihovo djelovanje i izvan granica župe, što proizlazi iz dominikanskoga gesla *Bogu, Redu i Narodu*.

Unatoč teškom vremenu u kojem živimo, suočeni s pandemijom koja nas je polagano i u strahu distancirala jedne od drugih, poruke svetoga Dominika itekako imaju suvremenu vrijednost koja nas sve potiče na zajedništvo i služenje jedni drugima, a sve to na Božju slavu.

Dominikanski mladomisnik fr. Karlo u svojoj je nadahnutoj propovijedi istaknuo ulogu svetoga Dominika u kršćanskoj povijesti, ali i povijesti općenito, posebice hrvatskoj, uzimajući u obzir činjenicu da su dominikanci utemeljitelji prvoga hrvatskog sveučilišta, što je tek jedna kap u moru ostavštine dominikanskog reda na našim prostorima i šire. Mladomisnik je jednom jednostavnom (a opet tako složenom) usporedbom povezao sliku pastira koji okuplja, vodi i štiti svoje stado ovaca s ludima današnjice koje je potrebno okupljati, voditi i štititi ih od

raznih vukova koji neprestano vrebaju, naročito osjetljivi na sve kršćansko. Pritom je lik svetoga Dominika povezao s likom psa (što je usnula Dominikova majka tijekom trudnoće) – ovčara koji danonoćno čuva stado svojega Dobrog Pastira. Naglasio je da molimo za takve pojedince koji će po primjeru svetoga Dominika usmjeravati Božji narod.

Svečanost je svojim pjevanjem uveličao i mješoviti župni zbor pod vodstvom časne sestre dominikanke Pavle Negovec, a zahvalu mladom dominiku uputio je župnik don Ante Žderić.

Jelena Milovac

U Šibeniku

U samostanu Gospe od Ružarija u Šibeniku 7. kolovoza (dan ranije zbog toga što ove liturgijske godine svetkovina sv. Dominika pada na nedjelju) sestre su proslavile svetkovinu svetog Dominika, utemeljitelja našeg Reda. Svetu misu predvodio je šibenski biskup mons. Tomislav Rogić u koncelebraciji s biskupom u miru mons. Antonom Ivasom, don Rokom Glasnovićem, tajnikom biskupije i ostalim svećenicima. Bilo je sve skupa prisutno osam svećenika, a u slavlju su nam se pridružile i odgojiteljice iz našeg šibenskog vrtića. Nakon svete mise proslavili smo Dominika i uz zajednički ručak i tortu s logom jubileja 800. godišnjce od smrti svetog Dominika. Upravo to je i biskup Rogić spomenuo u svojoj homiliji te važnost misionarskog i otvorenog duha svetog Dominika koji je obogatio ljude i Crkvu. Na dobro nam došla svetkovina našeg Utемeljitelja!

s. Manes Puškarić

U Virju

Svečano i radosno uz pjesmu proslavili smo blagdan sv. Dominika u ponедјeljak 9. kolovoza 2021. u kapeli naših sestara dominikanki u Župi svetog Martina biskupa Virje.!

Euharistiji i zajedničkoj molitvi nazočili su mnogobrojni župljani, virovski svećenik Marijan Kovačić, velečasni Mišel Kovačević te velečasni Davor Šumandl koji je predvodio misno slavlje.

Posebno nas je razveselila svojim prisustvom časna majka sestara dominikanki Kongregacije Svetih anđela čuvara s. Jakica Vuco.

Pjevači crkvenog zbara uveličali su svetu misu pjesmama posvećenima svetom Dominiku uz orguljašku pratnju našeg dragog župljana, redovnika dominikanca fr. Bonifacija Franje. Vođeni molitvom i pjesmama u zajedništvu proslavili smo svetkovinu svetog Dominika uz lijepa sjećanja na sve sestre dominikanke koje su živjele i radile u našoj župi i oplemenile naše živote i srca svojom blagošću, veseljem i radom na

što nas je u propovijedi podsjetio virovski sin, velečasni Davor Šumandl.

Zahvaljujemo našim časnim sestrama Josipi i Otiliji na njihovom doprinosu u našoj župi u ime svih župljana, a posebno vrhovnoj poglavarici sestara dominikanki Kongregacije Svetih andjela čuvara s. Jakica Vuco na velikoj podršci i zajedničkom veselju.

Radosni, puni veselja i lijepih sjećanja na zajedničke trenutke provedene u molitvi i pjesmi uz naše časne sestre nastavili smo zajedničko slavlje uz kušanje slanih i slatkih podravskih delicia koje su uz naše časne sestre s ljubavlju pripremile vrijedne župljanke.

Inače, 2021. je godina velikih jubileja vezanih uz Dominikanski red; 800-ta obljetnica smrti svetoga Dominika i dolaska dominikanaca u hrvatske krajeve.

Posebno smo ponosni jer naše časne sestre dominikanke iduće godine slave 80 godina svog djelovanja u Virju na radost Bogu, Redu i narodu!

Zagovorom naših moćnih zaštitnika, svetog Dominika i svetog Martina stavljamo naša srca na dar Božjoj Majci uz goruće želje za zajedništvo i Božjim blagoslovom koji daje spoznaju radosti i mira.

Stoga od svega srca čestitamo s. Josipi i s. Otiliji kao i svim redovnicama i redovnicima dominanskog reda blagdan njihova zaštitnika, sv. Dominika.

*Irena Tišljar
Pjevačica crkvenog zbora
Župe svetog Martina biskupa Virje*

U Veloj Luci

Svetkovinu sv. Dominika, u nedjelju 8. kolovoza, proslavila je i mala zajednica sestara u Veloj Luci. Svečanu svetu misu u župnoj crkvi sv. Josipa predslavio je bivši veloluški župnik don Večeslav Magić. U svojoj je propovijedi izrazio veliku zahvalnost i privrženost prema sestrama dominikankama koje su tu djelovale (mnoge od njih su već pokojne) i koje su još uvijek prisutne u ovoj župi. Vrlo toplo i sažeto povezao je život sv. Dominika sa djelatnošću sestara koje ovdje više od 90 godina vjerno nastavljaju Dominikovo djelo. Također je spomenuo osamstotu obljetnicu Dominikove smrti, kao i dolaska dominikanaca na hrvatsko tlo. Vrlo lijepo je povezao misna čitanja i sv. Dominika „koji je oduševljen Božjom Riječju, Evandelje širio, živio, te i nas sve pozvao da dijelimo to što smo Božjom milošću i mi sami zadobili.“ Na takvim su slavlјima uvijek prisutne dominikanske trećoredice, koje je propovjednik također spomenuo u svojoj propovijedi. One žive dominikansko poslanje na poseban način, u obitelji i radnom mjestu, zahvaljujući sestrama dominikankama koje ih okupljaju na zajedničku molitvu, duhovnu obnovu i posebna slavlja. Župna crkva, kao i prostor ispred crkve, bio je ispunjen mnogo brojnim vjernicima.

5. kolovoza smo se na poseban način svetom misom, molitvom i pjesmom sjetili svih naših branitelja te posebno zahvalili za našu dragu domovinu Hrvatsku.

Navečer tog istog dana, sa našim Trećoredicama, započeli smo u župnoj crkvi Trodnevnicu

Don Većeslav Magić sa sestrama.

sv. Dominiku. Bile smo ponesene zahvalnošću za 800.-u godišnjicu djelovanja našega Reda na hrvatskom tlu i u novije vrijeme postojanju slobodne Domovine Hrvatske.

s. Tješimira Bešlić

U Zagrebu

Blagdan sv. Dominika svečano je proslavljen i u samostanu bl. Ozane u Zagrebu, gdje je svetu misu predvodio o. Domagoj Polančak OP, zajedno s domaćim župnikom vlč. Ivanom Filipčićem. U uvodnom je dijelu pozvao nazočne na zahvalnost Bogu što nam je podario sv. Dominika, duhovnog oca naše dominikanske obitelji, na blagoslovljenom životu i jedinstvenom poslanju koje mu je Gospodin podario.

Osvrnuvši se potom, u svojoj propovijedi na netom pročitano Evanđelje, u kojem nas Isus uspoređuje sa soli i svjetlošću: „Vi ste sol zemlje,“ „Vi ste svjetlost svijeta,“ o. Domagoj je istaknuo

kako sol po sebi nema nikakve koristi od toga što je slana.

„Isus poziva svoje učenike da posiju sjeme Kraljevstva Božjeg u svakodnevnom životu, u kojemu se ljudi bore, muče, probijaju i djeluju na različite načine. Ne poziva ih da unose prosječnost, otrcanost, tromost, gundjanje, privozvaranje, nego odvažnost, zanos, smisao, ljeputu, radost, ohrabrenje. Bez toga ljudski život je stvarnost bez okusa, nepodnošljiva, teška, dosadna, apsurdna, zatupljujuća. ... To je vaša odgovornost prema svijetu, to vam je povjereni, kaže Isus. Ako tu odgovornost ne preuzmete, ako to povjerenje ne opravdate, postat će suvišni, bit ćete bez okusa, drugi će vas odbaciti kao beskorisne: „Ali ako sol obljetavi, čime će se ona osoliti? Nije više ni za što, nego da se baci van i da ljudi po njoj gaze.“

Govoreći o nevažnosti koja neminovno slijedi ako ne ispunjavamo svoju kršćansku obavezu, propovjednik naglasio da „za kršćane nisu opasnost progoni, već naša bljutavost, osrednjost, tromost, mlakost, naša ravnodušnost... naša nevažnost. Slikovito govoreći, kad smo nevažni nitko ne želi dotaknuti skute naše haljine, nitko nas ne želi dodirnuti, nitko nam se ne želi približiti. Jednostavno rečeno, kao da više ne postojimo.“

Osvrnuvši se potom na našega utemeljitelja Reda, sv. Dominika, čiju svetkovinu slavimo, o. Domagoj je naglasio da „Dominik nije bio nevažan čovjek. Štoviše, bio je i ostao „Sol zemlje“ i „Svjetlost svijeta.“ (...) On nije bio svet zato što su prilike njegova vremena bile povoljne za svetost. Nema povoljnog, ili, bolje rečeno, nepovoljnog vremena za svetost. ...“

Duhovni portret sv. Dominika ostavio nam je njegov neposredni nasljednik na čelu Reda propovjednika, bl. Jordan Saski. Prvo obilježje Dominikove ličnosti koje je Jordan zapazio bila je uravnoteženost njegova duha. Ova uravnoteženost izvirala je iz Dominikove molitve koja mu je darovala čvrstoću, postojanost i dubinu, oslobođila ga je dvoličnosti, darovala mu je snagu da se osjeća ugodno i kad je sam u svojoj ćeliji i kad je u društvu s drugim ljudima, i kad je s

biskupom i običnim vjernicima, i kad je s braćom i sestrama i sa nevjernicima i hereticima.

U zajednici je Dominik uvijek bio dobro raspoložen - ugodan, familijaran, zračio je radošću.“

(...) Sestrama dominikankama znao je održati duhovni nagovor, ali isto tako popiti s njima čašu vina. Jednostavno govoreći, Dominik je bio čovjekoljubac, osoba na slicu Isusa Krista, priatelj ljudi. Riječima i djelima očitovao se kao čovjek evanđelja, kao čovjek Radosne vijesti, kaže bl. Jordan.“ – zaključio je o. Domagoj i zaželio da svi još više zavolimo Dominika i da budemo poput njega, svjesni vremena kojemu pripadamo i njegovih izazova, jednostavni i otvoreni prema svim ljudima, i što je možda najvažnije, ustrajni i postojani u molitvi.

s. Slavka Sente

TREĆA TOČKA KONSTITUCIJA SESTARA DOMINIKANKI KONGREGACIJE SV. ANĐELA ČUVARA DOMINIKANSKA DUHOVNOST

Seminarski rad s. Manes Puškarić

Uvod

Jedna od najljepših i najponosnijih spoznaja o Dominiku jest da su ga svi voljeli. Kako svi mogu voljeti nekoga? Ma je li to uopće moguće? Ali ima i danas takvih ljudi. Kada netko umre često se izrazimo da su ga svi voljeli. Postoje neke takve naravi. I za Dominika je to bilo moguće. No on se time vjerojatno nije opterećivao. Živio je za Boga i čovjeka. Prekrasna je to spoznaja da ovakvog jednog svetca imamo kao ute-meljitelja Reda. Koliko načina molitve, koliko možemo promatrati njegov susret s čovjekom, koliko hrabrosti i odlučnosti, srčanosti koju možemo naslijedovati. Sve je to dio dominikanske duhovnosti koja se u ovom seminarском radu obrađuje.

Dominikanska duhovnost je neodređen pojam. Barem se tako govorи. Mišljenja sam da ona

KONSTITUCIJE SESTARA DOMINIKANKI

KONGREGACIJE SV. ANĐELA ČUVARA

postoji i da ima svoje posebnosti kao i svaka druga duhovnost. Dominik nije bio bilo tko. On je početak osmostoljetne tradicije. Kako onda možemo govoriti o nepostojanju naše duhovnosti? To je kao da niječemo sami sebe.

Ovaj seminarski rad u ograničenim crtama izlaže dominikansku duhovnost prema trećoj točki Konstitucija sestara dominikanki Kongregacije Svetih Andjela Čuvara. Prvi dio govorio o geslu svetog Tome Akvinskog *razmatrati i drugima davati plodove svoga razmatranja*, a drugi dio govorio o *trostrukim sredstvima vjernosti: zajedništvo, produbljivanje svetih istina (studij), pokorničke vježbe svojstvene našem Redu*.

1. GESLO SV. TOME AKVINSKOG

Možemo li govoriti o dominikanskoj duhovnosti?! Pitanje je to koje si stoljećima postavljaju stručnjaci duhovnosti u dominikanskom Redu. Pa opet, ona se živi i mnogočime je obuhvaćena, stoga ne možemo govoriti da ona ne postoji. U prvom dijelu rada izdvaja se specifikacija duhovnosti dominikanske tradicije koja se proteže kroz osamsto godina a koja je obuhvaćena riječima crkvenog naučitelja i dominikanca sv. Tome Akvinskog *razmatrati i drugima davati plodove svoga razmatranja*.

1.1. Razmatrati i drugima davati plodove razmatranja

U prvom poglavlju Konstitucija sestara dominikanki piše da je dominikanska duhovnost najbolje izražena riječima svetog Tome Akvinskog (1225.-1274.) *razmatrati i drugima davati*

plodove svoga razmatranja.¹ Ponajprije, potrebno je progovoriti o razmatranju u kršćanskom odnosno katoličkom smislu. Govoreći i o kršćanskom razmatranju ono je također podijeljeno na istočno i zapadno. Na Zapadu je kontemplativni duh naišao na svoj izraz u mnogim različitim karizmama dok je na Istoku sačuvano veliko jedinstvo. Svrha im je, doduše, ista: svjedočiti bogatstvu i ljepotu života koji se potpuno posvetio Trojedinom Bogu.²

Kontemplativni život odnosno život vođen razmatranjem sastavni je dio Bogu posvećenog života, a sam posvećeni život dio je povijesti ljubavi Gospodina prema čovjeku. Izabrana osoba od strane Boga (Pasivni glagol – izabran, a ne onaj koji prvotno bira!) dio je velike povijesti kroz koju je Bog izabirao svoje proroke i ljude koji će voditi njegov Izabrani narod. To treba nositi na srcu i dijeliti kroz život s drugima, a to je pak posljedica spomenutog razmatranja. *Kontemplirati znači imati pogled u Kristu Isusu, čije je lice stalno okrenuto prema Ocu (Iv 1, 18), pogled preobražen djelovanjem Duha Svetoga, pogled pun strahopostovanja prema Bogu i njegovim divotama.* Kontemplirati znači imati čist um, kojim se razligežu titraji Riječi i glas Duha kao šapat lagana i tiha lahora (usp. 1 Kr 19, 12). *Nije slučajno da se kontemplacija rađa iz vjere. Vjera je ujedno i plod i vrata kontemplacije. Samo onaj tko izgovori s krajnjim povjerenjem "Evo me!" (Lk 2, 38), može ući u to otajstvo.*³

Time dolazimo i do dominikanske kontemplacije koja je vođena gesлом crkvenog naučitelja i jednim od najvećih teologa katoličke teološke tradicije. Velikog pjesnika, mistika i ljubitelja euharistije na čemu se je i hranila njegova teološka misao. Sveti Toma Akvinski s razlogom je govorio o razmatranju i davanju tih plodova drugima. Njegov cijeli dominikanski život temeljio se na tome, stoga je on i s pravom pravi

1 Usp. Konstitucije sestara dominikanki Kongregacije Sv. Andjela Čuvara, Varaždin, Ništo "Varaždin", 1985., 5.

2 Usp. Apostolska konstitucija *Vultum Dei Quaerere* o ženskom kontemplativnom životu, Zagreb, Hrvatska konferencija viših redovničkih poglavara i poglavarica, 2016., 13.

3 Usp. Isto, 24.

Firenza (bl. Angelico)

nasljednik sv. Dominika, našeg utemeljitelja. Nije u redu pratiti samo spekulativnu, znanstvenu stranu sv. Tome. Možda baš zato što je ona sve više jasnija kao plod svoga vremena, pa je u tom pogledu i nezanimljiva (dakako, osnove ostaju vjerne svakog vremenu jer su prožete katoličkim istinama). Ono što je uvijek aktualno, a nedovoljno predstavljeno kroz naš dominikanski život, jest Tomina kontemplativna strana, onaj ljudski vapaj duše i čežnja za gledanjem Onoga koji se predao iz ljubavi za nas.

Toma Akvinski nije bio samo "učitelj nauka" nego i "učitelj života". Molitva, razmatranje Pisma i svakodnevno slavljenje euharistije davali su oblik njegovoj duhovnosti. Kao dominikanac, svećenik i profesor na Pariškome sveučilištu, unatoč velikim radnim opterećenjima, gajio je kontemplativni stil života koji nije napustio ni onda kada je po nalogu Reda morao putovati po cestama ondašnje Europe.⁴ Putovanja Europom, propovijedanje, razmatranje Riječi po putevima kojima je hodio susrećući brojne druge teologe, pogane,

ljude koji su živjeli tipičnim europskim viskom stilom života – nije li to sve obilježje i našeg svetog Utetemljetelja? A opet, oboje ljudi molitve, ljudi snažnog, tihog i povučenog razmatranja Riječi, razmatranja Otajstva. To je pravi Toma, koji je razmatrao i zatim drugima davao plodove toga razmatranja. Nije sv. Toma ništa novo zamislio. On je samo slijedio temeljni način života sv. Dominika. A to je i danas smisao naše sestrinske, dominikanske kontemplacije.

U našim Konstitucijama stoji pod obvezatnim dužnostima što se tiču molitvenog života, između ostalog, obaviti zajednički četrdeset i pet minuta razmatranja.⁵ Naravno, to je zajednička točka, ali svaka sestra to čini osobno. Prije točke razmatranja zajednički molimo liturgiju časova. Koliko smo sabrani na liturgijskoj molitvi, toliko ćemo isto jačati naše razmatranje, jer je molitva srž posvećenog života. Preduvjet sabranosti u liturgiji časova jest unutarnja šutnja i ispraznjenost od dnevnog apostolata, susreta, poslova koji su uvelike važni, ali u tim trenucima predaju se Bogu. Kontemplacija zatim dobiva plodno tlo u našoj nutrini. Ali, i tu treba pripaziti, jer *u tihu i sabrani mir uma i srca mogu se uvući razne napasti*. Vaša kontemplacija može postati poprište duhovne borbe u koju se vi hrabro upuštate u ime i za dobro čitave Crkve, koja gleda na vas kao na vjerne čuvare, snažne i nepopustljive u borbi. Među najopasnijim iskušenjima s kojima se suočavaju kontemplativne osobe je ono što su pustinjski oci nazivali "podnevni demon"; to je napast koja dovodi do bezvoljnosti, puke rutine, pomrankanja oduševljenja i umrtvjujuće acedije. (...) to postupno dovodi do "psihologije groblja", koja malo-pomalo pretvara kršćane u mumije iz muzeja. Razočarani stvarnošću, Crkvom ili samim sobom, žive u stalnoj napasti da se prepuste sladunjavoj melankoliji, beznadu, što obuzima srce kao "najdragocjeniji eliksir zloduha".⁶

Dominikanka je povlaštena što je njen život obuhvaćen kontemplacijom i apostolatom. Ona je Dominikova nasljedovateljica i ima

4 Jan-Heiner TÜCK, *Dar prisutnosti. Teologija i pjesništvo euharistije kod Tome Akvinskoga*, Zagreb, Dominikanska naklada Istina, 2014., 309.

5 Usp. Konstitucije sestara dominikanki Kongregacije Svetih Andjela Čuvara, 17.

6 Vultum Dei Quarerere o ženskom kontemplativnom životu, 24.

odgovorne zadaće. Ukoliko kontemplacija nije mjesto susreta s Bogom i samim sobom, ono gubi svoju snagu i zadaću. Gubi obris Dominika razmatranja, a time i Tominog gesla. Kako je razmatranje jedne dominikanke, očituje se u *trostrukim sredstvima vjernosti*.

2. TROSTRUKA SREDSTVA VJERNOSTI

Vjernost je u suvremenom društvu toliko korišten pojam da ga možemo čuti na svakom koraku. Nažalost, taj pojam je usmjeren samo prema *biti vjeran sebi samome*. Naravno, čovjek treba biti vjeran sebi, ali samo kada je to ja prokušano u vatri. Vjernost se sam po sebi kao pojam odnosi na vjernost drugoj osobi, ali danas se to rijetko susreće. Stoga je vjernost i u bračnom i u redovničkom životu vrlo relativan pojam. Više ne postoji sloboda u vjernosti. Postoji samo sloboda od vjernosti. Da je tome tako potvrđuje i novi dokument Kongregacije za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života pod nazivom "Dar vjernosti. Radost ustrajnosti". Tamo stoji kako je *stvarnost napuštanja u posvećenom životu simptom šire krize (...)* Tu se pojavu ne može opravdati samo pozivanjem na socio-kulturne uzroke niti joj se može pristupiti s resignacijom koja dovodi do toga da je se smatra nečim uobičajenim. Nije normalno da se nakon dugog razdoblja početne formacije ili nakon mnogih godina provedenih u posvećenom životu odluci zatražiti odvajanje od ustanove.⁷

Naše Konstitucije nude trostruka sredstva vjernosti. Upravo onoga što je danas u krizi! Ta riječ izbija kao sjajno svjetlo s prve stranice naših propisa. Je li Dominik bio vjeran? Mnogi pisci kažu vjeran do smrti, u potpunosti očuvan od ljage ovoga svijeta. Da je tome tako pokazuje i njegov način života koji je privlačio krivovjerce koji su se i odvojili od Crkve jer su htjeli živjeti na ispravan način siromaštvo i čistoću. Dakle, Dominik je zasigurno sjajio tim krepostima. Također, vjeran istini koja se skriva i otkriva samo

u preko Trojstva, ne odustaje od te iste Crkve u kojoj vidi toliko mana koje ne kritizira, već sam nastoji živjeti i biti ono što Crkva treba biti. To je istinska vjernost koju je očuvao do smrti!

Ona prethodno spomenuta tri sredstva vjernosti Dominikov su način života na koji smo pozvane i mi dominikanke kako bismo u ovom izazovnom vremenu očuvale dar vjernosti, a to su *zajednički život, produbljivanje svetih istina i pokorničke vježbe*.

2.1. Zajednički život

Prvo navedeno sredstvo vjernosti u dominikanskom načinu življenja redovništva jest zajedništvo. I to zajedništvo uređeno po crkvenim zakonima, Pravilu sv. Augustina i Konstitucijama. Naravno, Zakonik kanonskog prava temelji se i prožet je objavljenom Riječi, Pravila također, a Konstitucije se temelje na prethodno trima navedenim stvarnostima. Dakle, sve je međusobno isprepleteno i ne možemo govoriti da Konstitucije, Pravila i Zakonik nisu u vezi sa Svetim Pismom ili da je Riječ iznad Zakona. Za nas katolike Riječ prožima Zakon i Zakon proizlazi iz Riječi. Koliko zajednica koristi ova sredstva

Firenza (bl. Angelico)

⁷ Usp. KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA, *Dar vjernosti. Radost ustrajnosti*, Zagreb, Hrvatska redovnička konferencija, 2021., 13.

vjernosti toliko se rađa zajedništvo među sestrma. Budući da se ovdje govori o zajedništvu koje pomaže u vjernosti Bogu posvećenih osoba, treba spomenuti kako se poslije Koncila počela više naglašavati dimenzija zajedništva i bratstva u redovništvu. Štoviše, vjernost svakog pojedinog člana zajednice uskoro je povezana s vjernošću zajednice u cjelini. Svaki je pojedinac odgovoran, a izabrani poglavar određene zajednice je taj koji pokreće bilo sestara i braće da se vodi Riječju, Zakonikom, Pravilima i Konstitucijama.

Tu je nama, dominikankama, uzor sveti Dominik. On je unio, za ono doba Crkve, novi način življenja redovništva. Vratio je život po uzoru na apostole.⁸ A koji je to život po uzoru na apostole? To je ono *sve im bijaše zajedničko* (usp. Dj 4, 32). Apostoli su živjeli, ono što danas papa Franjo naziva, *mistiku susreta*. To je sposobnost čuti, slušati druge osobe. Sposobnost da zajedno tražimo put, metodu, ne prestrašiti se stvari.⁹ *Riječ je o tome da se ponovno otkrije odgovornost da budemo proroštvo kao zajednica, da zajedno tražimo, s poniznošću i strpljivošću, riječ smisla koja može biti dar, te je svjedočimo s jednostavnošću. Vi ste poput antena spremnih primiti klice novosti koje pobuduje Duh Sveti i možete pomoći crkvenoj zajednici da stekne taj pogled dobra i pronađe nove i hrabre putove kojima će se doprijesti do svih.*¹⁰ Za Dominika mistika susreta je uvijek bila aktualna. On je čovjek zajedništva. Ostavio je svoj prethodni način kanoničkog života kako bi osnivao zajednice. Znao je da se Crkva samo tako može preporoditi i ostati vjerna. Zato je zajedništvo važno u ustrajnosti svake dominikanke. Gdje se polako izuzima iz zajedništva, gubi se redovnički i Dominikov duh. Jer, prvi cilj radi kojeg smo se okupile u zajednici

jest da složno živimo u kući i da budemo jedna duša i jedno srce u Bogu.

Tako započinju pravila sv. Augustina, po kojima mi živimo, a koja se temelje na prethodno spomenutoj prvoj kršćanskoj zajednici koju su osnovali apostoli. Dakle, ako izuzimamo zajednički život mi gubimo karizmu sv. Dominika, i to veliki dio karizme, jer to je sv. Dominik koji je za nas i odabrao to Pravilo. Dominik je htio zajednice koje mole zajedno, žive zajedno, propovijedaju zajedno. Dominik nikada nije sam, osim noću kada moli. Uvijek je s braćom. *Svi koji su iskusili zajednički život znaju da on ima svoju cijenu. Potrebno je platiti darom samoga sebe, nepripadanjem samome sebi, predavanjem sebe drugima bez ikakva pridržaja. To vrijedi za svakodnevni samostani život, kao i za apostolski život. I u tome se, u duhu svetog Dominika, sastoji siromaštvo. Biti siromašan znači ništa ne zadržavati za sebe, davati sve što je netko primio, živjeti oviseći o svojoj braći kao o svojim dobrovorima, i pritom vjerovati u ono što nas Evanelje uči da je potrebno sve izgubiti kako bi se sve zadobilo.*¹¹

2.2. Produbljivanje svetih istina

Druge sredstvo vjernosti u dominikanskoj zajednici sestara dominikanki jest produbljivanje svetih istina. Svetе istine su sljedeće: Trojedini Bog je stvoritelj svega živoga i neživoga; čovjek je potreban otkupljenja jer je sagriješio protiv Boga svjesno i slobodno birajući zlo; Druga

8 Usp. Alain QUILICI, O.P., *15 dana u molitvi sa svetim Dominikom*, Zagreb, Dominikanska naklada Istina, 2021., 27.

9 Usp. KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA, *Istražujte. Posvećenim muškarcima i ženama u hodu za Božjim znakovima*, Zagreb, HKVRPP, 2015., 40.

10 PAPA FRANJO, Audijencija za sudionike susreta održana u organizaciji Talijanske konferencije svjetovnih ustanova, Rim, 10. svibnja 2014.

11 Alain QUILICI, O.P., *15 dana u molitvi sa svetim Dominikom*, 76.

božanska osoba – Sin - utjelovila se i postala čovjek po Duhu Svetom u krilu Djevice Marije, one koja je jedina bezgrešna začeta, koja je Djevica i Majka; Isus Krist je jedini Spasitelj i Otkupitelj koji je otkupio čovječanstvo svojom mukom, smrću na križu i uskrsnućem; Treća božanska osoba, Životvorac, poslana je od Oca po Sinu da bi nas upućivao u tu istinu; Crkva je Tijelo Kristovo koje nastavlja njegovo poslanje na Zemlji; Isus Krist će ponovno doći u slavi. To su izdvojene glavne svete istine. Dakako, mogli bismo ih i još specificirati, a ako želimo i više o njima promišljati dovoljno nam je proučiti Vjerovanje. Tu su i sveti sakramenti, opći i posljednji sud, i tako dalje.¹²

Dominikanka je pozvana produbljivati te istine. Ne ih živjeti površno. *Naš bi se otac (Dominik) povukao na neko osamljeno mjesto, u sobicu ili nekamo drugdje te čitao i molio sabrano u Božjoj nazočnosti. Sjeo bi mirno te otvorio ispred sebe knjigu načinivši znak križa; čitao bi, a duh mu je obuzimao blagi osjećaj kao da čuje Gospodinove riječi.*¹³ Vjerovanje i istine koje mi živimo kao Crkva, a onda i kao dominikanke one su koje pronalazimo u Svetom pismu. To je temelj razmatranja i življenja dominikanske duhovnosti. Sestra dominikanka trebala bi svaki dan posvetiti čitaju i razmatranju Riječi Božje. Dok je Dominik teološke knjige nazivao mrtvim kožama, o Svetom pismu nikada nije tako govorio niti je prodavao Riječ Božju, kao što je prodao svoje teološke pergamente. Riječ Božju smatrao je osobom i zato je i bio tako pažljiv prema svima, jer je produbljenu Riječ kasnije razmatrao u susretu s osobama.¹⁴ Uvijek je sa sobom nosio Matejevo evanđelje i Pavlove poslanice. Vjerojatno mu je to najbolje pomagalo u susretu s poganimi i krivovjercima.

Dominikanka je pozvana živjeti te poticaje sv. Dominika na produbljivanje istina naše vjere. Zato je dominikanski Red nazivan Redom

intelektualaca. Važno je studirati, čitati teološku i klasičnu literaturu, produbljivati i širiti horizonte načitanosti, ali Dominik je sav taj studij temeljio na Svetom pismu. Od toga je polazio i to je usadio u svoj Red. Ako nema osobnog produbljivanja svetih istina i ako se ono prvo sredstvo vjernosti – zajedništvo – ne stavi u kontekst toga, jedno sredstvo vjernosti gubi na svojoj snazi. Naš Red je nazvan i Redom Istine. Ta Istina je Utjelovljena Riječ, Sin Božji. Stoga, kada smo pozvane produbljivati istine naše vjere pozvane smo produbljivati Istinu koja je Osoba. Ne govorimo o apstraktnim pojmovima, ne govorimo o subjektivnoj istini. Živimo i proučavamo objektivnu Istinu koja se utjelovljuje u našim životima. Tada zračimo kao Dominik.

Ovdje je potrebno dotaknuti se i svetih sakramenata osobito euharistije u kojoj se objavljuje naum ljubavi koja vodi cjelokupnu povijest

12 HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, Katekizam katoličke Crkve, Zagreb, Glas Koncila, 1994., 65-240.

13 Alain QUILICI, O.P., *15 dana u molitvi sa svetim Dominikom*, 64.

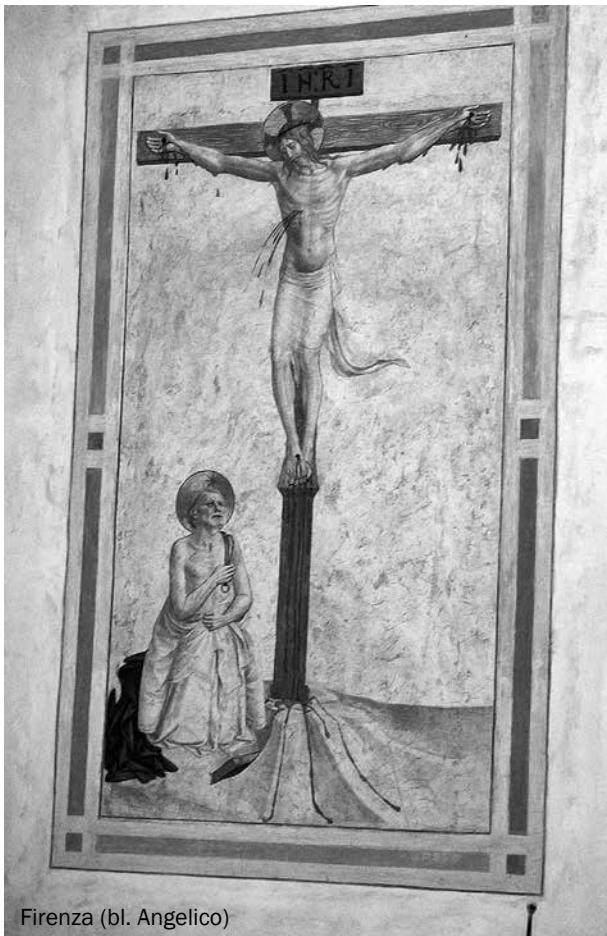
14 Usp. *Isto*, 66.

spasenja.¹⁵ Zasigurno je euharistija središte Dominikova života. Budući da Dominik od braće i sestara zahtjeva molitvu određenih kanonskih ura koje su se vrtile oko slavlja euharistije. Euharistija ne smije nikada postati rutina. Ona je hrana koja traži sabranost uma i duha. Traži tišinu. Tišina je u našim Konstitucijama dio pokorničkih vježba. Ovime se prelazi na treću točku vjernosti – pokorničke vježbe.

2.3. Pokorničke vježbe

Dominikanski Red je Red pokore. U današnjem svijetu pokora nije često spomenut pojam. Nažalost, tako je i u Crkvi. No, pokora je treće sredstvo vjernosti kojim se treba služiti dominikanka. Kažu Konstitucije da bi Kongregacija ostala vjerna duhu sv. Dominika *potrebno je vršiti pokorničke vježbe svojstvene Redu, osobito one unutarnje*.¹⁶ Naše Konstitucije i navode pokornička djela nekoliko stranica kasnije. To su: *sveti sakramenti, kapitul, šutnja i mrtvljenje*.¹⁷ Sveti Dominik je zasigurno vršio unutarnja djela pokore, ali itekako i ona vanjska djela koja su ostala zapisana od njegovih nasljednika. Nošenje željeznog lanca oko pasa, bičevanje njime, često nespavanje, noćna bdijenja, hodanje bosih nogu, neimanje vlastite ćelije, hrana koja nije godila njegovu nepcu, itd. Unutarnja djela pokore održavaju se u tome što je bio uljudan i veseo sa svakim koga je susretao, a za to je potrebno ponekad puno pokore i svladavanja!

Dominikanka često slavi *sakrament pokore odnosno pomirenja*. Konstitucije preporučaju sakrament pomirenja što češće, ali opet prema vlastitoj savjesti osobe. Na kraju, savjest se najbolje i oblikuje u sakramantu pomirenja. Nadalje, *kapituli* su stoljećima bila mjesta pokore i vježbanja poniznosti. Sestre su u kapitulima javno priznavale svoje pogreške i prekršaje protiv Pravila, Konstitucija i redovničkog ponašanja. Kapituli rijetko gdje postoje u današnje vrijeme. Treća pokornička vježba jest šutnja. Šutnja je

Firenza (bl. Angelico)

odlično sredstvo za sabranost duha koja je potrebna u ozračju molitve časova i razmatranja ali i euharistije. Ostala pokornička djela jesu ona vanjska koja upućuju na unutarnje mrtvljenje. Ona nisu određena Konstitucijama što znači da je dana sloboda zajednici i pojedincu da ih živi u sklopu zajednice. Svakako ona moraju upućivati i voditi k: borbi protiv vlastitih neurednih sklonosti (ne tuđih!), podvrgavanju disciplini zajednice (ne određivanju discipline zajednice!) i primanju svega onoga što se svidi Providnosti da namjeni toj osobi (ne određivanju Božje volje za moj život kako se meni svidi!).

ZAKLJUČAK

Slušamo mnogo o franjevačkoj duhovnosti, karmeličanskoj. Dominikanke često pričaju kako ih privlači osobito karmeličanska duhovnost koja je bogata. A što je s dominikanskom duhovnošću? Za nju dominikanka još uvijek nije sigurna postoji li. Zašto smo dominikanke? U čemu

¹⁵ Usp. BENEDIKT XVI., *Sacramentum caritatis. Sakrament ljubavi*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2007., 15.

¹⁶ Konstitucije sestara dominikanki, 5.

¹⁷ Usp. *Isto*, 18-20.

Firenza (bl. Angelico)

naslijedujemo svetog Dominika i koliko znamo o njemu? Naše Konstitucije prožete su duhom sv. Dominika i našom tradicijom. Nastale su 1983. godine, što je mnogo godina unatrag. To ne znači da ih se ne trebamo pridržavati u razboritom prosuđivanju i čitanju između redaka onih dijelova za koje kažemo da više nisu aktualni za suvremeni redovnički život. U ovom seminarском radu govorilo se o dominikanskoj duhovnosti koja je ujedno i treća točka naših Konstitucija (toliko o tome da ona ne postoji!). Stoga možemo i zaključiti sljedeće.

Prvo. Sveti Toma Akvinski ne smije u srcu sestara dominikanki biti promatram kao teolog svoga vremena koji je statičan i zaslužan za svoje doba. Ponajprije smo ga pozvane promatrati i proučavati njegovo geslo *Razmatrati i drugima davati plodove svoga razmatranja* koje je nit vodilja u našoj duhovnosti, a koja se temelji na duhu našeg svetog Utetmelitelja. Toma je mistik, kontemplativac, promatratelj Riječi, pravi dominikanac i redovnik. Stoga je iz toga proizšla njegova ljubav prema teologiji i spekulativnom znanju. Ne obrnuto! Razmatranje je

temelj dominikanske duhovnosti. Koliko je ono prisutno u našim zajednicama, na koje načine, što razmatramo i koliko smo educiranje kao dominikanke o našem načinu razmatranja dodano je pitanje.

Drugo. Posljednji dokument koji je Hrvatska redovnička konferencija prevela nosi naziv *Dar vjernosti. Radost ustrajnosti*. Naše Konstitucije donose u trećoj točki način življenja dominikanske duhovnosti kroz trostruka sredstva *vjernosti*. To su zajednički život koji okuplja samo srce zajednice a to je – starješica. Starješica je duša jedne zajednice. Ona je najodgovornija za život zajednice. Svaki pojedinac nosi vlastitu odgovornost, ali ona je ta koja vodi zajednicu – u život ili propast. Dominik je bio čovjek vodstva, odlučnosti i srca. Tako nam kaže knjižica *Petnaest dana u molitvi sa sv. Dominikom*. Zajednica je ta koja drži čovjeka, ali čovjek drži i zajednicu. Zajednica nije apstraktni mehanizam. Svi se mi u zajednici vodimo jedni drugima i promatramo jedni druge – stisnutim ili vedrim okom – ali gledamo se. Koliko nam je oko otvoreno ili zatvoreno za zajednicu povezano je i s drugim sredstvom vjernosti a to je produbljinje vjerskih istina. Dominikov način studija i razmatranja Svetog Pisma nama dominikankama je prvotni primjer koji trebamo slijediti. Koliko vremena posvećujemo razmatranju, što razmatramo i učimo li dominikanskom načinu razmatranja? O tome je potrebno poučiti sestre, osobito one koje tek stupaju u zajednicu i koje su u redovničkoj formaciji. Kao treće sredstvo vjernosti navedena su pokornička djela svojstvena Reda, osobito ona unutarnja. Sakramenti, šutnja, kapituli. Sakramenti i šutnja su uvijek aktualni, kapituli nisu odavno. Ipak, ostaje ono ljudsko a to je priznati pogrešku i truditi se ne opterećivati zajednicu ustrajanjem u svojim manama koje štete zajedništvu i koje razaraju zajedništvo. Šutnja je itekako potrebna ondje gdje nalazimo prigodu pogotovo za ogovor ili nepotrebno komentiranje. Ta šutnja nas odgaja da tamo gdje pričamo stvaramo zajedništvo, a ne razdor svojim riječima.

Treće. Dominikanska duhovnost prisutna je

u našim Konstitucijama. Svaka točka može se teološki produbiti i biti razmatrana. Potrebno je proučavati dominikanski duh koji su sveci naslijedovali stoljećima. Dominikanka prvotno mora živjeti taj duh i napajati se na Dominikovom načinu življenja. Zato i jest dominikanka. Koliko je to naglašeno i življeno u našim svakodnevnim redovničkim životima, to svaka sestra može odgovoriti za sebe. Koliko ljudima nudimo taj duh – za to smo također odgovorne. Imamo prekrasnu i bogatu tradiciju koju

možemo istraživati i uvijek aktualizirati. Dominik računa na to. Njegov obećani zagovor već imamo!

Popis literature

Jeruzalemska biblija, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2009.

BENEDIKT XVI., *Sacramentum caritatis. Sacrament ljubavi*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2007.

KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOGL ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA, *Istražujte. Posvećenim muškarcima i ženama u hodu za Božjim znakovima.*, Zagreb, HKVRPP, 2015.

Apostolska konstitucija *Vultum Dei Quaerere* o ženskom kontemplativnom životu, Zagreb, Hrvatska konferencija viših redovničkih poglavara i poglavarica, 2016.

PAPA FRANJO, Audijencija za sudionike susreta održana u organizaciji Talijanske konferencije svjetovnih ustanova, Rim, 10. svibnja 2014.

KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOGL ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA, *Dar vjernosti. Radost ustrajnosti*, Zagreb, Hrvatska redovnička konferencija, 2021.

Konstitucije sestara dominikanki Kongregacije Svetih Andela Čuvara, Varaždin, Ništo-Varaždin, 1985.

Alain QUILICI, O.P., *15 dana u molitvi sa svetim Dominikom*, Zagreb, Dominikanska naklada Istina, 2021.

Jan-Heiner TÜCK, *Dar prisutnosti. Teologija i pjesništvo euharistije kod Tome Akvinskoga*, Zagreb, Dominikanska naklada Istina, 2014.

PROSLAVA SVETIH ANĐELA ČUVARA U KORČULI

Višestruko slavlje u Korčuli

U subotu 2. listopada proslavljen je u Korčuli svetkovina zaštitnika Kongregacije, svetih Andela čuvara. Tri su sestre započele novicijat, dvije su obnovile privremene zavjete na godinu dana, a četiri su sestre zahvalile na 60 godina služenja Bogu, Redu i narodu.

Na svetkovinu svetih Andela čuvara prije misnog slavlja koje je u koncelebraciji s braćom dominikancima i svećenicima okolnih župa predslavio fr. Slavko Slišković OP, obredom primanja u novicijat dvogodišnje su razdoblje pripreme na polaganje zavjeta započele Andelinu s. Josipa Budimir, Ana s. Dominika Ćurić i Antonija s. Marta Marija Šutalo. Iz ruku časne majke

s. Jake Vuco primile su redovnički habit i krunicu te Konstitucije, a potom ih je časna majka povjerila učiteljici novicijata s. Josipi Otahal te preporučila u molitve ostalim sestrama.

Pod svetom misom privremene redovničke zavjete na godinu dana obnovile su s. Manes Puškarić i s Jana Dražić, a zahvalu Bogu za 60 godina redovništva izrekle su s. Regina Vučić, s. Terezina Doždor, s. Diana Baćak i s. Gracija Radošević. Fr. Slavko je u prigodnoj propovijedi okupljenim sestrama i priateljima približio lik andela kakav nalazimo u Svetom pismu, a potom se obratio sestrama koje na poseban način slave. Potaknuo ih je da budu otvorene vodstvu Duha Svetoga te žive u sadašnjem trenutku. Jer, rekao je, ne daje časna majka dvije godine novicijata niti možemo biti sigurni da imamo godinu do sljedeće obnove zavjeta ili vjernost do kraja života – umjesto planiranja kako ćemo biti

bolji za dan, dva ili mjesec dana, trebamo po-kušati biti dobri sada, jer je upravo sada jedini trenutak koji imamo kako bismo činili dobro.

Zahvalio je svim sestrama na zajedništvu i povjerio ih zaštiti svetih anđela čuvara.

s. Jana Dražić

ANĐELI ČUVARI PROSLAVLJENI NA ŠKRAPAMA

„Moja posljednja i prva ljubavi”

Na blagdan svetih Anđela čuvara, u subotu 2. 10. 2021. godine, u samostanskoj kapeli časnih sestara Dominikanki na Škrapama u Splitu, pred okupljenim je vjernicima služena sveta misa u 19 h. Svetu misu je predvodio don Ivan Urlić, a njegovi suslavljenici bili su župnik don Ante Žderić i don Toni Šinković. U župi prečistog srca Marijina oba svećenika su nakon ređenja obavljala svoju prvu svećeničku službu kapelana. Misnom je slavlju, na svoj način, pri-donio i Mješoviti župni zbor, pod vodstvom sestre Pavle Negovec.

Svakome vjerniku Božjom ljubavlju i milošću dodijeljen je njegov anđeo čuvar, a mi kao vjernici pozvani smo zahvaljivati i moliti se svojme anđelu čuvaru. U svojoj nas je propovijedi don Ivan Urlić nadalje podsjetio upravo na onu prvu molitvu koju smo naučili u djetinjstvu: Molitva anđelu čuvaru. Potaknuo nas je da je i dalje molimo, posvjестivši nam prisustvo i ulogu andela čuvara u našim životima. „U svom životu prepoznajte Anđela čuvara, budite anđelima čuvarima gdje vas Bog šalje. Pa i večeras kad se vratite svojim obiteljima, nemojte se vratiti onakvi kakvi ste ovdje došli, vratite se

boljim nego što ste bili prije ovog svetog slavlja” – naglasio je don Ivan.

U svojoj propovijedi, osim ovih misli, don Ivan Urlić je izrazio zahvalnost časnim sestrama samostana na dugogodišnjem radu s djecom u vidu podučavanja engleskog jezika, nastave klavira, dječjeg zbora, ali i onog drugog rada na usađivanju moralnih vrijednosti djeci i mладима.

Kroz usporedbu izrečenu u stihu popularne pjesme „moja posljednja i prva ljubavi,” a koja se odnosi na pruženo gostoprимstvo u prvim godinama svećeničkog poziva, don Ivan Urlić je izrekao zahvalu i završio misno slavlje. Navedena usporedba zasigurno je bila prepoznata kao vlastita i u srcima mnogih župljana, jer, tamo gdje je na djelu ljubav, ondje zasigurno čuvaju nebeski i zemaljski anđeli čuvari.

Don Ivan Urlić je svećenik Splitsko-makarske nadbiskupije, katedralni orguljaš splitske prvo-stolnice i korepetitor mješovitog prvostolnog zbora sv. Dujma, te profesor crkvene glazbe na Katoličkom bogoslovnom fakultetu sveučilišta u Splitu. Službu župnog vikara u župi Prečistog Srca Marijina na Škrapama u Splitu vršio je od 2009. – 2010.

Agneza Medić

ZAGREB: Obnova zavjeta s. Natalije Cindrić

Na svetkovinu Bezgrešnog Začeća Bl. Dj. Marije, 8. prosinca 2021., za vrijeme svete mise u samostanskoj kapeli Bl. Ozane u Zagrebu, koju je predslavio fr. Ivan Tomić, OP, obnovila je svoje zavjete s. Natalija Cindrić, na ruke vrhovne poglavarice s. Jake Vuco. O. Tomić je u svojoj propovijedi povezao životno predanje Bl. Dj. Marije Bogu s našim redovničkim predanjem, što očituјemo polaganjem ili obnavljanjem zavjeta u ruke poglavara.

U Korčuli održane duhovne vježbe

Posljednji ciklus duhovnih vježbi u 2021. godini za sestre dominikanke održan je u samostanu Svetih Andjela Čuvara u Korčuli. Duhovne vježbe vodio je p. Slavko Slišković, provincijal Hrvatske dominikanske provincije Navještenja Blažene Djevice Marije. Uz njega dva dana duhovne vježbe vodio je i p. Zvonko Džankić OP. Teme duhovnih vježbi bile su sljedeće: darovi Duha Svetoga u životu redovnice i dominikanska karizma u našem svakodnevnom življenju.

Prvi dan duhovnih vježbi zazvali smo Duha Svetoga. Pater Slavko Slišković predvodio je molitvu litanija Duhu Svetom. Nakon toga imao je uvodno predavanje o Duhu Svetom. Progovorio je tko je točno Duh Sveti. On je plod ljubavi Oca i Sina. Duh Sveti je duša Crkve. Bez Duha Crkva bi bila mrtvo tijelo, kao što bi čovjek bio mrtav bez duše. Duh Sveti daje nam sedam darova koji su za našu osobnu izgradnju. Darovi Duha, o kojim će pater govoriti naredne dane, oni su koji su usmjereni na Boga, zatim čovjeka do nas i na nas same. Sve to bilo bi ništa bez ljubavi, kako nam i Pavao kaže u svojem himnu u poslanici Korinćanima. Trebamo se dobro namazati darovima Duha, poput uljem, pa kada nas zlo želi dohvati, da mu ruka samo sklizne, jer smo toliko naučeni darovima Duha. Darove daje Duh, ali na nama je koliko ćemo ih razviti. Svetost

nije nešto između već je rezultat rada na darovima Duha. U svetosti ili padamo ili rastemo. Zato je rad na svetosti težak. Kada sve ide lako, to je znak da padamo je najlakše je kotrljati se nizbrdo, a penjati se je teško, što je znak da smo

na dobrom putu rasta u darovima i svetosti. Pater je spomenuo i razliku između darova i karizmi te rekao da su karizme isključivo usmjerene na izgradnju zajednice. Mi kao dominikanski Red imamo svoju karizmu koju koristimo za izgradnju zajednice i naroda kojemu služimo.

Preostale dane pater Slavko govorio je o daru razuma, savjeta, jakosti, pobožnosti, straha Božjega, mudrosti i znanja. Svaki je od tih darova smjestio u naš život te ih provukao kroz određene novozavjetne i starozavjetne tekstove. Pater Zvonko nam je progovorio o riječima oca Miškova koje je upućivao sestrama. One su usmjerenе na ono novo, na novost života, na gledanje ne u prošlost već u budućnost, na gradnju uvijek novoga. Osvježio nam je misli razmatranjima o ljepoti naše pripadnosti toliko dugo i bogatoj dominikanskoj tradiciji.

Duhovne vježbe završile su 1. listopada sa svetom misom navečer. Tada smo zahvalili Bogu za sve primljene darove tijekom duhovnih

vježbi. Imali smo i prekrasan izlet na Mljet, pretposljednji dan duhovnih vježbi, o čemu možete pročitati također na našoj web stranici!

s. Manes Puškarić

Izlet na Mljet

Sudionice duhovnih vježbi na Korčuli posjetile otok Mljet.

Peti dan duhovnih vježbi iza jutarnje molitve i doručka iskoristili smo za duhovno-rekreacijski izlet u Nacionalni Park Mljet. Uputilo se nas dvadeset sestara i pater Zvonko Džankić. Kamaronom smo se uputili iz Korčule do Mljeta. Zatim smo se uputile na otočić svete Marije koji je dio NP-a. Tamo se nalazi stari benediktinski samostan i crkvica u kojoj se svaku nedjelju slavi sveta misa. Mi smo slavile tu svetu misu koju je predvodio pater Zvonko Džankić. Misna nakanica je bila za sestre koje slave 60. godina od svojih prvih zavjeta. Imale smo izvrsnog lokalnog vodiča koji nam je objasnio povijest nastanka i nestanka benediktinskog samostana i monaha na tom otočiću. 1808. godine zadnji benediktinci su otišli s otoka i više se nikada nisu vratili, a došli su zahvaljujući Mlecima i njihovim osvajanjima dalmatinskih područja. Na otočiću se nalazi jedan restoran, u kojem smo ručali, a u koji se i danas, kao i nekada, sve dovozi ručno odnosno malim barkama – hrana, piće, plin, stolovi, stolice i sve što je potrebno. Oko otočića se i danas nalaze izvori slatke vode koji izviru iz mora pa je i to specifičnost NP Mljet. Nakon poslijepodnevne šetnje i uživanja u miru prirode i mora oko otočića uputile smo se brodom po velikom jezeru (tu smo tijekom vožnje pjevale,

a svi koji su se kupali uz obalu mora, gdje god bismo prošli su nam mahali, a i mi njima!) pa ispod novog mosta koji spaja dva dijela NP-a te do malog jezera gdje su nas šofer broda, vodič i župnik iskrcali. Nastavile smo pješke šetnicom

do Pomene gdje smo sačekale katamaran za Korčulu. Tamo smo otpjevale i koju pjesmu čekajući katamaran. Bilo je to zaista lijepo novo iskustvo svakoj sestri!

s. Manes Puškarić

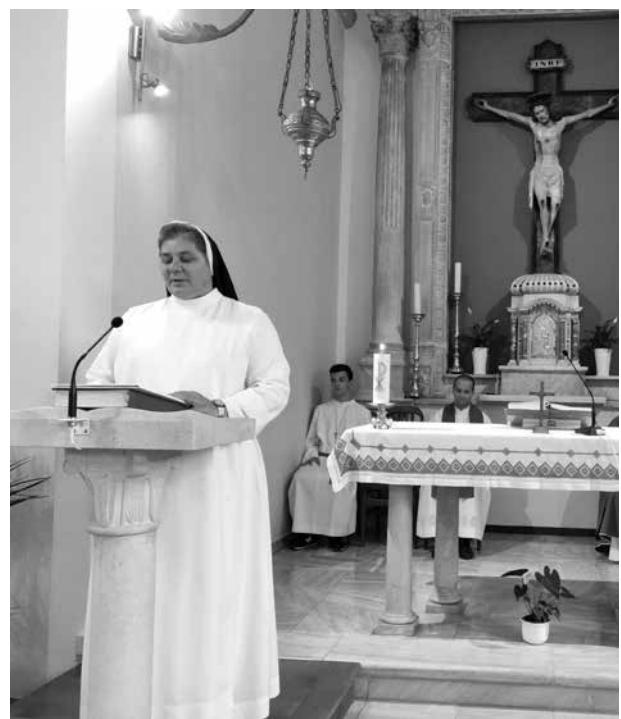
OPROŠTAJ OD DOMINIKANKI U GRUŽU

Oproštajna zahvala časnim sestrama dominikankama u Dubrovniku upriličena je 29. kolovoza pod svetom misom u Crkvi sv. Križa u Gružu.

Dominikanci, župnik p. Mihovil Žuljević Mikas i župni vikar p. Anto Gavranović zahvalili su svim sestrama koje su bile prisutne i aktivne u župnoj zajednici kroz dugi niz godina uz želju da se sestre vrate ako to prilike budu dozvolile. Časna Majka Jaka Vuco zahvalila je ocima dominikancima i svim župljanima za sve dobro što su kroz godine učinili za mnoge sestre koje su tu živjele i radile:

Draga braćo dominikanci, poštovane župljanke i župljani župe Uzvišenja svetoga križa,

Gospodin svakoga od nas šalje da se po nama proslavi Njegovo Ime, da živimo kao braća i sestre, da širimo Njegovu Riječ svojim životom, da pronosimo Radosnu vijest na svako mjesto gdje se okupimo. U našem slučaju je tako bilo dugi niz godina, kada bi brojili, za šest godina slavili bi 100 godina prisutnosti sestara u Gružu.

Ali, danas, mi sestre zaključujemo svoju duogodišnju misiju u Gružu, prvoj filijali u koju su sestre nakon osnutka Kongregacije došle. Nije to bila ni lagana odluka niti se danas možemo osjećati ugodno! No, nemogućnost opstanka naše zajednice sestara u Gružu posljedica je sve manjeg broja aktivnih sestara i pokrivanja poslova na određenim dužnostima.

Kroz ovaj dugi niz godina života i djelovanja sestara, mnogo je vrijednih, pobožnih, požrtvovnih, veselih, sposobnih, razboritih – pravih redovnica ostavilo svoje tragove u ovoj zajednici,

župi, gradu... Nećemo nabrajati ni zasluge, ni uspjehe, ni mane ili propuste. Samo ćemo zahvaliti dobrom Bogu što smo, među vama mogli dijeliti i učvršćivati ljubav prema Bogu i čovjeku. Zahvaljujemo što su godinama sestre bile blagoslovljene vašom ljubavlju i toplinom koju prepričavaju na onim mjestima i u zajednicama u kojima danas žive.

Neka dobri primjeri dominikanki urode plovodovima duha za cijelu župnu zajednicu, za vaše obitelji, vašu djecu i vašu budućnost.

Vjerujem da vas svaka od sestara nosi u svom srcu, moli pred Gospodinom za sve ono što vam je potrebno i da će tako biti i dalje.

Neka sve ono što je dobro učinjeno bude na slavu Bogu, na ponos Redu i korist Narodu, možebitni propusti ili loša iskustva neke od nas, bili vam poziv da i vi molite za nas kako bi svi zajedno bili spokojni i mirni pred Gospodinom koji je radost našeg srca.

Hvala posebno braći dominikancima na čiji poziv su sestre došle, hvala na njihovoj brizi i pažnji koju su redovito iskazivali. Hvala duogodišnjem starješini samostana p. Peri na ustrajnom i vjernom primjeru bratskog/sestrinskog života. Hvala mladim snagama koje ostaju ovdje, p. Mihovilu i p. Anti, želimo vam da gorite od ljubavi prema potrebnima i približavate ljudi Bogu. Hvala puno p. Anti Kovačeviću na svakom blagoslovu i primjeru života.

Hvala Bogu i svetom Dominiku što smo postali dio jedne iste obitelji i što nam ne nedostaje hrabrosti ni snage za život koje od njih prosimo! Bogu hvala na svemu!

s. Jaka Vuco, vrh. poglavarića

OPROŠTAJ OD S. IVICE JOLIĆ U MAKSIMIRU

U nedjelju, 31. listopada 2021. u Samostanu Kraljice sv. krunice u Zagrebu, upriličen je svečani oproštaj od s. Ivice Jolić koja je nedavno premještena u samostan bl. Ozane. Naime, s. Ivica je gotovo tri desetljeća s puno ljubavi služila braći na Koloniji. Prije Zagreba, to je činila u Splitu i u Gružu. Prior fr. Ivan Marija Tomić je zahvalio

sestri Ivici u svoje vlastito ime i u ime braće. Rekao je da ukoliko uzmemo da samo jedna osoba u godini dana treba više od tisuću obroka, možemo zamisliti koliki je to broj obroka koje je sestra priredila za desetke braće u svojih sveukupno 29 godina života i rada kao kuvarica u Samostanu Kraljice svete krunice.

Pri tom, naglasio je, treba imati na umu da se tu ne radi samo o pripremanju obroka već o žrtvi svakodnevnog ustajanja prije svih i obdržavanja ritma života koji podrazumijeva brigu oko toga da sve bude u svoje vrijeme i na svome mjestu. Ukoliko je znak istinske ljubavi vjernost, onda je sestra Ivica kroz takvu vjernost doista pokazala svoju iznimnu ljubav prema braći. Prior se ujedno ispričao sestri za one trenutke u tim godinama kada braća možda nisu bila braća koliko su to trebala, te istaknuo da je sestra Ivica bila i sestra i majka koja je s braćom dijelila i one lijepi i one tužne trenutke koji su braću, ali i zajednicu kroz sve te godine snalazili. (www.dominikanci.hr)

SESTRE IZ MONTREALA STIGLE U DOMOVINU

S. Mirka Vareškić i s. Ivana Škrinjar stigle su u domovinu u četvrtak, 16. 09 .2021. U zračnoj luci u Zagrebu dočekala ih je časna majka s. Jaka Vuco i članovi njihovih obitelji. Sestre su ponovno u domovini nakon dvije godine. No, ovaj dolazak ne znači samo posjet domovini nego i konačni povratak iz Kanade. Tako je završena misija sestara dominikanki u Kanadi nakon 68 godina djelovanja.

Sestre dominikanke djelovale su u Sherbrooku 58 godina. Prvih deset sestara otišlo je u daleku misiju 1953. Sestre su se brinule za dječu s posebnim potrebama i za stare i nemoćne. Ostavile su duboki pečat svojim predanim služenjem. Zbog nedostatka novih snaga taj dio apostolata u dalekoj Kanadi morao se ugasiti. Sestre su se vratile u domovinu 2011.

Dominikanke su djelovale i u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Montrealu od 1980. godine, a s. Mirka i s. Ivana od 1982. pa do danas. Misija se oprostila od sestara u nedjelju 12.09.

„Danas se oprštamo s našim časnim sestrama koje se vraćaju u Hrvatsku. Rastanak s onima koje volimo i cijenimo je uvjek tužan i težak.

Ipak, danas želimo Bogu zahvaliti što smo kroz mnoge godine mogli biti zajedno: raditi, moliti i Boga slaviti. Sestre dominikanke Kongregacije svetih Andjela Čuvara su od 13. siječnja 1980. godine marljivo i predano radile u našoj zajednici u Montrealu. Bogu hvala za s. Kalistu Stantić i s. Esteru Plavša koje su prve pastoralno djelovale u našoj misiji. Potom su od 1982. godine s nama s. Ivana Škrinjar i s. Mirka Vareškić. Bogu hvala

na svim milostima koje nam je u tom vremenu udijelio. Časne sestre su našim svećenicima bile desna ruka u liturgijskome i pastoralnome radu. Sestre su mnoge generacije djece poučavale vjeronauk. S. Ivana je ravnala crkvenim pjevačkim zborom te predvodila dječje pjevanje u hrvatskoj školi. S. Mirka je vodila brigu o ministrantima, čitačima te o administraciji u župnom urednu. Sestre su se brinule da nam crkva bude uredna i lijepo okičena. Također, zaslugom sestara prostor ispred crkve je uvijek ispunjen lijepim cvijećem. Teško je nabrojiti što su sestre sve radile s odraslima i djecom oko raznih priredbi, proslava i svečanosti. Mnogo ljubavi su uložile u kuhinji oko župnih ručkova i piknika. Svake jeseni sestre su pripremale sarmu koju su cijenili mnogi ljubitelji hrvatske tradicionalne kuhinje. Časne sestre Kalista, Ester, Ivana i Mirka

su ostavile divno svjedočanstvo svoga predanja i ljubavi u služenju Bogu, svome dominikanskom redu i našem hrvatskom narodu u Montrealu i okolici. Hvala župljanima, prijateljima i dobročiniteljima koji su ovih dana s. Ivani i s. Mirki zaželjeli sretan povratak u Domovinu.“ (Vjesnik Misije, 12. rujan 2021.)

PROMJENA SESTARA U ŽUPI PREGRADA

U nedjelju, 7. listopada 2021., u župi Uznesenja BDM u Pregradi na misi u 11 sati obilježen je oproštaj sa s. Jasenkom Mravak i s. Zoranom Kadić, a također i dobrodošlica s. Ivani Škrinjar i s. Mirki Vareškić.

Tople riječi zahvale uputio je župnik vlč. Ivan Mikec u ime cijele župne zajednice. Istaknuo je dugogodišnji rad s. Jasenke u ovoj župi. S. Jasenka je kroz 15 godina bila orguljašica i vodila mješoviti zbor *Salve Regina*, a ujedno se brinula za domaćinstvo župniku, i još puno dodatnih manjih i većih svakodnevnih poslova. Župnik je istaknuo njenu vedrinu i radost koju je širila oko sebe. Iskreno i dobrohotno je susretala ljudе i zanimala se za njihove radosti i žalosti, noseći ih u svojim molitvama. S. Jasenka se oprostila sa župnim zborom u četvrtak, 4. 11. kada su joj pjevači posebno zahvalili. A u nedjelju ih je još počastila rakijom travaricom i suhim smokvama, koje su pjevači uvijek rado od nje primali. S. Jasenka odlazi u samostan sv. Martina u Splitu. S. Zorana je provela godinu dana u župi, pomajući u svemu potrebnome. Župnik je i njoj

zahvalio i poželio da iskustvo sa ove župe ponese u život.

U župu dolaze s. Ivana Škrinjar, rodom iz Pregrade, i s. Mirka Vareškić. Obje su se, ove godine, 2021. vratile iz Kanade nakon završetka djelovanja dominikanki u toj zemlji. Župnik ih također pozdravio i izrazio toplu dobrodošlicu.

Na misi je nazočila i časna majka s. Jaka Vuco koja je također uputila riječ zahvale sestrama i župljanima i predstavila sestre koje dolaze na župu.

Poštovani župniče, drage župljanke i župljeni *zagorske katedrale*,

Svi znamo da se nije lako oprati i zahvaljivati kada nam odlazi netko drag, jer toga nekoga uskoro više nećemo vidjeti u crkvi, u župnom dvoru, u vrtu, u kući, na ulici. Rastanci nam ožaloste dušu, ostavljaju prazninu. Nekada je zgodno reći da je taj netko ostavio duboki pečat na nas svojom osobnošću, svojom radošću, svojom prisutnošću, svojom nenametljivošću, svojom dobrotom i bogatstvom koje izvire iz topla i majčinskog srca! Nekada izričemo te i slične riječi koje u dubini nisu ni iskrene, ni točne.

Ali danas, naše riječi imaju još veću snagu i težinu, danas su istinite! Izlaze spontano i lagano, jer govore o našoj sestri Jasenki. Govore o sestri koja zrači ljubavlju i otvorenosću za svakoga u svakom trenutku.

Ne mogu nabrajati sve teške i lijepе trenutke, zgode i nezgode, koje je č. Jasenka proživjela kroz 15 godina u ovoj župi. Ne bi ni ona, sigurno, to htjela. Neka bude blagoslovljeno i plodnosno svima kojima ste darivala svoje molitve, svoje vrijeme, svoje sposobnosti, svoje darove. Bog će i dalje djelovati po Vama, č. Jasenka, gdje god bila! Hvala Bogu na Vama, a Vama – što ste po Njegovu uzoru živjela i radost nosila!

I naša s. Zorana se sa svojih stijena i plavog mora, brzo i lako navikla na zelene zagorske berge. Ali redovnički život je trajan poziv na novo, drugačije, više, pa evo prigoda za ponovno usavršavanje u novim vještinama i aktivnostima.

Hvala svima zajedno za svu ljubav koju ste pružali i pružate sestrama koje s vama žive. Hvala vam za spremnost i otvorenost kojom primate nove sestre i ispraćate zaslужne. Hvala što svoju privrženost župi i Crkvi pokazujete na različite načine. Hvala što rado živite sa sestrama, dijelite svoje radosti i žalosti i utemeljujete svoj život u vrijednosti koje su trajne i imaju izvorište u

Bogu po uzoru na njegova sina Isusa Krista, a nadahnute ljubavlju Duha Svetoga.

U tom istom duhu i ljubavi predajemo vam i sestre Ivanu i Mirku. Naše sestre su dugi niz godina djelovale u dalekoj Kanadi. Vjerujem da

će se ista ljubav i otvorenost prelijevati s njihovih života u vaša srca. Vjerujem da će uskoro otkriti toplinu i dobrotu koju Bog u svakoga od nas nesebično lije, da će vaša župa biti mjesto u koje rado volite doći i kojoj želite istinski pripadati.

Neka vas sve čuva Bog i zagovara Majka Marija naša učiteljica i zagovornica.

Mnogi su župljani osobno došli zahvaliti s. Jasenki i pozdraviti ju na rastanku. U ponedjeljak ujutro sestre je primio u općini gradonačelnik Marko Vešligaj i također im zahvalio na njihovom djelovanju.

s. Blaženka Rudić

OSMI DANI KONGREGACIJE

U Novigradu na Dobri su od 15. do 17. listopada održani
8. Dani Kongregacije sestara dominikanki svetih Anđela čuvara.

Četrdeset i tri sestre iz Zagreba, Korčule, Splita, Virja, Pregrade, Subotice i Šibenika okupilo se u petak navečer u hotelu Vincentum u sklopu pastoralnog centra koji vode oci Hrvatske zajednice Misijske družbe sv. Vinka Paulskog – lazarići,

a dočekao ih je župnik o. Filip Vicić. Sa sestrama je bio i fr. Domagoj Augustin Polanščak OP, učitelj studenata.

Bogat subotnji program započeo je ujutro sa svetom misom. U prigodnoj je propovijedi

fr. Domagoj povezao evanđelje dana s primjericima Jude i Petra. Obojica su izdala Isusa, no jedan je svoj život sam završio u očaju, dok je drugi postao prvak Crkve. Zašto je tome tako, možemo se pitati. Odgovor se krije u načinu na koji su doživjeli Božje milosrđe. Juda se za svoj grijeh također pokajao, no nije vjerovao da mu Bog može oprostiti i to ga je dovelo do očaja. On ne vidi milosrdnog Oca, ne vjeruje u Božju dobrotu koja je veća od svakoga zla i upravo je to onaj grijeh protiv Duha o kojem govori Isus u evanđelju.

Nakon doručka okupljene je sestre pozdravila časna majka s. Jaka Vuco, nakon čega je predavanje na temu "Dar vjernosti – radost ustrajnosti" održala s. Blaženka Rudić. Sestrama je ukratko predstavila istoimeni dokument Kongregacije za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života, dodajući navedenim smjernicama i problemima konkretnе primjere iz zajedničkog redovničkog života. Božji su dari neopozivni, nagnula je, a i naša je vjernost Bogu Njegov dar. Današnji svijet nije sklon neopozivim izborima, što je vidljivo i u našim zajednicama – primjerice, na odlaske iz zajednice ne gleda se isto danas kao i prije pedeset godina. U dokumentu se izlažu mogući razlozi odlaska, ali se ističe da je jednak zabrinjavajući problem život u zajednici onih koji ostaju, ali žive bez vjere te njihov redovnički život nema snagu svjedočenja nego, naprotiv, postaje protusvjedočenje. U drugom dijelu dokumenta predlažu se načini na koji se može osnažiti naša vjernost, poglavito sjećajući se Božje vjernosti, a sve s ciljem postizanja svetosti života, odnosno darivanja života za braću.

U trećem su dijelu odredbe koje se odnose na odvajanje pojedinca od ustanove te na kraju zahvala svima koji su u svom pozivu vjerno ustrajali. Nakon predavanja uslijedila je kratka rasprava u kojoj su sestre iznijele svoje osvrte na predstavljeni dokument i neke konkretnе probleme s kojima se u zajedničkom životu susreću.

Uslijedili su molitva i ručak, a potom su sestre imale slobodno vrijeme za rekreatiju u prirodi. Neke su posjetile ruševine nekad značajnog strog grada Novigrada, građenog u 12. stoljeću, i prošetale uz rijeku Dobru. Popodnevno predavanje naslovljeno "800 godina sa sv. Dominikom" potom je održao fr. Domagoj. Započeo je istaknuvši zanimljiv podatak da je od oko 10 000 svestaca koliko ih službeno broji Crkva najviše onih iz dominikanskog Reda. Sjećanje na njih nije samo razmišljanje o prošlosti, nego nam govori tko smo, gdje smo i kamo idemo. Također, svako sjećanje na svete ujedno nas i obvezuje jer smo pozvani naslijedovati Isusa Krista poput njih, ali i poziva na zahvalnost za njihov primjer i sve što su učinili. Najvjerojatniji znak zahvalnosti, istaknuo je fr. Domagoj, jest da i mi danas čuvamo tradiciju Reda. No, prošlost ne treba preslikavati, već očuvati duh, vratiti se na izvor karizme i poslanja Reda. Progoverio je potom o životu sv. Dominika, iz kojeg zapravo možemo iščitati sve ono što nije ostavio napisano, jer, znamo, Dominik nije ostavio napisano pravilo ili strukturirani nauk poput nekih drugih utemeljitelja. Kasniji su velikani Reda zapravo do savršenstva doveli neku od zraka koje su iz Dominika isijavale, poput kontemplacije, studija, poniznosti, propovijedanja. Upravo je ta raznolikost dominikanskih

svetaca poticaj i nama da svatko osmisli svoj poziv i prilagodi ga svojim sposobnostima i okolnostima – dominikanska duhovnost zapravo ima onoliko puteva koliko ima dominikanaca, rekao je fr. Domagoj. Po tome se Red ugledao na apostole, koji su bili međusobno različiti, ali su svi išli za Isusom. U drugom je dijelu predavanja fr.

Domagoj posebno istaknuo jednu odliku sv. Dominika, progovorivši o njemu kao o čovjeku tišine. Naglasio je važnost tišine, bez koje i propovijedanje postaje neautentično. No, nismo pozvani na bezuvjetnu tišinu, jer ona vodi u tjeskobu, potrebno je biti s drugima i razgovarati, poput sv. Dominika čije su riječi proizlazile iz molitve, a druželjubivost iz tišine i osame.

Nakon večernje molitve i večere sestre je obradovala tombola te zajednička rekreacija. Nedjelja je započela jutarnjom molitvom i svetom misom, na kojoj je fr. Domagoj govorio o častohleplju, nadovezujući misao na pitanje koje Jakov i Ivan u evanđelju postavljaju Isusu. Iza doručka je uslijedio rad u skupinama. Sestre su, podijeljene u šest skupina, međusobno razgovarale o svom pozivu, prvom danu u samostanu, vraćajući se na izvore kako bi se osnažila vjernost. U zanimljivim i poticajnim pričama očitovalo se bogatstvo raznolikosti okupljenih sestara. Časna majka se potom još jednom obratila sestrama, zahvalivši im na dolasku i sudjelovanju, a zahvalio se i fr. Domagoj, kazavši kako je za njega ovo iskustvo bilo drugačije od očekivanog, ugodno i obogaćujuće. Susret je završen zajedničkim ručkom, nakon čega su se sestre uputile svojim zajednicama.

s. Jana Dražić OP

37. REDOVNIČKI DANI

Tridesetsedmi Redovnički dani 2021. o temi „**Dar vjernosti – radost ustrajnosti. Ostani te u mojoj ljubavi**“ (Iv 15,9).“ održani su u pet gradova u Hrvatskoj: u Splitu 17. i 18. rujna, u Dubrovniku 18. rujna, u Zagrebu 24. i 25. rujna, u Rijeci 25. rujna i u Đakovu (Osijek) 2. listopada. Susret je organizirala Hrvatska redovnička konferencija. Tema se temeljila na dokumentu kojega je prošle godine objavila Kongregacija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života kao smjernice, a koja se zrcali i u riječima pape Franje „vjernost je tajna radosti.“

Predavači su, uglavnom, bili isti na svim mjestima: mons. mr. Bože Radoš, varaždinski biskup, koji je govorio na temu: „Sveti Josip – uzor vjernosti.“ Zatim doc. dr. sc. Jelena Vignjević s Katedre za hrvatski jezik i književnost, scensku i medijsku kulturu Učiteljskog fakulteta u Zagrebu, koja je govorila o odgajanju za vjernost (danoj) riječi. Zatim doc. dr. Taras Barščevski s Katedre Svetog pisma Novog zavjeta KBF u Zagrebu, na temu „Što ćeš ti ovdje Iliju?“

Predavanje s temom „Zavjet: savez kao odgovor na Božji poziv i zalog ustrajnosti“ održao je prof. dr. sc. Ivan Bodrožić s Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Splitu. Na temu Poziv unutar poziva govorila je mr. sc. s. Danijele Anić, ASC. dr. sc. Pater Tomislav

Špiranec, isusovac, govorio je o duhovnoj pratnji posvećenih osoba u vremenu krize.

U Splitu su još govorili: mr. sc. s. Vinka Mirović, FDC na temu „Ustrajna molitva: od Memoria Dei do ustrajnosti u vjernosti posvećenih osoba.“ Dr. sc. Stjepanka Stanić, milosrdnica, govorila je o posvećenom životu i simptomima „korumpirane“ vjere; a mr. sc. fra Josip Petonjić, OFMConv govorio je o ulozi redovničke zajednice u razlučivanju zvanja.

Varaždinski biskup mons. Bože Radoš, u svom je predavanju naglasio, kako Josip nije imao glavnu ulogu, nije bio u prvom redu, no Bog, iako ga stavlja u drugi red, daje mu značaj. „To nam je poruka, da ne moramo biti u središtu, da bi imali važnu ulogu. Dakle, Josip nije posebna zvijezda, ali on dobiva svjetlo od

glavnoga lika, od betlehemskoga Djeteta. Važno je da svatko u životu ispuni onu ulogu koju je Bog zamislio za njega“ – istaknuo je predavač.

Prof. dr. sc. Ivan Bodrožić pojasnio je u svom predavanju pojam saveza i njegovo značenje u Starom **zavjetu**, a zatim pojam saveza. Savez se ticao cijelog naroda, njegovo opsluživanje bila je obveza svakoga člana. Zavjet je pak bila kategorija osobnih odluka koje su donosili pojedinci kako bi se intenzivnije posvetili Bogu.

Krštenje će angažirati svakog vjernika da bude vjeran krsnim obećanjima. Ali će biti jasno da ostaje još uvijek dovoljno prostora i za osobniju i dublju posvetu pojedinaca koji prihvaćaju Gospodinov način života, te će tako doći do životnih odluka o obdržavanju evanđeoskih savjeta, što će s vremenom prijeći na razinu zavjeta, rekao je predavač.

Docentica Jelena Vignjević naglasila je da, koliko smo ustrajni i vjerni riječi, može se mjeriti koliko smo ljudi. Svoje je predavanja povezivala uz ulomke književnih klasika. Citirala je isječak teksta Marka Marulića, iz njegova djela *Upute za čestiti život po primjerima svetaca*, s posebnim naglaskom na vjernost: „Kada smo jednom stvorili odluku nadahnuti Duhom Svetim da ćemo vršiti neko kreposno djelo, budimo u tomu uvijek isti, to jest istom živošću hrlimo putem kojim smo krenuli jer oni koji koračaju putem Gospodnjim treba da se više čuvaju da ne uspore svoj hod, nego da se trse da ga ubrzaju. Nema sigurnijeg načina da se ustraje do kraja nego omjeriti svoje snage prema teretu odnosno da svako uzme, ne koliko može ponijeti, nego koliko može do kraja donijeti.“ Predavačica je naglasila da je, prema Maruliću, ustrajnost zajednički nazivnik svih svetaca.

Predavanje na temu „Što ćeš ti ovdje, Iliju“ (1 Kr 19, 9), s naglaskom na vjernost Božjem pozivu u ‘glasu tištine’, održao je doc. dr. sc. Taras Barščevski. „Pravi motiv koji mi je postao poticaj za odabir proroka Ilike kao biblijskog lika vjernosti i ustrajnosti u pozivu je zapravo činjenica da ga istočno monaštvo/redovništvo zajedno sa svetim Ivanom Krstiteljem vidi kao biblijski primer redovništva. Istočna liturgija, svetog Iliju

veliča veoma sugestivnim naslovom: “zemaljski anđeo i nebeski čovjek.” – rekao je predavač, te u nastavku protumačio što čini Iliju “anđelom u tijelu” i “nebeskim čovjekom.” To što čini od Ilike preteču sigurnog Gospodnjeg dolaska je njegova pouzdanost u povijesti spasenja to jest njegova vjernost Božjem naumu spasenja.

Mr. Marović je u svom izlaganju govorila o ustrajnoj molitvi i njezinoj ulozi u življenu ustrajnosti vjernosti Bogu posvećenih osoba. Za današnju kulturu se kaže da je kultura prolaznosti i takva jedna kultura često rezultira likvidnom vjernošću, vjernošću koja nije stalna pa se ona i ne može nazvati vjernošću, objasnila je predavačica. Napomenula je kako je papa Franjo htio na posebna način istaknuti tu krizu vjernosti, pa je 2017. godine prilikom plenarnog zasjedanja Kongregacije za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života istaknuo kako je vjernost stavljena na kušnju i da krvarimo, a to krvarenje slabí i posvećeni život i sam život Crkve. Papa je tu posebno mislio na velik broj onih koji napuštaju redovnička zvanja. „Naravno, to nije samo fenomen koji bilježi posvećeni život”, kazala je mr. Marović, „vidimo i omjer sklopljenih i rastavljenih brakova. Osim toga, nekada se nestalnost pripisivala mladima. Danas nestalnost i nevjernost pronalazimo u svim dobrim skupinama.“

U Dubrovniku je misno slavlje, zajedno s redovnicima slavio biskup Mate Uzinić. On je, između ostalog rešio:

„Što je to što jedan redovnički, posvećeni život, a time i svećenički život može učiniti radosnim? Vjerujem da je tema ovog okupljanja ono što daje odgovor na to pitanje, da je to vjernost i ustrajnost u svom pozivu. Ili kako papa Franjo kaže kad kaže da je vjernost tajna radost. Ako nema vjernosti Bogu koji ostaje vjeran onda naš život postaje promašen, onda doista ostaje ono pitanje: A zašto ostajemo u redovništvu?“

U Splitu je bio nazočan na predavanjima nadbiskup Barišić, te je u tom duhu kazao da ga uvijek raduje vidjeti taj duhovni skup osoba posvećenog života, „*koje svojim zauzetim radom obogaćuju pastoral Crkve služeći braći i sestrama na različitim poljima. Tema je vrlo zanimljiva i korisna. Danas je blagdan sv. Belarmina i podsjetio bih na njegove snažne riječi: 'Dragi mili i milosrdni Gospodine, tko ti ne bi služio svim srcem kad malo osjeti tvoje očinske vladavine' Njega nazivaju mistikom služenja. On je osoba koja je svoje služenje pretvorila u mistiku, susret s Gospodinom*“, kazao je nadbiskup Barišić te dodao:

- *Htio bih da vas ovi Dani ohrabre u vašem pozivu i poslanju, koji na svoj način uistinu može biti težak i zahtjevan. Gospodin ima povjerenja*

u nas, budimo ponosni na to i odgovorimo mu svojim autentičnim služenjem i vjernošću.“

U Zagrebu se okupljenima obratio i predsjednik Vijeća HBK za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života mons. Zdenko Križić, gospicko-senjski biskup. On je i predvodio euharistijsko slavlje. Osrvnuvši se na dokument *Dar vjernosti* naglasio je kako napuštanje redovničkog poziva, nažalost, nije u opadanju. Nestabilnost naše kulture, s obzirom na vjernost, zahvatilo je jako i posvećeni život. „Danas vlada kultura prolaznosti koja je obična iluzija. Misliti da ništa ne može biti definitivno, prijevara je i laž. Posvećene osobe se nalaze usred ovog nestabilnog društva koje se pobrinulo da značenje neopozivih izbora zamalo potpuno nestane iz jezika i kulture.“ – rekao je, između ostalog, biskup Križić.

Sva su predavanja i razgovori o njima dala nazočnim redovnicima i redovnicama ‘snažan poticaj za ustrajno kontinuirano odgajanje za vjernost i usklađivanje riječi s djelima da bi svoj poziv živjeli autentično i da radi sebičnosti i biranja lakšeg puta ne bi olako iznevjerili i pogazili svoju vjernost.’

s. Slavka Sente

Spomen na svete i pokojne dominikanskog Reda

“Ako uđeš u dominikanski Red i budeš vjeran njegovom Pravilu i Duhu postat ćeš veliki svetac, i odmah nakon smrti ući ćeš u Raj”- riječi su dominikanca jednom mladiću koji osjeća duhovni poziv.

U nedjelju 7. 11. na župnoj svetoj misi župljanini župe Gospe Fatimske su se posebno prisjetili pokojnih sestara dominikanki preminulih u samostanu svete Katarine Sijenske na Splitskim Škrapama.

Ne imajući mogućnost da posebno obilježi slavljenje svakog pojedinog dominikanskog sveca, dominikanski Red je uveo zajedničko slavlje blagdana Svih svetih Reda

Propovjednika na 7. listopada. Ovaj blagdan se posebno odnosi na one neznane svece koji su se posvetili spašavanju duša. Sutrašnjim pak slavljem (8. 11.) godišnjim spomenom pokojne braće i sestara Reda Propovjednika sjećamo se onih koji su se preselili iz ovoga života i otišli pred nama sa znakom vjere: na ovu godišnjicu upravljamo Bogu zagovorne molitve za njih.

Popis sestara dominikanki preminulih u samostanu na Škrapama:

S. Nikolina Dedić – 5. I. 1969.

S. Mercedes Katalinić – 6. XII. 1985.

S. Dorotea Trgo – 17. VI. 1987.

S. Serafina Vladušić – 27. VII. 2000.

S. Bernardina Lukač – 28. XII. 2002.

S. Salezija Porobija – 18. IV. 2011.

S. Dinka Franičević – 21. XI. 2015.

Pokoj vječni daruj im Gospodine.

Petar Mrđen

ŠKRAPE: Proslava blagdana sv. Cecilije

Blagdan sv. Cecilije, zaštitnice crkvenih pjevača, svečano je u ponedjeljak 22. studenoga proslavljen u župi Prečistog srca Marijina, Gospe Fatimske na splitskim Škrapama. Večernje misno slavlje predvodio je don Ante Žderić u koncelebraciji sa kapelanom don Ivanom Zovkom.

Preko svete Mise posebno se molilo za sve živuće i za sve pokojne pjevače koji su pjevali u zboru i župi Prečistog srca Marijinog, Gospe Fatimske. Na kraju svete Mise don Ante je svim pokojnim kojih se sjećamo i ne sjećamo, a pjevali su u našoj župi, udijelio odrješenje.

Tijekom misnog slavlja pjevalo je mješoviti zbor pod ravnanjem s. Pavle.

Vrijedne ruke naših sestara posebno su svečano uredile podnožje oltara, koje je puno simbolike.

Na bijeloj tkanini (simbolu života) spojenom sa žutom tkaninom (simbol Sunca - Vječnosti) su bili postavljeni violinski ključ sa notama (simboli glazbe). Simbolično se htjelo reći da se ispred toga žrtvenika na splitskim Škrappa-ma isprepleće: ljudski život, glazbena umjetnost i duhovna stvarnost. U svakoj noti su bila

napisana imena pokojnih pjevača iz zbara (Vjeko Gudelj, Martin - Nedjeljko Begić, Zvone Merčep, Robert Medić, Petar Kordić, Sloven Filipović i Rudolf).

Tkanina se spuštala kao rijeka (simbol prolaznosti života) prema slici svete Cecilije (simbolu Raja i zagrobnog života). Time se htjelo reći, da nakon što naša rijeka života i službe pjevača dođe do svog ušća, nastavlja i sa onu stranu, u zajedništvu sa cijelom Nebeskom Crkvom svoju pjesmu zahvaljivanja Stvoritelju.

Spomendan sv. Cecilije nas podsjeća na iznimnu vezu između slavljenja Boga i svjedočanstva mučenika, što je u Ceciliji pronašao snažan i rječit simbol.

Svetica je iskazivala milosrđe siromasima na lokalitetu Quarto Miglio, na periferiji Rima, svjedočeći svoju vjeru, čime se zamjerila rimskim vlastima.

Rimskom carstvu nije bilo primjereno tolerirati činjenicu da je član plemićke obitelji kršćanin, i uz to još predan djelima milosrđa. Cecilija je sklopila brak s Valerijanom, također plemićkog podrijetla.

Uspjela je njega i njegovog brata obratiti na kršćansku vjeru, posvetivši se s njim djevičanstvu za kraljevstvo Božje. Valerijan i njegov brat Tiburzio umrli su mučenički prije nje. Svetica je pogubljena kasnije, nakon što je uvjerila mnoge kršćane da se s vjerom suoče sa mučeništvom.

Njezin djevičanski život postao je hvalospjev ljubavi Kristu koji je uključio sve vjernike u simfoniju hvale i radosti koja još uvijek odzvana u Crkvi.

Zaštitnica glazbe postala je zbog antifone preuzete iz stare legende o njenom mučeništvu "Passio" koja opisuje svjedočanstvo: "Cantantes organis soli Deo decantabat..."

Mučeništvo je čin ljubavi koji potvrđuje Božji veličinu koja pobjeđuje život i smrt, koja potvrđuje istinu Uskrsnuća i života vječnog i u kojem sve živi.

Za glazbenike i pjevače danas je blagdan hvale i harmonije neba koja odzvanja u srcu Crkve i u njihovoј službi. Treba imati na umu da je glazba čin ljubavi i živo svjedočanstvo vjere, baš kao i kod Cecilije koja nas uči svojim sjajnim primjerom djevice i mučenice.

Petar Mrđen

Mlada misa fr. Mateja Trupine

Podkraj – Travnik

Novozaređeni svećenik Hrvatske dominikanske provincije fr. Matej Trupina u Župi svete Ane - Podkraj - Travnik (BiH), proslavio je u subotu 24. srpnja svoju mladu misu pod gesлом *Moje mi srce govori: Traži lice njegovo!* Svečano euharistijsko slavlje mladomisnik je predslavio u

koncelebraciji s fr. Slavkom Sliškovićem, provincijalom HDP, vlč. Marijom Oršolićem - župnikom, fr. Antonom Bobašem - mlađomisnikovim propovjednikom, drugom braćom dominikancima i svećenicima okolnih župa, te uz sudjelovanje velikog broja vjernika.

Prije početka mise mladomisnika i prisutne je, biranim riječima, pozdravio župnik vlč. Mario. Prigodnu homiliju održao je fr. Anto Bobaš, mladomisnikov redovnički brat. U propovijedi fr. Anto je, između ostalog, nadahnut pročitanim evanđeoskim odlomkom o pozivu apostola Mateja, naglasio kako prvo treba biti čovjek otvoren za sve, bez predrasuda i mržnje, već treba biti na raspolaganju svima. Potom je govorio o dvije stvari koje su važne na svećeničkom putu, a to su: vjerovati i moliti. Pozvao

je mladomisnika da svaki dan iznova započinje vjerovati i da ustraje u tome, a potom je naglasio važnost molitve, kako njegove osobne, tako i molitve onih koji će moliti za njega.

Na koncu misnog slavlja fr. Matej je zahvalio svima koji su ga pratili na putu do svećeništva te je zatim okupljenima udijelio mladomisnički blagoslov. Slavlje se nastavilo na svečanom ručku kod kuće obitelji Trupina na Ožegi u Đelilovcu. (usp.www.dominikanci.hr)

Mlada misa dominikanca fr. Saše Stjepana Bukvića

Novozaređeni svećenik Hrvatske dominikanske provincije fr. Saša Stjepan Bukvić u kapelici Samostana Kraljice sv. Krunice u Zagrebu, proslavio je u subotu 19. rujna 2021. svoju mladu misu, u nazočnosti braće dominikanaca i sestara dominikanki. Slavlje se nastavilo na svečanom ručku gdje je fr. Saša Stjepan zahvalio braći dominikancima na organizaciji mladomisničkog slavlja, a nazočnima se obratio i fr. Slavko Slišković, provincijal HDP, koji je zahvalio mladomisniku na njegovu dosadašnjem pastoralnom djelovanju i zaželio mu mnogo uspjeha u njegovu dalnjem radu.

Na mladoj misi propovijedao je fr. Domagoj Augustin Polančak, učitelj studenata, koji je, između ostaloga rekao: „Želim ti da budeš redovnik i svećenik s pokrićem. Želim ti da, kako

kaže apostol Pavao, pronađeš sebe u Kristu. Ništa više i ništa manje od toga. ... Danas, na tvojoj Mladoj misi, Isus predstavlja tebe, Sašu S. Bukvića, ovoj zajednici kao svećenika dominikanca. Zašto? Zato što vjeruje u tebe. Vjeruje da ćeš ti dostoјno predstavljati njega drugima. Nemoj ga iznevjeriti. Ako ga iznevjeriš, znaj da on neće iznevjeriti tebe. Njegova vrata su uvijek otvorena. Treba samo učiniti korak naprijed i to onoliko puta koliko smo učinili koraka unatrag, a često i više od toga.

Pokazao si tijekom ovih godina da posjeduješ vještinu prikupljanja stvari pa stoga vjerujem da će tvoje svećeničke i redovničke mreže biti pune i obilate darovima što život znače - ne samo materijalnim, nego još više duhovnim. Amen!“ (usp.www.dominikanci.hr)

Zaređen novi đakon za HDP Fr. Mario Ilija Udovičić

Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić predvodio je u subotu 9. listopada u crkvi Župe sv. Ivana XXIII. pape u Zagrebu, u zajedništvu sa zagrebačkim pomoćnim biskupima Ivanom Šaškom i Mijom Gorskim, redovničkim provincijalima, svećenicima i okupljenim Božjim narodom, euharistijsko slavlje u kojem je za đakone zaredio osmoricu dijecezanskih i devetoruči redovničkih kandidata među kojima i dominikanca Maria Iliju Udovičića (Župa sv. Petra i Pavla, Novo Selo-Balegovac, BiH). U svojoj homiliji kardinal Bozanić je naglasio ređenicima potrebu poniranja u njih same, jer „Svatko od vas može danas priznati: što dublje prodirem u sebe, otkrivam da mi je Bog uvijek bliži od mene samoga, dodiruje me i pročišćuje u mojoj dužini.“ Napomenuo im je i kako se svi „trebamo ugledati i učiti od ljubavi naših roditelja, naših baka i djedova, osoba koje su nas pratile, pomagale i željele nam dobro. Potrebno je slijediti one koji su nas učili da kada činimo dobra djela da to ne činimo zbog vlastite afirmacije, nego da bi u našoj sredini rasli i razvijali se dobri odnosi. Đakonat je prvenstveno „služba ljubavi“.

Slavlje svečanih i jednostavnih zavjeta Braće dominikanaca

Tijekom svečanog euharistijskog slavlja, u četvrtak 5. kolovoza u crkvi Kraljice sv. krunice u Zagrebu, dvojica braće dominikanaca položili su svečane zavjete, dok su njih četvorica obnovili jednostavne zavjete, položivši svoje ruke u ruke fr. Slavku Sliškoviću, provincijala Hrvatske dominikanske provincije, koji je predvodio misno slavlje u nazročnosti braće dominikanaca, sestri dominikanki, obitelji, rodbine, prijatelja i ostalih vjernika.

Svečane zavjete položili su fr. Ilija Lešić i fr. Mario Iliju Udovičić, a jednostavne su obnovili fr. Drago Ferencek, fr. Bonifacije Franjo, fr. Karlo Luka Kvesić i fr. Mislav Peček, obećavši pri tome posluh Bogu, Blaženoj Djevici Mariji, sv.

Dominiku, provincijalu HDP, umjesto fr. Gerarda Francisca Timonera III, učitelja Reda propovjednika i njegovih nasljednika, prema *Pravilu bl. Augustina biskupa i Konstitucijama braće Reda propovjednika*.

Provincijal fr. Slavko Slišković im je tom prigodom naglasio kako zavjetovanici danas „daruju Gospodinu najviše što nedostaje razdoblju u kojem živimo: svoje vrijeme! Daruju mu godinu ili čitav život! Kako je to veliki dar! Ovdje pred nama odvija se uzdarje Gospodinu darovatelju vremena... Naime, zavjetovanici mu ne daju dio svojeg vremena, trenutke kad

njima bude odgovaralo posvetiti se Bogu ili kad nemaju ništa drugo raditi. Oni po zavjetima sve svoje vrijeme daruju Bogu jer obećavaju da ga neće koristiti ni za što ili nikoga drugoga. To je smisao zavjeta: biti sloboden za Boga!... Kad tako gledamo zavjete, onda oni nisu teški. Oni su put prema slobodi.“ (usp.www.dominikanci.hr)

Prvi zavjeti dominikanca fr. Jakova Vukovića, OP

U dominikanskom Samostanu sv. Jeronima u Rijeci, u srijedu 15. rujna tijekom molitve Srednjeg časa, dosadašnji novak Jakov Vuković, položio je svoje prve (jednostavne) zavjete u Redu propovjednika. Zavjete je položio nakon godine novicijata kojeg je proveo pod vodstvom fr. Damira Šokića, učitelja te duhovnih vježbi uoči zavjetovanja. Obred polaganja jednostavnih zavjeta započeo je prostracijom kandidata pred provincijalom Hrvatske dominikanske provincije, fr. Slavkom Sliškovićem, i okupljenom samostanskom zajednicom. Kandidat je izrazio svoju želju da pristupi Redu – pritom tražeći Božje milosrđe i milosrđe braće.

Jakov Vuković, sin Marijana i Mirele, r. Tikvić, rođen je 8. listopada 2000. u Zagrebu. Dolazi iz Župe Trnovčica u Zagrebu. Srednjoškolsko

obrazovanje stekao je u Zagrebu, u III. gimnaziji. Prvu godinu filozofsko-teološkog studija završio je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu. (usp.www.dominikanci.hr)

Povratak novicijata u Dubrovnik i početak za dvojicu novaka

U nedjelju, 26. rujna u Samostanu sv. Dominika u Dubrovniku – nakon što su pod vodstvom fr. Mihovila Žuljevića Mikasa obavili duhovne vježbe – Dominik Šakić Leonardo Matinović iz ruku provincijala Hrvatske dominikanske provincije fr. Slavka Sliškovića primili su habit Dominikanskoga reda i tako započeli godinu dana novicijata. U skladu s dominikanskim „Obredom primanja novaka“ koji kaže da ga „po samoj svojoj naravi treba obaviti izvan mise“ te propisuje da bude „sasvim jednostavan, trezven i posebice rezerviran redovničkoj braći“, primanje u novicijat započelo je tijekom molitve srednjeg časa.

Kandidati su najprije prostrti s rukama raširenima u znak križa zatražili milosrđe od Boga i od braće. Nakon toga je uslijedila molitva za kandidate i slavlje Riječi Božje. Potom je Provincijal ispitao nakanu kandidata za ulazak u novicijat te im uručio habite. Tada je objavio početak kanonske godine novicijata te fr. Dominika i fr.

Leonarda povjerio vodstvu učitelja novaka fr. Damira Šokića.

Leonardo Matinović je rođen 29. listopada 2001. godine u Bjelovaru od oca Damira i majke Đurđice rođ. Mihoković. U mjestu Ždralovi (predgrađu Bjelovara) i u rodnom gradu završio je osnovnu školu, a strukovno obrazovanje stekao u Srednjoj gospodarskoj školi u Križevcima (smjer: poljoprivredni tehničar-fitofarmaceut) gdje je i maturirao. Postulaturu je započeo 5. 12. 2020. Dolazi iz Župe sv. Ivana Krstitelja – Ždralovi.

Dominik Šakić je rođen 27. travnja 1997. u Mostaru od oca Dragana i majke Marice rođ. Zeljko. Dolazi iz Župe Srca Isusova (Čeljevo-Čapljina). Završio je studij kriminalistike i sigurnosnog menadžmenta i prvu godinu filozofsko-teološkog studija na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu. (usp.www.dominikanci.hr)

Slavlja u samostanu bl. Ozane, u Zagrebu

U Zagrebu se uvijek nešto događa. Oplakujemo pokojne, radujemo se novoprdošlima, veselimo se jubilarkama, promoviramo nadobudne i njihove radove, čestitamo imendane i rođendane. Nije li takav život svakog pojedinca, naših svakodnevica?! Postoji, naime, vrijeme susreta, smijeha i radoći, kao i vrijeme rastanka, plača i tuge. Svi ovi događaji ujedno doprinose većem sestrinskom zajedništvu i iskazivanju toliko potrebne blizine i razumijevanja svakoj osobi. Ta-kva nas zajednička obilježavanja još više povezuju i daju sigurnost prihvaćenosti i pripadnosti jednoj obitelji – zajednici u koju nas je Gospodin pozvao. Ozrače topline i radoći stvara sva-ka onako kakvo i sama treba i očekuje.

U nedjelju 10. listopada proslavili smo u zajednici 60. obljetnicu redovništva s. Regini Vučić. Ona je zahvalna srca izrazila radost što pripada ovoj dominikanskoj obitelji, konkretno ovoj zajednici, gdje se osjeća voljena i prihvaćena i gdje ima prigode svakim danom rasti u svetosti.

Obilježili smo i dobrodošlicu s. Ivici Jolić, kojoj je, za vrijeme ručka, pročitan dekret. Ona je, naime, iz samostana braće dominikanaca u Maksimiru, premještena u naš samostan bl. Ozane. Zacaklila je i koja suza. Velika je to stvar što, nakon dugogodišnjeg rada u malim zajednicama, sestra može naći odmor, mir i dobrodošlicu u svojoj sestarskoj zajednici. S. Ivica je, naime, zadnjih 20 godina bila kod braće dominikanaca u Kontakovoj. Prije toga također kod dominikanaca u Splitu, pa u Gružu. I, evo je, napokon među svojim sestrama. Dobrodošla, draga s. Ivice, volimo vas i sretne smo što ste s nama!

Nešto ranije proslavili smo mnoge imendane i rođendane. s. Beati su za rođendan vrtića djeca, u znak zahvalnosti, ispunila cijeli album svojim crtežima.

Velika je fešta bila za 80. rođendan s. Tadeji. A ništa manje niti za 65. rođendan s. Marije Filipović i okrugli 70. rođendan našoj priori s. Katarini Maglica. Tko se još može pohvaliti s tako visokim brojkama? Bravo mi! Priora s. Katarina

je zahvalila sestrama na pažnji. Zahvalila je Bogu za sve milosti koje je primila a kojih možda koji put nije niti bila svjesna. Bog nas uvijek prati, voli i ispunja svojim Duhom. Sretne smo kad to primjećujemo i s Njim surađujemo. – istakla je, između ostalog s. Katarina.

Sva je imendanska i rođendanska slavlja zasladiла s. Metoda izvrsnim tortama, sada i uz pomoć s. Ivice, a priora s. Katarina drugim domišljatim iznenađenjima. Pa tko ne bi poželio doći u zagrebačku zajednicu!

s. Slavka Sente

ZAGREB: "Biti redovnik je biti Božji čovjek"

"Redovnički identitet danas" bila je tema emisije Argumenti Hrvatskoga katoličkog radija u kojoj su 30. rujna sudjelovali: profesorica na KBF-u Sveučilišta u Zagrebu doc. dr. sc. s. Ana Begić, dominikanka, tajnica Hrvatske redovničke konferencije dr. sc. s. Krista Mijatović, milosrdna sestra sv. Križa, i član povjerenstva za promicanje duhovnih zvanja Hrvatske redovničke konferencije fra i župni vikar u župi sv. Leopolda Bogdana Mandića fra Juro Šimić, kapucin. Emisiju je uredila i vodila Tanja Maleš. (HKM)

Nova emisija na HKR-u *Pod križem*

Emisija "Pod križem" još je jedna novost u novoj jesenskoj shemi Hrvatskog katoličkog radija. Emitirat će se u večernjem terminu, srijedom od 20 sati, i njezina jedinstvenost bit će čak četvoro urednika – tri svećenika i jedna redovnica – redom: s. Ana Begić, sveučilišna profesorica s Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, vlč. Nikola Jurković, župnik Sv. Jurja u Gornjoj Stubici, vlč. Branimir Budinski, župnik zagrebačke župe Sv. Josipa radnika u Gajnicama, te vlč. Tomislav Kralj, župnik u Dugome Selu župe Uzvišenja sv. Križa.

„Ova emisija će biti izazov, jer sam izazov je križ. Svakom čovjeku je izazov križ”, izjavila je s. **Ana Begić** i pojasnila svoje razloge pokretanja ovakvog formata emisije: „Kroz 'Pod križem' želimo dati odgovore na mnoga pitanja koja se javljaju u životu čovjeka. Svaki čovjek, pod križem, mislim da može Gospodinu postaviti pitanja:

‘Zašto sam ja ovdje?’ ‘Što je istina?’ ‘Čemu bol?’ ‘Što je patnja?’ Znači, cilj emisije bi bio da predstavimo što suvremenije, što intrigantnije – ja bih rekla – teme vezane uz Hrvatsku, društvo, javnost i uz Katoličku vjeru”, poručuje ova dominikanka.

Svaki čovjek, pod križem, Gospodinu postavlja pitanja: ‘Zašto sam ja ovdje?’ ‘Što je istina?’ ‘Čemu bol?’ ‘Što je patnja?’

Gornjostubički župnik **Nikola Jurković** na isto pitanje – zašto jedna ovakva emisija – odgovara: „Slušateljima diljem naše domovine i svijeta rekao bih da će emisija govoriti o svakodnevnim temama na način da njezin govor, njezin cilj, bude razumljiv svima i da što bliže, i na što bolji način, svim slušateljima i ljudima dobre volje možemo protumačiti i približiti teme iz svakodnevnog crkvenog, pastoralnog, župnog života.”

Druga dvojica urednika, svećenici Branimir Budinski i Tomislav Kralj, predstavili su za naše slušatelje i čitatelje moguće teme koje bi željeli u novoj emisiji obraditi. **Vlč. Budinski** kaže kako smatra iznimno važnom temom „pritjelovljenje vjernika Crkvi, jer često se događa da one koje ‘imamo’ (u crkvi) gubimo, a one koji ‘nisu’ (u crkvi) ne dobivamo i to smatram gorućim problemom”, kaže vlč. Budinski.

Vlč. Tomislav Kralj je nadovezao kako urednici emisije 'Pod križem' žele da teme izviru od vjernika i njihovih pitanja, problema i križeva. „Dotaknut ćemo se i pitanja odgoja, pitanja mladih, njihovih problema, kao i ovih aktualnosti koja su u našem vremenu pogodila sve – i crkveni i općedruštveni krug – od pandemije, izazova koji su iz svega toga proizašli do novih načina tumačenja nekih situacija koje su prije bile redovite”, kaže vlč. Kralj.

Emisija će se emitirati uživo u programu HKR-a, srijedom od 20 sati, a video prijenos uživo bit će dostupan i na [Facebook stranici Hrvatskog katoličkog radija!](#)

Prvu emisiju „Pod križem“ imala je s. Ana. Ona je pozvala u goste diplomirane teologinje ili studentice različitih smjerova KBF, među kojima je bila i naša s. Irena Lušo.

s. Ana je u uvodu spomenula da snaga i svjedočanstvo vjere dolaze iz pouzdanja u Boga i odgovor su na poticaje Njegove ljubavi. Na pitanje o svjedočenju vjere u javnim prostorima, studentice su bile veoma hrabre. Jedna je u emisiji poručila mladima kako se ne smijemo bojati i sramiti svoje vjere, nego moramo biti ponosni na nju.

S. Irena je dodala da obitelji i vršnjake povremeno upozorava na neke stvari jer dobiva

snagu od svakodnevne euharistije: "Nezgodno je opominjati, ali moj način življenja svjedoči. Mnogi, primjerice, neće psovati u mojoj prisutnosti." S obzirom da studira na dva fakulteta, KBF-u i Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu, potvrdila je da njen bijeli habit dominikanke koji put bio znak spoticanja: "Na ERF-u studiram izvanredno, a s obzirom na pandemiju, cijelu prošlu godinu bili smo online. Neki su profesori ipak imali negativan stav prema meni kao redovnici. Primjerice, predavanja su bila petkom navečer te subotu i nedjelju cijeli dan, pa su neki izostanci bili nužni, ali meni se to zamjeralo, a drugima se oprštalo. Mnogi nisu prihvaćali moje obaveze i uvjetovali su različite mjere, ali ipak sam pronašla način suradnje."

(HKM)

Radio Valora u Meksiku o dominikankama u Hrvatskoj

Sestra Manes Puškarić je gostovala na Valora Radio, u Meksiku gdje vjernici drže vjersku emisiju. Tema emisije bile su sestre dominikanke u Hrvatskoj. Govorilo se i o svetom Dominiku, svećima Reda i duhovnosti Reda. Emisiju možete poslušati na linku.

Mrežne stranice Povjerenstva za liturgiju Reda propovjednika

Povjerenstvo za liturgiju Reda propovjednika u posljednje vrijeme intenzivno radi na nekoliko značajnijih projekata. Jedan od njih, koji ima ulogu ubrzati i olakšati pristup liturgijskim sadržajima jesu nove mrežne stranice gdje se između ostalog mogu pronaći Misali, liturgijske knjige, direktoriji, upute, kalendar dominikanskoga reda i sve drugo važno za dominikansku liturgiju. U sklopu Povjerenstva je i komisija za sakralnu glazbu.

„HVALA“

Sjećanje na s. Milenu

Milena je meni časna od mladosti znana,
vjeronauk je učila kad je bila mlada.
U Pregradi je tada bila njena služba stalna,
crkvu je kitila, cijela joj se posvetila.

Vjeronauk učila i molitve mnoge,
osobine su njene kvalitetne i dobre.
Sjećanja naviru na njezinu dobrotu,
s ljubavlju je sve obavljala prema dragom Bogu.

Molila je svakodnevno od jutarnjih sati
i svakome preporučila da isto to radi.
Krunica ju ispunjavala pred Majčicom Božjom,
uvijek ju je molila sa dobrom voljom.

Oko nje su bila dječica sa obje strane,
virile su malene njihove glave.
Kod svete mise si stajala pred glavnim oltarom,
sa mnoštvom djece oko sebe sklopljenih ruku.

Djeca su voljela isto tako i tebe
i slušala propovijedi našega tadašnjeg svećenika Branka
i poglavljje iz Evanđelja kad čita.
Trudila si se mnogo, najljepše ti hvala.

Nebesku Majčicu poštivala,
sa usana svojih dozivala da sve čuva i blagoslov:
„Nebeska Majčica sve nas voli.“
To su riječi tvoje, usadile se u srce moje,

Dragica Petrinić, Pregrada

MLADI SISAČKE BISKUPIJE LJETOVALI U OREBIĆU

U organizaciji Caritasa Sisačke biskupije i dobrotom sestara Dominikanki iz Orebića 50 mladih iz potresom pogodjene Sisačke biskupije proveli su animatorsko ljetovanje u dva termina, od 4 do 18. srpnja 2021. Prvi termin vodio je novi povjerenik za Pastoral mladih Sisačke biskupije, vlč. Marijan Štingl, a drugi dosadašnji povjerenik, vlč. Ivan Grbešić.

Uz animatore i sjemeništarce mladi su imali bogat duhovno - rekreativni program koji ih je

potaknuo na zauzetost u pastoralu mladih te u vlastitim župama. Uz velikodušnost sestara Dominikanki koje su im dale na raspolaganje svoj samostan i hranu u Orebiću te darežljivošću domaćih vjernika, mladi su posjetili okolina mjesta i otok Korčulu. Među njima i sestre dominikanke u Veloj Luci, zatim Blato, gdje su molili na grobu Blažene Marije Propetog Isusa Petković, a na Gospu Karmelsku mnogi su primili škapular u novoj karmelskoj zajednici u Kuni.

OREBIĆ: Duhovna obnova za djevojke

U Orebiću je od 19.-21. studenog održana duhovna obnova za djevojke i mlade žene koje promišljaju o svome životnom pozivu, profesiji te prvenstveno sebi kao mlađoj ženi i vjernici. Dani su bili ispunjeni krunicom, šetnjom, svetom misom, klanjanjem pred Presvetim, radionicom i rekreacijom, osobnom molitvom i razmatranjima u prekrasnoj prirodi. Bog je blagoslovio ovaj vikend toplim i sunčanim vremenom. Na duhovnoj obnovi sudjelovalo je sedam djevojaka. Svetе mise i klanjanje predvodio je fra Stipan Klarić, ofm i župnik župe sv. Jeronima u Slanom. Duhovnu obnovu vodile su sestre dominikanke. Neka je Bogu na čast, Redu na ponos i Narodu na korist!

Projekt „Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu“ predstavljen u Sesvetama

Projekt „Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu“ prvi je put stigao u Sesvete, uoči svetkovine Svih svetih u petak 29. listopada 2021. Sastoji se od izložbe portreta i skulptura hrvatskih duhovnih velikana splitske umjetnice Karin Grenc i knjižice urednice Tanje Baran u kojoj su svi hrvatski sveci i blaženici predstavljeni kroz životopise i umjetnička djela, a uz pridodane molitve, može im se i pomoliti. Program su zajednički organizirali domaćin Udruga Zelene i plave Sesvete, Nacionalno svetište sv. Josipa iz Karlovca i Udruga za promicanje znamenitih Križevčana „Dr. Stjepan Kranjčić“.

Uvodno je predsjednica Udruge „Dr. Stjepan Kranjčić“ Tanja Baran govorila o začecima projekta u Križevcima još prije 13 godina kroz četverodnevnu manifestaciju Dani hrvatskih svecata i blaženika, zatim o izložbi koju odabrani poznati hrvatski sakralni umjetnik oblikuje za manifestaciju u Križevcima, te o putu te izložbe nakon Križevaca po Hrvatskoj. Prvih 10 godina bilo je to pod vodstvom Galerije „Laudato“, a posljednje 3 godine pod vodstvom Nacionalnog svetišta sv. Josipa. Izložba Karin Grenc, o kojoj je iscrpljeno govorio likovni povjesničar i kritičar

Umjetnica Karin Grenc.

Stanko Špoljarić, kao i sama autorica, ove je godine nakon Križevaca, već bila postavljena u Šibeniku i Svetom Križu Začretju, a nakon Sesveta put po Hrvatskoj izložbi tek slijedi. Sa željom boljeg poznавanja i intenzivnijeg štovanja hrvatskih svetaca i blaženika. Baš po toj nakani za svečanost u Sesvetama objavljena je knjižica „Hrvatski sveci i blaženici – životopisi, molitve i likovni prikazi“ koju je predstavio rektor Nacionalnoga svetišta sv. Josipa iz Karlovca mons. Antun Sente ml. Izdanje od 80 stranica preporučio je širokoj publici jer na jednom mjestu donosi kratak životopis svih naših svetaca i blaženika,

Bl. Ozana.

molitvu svakom svecu, a i više likovnih prikaza koje su oblikovali poznati hrvatski slikari u 13 godina izložbe „Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu,“ ili su u manjem dijelu posuđeni iz arhiva Glasa Koncila. Svemu tome pridodan je i popis svih kauza, tj. kandidata za koje se vodi proces za proglašenje blaženima. Na izdavanju tako popularnog izdanja mons. Sente zahvalio je urednici Tanji Baran, ali i Udrugi Zelene i plave Sesvete i Tiskari Gradus koji su poduprli tisak. Radoslav Dumančić je kao domaćin i tajnik Udruge Zelene i plave Sesvete izrazio zadovoljstvo što je projekt postavljen u Sesvetama sa željom duhovnog obogaćenja Sesvećana uoči svetkovine Svih svetih.

Izaslanik ministricice kulture i medija Nine Obuljen Koržinek državni tajnik Ivica Poljičak svjedočio je o svojem doživljaju izložbe još ovoga ljeta u Šibeniku u Interpretacijskom centru šibenske katedrale „Civitas Sacra“ gdje je bila postavljena. „Proveo sam cijelu večer uz tu izložbu zadržavši umjetničkom ekspresijom svakoga sveca. Savjetujem da se izložba pogleda u samoći i tišini, kako bi se doživjela u punini“, zaključio je tajnik Poljičak. Ministar vanjskih i europskih poslova Gordan Grlić Radman, govoreći o hrvatskom kršćanskom identitetu po kojem smo okupljeni, pozvao je da se izložba postavi u

budućoj kapeli hrvatskih svetaca i blaženika u Betlehemu. Uputio je u izgradnju za Hrvatsku izuzetno važne kapele u Svetoj Zemlji, što je poduprla i Vlada RH, u koju će dolaziti vjernici i turisti iz cijelog svijeta, a koja bi trebala biti završena sljedeće godine. Nakon prijedloga da bi se hrvatska svetost, sada zaokružena kroz likovni prikaz, riječ i molitvu, prikazala i u središtu Europske unije u Bruxellesu, izložbu je otvorio, čestitavši Sesvećanima Sve svete, varaždinski biskup u miru, a nekadašnji župnik u Sesvetskom Kraljevcu, mons. Josip Mrzljak.

Glazbeni obol svečanosti dale su učenice flautistice Glazbene škole Zlatka Grgoševića iz Sesveta, a cjelokupan je program preko video streaminga prenosio Zabavni radio.

Uz brojne okupljene vjernike i poštovatelje hrvatskih duhovnih velikana svečanosti su se pridružili gotovo svi sesvetski župnici, više drugih svećenika, redovnika i redovnica, većina postulatora ili promicatelja štovanja hrvatskih svetaca i blaženika, te poznati sesvetski gospodarstvenici.

Tanja Baran

ZAGREB: Održan godišnji susret dominikanskih odgojitelja Srednje i Istočne Europe

Od 23. do 26. rujna 2021. u Samostanu Kraljice sv. krunice u Zagrebu održan je godišnji susret dominikanskih odgojitelja Srednje i Istočne Europe. Cilj susreta bio je steći nova znanja i izmijeniti dragocjena iskustva koja mogu biti od velike pomoći u dalnjem procesu formacije. Susret u Zagrebu bio je također prilika za obilazak stare jezgre grada i kulturnih znamenitosti hrvatske prijestolnice. Tijekom radnog dijela programa braća odgojitelji podnijela su izvješća o

svojem radu, dok je u njegovu središnjem dijelu fr. Mark održao predavanje o odgoju za život u celibatu, fr. Stipe Jurić, OP, govorio je o biblijskim temeljima odgoja, a dominikanka s. Ana Begić održala je predavanje o duhovno-moralnom odgoju u vjerskom životu. Uslijedila je rasprava o izazovima i smjernicama odgoja dominikanskih redovničkih kandidata te iznošenje prijedloga i planova za budućnost. (usp. www.dominikanci.hr)

ZAGREB: Glazbom kroz jubilejsku godinu

Zagrebački gitaristički kvartet u utorak 12. rujna održao je koncert u knjižnici „Hijacint Bošković“ Samostana Kraljice sv. Krunice u Zagrebu. Koncert je održan u sklopu obilježavanja 800. obljetnice dolaska dominikanaca na hrvatske

prostore. Prije početka glazbene večeri, okupljenima se obratio fr. Slavko Slišković, provincial Hrvatske dominikanske provincije rekavši kako su tijekom godine organizirana različita vjerska, kulturna i znanstvena događanja i dodao: „No,

kakvo bi bilo slavlje bez glazbe i kako bi se bez nje moglo Boga slaviti?! Stoga smo željeli i glazbeno obilježiti ovu veliku godišnjicu te na taj način također zahvaliti i vama koji ste većeras ovdje s nama jer ste svatko na svoj način utkani u dio ove bogate povijesti Reda propovjednika. Neću duljiti jer za glazbu, kao i za propovijedanje, potrebna je tišina, ne u smislu izolacije ili usamljenosti nego ozračja koje dopušta susret“.

Iskusni kvartet kojeg čine četiri gitaristička virtuoza: Frane Verbanac, Melita Ivković,

Krunoslav Pehar i Tomislav Vasilj, glazbenim interpretativnim umijećem oduševio je okupljenu publiku izvodeći djela Jeana Philippea Rameaua, Françoisa Couperina, Johanna Sebastianu Bachu, Manuela de Fallu, kao i birane židovske pjesme. Djela su izvedena u obradi Krunoslava Pehera, Melite Ivković, Ante Čagalja i Frane Verbanca. S pravom se može reći kako je to bila večer čiste ljepote u kojoj su gitaristički zvuci odškrinuli vrata vječnosti. (www.dominikanci.hr)

ZAGREB: Koncert ansambla „Projekt Lazarus“

U srijedu 10. studenog 2021. u 20 sati u Knjižnici „Hijacint Bošković“ Samostana Kraljice sv. Krunice u Zagrebu održan je koncert ansambla „Projekt Lazarus“ iz Zagreba. Ovo je jedno u nizu događanja kojima Hrvatska dominikanska provincija obilježava 800. obljetnicu dolaska članova Reda propovjednika na hrvatske prostore. Prije početka koncerta glazbenike i slušatelje pozdravio je fr. Slavko Slišković, provincial Hrvatske dominikanske provincije.

Profesionalni ansambl pod nazivom „Projekt Lazarus“, iza čijeg se neobičnog imena krije s ciljem revitalizacija hrvatske glazbene baštine – istraživanja nepoznate i neobrađene glazbene

literature nastale u razdoblju od 16. do 18. stoljeća – na hrvatskoj i međunarodnoj glazbenoj sceni djeluje od 2013. Vrsni hrvatski glazbenici: Daniela Perosa – *soprano*, Nikolina Virgej Pintar – *mezzosoprano*, Josip Čajko – *tenor* i Robert Palić – *bas* izveli su odabrane skladbe iz Pavlinske pjesmarije (1664.), Vinka Jelića, Jacoba Gallusa, Jacquesa Arcadelta, Rudolfa Matza, Johna Farmera i druge domaće pjesme u obradi hrvatskih skladatelja. Odabrana publika uživala je u pedesetiminutnom programu prepuštajući se glazbenoj čaroliji za koju sveti Augustin u jednoj svojoj propovijedi kaže: „Pjevanje je izraz radosti i, ako mislimo na to s malo više pozornosti, izraz ljubavi“.

ZNANSTVENI SKUP O DOMINIKANCIMA – POVIJESNI PREGLED

Povodom osamstote obljetnice dolaska dominikanaca na hrvatsko tlo, u Dubrovačkom je samostanu održan znanstveni skup 24. i 25. rujna, na kojemu su stručni predavači, znanstvenici govorili o značajnom doprinosu dominikanaca u Hrvatskoj. Bili su to: Marija Karbić, Zoran Ladić, Relja Seferović, Alojz Ćubelić, Zvonko Džankić, Ana Biočić, Ivan Ferenčak, Petra Vugrinec, Lucija Vuković, Cristiano Guarneri i Jasenka Gudelj, Renata Novak Klemenčić, Domagoj Polanščak, Srećko Koralija, Andrea Radošević, Josip degl' Ivellio, Hrvoje Beban.

Svatko je od njih, sa svog područja, prikazao utjecaj dominikanaca na teologiju,

kulturno-umjetničku baštinu hrvatskoga naroda, na formiranje i očuvanje duhovnoga, intelektualnog i umjetničkog ozračja naše sredine, na liturgijsku glazbu, na hrvatskoglagoljskoj srednjovjekovnoj književnosti i dr.

ŠPANJOLSKA: Pet bioloških sestara u istoj redovničkoj zajednici

Priča o pet bioloških sestara koje su postale redovnice u razdoblju od samo dvije godine privukla je pozornost u njihovoj rodnoj Španjolskoj. Da stvar bude zanimljivija, svih pet sestara priključile su se istoj kontemplativnoj zajednici Iesu Communio, prenosi Aleteia.

Prva koja je slijedila svoj poziv u zajednicu bila je Jordán. Iduće godine pridružile su joj se Francesca i Amada de Jesus. Dvije godine nakon njih bio je red na Ruthu Mariju, koja je najstarija

sestra. Naposljeku, pola godine poslije Ruthe zajednici se priključila Nazaret.

Zajednica Iesu Communio u kolovozu je objavila [video](#) kako bi podijelila s javnošću put sestara. U svojem svjedočanstvu Amada de Jesu kaže: "Bilo je to ogromno iznenadnje za sve kada je Gospodin pozvao nas pet sestara u Institut u razdoblju od dvije godine."

Ono što priči daje posebnu neobičnost jest što sestre nisu međusobno razgovarale o svojem pozivu. "Nismo znale za ovu žed koju je Duh Sveti potaknuo u nama", kazala je Amada.

Iako je video o pozivu sestara objavljen ovog kolovoza, one su redovnice već 13 godina. Danas s vremenskim odmakom Amada svjedoči: „Dar posvećenja je neizmjeran. Danas ostajem ovdje jer Ga volim i osjećam da On mene jako voli. Osjećam da sam snažno voljena“

Bitno.net: Objavljeno: 8. rujna 2021.

BRAZIL: Mladi svećenik i njegova majka u istoj redovničkoj zajednici

Ne događa se svaki dan da majka i sin dobiju duhovni poziv da se pridruže istoj zajednici, što čini ovaj slučaj iz Brazila još ljepšim.

Majka brazilskog svećenika postala je redovnica u istoj zajednici, Institutu Utjelovljene riječi, kojoj pripada i njezin sin, Jonas Magno de Oliveira.

Kada je Jonas imao 13 godina, njegova majka je bila pozvana na duhovne vježbe svetog Ignacija Lojolskog. Dok je provodila vrijeme u sabranosti i tišini, mladić je živio sa svećenicima u sjemeništu Instituta Utjelovljene riječi čiji mu je rektor pomogao razabrati što Bog želi od njega i potvrditi njegov poziv.

Jonas je odlučio ući u sjemenište, ali budući da je bio jedino dijete, bojao se da će njegova majka ostati sama. Međutim, Providnost se pobrinula i za nju.

Sestre koje pripadaju ženskoj grani Instituta Utjelovljene Riječi pozvali su majku da živi s

njima. Budući da je bila medicinska sestra trebali su njezinu pomoći u brizi za mentalno hendičkepirane osobe o kojima je zajednica skrbila.

Majka je prihvatile poziv redovnica i počela živjeti s njima ubrzo nakon što je njezin sin ušao u sjemenište. Živeći s redovnicama prepoznala je da i ona ima duhovni poziv te odlučila postati kontemplativnom redovnicom u samostanu u Torinu.

Jonas je, s druge strane, zaređen za svećenika 8. svibnja 2020. i sada živi u Rimu. Zahvalan je Bogu što može biti blizu svoje majke i što kao svećenik može biti posvećen "misionarstvu, radu i pomaganju drugima. Kada razgovarate o pozivu, većina ljudi kaže: moj otac ili moja majka bili su protiv toga... Ali kod mene to nije bio slučaj. Moja majka je bila za to, i ne samo to: sada slijedimo Krista na istome putu, u istom pozivu." - kazao je.

Objavljeno na Bitno.net: 12. srpnja 2021.

AKTIVNOSTI DJEĆIH VRTIĆA »HOZANA« I »ANĐELI ČUVARI«

ŠIBENIK: Proslavili smo Dane kruha u vrtiću

Dane kruha proslavili smo u našem vrtiću u utorak, 26.10. Imali smo posebnu čast i radost jer nam je došao biskup Tomislav Rogić blagosloviti sve što su djeca donijela. Biskup je u razgovoru potaknuo djecu na razmišljanje zašto je kruh važan, kako dobivamo kruh, i da je jedino za što molimo i nikada nam ne dosadi samo kruh. Pjevali smo, molili i zahvalili Bogu za sve što nam dariva, a posebno za kruh!

KORČULA: Dan kruha u vrtiću

U srijedu 20. listopada obilježili smo u našem vrtiću Dan kruha. O kruhu smo slušali i pjevali, pokušali ga i umijesiti, a ono što smo kod kuće ispekli, donijeli smo na blagoslov. Naše je košarice pune kruhova raznih veličina i oblika blagoslovio fr. Srećko. Zatim smo zajedno molili, za kruh zahvalili, podijelili ga s prijateljima i blagovali.

ŠIBENIK: Blagoslov na početku nove pedagoške godine

Na početku nove pedagoške godine u četvrtak, 16.9., don Roko Glasnović s nama je molio,

pjevao i blagoslovio djecu i sve djelatnike. Molitveni početak važan je u našem radu jer želimo da nas Isus prati i bude s nama u odnosu s djecom u njihovom odrastanju, roditeljima i nama djelatnicima međusobno kako bi najbolje odgovorili poslanju koje nam je povjereno.

ZAGREB: Dan zahvalnosti za plodove zemlje

Dan zahvalnosti za plodove zemlje i blagoslov kruha proslavili smo u vrtiću u srijedu, 13. listopada. Uz molitvu, blagoslov i blagovanje kruha zahvalili smo Bogu na svim plodovima i darovima kojima smo tijekom godine bili podareni. Blagoslov kruha je predvodio naš gospodin župnik Ivan Filipčić.

Kroz projekt „Od zrna do kruha“ djeca su se raznim istraživačkim aktivnostima pripremala za Dane kruha. Cilj na je bio probuditi kod djece zahvalnost prema Bogu Stvoritelju upućujući ih na važnost kruha kao izvora života i potrebe međusobne solidarnosti s onima koji ga nemaju.

Zagreb: Lutkarski kazališni mjuzikl

Za djecu vrtičkih skupina 12.10.2021. Producija Z izvela je interaktivni lutkarski kazališni mjuzikl „Mudra glava malog mrava.“

„Mali mrav se izgubio u travi i ne može pronaći put do svog mravinjaka. Putem susreće razne životinje ne bi li mu pomogle pronaći put. Pčelica mu napokon kaže gdje je mravinjak ali i da mora požuriti kako bi spasio svoju braću od velike žabe koja je krenula na mravinjak. Mrav smisli lukav plan kako otjerati žabu...“

Šibenik: Izložba dječjih radova povodom dominikanskih obljetnica

U utorak, 19.10. otvorena je izložba dječjih radova povodom 800-te obljetnice smrti sv. Dominika i dolaska dominikanaca u Hrvatsku u prezentacijskom centru "Civitas Sacra". Ovom izložbom željeli smo doprinijeti proslavi ovog velikog jubileja. Maštovite i kreativne radeve napravila su djeca starije, srednje i mlađe vrtićke dobi. Radovi su izrađeni raznim tehnikama i materijalima. Prikazuju sv. Dominika, Bl.Dj. Mariju, grb Reda, baklju, krunicu, vrtić, dominikanke, anđele, mogu se pročitati izjave djece i kratka povijest o utemeljitelju Reda sv. Dominiku i širenju reda.

Zahvaljujemo na ovom lijepom daru, djeci i odgojiteljima, a posebno na uloženom trudu pedagoginji Vinki Skorić. Pozivamo vas da posjetite izložbu koja će trajati do kraja mjeseca.

s. Rahela Rukavina

ŠIBENIK: Posjet gradskoj knjižnici

Povodom Mjeseca hrvatske knjige, djeca iz odgojnih skupina Pčelice i Dupini, iz našeg dječjeg vrtića 10. studenog 2021., posjetila su

gradsku knjižnicu Juraj Šižgorić i družila se sa šibenskim književnikom Aljošom Vukovićem. On im se na početku predstavio, te objasnio pojmove *književnik* i *pjesnik*, a zatim je pročitao par svojih pjesama. Potom su pričali o zagonetkama, te je Jakov rekao: "To je ono što se pogoda." Pogađanje zagonetki je jako zainteresiralo djecu, a oni najuspješniji su bili nagrađeni knjigama s autorovom posvetom. Nakon druženja, knjižničarke su djecu provere po knjižnici, pokazale od kojih se odjela sastoji knjižnica i na koji način posuditi knjige, slikovnice, DVD-ove i CD-ove. Zatim smo, kao članovi knjižnice, posudili slikovnice i CD s dječjim pjesmama, što je jako obradovalo djecu.

DV ZAGREB: Blagoslov adventskih vijenaca u vrtiću

Početak došašća u vrtiću obilježili smo s molitvom, pjesmom i blagoslovom adventskih vijenaca. Djeca iz svih odgojnih skupina zajedno sa svojim tetama donijeli su svoje adventske vijence u kapelicu koje je blagoslovio naš gospodin župnik Ivan Filipčić. Nakon blagoslova i paljenja prve adventske svijeće, djeca i tete svoje su adventske vijenca odnijeli u sobe dnevnog boravka gdje će svakodnevno u vjerskom kutiću paliti svijeće i radosno se pripremati za Isusov rođendan.

Vrijeme došašća je vrijeme radosti, nade i pouzdanja usmjereno prema naprijed. To je vrijeme duhovnog promišljanja i vrijeme priprave za Božić. Na početku došašća pozvani smo probuditi u sebi nadu koja nas čini sposobnima za prepoznavanje dobra u ljudima i u svijetu. Gospodin dolazi! Neka u nama pronađe sposobnost da ga prihvatimo. Dođi Gospodine Isuse!

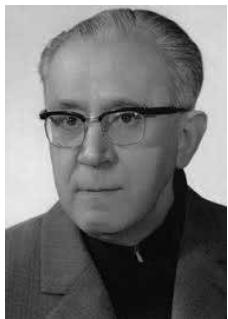
VELIKANI DOMINIKANSKOG REDA

RAJMUND KUPAREO, OP, REDOVNIK – PJESNIK KAO PUTOKAZ SUVREMENOM ČOVJEKU

Semnarski rad s. Jane Dražić, OP

UVOD

Rajmund Kupareo, redovnik, svećenik i pjesnik 20. stoljeća kroz svoje pjesme može suvremenom čovjeku progovoriti na drugačiji način. Moderno i postmodernno doba u kulturi niču na nesigurnom tlu svijeta razorenog svjetskim ratovima te poprimaju obilježja nesigurnosti, raskida s tradicijom, prolaznosti, potrošnosti. Mijenja se i Crkva, posebno nakon Drugog vatikanskog sabora, svjesna da treba odgovoriti potrebama vremena na nov, drugačiji način. Redovništvo u postmodernizmu dobiva zadatak svjedočenjem suvremenog čovjeka vratiti Bogu. Analizom Kupareovog pjesničkog opusa pokušat ćemo prikazati koje iskustvo kao redovnik nudi suvremenom čovjeku.

1. RAJMUND KUPAREO – ŽIVOT I DJELO

Luka fr. Rajmund Kupareo rođen je 16. studenoga 1914. u Vrboskoj na otoku Hvaru kao drugo od osmero djece oca Jurja i majke Katice r. Beritić. Djetinjstvo je u rodnom mjestu proveo odrastajući uz baku, dok je otac kao lučki peljar uz pratnju supruge službovaо diljem Dalmacije. Pučku školu pohađao je u Makarskoj i Hvaru, a potom klasičnu gimnaziju u Jelsi, Bolu i Dubrovniku. Na poziv o. Andželka Rabadana kreće u dominikansko sjemenište te u Red propovjednika stupa 1930. godine, pri čemu svoje krsno ime Luka mijenja redovničkim fr. Rajmund. Ispit zrelosti položio je 1932. godine na Višoj dominikanskoj gimnaziji u Dubrovniku. U istom je gradu započeo i studij filozofije na

dominikanskom učilištu, te 1934. studij teologije na Višoj dominikanskoj bogoslovskoj školi. Svećane zavjete polaže 17. rujna 1935., a za svećenika biva zaređen 17. listopada 1937. Filozofiju je nastavio učiti u Zagrebu na Mudroslovnom fakultetu (1941.-1944.), a u to je vrijeme glavni urednik mjeseca „Gospina krunica“ u upravitelj dominikanske naklade „Istina“.

Prve poslijeratne, 1946. godine započinje njegovo petogodišnje putovanje – kao izbjeglica boravi u Češkoj, Nizozemskoj, Francuskoj i Španjolskoj, a potom stiže u Čile, u čijem će glavnom gradu svojim marljivim radom dati znatan prilog kulturnom napretku te zemlje. Djeluje kao sveučilišni profesor estetike i aksiologije u Santiago (1952.-1969.), dekan Filozofskog fakulteta

Kuća Katicice Bertić, ud. Kupareo.

(1956.-1959. i 1964.-1967.) i vicerektor čileanskog Papinskog katoličkog sveučilišta (1964.-1967.). Urednik je i pokretač brojih časopisa te kao službeni predstavnik svog sveučilišta putuje svijetom. Nakon moždanog udara 1970. vrlo narušena zdravlja vraća se u Hrvatsku, gdje nakon oporavka u dominikanskom samostanu na Koloniji u Zagrebu nastavlja plodnu spisateljsku djelatnost. Godine 1995. odlikovan je Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića za posebne zasluge u kulturi, a iste godine prima i nagradu „Vladimir Nazor“ za životno djelo na području književnosti. Umire 6. lipnja 1996. godine.

Kupareo se u svom bogatom kulturnom radu isticao kao estetik, skladatelj, dramatičar, pripovjedač, romanopisac i pjesnik. Za života je objavio 25 knjiga svojih djela (znanstvene rasprave o estetici, drame, pjesme, pripovjetke i romani, na hrvatskom, latinskom, češkom i španjolskom jeziku), a djela su mu objavljivana u brojnim časopisima i antologijama.

Rajmund Kupareo po svom pjesničkom opusu pripada naraštaju hrvatskih pjesnika rođenih u godinama neposredno prije Prvog svjetskog rata, velik dio kojih je pripadao književnosti s

naglašenom religioznom sastavnicom. Oni su, slijedeći ugledne prethodnike poput Silvija Strahimira Kranjčevića i Antuna Branka Šimića, započeli oblikovati hrvatsko katoličko pjesništvo, nasuprot tada rastućim liberalnim, modernističkim i avangardnim težnjama. Osuvremenili su leksik i strukturu stiha s kraja 19. stoljeća. Prihvatali su izazov individualizacije, ali

nisu, za razliku od predstavnika hrvatske moderne, u stvaralačkom činu tražili samo njegovu samosvrhovitost i ljepotu.

Kupareo prvu zbirku „Pjesme i psalmi“ objavljuje u Šibeniku 1939. godine. Izrazom moderan, ipak ostaje u okvirima tradicionalnog poimanja svijeta. Tematski su pjesme vezane za redovničko iskustvo i sakralnu problematiku – pjesme posvećene Isusu i Mariji, pjesme nadahnute biblijskim tekstovima i molitvama, molitvene pjesme i zahvalnice. Posljednji je dio zbirke Moj mali psaltir, u kojem pjesnik vještom upotreborom psalmskog sloga i zaziva uokviruje jedan dan.

Druga zbirka pjesama „Nad kolievkom srda“ tiskana je 1945. godine. Proširuje tematski krug na pastoralne motive, idilične krajolike i portrete, a kao poseban motiv koji se provlači kroz zbirku ističe se bjelina (znak čistoće i Uskasa, dio zimskog pejzaža, liturgijska boja).

Dok su prve dvije zbirke tiskane u domovini, naredne dvije tiskane su u emigraciji. Zbirka

„Nad rijekama“ tiskana je u Madridu 1948. i dodatno proširuje tematski krug na zavičaj, odnosno (razumljivu) čežnju za domovinom. Kupareo domovinu uspoređuje s Raspetim Kristom, suosjećajući s teškim životom i patnjom naroda. Posebno su vrijedne i njegove pjesme o Mariji, u kojima se znalački povezuju teologija i estetika.

„Blagoslov zvijezda“, zbirka tiskana 1961. godine u Buenos Airesu, izbor je iz prve tri zbirke pjesama. Izbor iz već objavljene lirike čini i zbirke „Pjesme, izbor 1930.-1980.“ (Zagreb, 1980.), „Sabrane pjesme“ (Zagreb, 1992.) te „Svetloznak“ (Varaždinske toplice, 1994.). Potonja je zbirka rekapitulacija cjelokupnog pjesničkog opusa Rajmunda Kuparea, s iscrpnom bibliografijom, te je kao takva bila glavni izvor i pri izradi ovog rada.

Zbirka „Svetloznak“ podijeljena je u dvanaest cjelina, a izbor i podjelu učinio je sam autor: Božićni pjesmokrug, Korizmene elegije, Uskrnsni slavopoji, Pjesme o Isusu, Marijanski hvalospjevi, Blagoslovi, Terra marique (pjesme

o zemlji i moru), Domoljubna lirika, Carmina intima, Portreti i sjećanja, Iz moje pjesmohrane, Moj mali psaltir (koji se dalje dijeli na

Časoslov i Sedam hrvatskih pokorničkih psalama). Pjesme su, dakle, tematski grupirane, bezobzira na vrijeme nastanka.

2. POVIJESNI OKVIR

Početkom 20. stoljeća pojavljuje se razdoblje modernizma (ili, u umjetnosti, moderne). Obilježavaju ga eksperimenti u književnosti, glazbi i slikarstvu. Pojavljuju se brojni revolucionarni politički pokreti (fašizam, nacizam, komunizam), kao i brojni „-izmi“ u umjetnosti (nadrealizam, dadaizam, kubizam, futurizam, ekspressionizam, minimalizam i sl.). Modernisti preispituju vrijednosti realizma i, poput romantista, okreću se istraživanju osjećaja i vlastitog doživljaja. Raste zanimanje za psihu i stanja svijesti, nastoje se pronaći različiti načini reprezentacije u umjetnosti, što vodi do radikalnih eksperimentata i gubljenja jasnih granica žanrova, forme i značenja.

Kupareo i nuncij Sebastian Baggio u Čileu, 14. prosinca 1956.

Vrijeme u kojem živimo, odnosno razdoblje koje u umjetnosti slijedi nakon modernizma često se naziva postmodernim dobom ili postmodernizmom. Ovaj naziv u širem smislu označava drugu polovicu 20. stoljeća. U užem smislu, može označavati neke aspekte mišljenja i stvaralaštva tog razdoblja, razvoj kulture i umjetnosti te se kod nekih autora tada koristi pojam postmoderna (kao epoha koja dolazi nakon moderne). Osnovno obilježje ovog razdoblja jest relativnost. Lyotard spominje nepovjerenje u „velike priče“: razum, istinu, povijest i sebstvo. Sve se preispituje, umjetnička djela postaju bez referencijalne dubine, ništa nije vezano uzništa. Postavlja se pitanje je li uopće moguće proizvesti izvorno umjetničko djelo ili je sve što možemo stvoriti samo nova kombinacija postojećih dijelova. Autoreferencijalnost se dovodi do krajnjih granica. Ironija i parodija uvlače se u sve grane umjetnosti. Gubi se granica između visoke i niske umjetnosti, često se koriste stilovi iz prošlosti (retro), ali posve izvan prvotnog konteksta. Umjetnost teži vizualnom, posebno s pojavom masovnih medija. Prekida se narativna linearnost, relativiziraju se i poimanje prošlosti i doživljaj sadašnjeg trenutka. Česta je ideja o nestanku granice između stvarnosti i privida. Kapitalizam ulazi u svoju tzv. „kasnu“ fazu, kojoj se ne naziru alternative, što za posljedicu ima strah i paranoju, posebno u temama popularne kulture. Tome pridonosi i razvoj tehnologije, posebno one za nadzor. Jedna od posljedica razvoja medija je i smanjenje stope pismenosti, po prvi put u povijesti nakon otkrića tiskarskog stroja.

Tijekom ovih dvaju razdoblja stvara i Rajmund Kupareo.

3. ODJECI S UVREMENOG U PJESNIŠTVU RAJMUNDA KUPAREOA

Rajmund Kupareo za života je izdao sedam zbirki pjesama, prve tri zbirke s neobjavljenim rado-vima, a posljednje četiri kao izbor, svaki na svoj način, iz ranijih zbirki i drugdje objavljivanih stihova.

Pri analizi autorova pjesničkog opusa pokušat ćemo odgovoriti na pitanje kako autor kao

pjesnik/redovnik/svećenik, gleda na probleme suvremenog bitka, iz jedne drugegačije, duhovne perspektive i kakvo „rješenje“ za njih nudi u svojim stihovima. Obilježja našeg vremena opisana su naslovima kojima je kao suprotnost navedena vrijednosti duha.

3.1. Čovjek graditelj – Bog Stvoritelj

„U početku stvori Bog...“ Sveti pismo počinje činom stvaranja u kojem su jasne uloge – Bog je Stvoritelj, čovjek Njegovo iz ljubavi stvoreno biće. Biće kojem je dana „vlast“ da sve sebi podvrgne, da bude sustvaratelj. Suvremeni smjerovi brišu ovaj „su“ i čovjeka stavljaju usredište, kao glavnog pokretača i graditelja – čovjek odlučuje o sebi i o drugima, o svemu štoga okružuje, sve je, od začeća do smrti, u njegovoj vlasti. Čovjek zaboravlja odakle potječe, od želje za slobodom otima se iz Božje ruke – ruke koja ga hrani i uzdržava. Zatvoren u ono vidljivo, materijalno, tjera od sebe svaku duhovnu stvarnost:

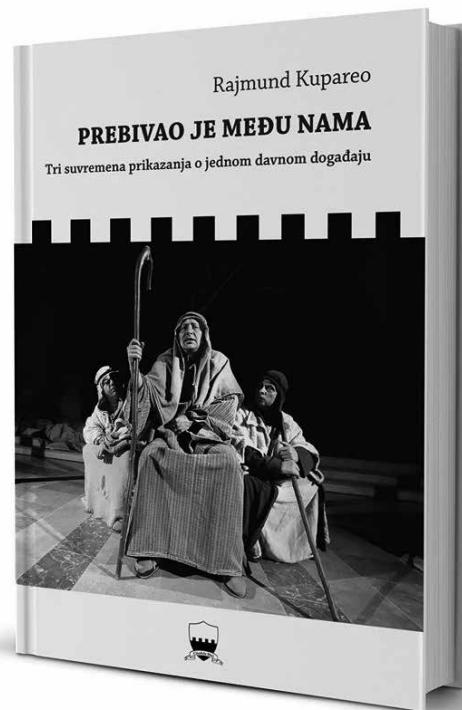
*Svog anđela svaki planet ima
Da njegovom upravlja sudbinom. [...]
Sa Zemlje ljudi ih otjerali,
Upravljati njom su htjeli sami.
(Anđeli, I.)*

Tek kad dođe do kraja onoga što sam može učiniti, kad stigne do granice djelovanja preko koje, jer je stvorenje, ipak ne može, „u času spoznaje“ čovjek shvaća da putuje u pogrešnom smjeru: Isuse!

*Bili smo oholi u mislimaI držanju svome.
Kad smo se divili ljepoti i jakosti svojoj,
A vidjeti nismo htjeli,
Da si Ti skvasio ruku u srebrnoj vodi,
Da nas od grijeha opere...
(U času spoznaje)*

Milostan je to trenutak povratka. No, u stvarnosti, ostaje pitanje zna li čovjek kome se uopće treba vratiti ili je toliko uvjeren u svoju graditeljsku snagu da odbacuje svaku pomisao na postojanje Stvoritelja. Stoga je jedna od zadaća posvećenih osoba da ukazuju na Tvorca, da pozivaju na povratak Stvoritelju. Tako i Kupareo moli:

*O Veliki Duše,
koji na raskršju naših lutanja gorиш:
tko će suodnose srdaca srediti,ako ti ponovno ne
stvorиш čovjeka?
(O dodji Stvorče, Duše Svet)*

3.2. Individualnost – Zajedništvo

„Nije dobro da čovjek bude sam...“ Stvoren kao biće upućeno na druge, najprije na Drugoga, a potom i na svoje bližnje, čovjek živi, razvija se i ostvaruje unutar zajednice. Suvremeno doba pod izlikom oslobođenja kida veze među ljudima, kako bi se svatko „ostvario“, kako bi bio jedinka sama za sebe, neovisna o drugima. Ovu otuđenost i utopljenost u umjetnom svijetu ispražnjenom od drugih, Kupareo oslikava i primjerom kokoši i pilića:

*Više ne skupljaju piliće pod krilaKao prije.
Nove naraštaje žarulja grije.
Dom imaju mali, ubavi.
To su silom sakupljena djeca
Bez majčinske ljubavi.
(S Isusom po mom otoku: VI. Kokoši)*

Važnost majke i obitelji, a zatim i Marije koju nam je Gospodin ostavio za nebesku majku, istaknuta je u brojnim stihovima. Bez Majke, kaže on, ni Duh Sveti ne silazi:

*Sakupio si nas na molitvu
u društvu Majke.*

*Kad je ona odsutna Ti ne silaziš,
a ni Krist
koji Te je poslao.*

(Duhovski poliptih: IV.)

Gdje je ona, gdje je obitelj, uvijek su toplina i radost:

*Od onda Gospa prolazi selom u noći Badnjega
danai zaviri kroz okna da vidi kako je njezinu
čedu.*

*Nađe ga uvijek u krugu djece vedra, nasmijana
slušajući pjesme što ih pjeva čila mladež uz baku
sijedu.*

(Ribari su našli malenog Isusa)

Odvojeni od Njega i od duhovnog, odvajamo se i jedni od drugih i zatvaramo u malen prostor svoga ja u kojem se ne možemo ostvariti, a ne znamo iz njega izaći. On, kao Dobri pastir, ne prestaje nas tražiti:

Gospodin će nas noćas pohoditi:

Da toplinom riječi propiri tinjavost duša

I vrelinom ljubavi otopi ledenost srdaca,

Jer On je neizgorivi grm,

A mi osušena trava.

On šalje noć, da svakome bude blizu,

Šalje noć da sve izjednači,

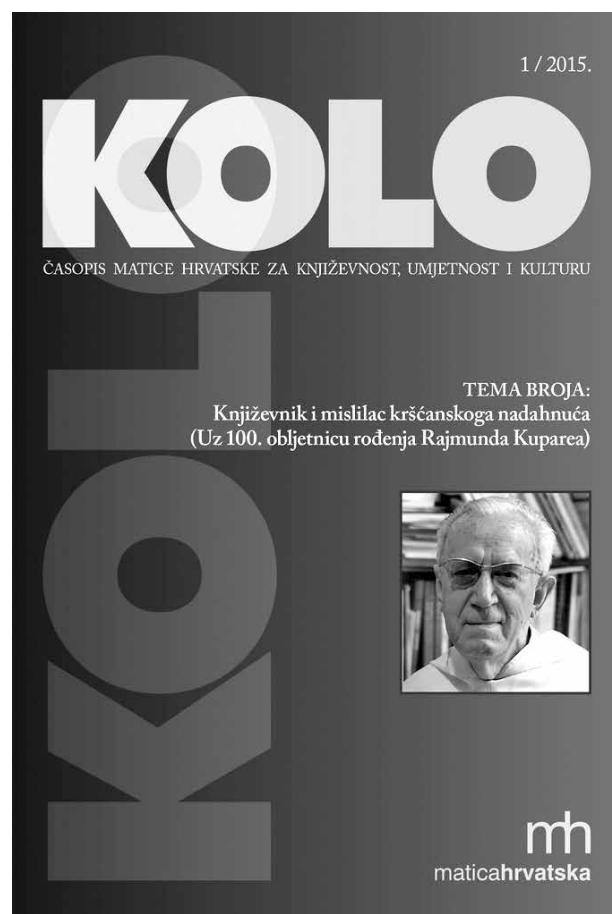
jer je i On jednak za sve.

(Noćni psalam)

Tek kad se vratimo Njemu, možemo se vratiti i jedni drugima. I biti dio zajednice jer ona ne poništava našu jedinstvenost nego pruža tlo na kojem možemo rasti.

3.3. Materijalno – Duhovno

Pritiješnjen svime što je izgradio, čovjek zaboravlja da postoji stvarnost očima nevidljiva.

*Koliko li puta mi zaboravimo
Da postoji nebo gdje se zvijezde smiju!
Navikli smo da nam strop mozgove tišti
I žarulje da nam oči blijede piju.
(Njegova zvijezda)*

Nije to stanje očito samo u suvremeno doba:

*Uvijek je tako bilo.
Čovjek bi se uz zemlju priljubio,
U njoj bi tražio života klice,
Kadgod je zaboravio da mu nebo treba.
(Uvijek je tako bilo)*

Umjesto zatvaranja u umjetni, izgrađeni svijet, pogled treba podignuti gore, prema zvjezdnom nebnu, ili još dalje, prema Nebu u kojem On prebiva. Sposobnost je to koju suvremeni čovjek zaboravlja, stoga ga treba opominjati:
*Recite nam vi, koji ste ipak bili ljudi
i na čas u uspjeh svog puta kolebali:
Kako očaje odalečit' iz grudi*

*što na nas su od mladosti vrebali?
Kako srce nadi, a nadu drugima predati?
U zvjezdano nebo gledati, samo gledati!*
(Savjeti svetih mudraca)

Odvajanjem od duhovnog, ono materijalno postaje potrošno, podložno trenutnoj prosudbi iskoristivosti. Objektivizacija prirode vodi do njena uništenja – stari vinogradi su opustjeli, njive su napuštene (Uspavanka hrvatskim poljima). Prirodna bogatstva se nerazumski troše:

*Vjetrovi cvile, samilost prose
Za šumu dragu, domaću:
Njezinu djecu u kolima nose
Na lomaču...*
(Šuma)

Gubi se osjećaj zahvalnosti za ono što nam je darovano. Slici nemilog iskorištavanja šume suprotna je slika u kojoj se grane također uzimaju, ali iz posve drugih razloga i s posve drugačijim ishodom:

*Djeci su jutros nabrane grane
Čudnu tajnu odale:
Da su po njima u davne dane
Tvoje noge hodale. [...]
Djeca već znaju da šuma stara
Zbog muke Tvoje stoji sabrana.
Cvjetnica blagdan njena je dara:
Mladica kad je za Te nabrana.
(Blagdan šume)*

Materijalno samo po sebi nije zlo, samo mu treba znati pripisati pravu vrijednost i ne stavljatiga mjesto onoga što nikako ne može zamjeniti. U tom je smislu zanimljiva slika Kristova groba:

*Vjekovima te zatvaraju u grob,
a kad ga otvore,
on je uvijek prazan,
jer Ti se kriješ savjesti tražitelja.
(Zadnji počinak)*

Suvremeni čovjek sve što ga okružuje pokušava objasniti sredstvima vidljivog, opipljivog, i

time mu velik dio stvarnosti izmiče. Onima koji traže Kristovo tijelo, uvjek iznova treba ukazivati na prazan grob. Da ne bi suvremeni materijalni čovjek ostao duhovno prazan.

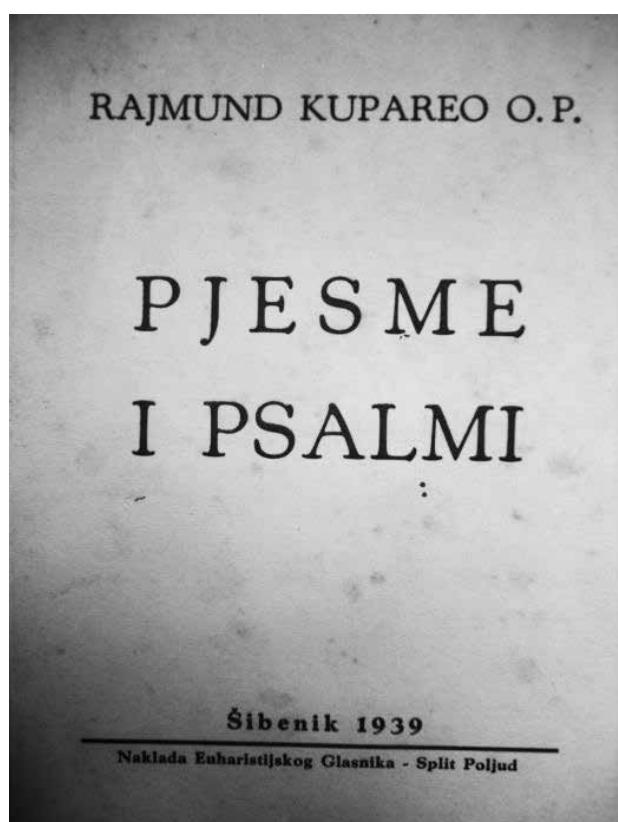
3.4. Kritičnost (dekonstrukcija) – Doprinos

Jedno je od obilježja suvremenog doba kritičnost prema onome što je bilo prije, razgrađivanje postojećeg kako bi se moglo graditi novo, drugačije, „slobodno“ od načina na koji se prije radilo. No, to se ne čini kako bi u tom novom dao doprinos i smisao, nego kako bi ukazao na besmislenost postojanja koje se neprestano ponavlja.

Nasuprot tome, u duhovnoj stvarnosti razaranje ili dekonstrukcija vode građenju novoga, pojavi nove stvarnosti koja počiva na temelju onoga prije. Tako i Kupareov Mali Isus ono što su ljudi uništili okreće na dobro:

Mržnja je pocijepala Njegove jaslice.

*On je pokupio triješće
i neugasivu zapalio vatru.*
(Božićni mozaik)

Poput njega, i čovjek je pozvan koristiti staro, pa čak i uništeno, kako bi sada dao svojdoprinos. Ponekad će zbog toga morati pretrjeti nerazumijevanje:

*Rugaju nam se, dok sjedimo na ruševinama,
Na kamenju uspomena.*

(Psalam IV.)

Ali suvremenom čovjeku koji razara iz neispunjenosti potrebno je ukazati na korijen tog ponašanja. Tek rad koji se obavlja u Njegovo ime vodi ispunjenju:

*U ime Tvoje, Gospodine,
prebacili smo motike preko ramena
U ime Tvoje zabilistali su srpovi
iznad glava naših... [...]
U ime Tvoje, Gospodine, i samo radi imena Tvoga
Žive, dišu i umiru biljke, životinje i ljudi.
(Jutarnji psalam)*

I tek iz takvog rada izvire radost:

*Mi svjetlo Božje k'o pečatna slova
Nosimo u duši kroz oluju mnogu.
Ijer smo pjesma Gospodinova,
Pjevamo Bogu.
(Pjesma Gospodinova)*

Za razliku od vrtloga relativizma koji raznim stvarnostima pripisuje uvijek različito značenje i različitu vrijednost, Istina uvijek ostaje nepromijenjiva:

*Nepomičan tako leži kroz dva tjedna,
A narodi k Njemu sa svih strana stižu.
O, zašto On uvijek nepomičan leži
U jaslama, na oltaru i na križu?
(Božić)*

Svjestan je Kupareo vremena u kojem živi i ljudske naravi:
*Vremena se mijenjaju.
Sreća, da se ne mijenjaš Ti.
(Veliki tjedan: Cvjetnica)*

3.5. Relativizam – Istina

Odvajajući se od tradicije i čvrstog uporišta, suvremeni čovjek gubi osjećaj vrijednosti. Jer ništa nije u ničemu utemeljeno, sve je relativno – jer ne postoji čvrsto uporište, stvarnost može značiti što god joj pripišemo. Nestaje objektivna istina. Jer, ako svatko stvarnost doživljava drugačije, a svaki je pojedinac ima pravo doživjeti kako želi, gdje je istina koja je za svih jednaka? Ne staje stoga i Istina, ona pisana velikim početnim slovom, Istina vjere. Nju treba čuvati i pokazati čovjeku u sebi razlomljenom ovo istinsko svjetlo koje daje smisao i našem postojanju:

*Zanijele nas nisu lažne luči tame,
Niti njena blaga, niti ljudska mijenja,
Ta mi dobro znamo kamo ćemo doći,
Kad završe dani našeg očišćenja.
(Svjećnica)*

Svjestan i da se treba suočiti s onom istinom koju mnogi ne mogu prihvati – svi umiremo. Alinad ovom je istinom isto tako stalna istina o praznom grobu, o konačnoj pobjedi:

*- Stupite odvažno u grob. [...]
To mjesto je gdje vječnost silazi,
mjesto odahnuća.
Tu andeo nasmijan prilazi,
andeo uskrsnuća!
(Savjeti svetih žena)*

3.6. Trivijalnost – Svetost

Kao što je relativizam otupio poimanje Istine, tako i trivijalizacija nastoji umanjiti osjećaj za sveto, izjednačiti vrijednosti kako bi se njima moglo slobodno rukovati. I dovesti do besmisla. Odvojen od dubine vjerskog doživljaja i iskustva

svetoga, suvremenog čovjek ostaje vječno žedan smisla. Pa ga traži u estetskom i intelektualnom, promašujući ono što su „naši stari“ znali iz otvorenosti Vječnoma:

*Zastrti oltari. Samo križ otkriven
Leži na podu, na plahti, kô da sanja. [...]
Na njemu je mnogo tajna ispisano
Krvlju iz ruku, iz nogu i iz boka.
Um ih riješit' ne zna – tek poljubac,
pokloni suza što padne iz skrušena oka.
(Klanjanje križu na Veliki petak)*

Ili ga uopće ne traži, utopljen u trivijalnost:
*Tko će nam povratiti
u iskonskom ruhu
riječi ove svagdašnje naše,
koje mnogima ništa ne znače
kao ni sve rođeno u duhu?
(Molitva za povratak riječi)*

No, svetost nije nešto daleko, nego se nalazi u onom običnom, svakodnevnom, ako je ispunjeno Božjom blizinom. Kupareo to pokazuje na primjeru svetog Josipa, tihog radnika:
*Bio je jedan svetac koji je tesao drugima
Kao što danas bezbrojni tešu ljudi,
A koji je bio sretan da mu Gospa hrani spremi,
I da mu je Isus u posudi nudi.
(Tih svetac)*

Život u Božjoj blizini ispunja i posvećuje. Čovjeku kao duhovnom biću potrebno je i ono sveto, što nadilazi spoznaju. Stoga Kupareo moli:
*Podaj nam Tvoje svjetlo [...]
Da oslijepimo zauvijek zemlji,
da u svojim zjenama
Zadržimo lik Tvoj prepun sjaja.
(Molitva za svjetlo božićne noći)*

3.7. Prolaznost (sada) – Vječnost

*Još i danas s mukom stari zvonar gura
to nemirno vrijeme u sat na zvoniku,
ali ono uvijek u čarobnoj varci
čini da se skrute ruke brojčaniku...
(Igra vremena)*

U potrošačkom, ubrzanim životu suvremenog čovjeka, sve postaje relativno – pa čak i vrijeme. Oduzimajući vrijednost tradicije, relativizirajući stvarnost, vremenu se oduzima povijesna gustoća te ono postaje ubrzano, komprimirano: sve je dostupno uvijek, u svako vrijeme i na svakom mjestu. Stoga i postaje prolazno, lišeno težine i značenja, potrošno. Vrijeme gubi svoju povijesnu dimenziju i postaje uvijek „sada“. Ali tako gubi i pogled u buduće, posebno u Vječno. Čovjeku koji je stvoren za Vječnost, duh se zatvara u vječno sada, iz kojeg nema izlaza, ali i u kojem nema smisla.

*A naša je čežnja duboka, duboka...
Iscrpla je ne bi sva zemaljska vedra.
(Lađe)*

Tek pogled usmjeren prema Vječnosti može dati smisao:

*Tvoja će večera
trajati dovijeka, a svaka naša može biti posljednja.
(Posljednja večera)*

Čovjeku izgubljenom u prolaznom, ali u čijem je srcu čežnja za vječnim, Kupareo kao utjehu i učiteljicu daje Mariju:

*Ti prva si obujmila vječnost,
a prekinula nisi s vremenom. [...]
Majko, kraj našeg sjedni samrtnog loga
i božićnu pjevaj uspavanku!
(Molitva Gospici za posljednju uspavanku)*

Jer, tek kada shvatimo da „sada“ nije jedino što imamo, možemo pronaći smisao.

ZAKLJUČAK

Suvremeni čovjek na različite načine oblikuje stvarnost ne bi li pronašao ono za čim traga. Stoga gradi i oblikuje, rastavlja ranije stvoreno kako bi dijelove posložio na drugačiji način, nogašava vidljivo, materijalno, poželjno, potrošno... I ostaje negdje usput osamljen i potišten, zarobljen u neprestanom „sada“, u neprekidnom traganju za naizgled nedohvatljivim.

S druge strane, redovnik, jer je pronašao, na različite načine oblikuje stvarnost. Pa može iz svog iskustva susreta s Bogom ponuditi vrijednosti koje je suvremeni čovjek izgubio – zajedništvo, Istinu, solidarnost, radost. Pronalazak Onoga koji daje puninu.

Takav je i Rajmund Kupareo, redovnik-svećenik-pjesnik. U svom pjesničkom opusu za svako bolno stanje duha suvremenog čovjeka, u stihovima ima odgovor. Ne samo lijepo oblikovan, estetski prihvatljiv i dopadljiv, nego iskustveno proživljen pa pretočen u riječi. Stoga te jednostavne riječi i nose u sebi snagu Duha kojim su prožete.

„Ti uvijek pališ na raskrižju srca / Svetoznak Tvojih rana, / Jer znadeš da nikakav mjerokaz upraviti neće / Tjeskobu naših dana.“

(Svetoznak na raskrižju) Govori tako Kupareo-pjesnik Raspetom Kristu, poznavajući narav suvremenog čovjeka. No, isto bismo mogli reći i za njegove pjesme, koje čovjeku izgubljenom u traganju zaista mogu biti putokaz do pronađenog Boga, u tami duha pravi svjetoznak na raskrižju.

Literatura

- Kupareo, R. (1994): Svetoznak, Zagreb: Izazov istine
- Featherstone, M. (2007): Consumer Culture and Postmodernism, London: Sage Publications
- Hassan, I. (1987): The Postmodern Turn, Essays in Postmodern Theory and Culture, Ohio University Press
- Hutcheon, L. (1988): A Poetics of Postmodernism, London: Routledge
- Lyotard, J.-F. (2005): Postmodern stanje, Zagreb: Ibis-grafika
- Petrač, B. (2015): Pjesništvo fra Rajmunda Kuparea, Kolo, br.1/2015
- Književno-znanstveni kolokvij o Kupareu u DHK, mrežne stranice Matice hrvatskih iseljenika, <http://www.matis.hr/index.php/hr/aktivnosti/dogadanja/4730-knjizevno-znanstveni-kolokvij-o-kupareu-u-dhk>

DA SE BOLJE UPOZNAMO

s. Ivica Jolić

Prošloga je mjeseca, listopada 2021. s. Ivica Jolić, nakon dugogodišnjeg djelovanja u samostanima braće dominikanaca, premještena je u samostan Bl. Ozane, u Zagrebu. Pristala je na razgovor u kojem ćemo saznati barem neke detalje iz njezina života.

AM: s. Ivica, recite za početak nešto o svom djetinjstvu, gdje ste ugledali svjetlo dana, gdje i kako ste proveli svoje djetinjstvo?

s. IVICA: Rođena sam u Kongori, kod Tomislavgrada, 6. prosinca 1946. od oca Ante i majke Andje, rođ. Radoš. Mnogi me pitaju jesam li u rodu s varaždinskim biskupom, Božom Radošem. Nisam! U našem mjestu to je prezime uobičajeno. On je iz drugog sela, tamo ima puno Radoša.

Bilo nas je sedmero djece: Manda (umrla u 47. godini), Kata, Bogumir, Mara - s. Ivica, Delfa (umrla od raka u 47 godini života, isto kao i njezina sestra Manda), Anda, i brat Ivan. Dakle, dva brata i pet sestara. Ja sama treća po redu.

Crkva u Kongori.

AM: Od čega ste živjeli, je li bilo gladi kod vas?

s. IVICA: Bogu hvala nikada nije bilo gladi, pa i u najtežim vremenima. Moj je otac bio veoma radišan, znao je raditi svaki posao, i kao drvodjelac i zidar, i poljoprivrednik, i oko domaćih životinja. Sve mu je išlo za rukom čega god se prihvatio, imao je jaku volju, a osobito veliku ljubav prema obitelji koju je zasnovao sa svojom ženom, našom majkom Androm. Nije radio nigdje u državnoj službi. Pomagao je zidati kuće, pa izrađivao skale, presla za presti vunu, kosio, kopao i svašta drugo. Živjelo se od poljoprivrede i stočarstva. Imali smo, manje-više, sve vrste domaćih životinja, ovce, krave, volove, konje, svinje, perad. Imali smo svega do Drugog svjetskog rata. Tada su nastupile krize.

Zločini za vrijeme i poslije Drugog svjetskog rata

Kako su mještani, muževi, mahom bili domobrani, njihove su obitelji postale meta partizana. Morali su se sakrivati gdje god su mogli, ali, nažalost, nekima su ipak ušli u trag. Bio je jedan pošten čovjek, pravoslavac, kad bi saznao da partizani dolaze, brzo bi javio ljudima i muževi su se sakrili. No, kad nisu našli muževe, nemilice su otimali iz kuće sve što su htjeli: ovce, krave, svinje, brašno, žito, ulje, baš sve. Ništa se

to nije pitalo, samo se otimalo. Nitko im se nije smio suprotstaviti, jer inače, u času te nema više. Jednostavno dođu među ovce i pokazuju: ovu, ovu, ovu i odnesoše ih. Isto tako i kravu. Nama je ostala još samo jedna krava. Kad su došli i po nju, mama je bila sama, s malom djecom u kući. Ona im govori da ima djecu, a nema mljeka, što će dati djeci jesti. Ništa im nije značilo mamino kukanje i moljakanje neka joj ne oduzimaju kravu. Kad je jedan čovjek to video, rekao je mami neka ide s njim tražiti kravu natrag. Cijelu noć je pregovarao s otimačima i napokon su vratili kravu.

Jednom je moj otac odnio ovcu kod susjeda da je zakolje i sakrije. Došli partizani i pitali gdje je otac. Mali brat, koji je imao oko tri godine, odgovorio im je, još tepajući: „Otisao je kod susjeda, sakio ovcu da ne bi doši partizani i odnijei i to. Majka je protrnula od straha, ali, začudo, ništa nisu rekli nego su se okrenuli i otišli.

Bilo je među partizanima onih koji su bili pravi ljudi, ali bilo ih je, kaže mater, koji nisu bili ljudi, pljačkali su, uništavali i ubijali sve pred sobom. Iza sebe bi ostavljali pustoš, suze, jauk i prazninu. Pravi mrak! Moj stric je imao 17 godina kad su ga partizani odveli sa sobom u rat. Nakon nekog vremena pustili su ga jer je toliko oslabio da ga je njegova majka mogla nositi kao malo dijete. Mislili su da će umrijeti jer više nije mogao niti nositi pušku, pa su ga otpustili.

AM: Je li vama netko poginuo u ratu?

S. IVICA: Od moje je rodbine poginuo samo stric Ilija. Čača je u ratu bio zarobljen, dve godine nismo znali je li živ ili mrtav. I onda

se najednom pojavi na našim vratima. Možete misliti kakva je to bila neopisiva sreća za cijelu obitelj.

Oni koji su preživjeli, s ponosom su sačuvali svoje vojničke – domobranske kape sve do sada.

Prilike nakon rata

Kad je već rat završio, ljudi su napokon odahнуli. Ali ne za dugo. Tada su nastavili svoja zlodjela ubaši. Oni su poubijali više mještana nego ih je poginulo u samom ratu. Ta su ubojstva bila bezbočna, jednostavno bi dočekali čovjeka negdje blizu njegove kuće i ubili ga. Nikada nikome nisu odgovarali za ta zlodjela. Ljudi su se bojali izlaziti iz kuće.

Ali mještani su nakon rata i pljačke bili jako solidarni. Kad su vidjeli nekog u nevolji, svi bi mu došli pomoći i donijeti sve što je trebalo. Jedna baka donese ječma iz Duvna, samo da joj djeca ne bi bila gladna.

Počeli smo opet raditi na njivi i od toga smo živjeli. Kuća je bila opljačkana. Majka je znala kukati, ali ju je otac tješio: „Bog mi je dao deset prstiju, izvući ćemo se nekako.“ Moj je otac bio jako darežljiv, kad je video da netko nema, on bi dao od našega. Posuđivali su jedan drugome, i tako si pomagali. Kad se u proljeće ore, onda je dogovor bio da se na Veliku srijedu radi samo za sirotinju, za one koji nisu imali ni konje ni volove. Dogovarali su se tko će kome ići orati.

Kad je brat odrastao morao je ići u redovitu vojsku, bilo nam je teško i jedva smo čekali da se vrati. Ali onda je, kao i mnogi drugi mladići,

otisao u Njemačku raditi. Oženio se, dobio svoju obitelj. Žena mu je ostala kod kuće, a on bi se povremeno vraćao kući.

AM: Što ste vi radili kad ste malo odrasli?

S. IVICA: Kao i sva druga djeca, čim sam mogla, čuvala sam ovce. Imali smo dvadeset ovaca. Ali sam i pomagala mami u kući i sve druge poslove, što je trebalo. Naravno, kad sam završila domaću zadaću, jer smo svi mi išli u školu.

AM: Jeste li išli u crkvu?

S. IVICA: Svakako! Srećom bila nam je blizu i crkva i škola. Crkva uvijek bila puna. Stajalo se, nije bilo klupa za sjedenje. Nikome to nije bilo teško. Svi su jedva čekali ići u crkvu. Tada se nismo pozdravljali drugačije nego samo sa Hvaljen Isus i Marija. U našoj okolici nije bilo drugih vjeroispovijesti. Živjeli smo u jednom sretnom i zdravom okruženju. A bilo nas je puno djece. Od sto osamdeset kuća bilo je preko osamsto ljudi. A sada ih nema niti stotinu. Sve se iselilo. Sve je drugačije. Ljudi ne žele više živjeti od poljoprivrede, šteta, a prije su imali svega. Sada, kada dođem kući, ne možeš vidjeti nikoga živoga u našem selu. Neki rade, neki bolesni, negdje prazna kuća, tužno je to.

AM: Je li se u vašoj kući molilo?

S. IVICA: Mi smo svaku večer molili sat vremena. Znali smo razne molitve: Krunicu sv. Ante, pa Gospina krunica, pa Andeo Gospodnji, pa preporuke, puno toga. Mi smo se djeca redali tko će predmoliti. Bili su i zazivi na čast Bl. Dj. Marije: Djevice prije poroda – moli za nas. Onda tri Zdravo Marije. Djevice u porodu, pa Zdravo Marijo; Djevice poslije poroda, pa Zdravo Marija. Iza toga Djelo vjere, Djelo ufanja, Djelo ljubavi i Djelo skrušenja. Onda tri puta Slava Ocu, onda ‘općanska’ ispovijed. Kod nas se tako govorilo. To je ono što molimo prije mise: ispovijedam se Bogu Svemogućemu.

Slijedi recitiranje Zdravo Tilo Isusovo; Dušo Kristova posveti me; nakon toga tri puta: Sveti Bože, Sveti Jaki Bože, Sveti neumrli Bože. Onda tri puta Svet svet, svet, a na svaki svet se učini

Roditelji s. Ivice Jolić.

križić na čelu, na ustima i na prsima. Onda tri puta: Presveto Srce Isusovo, smiluj se nama. S tim bi završavali molitvu i onda idemo večerati. Poslije večere se trebalo zahvaliti Bogu za dar koji nam je dao toga dana. Svega se toga još dobro sjećam.

Molitva je trajala oko sat vremena. Navikli smo se na to od malena i nije nam bilo teško. Molitva je počela kad bi zvono na crkvi zvonilo. Ako netko ne bi došao na vrijeme, nema mu u kuću dok čača ne dođe po nas. Na misu smo išli redovito svi, i na vjeronauk. Hvala Bogu nama nije bila crkva daleko.

I otac i majka su bili jako pobožni. Vjera im je puno značila i tako su i nas učili. Kao što vidićete, bilo je lijepih i tužnih trenutaka, ali općenito, djetinjstvo je uvijek sretno, razigrano i lijepo kad imate dobre roditelje, braću i sestre. Kod mene je to bio slučaj, zato se uvijek rado sjećam svih detalja u našoj kući, susjedstvu, župi, školi. Željela bih sve to obnoviti, ali kada sada dolazim kući ipak se puno toga promijenilo. Prije svega, nema više dječjeg smijeha, jedva nađeš koju stariju osobu. Mladost je otišla tražeći bolje uvjete za život. A ja još uvijek držim da nema na svijetu ljepšega mjesta nego što je naša Kongora, naš

Cijela obitelj s. Ivjice Jolić.

Tomislavgrad. I svima bih, ne samo poručila, nego vikala u sav glas: vratite se na svoja ognjišta. Tu vam je najlepše. Vjerujte mi!

Redovnički poziv

AM: Kada ste osjetili redovnički poziv?

s. IVICA: Kad sam bila još mala uvijek sam govorila mami da ćeći ići u časne. A nikada nisam vidjela kako izgledaju. Pričali su nam lijepo o njima i u sebi sam

stvarala neke slike kako izgledaju. Sanjala sam jednom tri časne, jednu crnu, a bijelo na glavi, jednu skroz crnu, a jednu bijelu s crnim velom na glavi. Bile su vani. I ja govorim materi, u snu, da će probati robu od tih časnih, koja mi najbolje odgovara. Kad sam obukla onu crnu, nije mi se svidjelo, a kad sam obukla bijelo, kažem majci da je hoću ovo. Bio je to san. Ali, kad sam odrasla, moj župnik je htio da idem u franjevke. To nisam htjela, jer mi se nije svidjela crna boja. Ponavljam, ja do tada nisam nikada još vidjela časnu sestru uživo.

AM: Kako ste onda došli u dominikanke?

s. IVICA: P. Ante Kovačević je moj rođak. On je dominikanac. Njega sam vidjela obučena u bijelo odijelo i to mi se jako svidjelo. S njim sam se dopisivala kad je on još bio klerik i on me povezao sa sestrama dominikankama u Korčuli. Ja sam se obukla 1963., a on je imao mladu misu 1965. Pustili su me na tu Mladu misu. Imali smo onda još onu staru uniformu, i plašt. Bilo mi je jako vruće, jer je to bilo u srcu ljeta.

Iz mog mjesta ja sam bila jedina u dominikankama. Bilo je i drugih redova, a dominikanke nema.

AM: Kakvi su bili vaši prvi dojmovi u samostanu?

s. IVICA: Na moju molbu primila me u samostan majka Manes Karninčić. Majka Marija nam je bila učiteljica novicijata. Zapravo, tada su u novicijatu bile i juniorke i kandidatice, pa nas je bilo jako puno. Nas je u grupi, koje smo se obukle i zavjetovale isti dan, bilo deset: s. Marcela Primorac, s. Inka Bralić, s. Tadeja Bošnjak, s. Pavla Negovec, s. Timoteja, s. Edita Rogina, s. Cirila Papić, s. Nikodema Papić, s. Tereza Šarić i ja, s. Ivica Jolić. Od tih deset nisu, nažalost, sve

P. Anto Kovačević, mladomisnik

ustrajale. Napustile su samostan s. Timoteja, s. Nikodema, s. Cirila i s. Inka. Umrla je s. Tereza Šarić, 2013. Ostale smo još pet.

U novicijatu nam je bilo super. Svaka je imala svoje zaduženje, po mjesec dana. Tako smo se upućivale u svaki posao. Ja sam najviše bila u kuhinji, pa čak i u nedjelju. Nije mi to bilo baš drago, htjela sam barem jedan dan biti slobodna, ali č. Klaudija, koja je bila kuvarica u Korčuli, je voljela da ja budem uz nju, pa makar ne radila ništa.

A znale smo izvoditi i razne šale i nepodopštine. Kad bi nešto zajedno radile, pričale smo, brbljale, a kad bi vidjele da dolazi č. Gabrijela, odmah bi jedna rekla u sav glas: „u četvrtom otajstvu krunice razmišljat ćemo ...“ Krenula je odmah sa četvrtim otajstvom, tako je izgledalo kako mi stvarno već dugo molimo. Ne znajući za našu prefriganost, č. Gabrijela nas je pohvalila kako smo dobre i pobožne. Nadam se da nam naš Gospodin i draga Gospa nisu to zamjerili.

Inače, nisam nikada imala nekih problema ni s poglavarima niti sa sestrama.

Sv. Martin u Splitu i Zagreb

AM: Gdje ste išli nakon prvih zavjeta?

S. IVICA: Moj prvi premještaj nakon zavjeta bio je u Split, u samostan sv. Martina. Tam sam ostala šest mjeseci, odnosno, od 29. lipnja do 29. studenoga 1964., kad sam premještena u Zagreb, u Kontakovu, kod dominikana. Tamo se onda gradila crkva, imali su puno

radnika. Bilo je preko 30 studenata, pa fratara. Oko šezdeset svih zajedno, i nas pet sestara: s. Anselma Vodanović, s. Ljubica Kozulić, s. Jajica Barišić, s. Vladimira Čičak, i ja. Starješica nam je bila s. Anselma. Ona je bila na porti i sakristanka. Svake nedjelje smo trebale ići u Trnje da budemo malo sa zajednicom, sa sestrama. Mi dodemo, a nikoga nema, sestre su se u to vrijeme išle odmoriti. Kasnije je vidjela č. Anselma da to nema smisla, pa nismo više išle tako često. U Kontakovoj je tada bilo puno posla. Roba se prala na ruke, po noći, ložili vatru pod kotлом. Imali smo jednu mašinu. Obično bi se dva dana prala roba, prostirali smo vani i svuda. Bilo mi je jako teško. U pet sati sam morala biti u kuhinji, sve pripremiti za doručak. Misa je bila u 6 sati. Nakon toga smo nastavile moliti redovite molitve i onda na posao, do uvečer. Spašavalо nas je to što smo bile jako složne. Nikada se nismo povekale. Jedna drugoj je pomagala koliko je mogla. Na ručku je, zajedno s radnicima, bilo 125 do 130 osoba. Puno smo radile, a opet smo bile sretne. S. Ljubica je znala uvijek nešto okrenuti na šalu.

U to vrijeme braća nisu smjeli dolaziti u kuhinju, ali smo zato mi morale posluživati gdje god je trebalo. Bilo je jako naporno. Kad je došao za priora p. Ivica Tomljenović onda su nam se poboljšali uvjeti. Digao je vrata od kuhinje i braća su mogla dolaziti u kuhinju kad su nešto trebali. Čak su nam i pomagali oko suđa. Isto tako su oni preuzezeli dvorbu kod stola.

Gradnja crkve je bila gotova za dvije gotova. Završena je za Bezgrešnu 1969/70, kad je bio Mariološki kongres u Mariji Bistrici.

P. Drago Kolimbatović je bio provincijal, p. Ivo Plenković je bio učitelj, p. Lujo Jeđut župnik. Kad je bio Božić, ja sam stavila u jaslice vrećice za milodare. Tim prikupljenim novcima smo išli kupovati tanjure. Živjelo se dosta siromašno, pa im je ovo dobro došlo. No, uza sve to, mogu reći da smo mi bili jedna velika složna obiteljska zajednica. Poštivali smo jedni druge, bila je prava bratsko-sestrinska atmosfera. Ponavljam, osobito je bilo takvo ozračje kad je bio prior p. Ivica Tomljenović.

Neko vrijeme nas je bilo pet sestara: s. Jerka, s. Zdravka, s. Alfozna, s. Suzana i ja, ili neke druge.

Kad su bili radnici onda se svima kuhalo najviše variva, braća su jedino subotom i nedjeljom, kad nije bilo radnika, imala različitiju, recimo – malo bolju, hranu. Nisu bili gladni, ali se živjelo skromno, prema ondašnjim mogućnostima. Radovi oko gradnje crkve su puno koštali, morali su ići u prošnju po inozemstvu da otplate dug.

Opet u Korčulu, a onda u Bol

U Maksimiru sam bila do 1977. U listopadu te godine sam dobila premještaj u Korčulu, u

samostan. Tu sam ostala godinu dana. Nakon toga sam išla u Bol, u starački dom. Sa mnom je bila s. Danijela Šturić. Bila je dobra sestra, razumjela se u svaki posao: redila je crkvu, okupljala mlade. Jako marljiva. Poslije podne smo zajedno išle kod štićenica, čitale smo im sveto pismo ili što drugo, nudile kavu, s njima se šalile i igrale. U Bolu sam bila dvije godine. Starice su nas voljele. Kad bi napravila za ručak njoke, one bi zahvaljivale za one „lipe meke krumpiriće“.

Bilo je osam starica i barba Šime, slijep. Imao je kćer koja ga je dolazila oprati i urediti.

U Zagrebu, u Trnju – Orebicu, Gružu, Splitu Nažalost, razboljela sam se i onda sam došla u Trnje radi liječenja. Imala sam tešku upalu pluća i visoku temperaturu skoro tri mjeseca. Liječnici nisu mogli naći uzrok bolesti. Nakon što su mi naše bolničarke davale neke injekcije, deset dana, pala mi je temperatura i onda sam tek mogla nešto jesti i spavati. Ustanovljeno je da imam priraslice na plućima. Kad sam ozdravila onda sam išla u Orebic, onda u Gruž, pa u Split kod dominikanaca.

Ponovno kod dominikanaca u Kontakovoj

Godine 2001. premještena sam ponovno u Kontakovu, kod dominikanaca gdje sam ostala sve do ove godine, u listopadu 2021., dakle punih dvadeset godina.

Nakon ponovnog dolaska našla sam kod braće puno promjena u svemu pa i u broju braće i studenata. Još je k tome otvorena i Pešćenica, pa je dio braće prešao tamo. Braće je, dakle, bilo manje, ali smo zato bile i samo dvije sestre, s. Suzana Maleš i ja. Pomagale su nam još i dvije gospođe oko robe i ređenja. Posla je bilo uvijek puno od ujutro do uvečer. Sestra koja je bila sa mnom imala je službu sakristanke, i jedva mi je stigla doći nešto pomoći. Međutim, koliko god mi je bilo teško, ipak sam bila sretna što mogu pomoći braći, na što nas je, na neki način, i sv. Dominik obvezao. Zato sam s tugom napuštaла njihovu zajednicu. Svu sam braću držala kao svoju rođenu braću. Možda je bilo i kojih ‘ljevih’ trenutaka, kao i u svakoj obitelji, ali to se brzo zaboravi, i idemo dalje.

U samostanu bl. Ozane

Evo me napokon u velikoj zajednici sestara, u samostanu bl. Ozane. Sestre su me lijepo i srdačno primile. Bože moj, svakoga dana osjećam koja je to razlika od malih zajednica. Ne mogu izreći kakva je to blagodat živjeti u većoj zajednici. Zajednička molitva, zajednička rekreacija, jedna drugoj pomažu, jedna drugu 'nosi'. Sve te drži, to je veliki plus. To mogu posvjedočiti samo one koje su bile dugo u malim zajednicama kao ja.

AM: Kome ste najviše pobožni?

s. IVICA: Teško mi je izdvojiti. Ali ipak mi je Gospa nekako najviše pri srcu, onda Duh Sveti, pa Milosrdni Isus, Euharistijski Isus i sv. Josip.

Mnogo puta sam osjetila Božju pomoć. Svaki čovjek dođe u neke krize, a mi redovnice posebno. Uvijek me spašavala molitva. Kad sam npr. bila u Splitu, trebala sam kuhati za 60 osoba, a bila sam sama. Digla sam se ujutro u 3 sati, otišla u crkvu, klekla pred oltar i zavapila Gospodinu neka mi pomogne, neka ide sa mnom. Kad sve svršim opet ću mu doći zahvaliti. I tako je bilo! Stigla sam sve napraviti. Sve je prošlo bez ikakve gužve i napetosti. Uvečer smo se našli opet zajedno, moj Isus i ja. Puno smo 'razgovarali', zahvalila sam mu na svemu. Bilo je puno takvih slučajeva. Samo molitva i pouzdanje u Boga mi je davalо snagu.

U samostanu bl. Ozane: Marica M., s. Ivica i s. Tadeja.

AM: Jeste li sretni što ste redovnica?

s. IVICA: Jesam, sretna sam, kad bih se ponovo rodila, opet bih bila sestra dominikanka. Biti redovnica to je veliki privilegij, ali i velika odgovornost. Ljudi gledaju samo ono izvana. Lijepo je vidjeti sestru obučenu u bijelo odijelo, s velikom krunicom oko pojasa. Ali to je samo jedan vid razmišljanja i gledanja. Kad bi sve bilo tako sjajno i bajno sigurno bi bilo puno više zvanja. Stvarnost pokazuje sasvim drugu sliku, sve je manje redovnica. Neke pokušaju, ali kad se susretnu s problemima, odustaju. Redovnički je poziv najprije naslijedovanje Isusa i to raspetoga. Znači, ako želimo ići za Isusom moramo biti spremne na žrtvu, pa i na raspeće. Samo se tako svijet spašava. Nije to lako, ali je ipak moguće. Dokazali su to mnogi tijekom povijesti, evo, dominikanski red je već proslavio 800 godina od postojanja. Znači, ima uvijek velikodušnih duša koje su spremne žrtvovati svoju slobodu, svoje želje i prohtjeve i prihvatići Božju volju. Samo tako se može ići naprijed i ustrajati na započetu putu. Željela bih to poručiti i našim mladim sestrama, neka se ne boje.

Onome koga Bog pozove u posvećeni život sigurno će mu dati potrebnu snagu da može izdržati. I sama sam to iskusila, mnogo puta. I još nešto: molimo jedna za drugu. To je jako, kako važno! Eto, to bi bilo sve od mene.

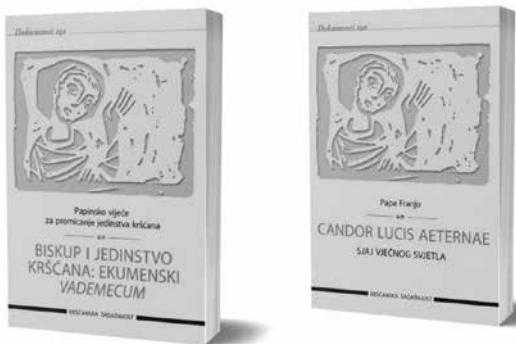
*Razgovor vodila s. Slavka Sente,
listopad 2021.*

ŠTO IMA NOVA U KATOLIČKIM KNJIŽARAMA?

Dva nova crkvena dokumenta u izdanju Kršćanske sadašnjosti

Kršćanska sadašnjost objavila je dva nova crkvena dokumenta: apostolsko pismo pape Franje *Candor lucis aeternae*, te *ekumenski vademeicum* Papinskoga vijeća za promicanje jedinstva kršćana.

1. *Candor lucis aeternae*

Apostolsko pismo *Candor lucis aeternae* (*Sjaj vječnog svjetla*) papa Franjo je napisao o sedamstotoj godišnjici smrti Dantea Alighierija.

Papa je ovim apostolskim pismom želio ujediniti svoj glas s glasovima svojih prethodnika koji su iskazali počast Pjesniku i slavili ga, osobito u prigodi godišnjica rođenja i smrti, i time ponovno na njega svratiti pozornost Crkve, svih vjernika, književnih stručnjaka, teologa i umjetnika.

»Danteovo je djelo, naime, sastavni dio naše kulture, upućuje nas na kršćanske korijene Europe i zapada, predstavlja nasljeđe idea i vrjednota koje i danas Crkva i civilno društvo predlažu kao temelj ljudskoga suživota, u kojem se možemo i trebamo prepoznati svi kao braća«, navodi Papa.

Papa Franjo ističe da »u ovomu konkretnom povijesnom trenutku, označenom mnogim

sjenama, situacijama koje urušavaju čovječanstvo, pomanjkanjem povjerenja i perspektivā za budućnost, lik Dantea, proroka nade i svjedoka ljudske čežnje za srećom, još nam može darovati riječi i primjere koji će služiti kao poticaj na našem putu«.

2. *Biskup i jedinstvo kršćana: ekumenski vademeicum* (D-191)

Ovaj dokument, *Biskup i jedinstvo kršćana: ekumenski vademeicum*, koji je izdalo Papinsko vijeće za promicanje jedinstva kršćana, nudi se kao pomoć dijecezanskim biskupima kako bi im se pomoglo da bolje razumiju i ispune svoju ekumensku zadaću.

Vademecum je nastao na zahtjev plenarne skupštine toga Papinskoga vijeća. Tekst su sastavili službenici Vijeća u dogовору sa stručnjacima i uz odobrenje mjerodavnih dikasterija Rimske kurije. Dokument je namijenjen biskupima iz cijelog svijeta u nadi da će na ovim stranicama moći pronaći jasne i korisne smjernice koje će im pomoći voditi mjesne Crkve povjerene njihovoj pastoralnoj skrbi, prema onom jedinstvu za koje je Gospodin molio i na koje je Crkva neopozivo pozvana.

Kao i pismo *Candor lucis aeternae*, i ovaj je dokument dostupan u knjižarama i web knjižari Kršćanske sadašnjosti.

Faustina

»Faustino, tko si? Ova biografija je odgovor!« kazao je o knjizi *Sestra Faustina* kardinal Franciszek Macharski. I doista je tako. Na čak 495 stranica novinarica i povjesničarka Ewa

K. Czaczkowska otkriva nepoznate činjenice iz života s. Faustine i razotkriva tajne širenja štovanja Božjeg milosrđa. Radnju prati kronološki i prema kretanjima s. Faustine, vrlo iscrpno prikazujući ovu sveticu, razgovore s Isusom, detalje iz njezina *Dnevnika*, svjedočanstva ljudi koje je susretala. Drugi dio knjige, u *Dodatku*, donosi također vrlo korisne informacije kao što su karte i kalendar – kronološki pregled života svetice.

Kako je nastala slika *Milosrdnog Isusa*, koju je naslikao slikar Eugeniusz Kazimirowski 1934. godine, što je tome prethodilo i do čega je na koncu dovelo te kakve je veze sa svime imao sv. Ivan Pavao II. tek je djelić čudesnog poslanja sestre Faustine o kojemu čitamo u ovoj knjizi. Poljsku sveticu i štovateljicu Božjega milosrđa s. Faustinu Kowalsku na velika vrata Crkve uveo je njezin zemljak, sada i sam svetac, sveti Ivan Pavao II.

Otada zanimanje za tu jednostavnu i neobrazovanu redovnicu, koja je nerijetko bila optužavana za histeriju i fantaziranje i kojoj dugo nitko nije vjerovao, neprestano raste. Kada bi doživljavala tamnu noć duše, imala je osjećaj da ju je Bog napustio, da je ostala potpuno sama. Kada bi vidjela Isusa, razgovarala bi s njim. Pripravit ćeš svijet na moj konačni dolazak – rekao joj je. Kako je to trebala učiniti? U mističnim vizijama vidjela je i pakao i svoju kanonizaciju.

Crkva dugo nije znala prepoznati važnost njezina poslanja. Štovanje Božjeg milosrđa, međutim, proširilo se na čitav svijet – onako kako je to želio Isus. Rezultat je novinarskog i povjesničarskog žara i ova, jedina ove vrste, biografija najveće poljske svetice. Autorica otkriva nepoznate činjenice iz života s. Faustine i razotkriva tajne širenja štovanja Božjeg milosrđa.

Hrvatski sveci i blaženici – prvi put svi zajedno

„Hrvatski sveci i blaženici – životopisi, molitve, likovni prikazi“ – naziv je knjižice koju su, sa željom boljeg poznavanja i intenzivnijeg promicanja štovanja hrvatskih svetaca i blaženika, zajedno objavili Udruga za promicanje znamenitih Križevčana „Dr. Stjepan Kranjčić“ i Nacionalno

svetište sv. Josipa iz Karlovca.

U knjižici su sabrani životopisi, molitve i likovni prikazi svih službeno proglašenih hrvatskih svetaca i blaženika. Pridodan je i popis slugu i službenica Božjih prema vremenu otvorenja kauza te popis osoba na glasu svetosti.

Knjižica „Hrvatski sveci i blaženici - životopisi, molitve, likovni prikazi“ prvi put se na jednome mjestu može doznati o svim kanoniziranim i beatificiranim hrvatskim ljudima, službenicama i službenicima Božjim te osobama na glasu svetosti. Hrvatskim svecima i blaženicima uz knjižicu se može i moliti te uživati u bogatim likovnim prikazima, umjetničkim portretima hrvatskih duhovnih velikana.

Životopisi su ujednačeni opsegom, a molitve su preuzete ili uz dopuštenje pojedinih biskupa i postulatora ili iz službenih molitvenika. Popisi su obogaćeni ključnim podacima o svakome kandidatu te likovnim prikazom svake osobe.

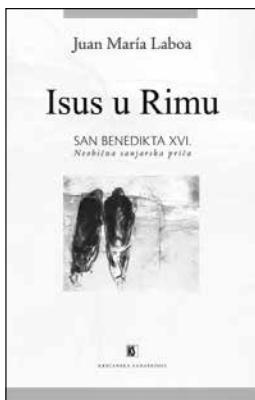
Oko 130 likovnih prikaza hrvatskih duhovnih velikana preuzeto je iz kataloga izložbenih projekata „Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu“ koje su ostvarili najpoznatiji hrvatski sakralni slikari, kipari i medaljari, iz digitalnog arhiva Glasa Koncila te iz privatnih fotoarhiva.

Izdanje je uredila doc. dr. sc. Tanja Baran, predsjednica Udruge za promicanje znamenitih Križevčana „Dr. Stjepan Kranjčić“ koja je napisala i uvodni tekst, dok je rektor Nacionalnoga svetišta sv. Josipa iz Karlovca mons. Antun Sente ml. napisao pogовор. Opseg knjižice je 80 stranica, a format je 16x23 cm.

Tiskanje je poduprla Udruga Zelene i plave Sesvete.

Juan María Laboa: ISUS U RIMU

Poznati crkveni povjesničar Juan María Laboa napisao je ovu neobičnu sanjarsku priču koja stvarnost običnog života nadilazi razotkrivanjem zbiljnosti uskrsloga Krista. Smještena je

u 2012. godinu, kada je Benedikt XVI. papa. U Rimu se pojavljuje Isus u pratinji nekih apostola i svetaca... Priča vrvi na petostima kao da je trailer i čitatelja neprimjetno uvlači u događaj tako da i sam postane sudionikom susreta s Isusom. U knjizi se postavljaju pitanja po put ovih: Što bi bilo da se Krist iznenada pojavi u Rimu i susretne se licem u lice s tamošnjim kršćanima? Kako bi se oni osjećali usporedivši svoj način života s Učiteljevim zahtjevima? Ne bi li toliki vjernici sa žaljenjem spoznali svu svoju bahatost, nesnošljivost, ispraznost i sebičnost prosudbi u odnosu na bližnjega? Kako bi se opravdali pred pogledom kojemu nisu potrebna opravdanja i tumačenja da razotkrije svu bijedu nedosljednosti i nedostatka ljubavi?

„Stranice koje slijede samo su vesela prisposta, neusiljena, ali vrlo strasna, tu je zamisao žive Crkve i toga kako se ona doživljava iznutra. Ove bi stranice htjele našu vjeru iznova uglaviti u Isusu, nastojeći razlikovati središnju jezgru kršćanstva od svega onoga što su jedan za drugim u naš život nataložili vjekovi, a to su: obredi, običaji, način života i strukture. Nije riječ o tome da se dovode u pitanje institucija, nego da provjerimo služimo li se dobro tom institucijom“, piše autor Juan Maria Laboa, koji je završio studij filozofije i teologije, doktorirao crkvnu povijest na Gregoriani u Rimu, diplomirao opću povijest i koji je predavao političke znanosti na Sveučilištu u Madridu.

Pater Geyrac: MOJI KORIJENI SU U NEBU

Volio bih da ova knjižica bude himna radosti, poziv na svjetlost, poklik ljepoti i ljubavi, piše u prosloru autor ove knjige pater Ceyrac, u nas nešto manje poznati francuski

isusovaci misionar u Indiji od davne 1937. Pater Ceyrac preminuo je 2012. godine, a tijekom cijelog života nije prestajao djelovati u svojem evanđeoskome putu služenja.

U svojoj domovini taj je prijatelj najsromišnjih poznat koliko i Majka Terezija, a prema riječima bivšeg francuskog predsjednika Jacquesa Chiraca, koji je napisao predgovor ovoj knjizi, on stoji uz bok sv. Vinku Paulskom, tako omiljenom Francuzima. Pater Ceyrac, Vi ste muž koji pobjeđuje bijedu. Čovjek koji se svom snagom vjere i ljubavi svakodnevno bori protiv hude sudbe koja bije i vrijeđa ljudsku prirodu. Vi ste čovjek koji omogućuje budućnost, svjesni poput Camusa da 'ako čovjek ne uspije pomiriti pravdu i slobodu, onda ne uspijeva ni u čemu', piše Chirac. Ova je knjiga svjedočanstvo o razlozima jedne svećeničke i kršćanske veličine sazdane na evanđeoskim temeljima.

Pierre Ceyrac je rođen 1914. u departmanu Correze. Pristupivši isusovačkom redu, posvetio se skrbi za najsromišnije u Indiji gdje djeluje već sedamdeset godina i postao je zbog svojih djela kršćanskoga milosrđa legendom. Objavio je tri knjige – "Pelerin sans frontières" (1988.), "Tout ce qui n'est pas donne est perdu!" (2000.) te "Moji su korijeni u nebu" (2004.) Biografiju Pierra Ceyraca napisao je godine 2004. novinar Jerome Cordelier pod naslovom "Život za druge." (KS)

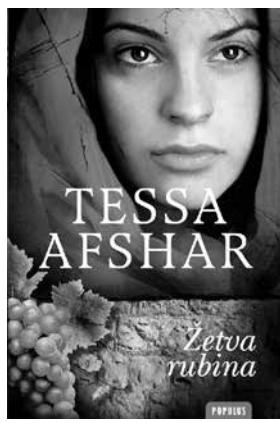
Objavljena nova knjiga o Augustinu Kažotiću
Ubi amor, ibi oculus - Augustin Kažotić.

**Zbornik radova s Međunarodnoga znanstvenog skupa.
Anto Gavrić (ur.): UBI AMOR, IBI OCULUS - AUGUSTIN KAŽOTIĆ**

U izdanju Dominikanske naklade Istina objavljena je nova knjiga „Ubi amor, ibi oculus - Augustin Kažotić“, zbornik radova. Urednik zbornika je Anto Gavrić.

Zbornik na 360 stranica donosi radeve dva desetak autora iz Hrvatske, Italije, Francuske, Španjolske i Švicarske koji su sudjelovali na Međunarodnom znanstvenom skupu u Zagrebu. Oni nastoje rasvijetliti povijesni kontekst, životni put, filozofsko-teološku misao te pastoralnu, kulturno-prosvjetnu i karativno-socijalnu djelatnost bl. Augustina Kažotića, velikana Crkve u Hrvata i sveopće Crkve.

Svi su članci na hrvatskom jeziku, a uz svaki slijedi sažetak na engleskom, francuskom ili talijanskom jeziku. Predgovor je na hrvatskom i engleskom.

**Tessa Afshar:
ŽETVA RUBINA**

Sara, obrazovana i naderena rođakinja proroka Nehemije, neočekivano postaje glavna pisarica perzijske kraljice, jedina žena na tako visoku položaju u Perzijsko-me Carstvu. No prati je mučna prošlost: majka

joj je umrla još kad je bila djevojčica, a otac se poslije toga povukao u sebe i udaljio od nje. Te teške okolnosti Saru su dovele do zaključka da nikomu nije stalo do nje i da vrijedi samo onoliko koliko je sposobna i uspješna. Stoga radi do iznemoglosti pokušavajući se dokazati i sebi i drugima te zavrijediti očevu ljubav. Nakon što je razotkrila urotu i spasila kraljičin ugled, Sara je primila nagradu kakvoj se nikada ne bi nadala - ostala je bez posla.

Kraljica joj je, naime, odlučila iskazati najveću čast i udati je za kraljeva rođaka, plemića Darija Pasargadu. Darije, naviknut na bogatstvo i dodvoravanje, na život u kojem je sve uvijek po njegovu, ni u snu ne bi pomislio da će ga kraljica prisiliti na to da sklopi brak s tom pisaricom, ženom niskoga roda, koja će ga osim toga duboko poniziti, i to pred cijelim dvorom!

Našavši se bez posla, u braku s muškarcem koji je prezire, može li Sara naći novu sigurnost i samopoštovanje i može li osvojiti srce svoga

supruga, kojega potajno voli?

„Žetva rubina nježna je, nadahnjujuća, predivna i strastvena priča... Svesrdno je preporučujem!“

„Žetva rubina“ dubok je i slojevit roman u koji će čitatelji rado zaroniti uživajući u poruci o Božjoj nepokolebljivoj ljubavi i Božjem milosrđu, ispričanoj uz pomoć napete radnje i fascinantne ljubavne priče... Uistinu sjajna knjiga!“ (Verbum)

Tessa Afshar rođena je u nominalno muslimanskoj obitelji u Iranu gdje je i živjela prvih četrnaest godina života, a na kršćanstvo se obratila u dvadesetima. U Engleskoj je pohađala internat za djevojčice i zavoljela romane. Studirala je u Sjedinjenim Američkim Državama na Sveučilištu Yale gdje je magistrirala teologiju. Nagrađivana je autorica više romana inspiriranih ženskim biblijskim likovima. U nakladi Verbuma, osim knjige Polje milosti, objavljen je i njezin roman Biser u pjesku zahvaljujući kojem je proglašena "novim autorom godine" po izboru čitatelja pod pokroviteljstvom magazina Family Fiction.

**Promocija zbirke
pjesama s. Jasne Matić
HARFE LJUBAVI -**

U samostanu bl. Ozanne Kotorske, u Zagrebu, predstavljena je, u subotu 4. rujna 2021. zbirka pjesama s. Jasne Matić, naslovljena **Harfe ljubavi**.

Kad god se „rodi“ koja nova knjiga, to je doprinos duhovnom bogatstvu naroda, zajednice i osobe. A duhovnoga blaga nikada dosta! S. Jasna je dugo skupljala to blago svoje duše i prenijela na papir, što je pretvoreno u zbirku koja je napoljan ugledala svjetlo dana. Time je dopustila da se i drugi obogate poticajnim štivom, razmišljanjem i meditacijom. Već sam naslov zbirke, *Harfe ljubavi*, daje naslutiti čime su pjesme prožete kad ih prati milozvučno glazbalo, harfa. Knjigu je uredila i pogovor napisala Marija Lučić. Nakladnik je Biakova d.o.o., za tisak je pripremio Nediljko Bekavac Basić, a koricu je oblikovao

Božidar Bekavac Basić. Vođeni svetom znatiželjom sudionici su ovom prigodom željeli saznati kako je s. Jasna uspjela dijalogizirati nutarnjim porivom duše s Bogom, s prirodom i s običnim stvarima. O tome su govorili predstavljači: s. Katarina Maglica, s. Ana Begić i u ime nakladnika g. Ivan Bekavac Basić. Sadržaj knjige precizirala je, u pogovoru, Marija Lučić, koja je prepoznala pjesničku dušu s. Jasne, poticala je i hrabrla da piše. Između ostaloga, u pogovoru je stoji: „Jasna nam donosi jednu bogatu simfoniju suzvучja i raznolikost novih duhovnih vidika koje slika riječima. Pejsaži i opisi puni su zvukova i melodije. U njezinom pjesničkom izrazu zastupljene su istovremeno sve umjetnosti...“

Poneke od tih pjesama krasnoslovila je na promociji g. Marina Matošević.

Glazbeni obol na promociji dala je novonastala klapa *Blažena Ozana*, koju vodi prof. maestro Vinko Karmelić.

Na početku je nazočne pozdravila s. Jaka Vuco, vrhovna poglavarica sestara dominikanki.

Ona je između ostalog rekla: "Pjesme koje većeras predstavljamo javnosti su pjesme proizišle iz srca i duše s. Jasne, dominikanke, koja u svojoj dubini želi biti i ostati skromna, jednostavna, tiha, skrivena... takva pripadati Bogu i darivati se svakom čovjeku."

Č. majka je zahvalila s. Jasni za otvorenost kojom je pristupila odluci o tiskanju knjige. Zahvalila je i g. Mariji Lučić, g. Ivanu Bekavcu Basiću koji je u „sinergiji dogovora sve uklopio i ostvario brzinom koja je obilježe vremena u kojem živimo.“

Priora s. Katarina Maglica dala je iscrpnju sliku zbirci pjesama, napomenuvši da je „Svaka pjesma istrgnuta iz autoričinog bića i najjasnije govori o njoj samoj, njenom doživljaju svijeta. Svaka nova pjesma je dio mozaika čiju cjelinu ne smijemo vrednovati po komadiću obojenog stakla. Tek kad cjelinu pustimo da nam se otkrije, da poteče kao rijeka satkana od riječi i rečenica, zvukova, boja, motiva i niza pjesničkih figura možda ćemo dotaknuti nutrinu autorice. Shvaćanje života jednog pjesnika, pronađeni odgovori na bezbrojna životna pitanja, događanja i stanja, dragocjeni su i čitatelju. Vodi nas kroz vlastite emocije. Pogađa u bit čitateljevih osjećaja i iskustava i potiče na razmišljanje. Naša autorica ima bezbroj pitanja : zašto, kako, tko, kada, ...“ s. Katarina je, analizirajući pjesmu ‘*Tko sam*’ primijetila kako ta pjesma „nema potpunu interpunkciju. Izostavljene su točke što bi moglo značiti da nam misao prepušta na dorađivanje. Upitnici su joj nepotrebni jer odgovor i ne očekuje. Pitanja bez upitnika postavljena su čitatelju i autorici. Misli joj se u toj pjesmi, kao i u brojnim drugima, nižu jedna za drugom, dodirne lagano mnoge motive, a onda ide naprijed baš kao u romanu toka svijesti. Ništa ne ograničava, dopušta da se nižu i misli i pitanja i zaključci. Koristi se neuobičajenim sintagmama kao što su: *Komadić vremena što teče / čućim iza zatvorenih očiju nade / barikade zamršenih zavežljaja / na potiljak dana naslonjena / ...* Vidimo da autorica koristi inverzije i epitete koje ne očekujemo uz ponuđene imenice. Sve joj to pomaže osvijetliti sliku lirskog subjekta

... Ponuđene pjesme u ovoj zbirci po načinu izražavanja mogu pripadati raznim književnim razdobljima. Po sadržaju su duhovno religiozne i pejzažne. Filozofija života, ali onakvog kakvog ga autorica shvaća vidljiva je u većini njenih misaonih pjesama. Razmišlja o svemu što je dotiče: o prolaznosti i nestalnosti; o tuzi i patnji; o zaboravljenosti i nemirima; o ranjenosti i nadi; o tišini i miru, o prijateljstvu i ljubavi; o vremenu i vječnosti. Ne dosađuje čitatelju dugim izlaganjem, već pjesnički koncizno izražava svoje misli i stavove, one usvojene i one koje zajedno s čitateljima još uvijek traži. ... Mogu kazati da mi je drago što je sestra Jasna na neki način bila prisiljena odobriti izdavanje ove zbirke pjesama, jer nam darovi i talenti nisu darovani kako bismo ih zakopali, već smo pozvani s njima raditi

da bismo sebe ostvarili a druge obradovali i obogatili.“ – završila je s. Katarina svoje izlaganje o pjesmama s. Jasne.

O zbirci je, s teološkog gledišta, govorila s. Ana Begić. Ona se posebno osvrnula na pjesme koje dijalogiziraju sa Svetim, kao što su: *U tišini kapelice, Galilejac, Obješeni Krist* i druge. U svemu tome autorica jasno pokazuje kome je povjerovala, kome je predala sebe, svoje snove, svoje radosti i patnje. „Pjesme s. Jasne ispunjene su predanjem Bogu, sve je protkano Njegovim božanskim duhom iz kojega izranja tišina, mir, molitva. Sva ova tri elementa bitni su za život svakoga čovjeka, ne samo za osobe posvećene Bogu. Čovjek koji ne zna osluškivati tišinu, diviti se stvorenome teško da može dokučiti ono što je lijepo i beskonačno. Autorica u pjesmi naslovljenoj *U tišini kapelice* grli tišinu koja ju osvaja i omogućava da sve ono proteklog dana ostavi u prošlosti, što me podsjeća na riječi svetog Mateja kada kaže: *Tražite stoga najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo dodati. Ne budite, dakle, zabrinuti za sutra. Sutra će se samo brinuti za se. Dosta je svakom danu zla njegova.*“ (Mt 6,24-34).

U pjesmi *Obješeni Krist* Autorica govori o Kristovoj patnji koja *okrvavi svemir s križa*, što nam stvara dojam težine, trpljenja, gorčine i

mučnine. No glavna okosnica jest da je Kristova krv s križa posvetila čitav svemir do vječnosti i na taj način posvećuje se i svaka naša patnja koja dobiva smisao u patnji Svevišnjega. Patnju možemo prihvatiti samo zato jer ćemo u njoj naći Isusa Krista, koji će je razoriti ili nam dati snagu da je strpljivo nosimo. ...

I treća pjesma koju sam odabrala, - nastavila je s. Ana - nosi naslov *Galilejac*. Ova pjesma nam jednostavno daje mogućnost da nas prenesе blizu Svevišnjega koji *stoji na obali Galileje, udiše prostor i stapa molitvu*, kako стоји u pjesmi. Oči Krista motre sve stvoreno u skladnosti od Oca, a u njima se ogledaju plava nebesa. Pjesma je živopisna i čitatelj može osjetiti ljepotu kameна, lahor vjetra, plavetnilo neba. Interesantan je taj Kristov pogled u nebo u kojem se iščitava njegovo plavetnilo, kao da nam priziva u pamet onu Svetopisamsku: 'Galilejci što stojite i gledate u nebo?...' (usp. Dj 1, 11) – rekla je s. Ana te zaključila da nije lako analizirati pjesme pojedinog autora jer nama su nepoznate okolnosti, trenuci i životni događaji kada su one nastajale. Ali ipak se dade iščitati poruka s. Jasne „da križ nije besmislen ako nas otvara žrtvi i ljubavi koja

nas u konačnici oslobađa.“

O knjizi je govorio u ime nakladnika g. Ivan Bekavac Basić. On je u svom izlaganju govorio o nastanku rukopisa, o opremi knjige i naslovu, zatim o izboru nekoliko pjesama za čitanje i analizu. Istaknuo je da se „Izdavačka kuća Biakova pobrinula za oblikovanje korica uz prijedlog sestre Jasne. Ona je željela da zbirka bude posvećena sv. Dominiku, utemeljitelju reda dominikanaca i dominikanki o njegovoj 800-toj obljetnici rođenja za Nebo, te također 800-toj obljetnici dolaska dominikanaca na hrvatsko tlo. I to je u zbirci prva pjesma – posvetna pjesma. ... Sadržaj pjesama je raznolik i obuhvaća pjesme dječjeg i mladenačkog ushita, kao i pjesme odrastanja i osobe u zrelim godinama. Sve su pjesme prožete vjerom i odanošću Bogu i iskazuju udivljenje ljudske osobe – ovdje žene, pred Božjom dobrotom.“ Na koncu je g. Bekavac Basić zaključio kako je s. Jasna svojim pjesmama „obogatila hrvatsku umjetničku riječ i da je unijela novog daha u poeziju koju pišu kršćani. Svojim pjesmama nije dala do znanja čitateljima da spada u „sektu“ kršćanskih pjesnikinja, nego da njezine pjesme obogaćuju hrvatsku poeziju općenito iz koje isijava život obogaćen kršćanskim, katoličkim življnjem koji je pun veselja i tuge, pun svakodnevnih egzistencijalnih problema i s kojima se nosi ne sladunjavaju već odvažno oslonjena na Riječ za koju Ivan Evanđelist reče: *U početku bijaše Riječ, i Riječ bijaše kod Boga, i Riječ bijaše Bog.* (Iv 1,1)“

Na koncu se nazočnima obratila i autorica, pjesnikinja s. Jasna, koja je zahvalila Bogu i svima onima koji su pomogli pri nastajanju, uređenju i tiskanju ove zbirke.

s. Slavka Sente

ŠTO KAŽU NAŠE NAJMLAĐE

DOĐE I TAJ DAN ...

Dok je bol razdirala srce,
a ono čeznulo za Tobom,
Ti si šutio.

A sada dođe i taj dan...
Dan kada Tvoja šutnja postade milosna,
a rijećima više
ne bi mjesta.

Dode i taj dan,
kada san postade stvarnost,
i ono što je prebivalo skrovito u srcu,
postade naizvan opipljivo.

Dode i taj dan,
dan kada si prignuo uho svoje
i čuo vapaj moj.

A sada...
Pružaš svoju ruku
i uzimaš ono
što je Tvom Srcu milo.

Uzimaš i na svoje Srce naslanjaš.
Naslanjaš jer odavno

moje srce samo Tebi pripada.

Dode i taj dan,
dan kada kleknuh i nijema postadoh
dok dušu Tvoja milina obasjava,
a srce ljubav ispunja.

Ruka me Tvoja miluje,
bjelinom odijeva
i koprenu mi na glavu kao zaručnici stavљa.

Govoriš:
„Slična mi postani!”
i krunu od trnja pružaš.

Krunu, da znam kojim mi je putem ići.
Ne putem slave, blještavila i sjaja,
nego putem mraka.

Hodim.
Sigurnim koracima s povjerenjem u Tebe
dok tamu razgoni plamen srca
koji razbuktava samo ljubav Tvoja.

s. Marta Marija Šutalo, novakinja

JOSIPA SE PREDSTAVLJA

Moje ime je Josipa Babić. Rođena sam 31. ožujka 2003. u Čapljini. Završila sam srednju ugostiteljsku školu, smjer „kuhar.“ Nakon završetka srednje škole nalazila sam se na raskrižju života. Imala sam brojne planove za svoj život, između ostalog započeti raditi kao kuharica i nastaviti se usavršavati u toj struci. Otvorile su mi se brojne mogućnosti kao i ponude za zaposlenje. Međutim, odlučila sam Gospodinu predati svoje putove i tijekom devetnice sv. Anti molila sam se za svoj životni poziv.

Jedne večeri, u molitvi mi je Bog progovorio srcu. I počela sam razmišljati o redovničkom načinu života. Pri pomisli na duhovni poziv, bojala sam se i bilo mi je teško zamisliti da moram ostaviti sve svoje planove i obitelj. Razmišljala sam što će biti ako odem. Bezbroj pitanja mi se vrtilo glavom. Sve me to počelo opterećivati, naljutila sam se i rekla: „Ma neću više da razmišljam o tome!“

Nedugo zatim, radeći, slušala sam duhovne pjesme te je počela svirati pjesma „Dubine“ koja započinje riječima: „Znam da zoveš al' se bojim...“. I tad sam stala sa svim poslom i upitala Gospodina: „Bože, hoćeš li me barem 5 minuta pustiti na miru?!?“ Jako se dobro našalio sa mnom! I nakon toga sam shvatila da bi trebala s nekim malo ozbiljnije popričati o svemu tome. Odlučila sam razgovarati s nekolicinom časnih sestara i svećenika. Također sam imala priliku dublje razmišljati o redovničkom načinu života tijekom 10 dana. I tijekom toga perioda rekla sam Gospodinu: „Znam da je 10 dana za razlučivanje životnog poziva premalo, ali molim te reci mi bilo što!“ I nisam dugo čekala. Odgovor na molitvu pronašla sam već sljedećeg dana u riječima evanđelja tijekom misnog slavlja: «A govoraše svima: „Hoće li tko za mnom, neka se odrekne samoga sebe, neka danomice uzima križ svoj i neka ide za mnom.”» (Luka 9, 23).

Shvatila sam da me Gospodin stvarno poziva na ovakav način života, potom sam istraživala razne redovničke zajednice. Dominikanke su me uvijek posebno privlačile zbog otvorenosti

prema mladima. Također sam u životima sv. Katarine i sv. Dominika pronašla slične životne situacije kroz koje sam i ja prošla. Potom sam se, prateći rad sestara na društvenim mrežama, javila s. Manes koja me snažno ohrabrla. Nakon razgovora s časnom Majkom i Učiteljicom, donijela odluku da se želim pridružiti dominikankama.

Došla sam na Korčulu 14. 10. 2021 gdje su me sestre i čitav novicijat jako lijepo dočekali, puni radosti. I tu je započeo moj put. Radujem se svim nadolazećim danima u ovoj zajednici, a ja ću se truditi vršiti volju Božju. Neka mene i čitavu zajednicu prati zagovor našeg Sv. Dominika i sv. Katarine Sijenske koja nas ohrabruje: „**Budi onaj tko je Bog nakanio da budeš, i zapalit ćeš svijet.**“

Josipa Babić, kandidatica

MIRELA SE PREDSTAVLJA

Moje ime je Mirela Slišković. Rođena sam 10. veljače 2001. godine i dolazim iz Širokog Brijega. Završila sam opću gimnaziju *fra Dominika Mandića*. Do srednje škole sam bila odličan učenik, ali se to u srednjoj školi sve počelo mijenjati, kako ocjene tako i moje neke životne faze. Osobe koje me poznaju vole reći da sam prošla kroz jako puno faza u životu, a ja se ne mogu ne složiti s njima. Gledajući sada na to shvaćam da sam morala proći kroz sve to kako bi došla do stanja u kojem se nalazim danas.

Poziv sam osjetila 2017. godine, to je najpreciznije vremensko razdoblje koje vam mogu reći, jer mu nisam tada pridavala nikakvu važnost. Naša škola se nalazi iza Crkve, pa sam ponekad išla s prijateljicama moliti u Crkvu prije nastave. Jednog dana, nakon izlaska iz Crkve, mene je obuzela neka misao koja mi je govorila: „Mirela, ti trebaš ići u časne!“ i to sam rekla prijateljicama, na što smo se sve samo nasmijale, jer nije imalo smisla. Ja nisam bila neki veliki vjernik u tom trenutku, moji stavovi su se protivili crkvenim stavovima, ponekad i Božjem zakonu, pa

sam često znala reći: „Ja vjerujem u Boga, ali ne u Crkvu.“ to je bio nekakav moj način pravdanja.

Ali opet... bez obzira na sve, sutra sam otišla ponovno u Crkvu i rekla: „Bože, pa ako je to stvarno to, daj mi neki znak.“ I otvorila sam Bibliju. Prvo što sam ugledala je bila rečenica: „Podi za Isusom.“ I tu prestaje moje razmišljanje o pozivu i vraćam se u realnost, jer nisam bila spremna to prihvati. Onda su slijedile dvije godine farbanja u sve različite boje koje postoje, čudnog odijevanja, društva koje ne vjeruje u Boga i puno puno nekih životnih faza. I nakon toga slijedi godina u kojoj sam se našla u vezi gdje sam se počela „smirivati“, postala sam više prirodna i moji stavovi su se počeli mijenjati. Ali taj odnos loše završava i ja tražim utjehu onđe gdje je najsigurnije, u molitvi. To je bila 2019. godina, gdje počinjem intenzivno moliti. I kada sam napokon počela moliti da bude Božja volja, a ne moja, opet se javlja poziv. Neki čudan osjećaj u meni koji mi nije dao mira. Sljedeće ljeto sam krenula na susrete za mlade na Brigu kod fra Augustina Čordaša i tu se počinjem još više mijenjati.

Naš svećenik je uvijek govorio da promjena mora biti radikalna, i to je postao moj cilj, da dopustim Bogu da me izmjeni cijelu. Tijekom jednog susreta smo dobili papir sa čitanjima, trebali smo ga pročitati i izabrati jedan dio koji je nas posebno dotaknuo i ja sam se stalno vraćala na dio kada Isus poziva Šimuna, Andriju, Jakova i Ivana i kako su oni odmah pošli za Njim i ostavili svoje najmilije. Osjećala sam se slabo, jer sam u dubini srca znala da me Isus poziva, ali nisam bila spremna reći mu DA. Krajem godine sam se susrela sa sestrama karmelićankama (online zbog korone) i taj vikend smo imali predavanja o pozivu, meditacije i sl. To je bio moj prvi susret s časnim sestrama (baš osobni susret, osim onoga u vrtiću i u školi na nastavi). Ali se u meni opet javlja neki strah, pa odbijam razmišljati o tome.

U međuvremenu sam na instagramu našla dominikanke i vaš red mi se odmah svidio.

Dominikanke su nekako razbile sve predrasude koje sam prije imala o redovničkom načinu života. U mojoj glavi to je bio neki jako ozbiljan život gdje se samo moli i radi, bez nekakvih interakcija, smijeha i zabave. Međutim, godina je nekako prolazila bez ikakvih znakova, ali sam onda jedne noći sanjala kako ulazim u kapelu i ispod oltara sjede dvije sestre dominikanke, a u sredini čuvaju mjesto za mene. To je trebao biti dovoljan znak, ali sam ja uporno tražila još nešto. I u svoj toj nekoj zbumjenosti sam oduštala i od fakulteta, studirala sam psihologiju, i počela sam tražiti posao. Na putu su se našle čak tri ponude, ja sam počela raditi, ali to nije bilo to. Jedino o čemu sam mogla razmišljati je bio poziv. Tada sam se sjetila da je moguće doći na Korčulu na iskustvo i pitala sam roditelje da idem, ali oni nisu bili za, pa je taj plan propao. Onda jedne večeri, čitajući Bibliju sam pomisnila: „Okej, Bože, sad kad završim ovaj dio ja ću otvoriti neku nasumičnu stranicu, a Ti mi daj neki znak.“ I u trenutku kad je ta misao završila ide ovaj dio psalma 45: „*Slušaj kćeri! Pogledaj i prigni svoje uho! Zaboravi svoj narod i dom oca svoga! Kralj žudi za tvojom ljepotom; jer je on tvoj Gospodin, njemu se pokloni!*“ U tom

trenutku sam odlučila da ću dati otkaz i da idem na Korčulu, pa ako treba i pješice i plivajući.

Dva tjedna nakon toga stižem u Korčulu, nervozna i prepadnuta i borim se taj prvi dan da preživim sva ta upoznavanja i da odbacim taj stid. I dalje sve postaje bolje i bolje. Ja tražim od Boga snage i neko uvjerenje da je to stvarno za mene, i stiže psalam 45 po drugi put kada smo molili časoslov, pa stiže psalam 45 i treći put kada smo imali predavanje na izletu, sestra je rekla: „Sjetite se kada ste prvi put čuli glas koji vam govori: Zaboravi narod svoj narod i doma oca svoga.“, a u meni tolika sreća što mi Bog progovara.

Onda je došao dan kada se treba vratiti doma, ja sam bila baš vidljivo tužna i bilo mi je jako teško otići. Teško je shvatiti u deset dana je li negdje pripadaš zauvijek, ali je tu bilo i više nego dovoljno. Vratila sam se doma zrelja, mirnija, sretnija i ispunjena Duhom Svetim. Psalm 45 me pratio i doma još par puta, te rečenice: „Ti si Kraljeva kći.“ i „Marija je tvoja majka.“ su me nekako pratile u tom razdoblju između iskustva i ulaska u samostan. Nije bilo više sumnji i nemira. Nastupio je neki neopisivi mir koji je svojstven samo Božjoj prisutnosti.

ISKUSTVO KOD DOMINIKANKI

Na Korčulu sam stigla 11. listopada nakon duge vožnje iz Širokog Brijega. Put sa sestrom Barbarom i sestrom Dijanom je prošao mirno i u molitvi. Bilo je i smiješnih trenutaka i žurbe na trajekt (koji smo propustile), pa sam zahvaljujući tome uspjela upoznati i sestru Bernardicu koja se nalazi u samostanu na Orebiću. U samostanu su nas dočekale ostale sestre nakon molitve. Za mene je prvi dan bio dosta napet i nekako je prolazio u nervozni, ne zbog okolnosti u samostanu, nego zbog moje percepcije tog novog okruženja. Bilo mi je čudno vidjeti i upoznati toliko časnih sestara na istom mjestu, jer do tada nisam baš bila u kontaktu sa časnim sestrama, osim ponekad u školi tijekom sata vjeronauka.

No, međutim, kako sam se i ja opustila, sve

oko mene je postajalo sve ugodnije i ljepše. Već tri, četiri dana nakon dolaska u samostan sam se počela osjećati kao da sam doma, imala sam osjećaj kao da sam tu oduvijek (što je bilo jako čudno za mene, jer inače nisam takav tip osobe). Prije dolaska nisam imala baš neka očekivanja, iako sam mislila da će mi možda dnevni raspored biti pretežak ili prestrog, boravak u samostanu je razbio sve predrasude koje sam možda nekad prije imala o redovničkom životu. Život u samostanu je u globalu normalan život, ali i nešto puno više od toga.

Tijekom boravka na Korčuli moj duh je prevladao moju tjelesnost, svjetovnost. Osjetila sam jedan ogromni mir za koji nisam znala ni da postoji, a mislila sam ako i postoji, da je nemoguće

doći do njega dok smo još na ovoj zemlji. Ali izgleda da je tu Duh Sveti toliko prisutan da je sve moguće. Dnevni red seže puno dalje od onoga moliš-radiš. Da se razumijemo, i moliš i radiš, ali to doživiš puno dublje od tih riječi.

Jutarnja molitva časoslova počinje u 06:00h u kapeli, nakon čega slijedi Sveta Misa i molitva Krunice. Nakon toga svi idemo na doručak i poslije doručka slijedi spremanje blagovaone, uređivanje vrta, kuhanje ili neki drugi posao, ovisno o potrebi. U 11:30h se moli Krunica, nakon čega slijedi zajednički ručak. Nakon ručka opet svatko odradi svoj dio gdje je potreban i ide se na počinak. U tom slobodnom vremenu sam čitala, pisala, išla u šetnju ili meditirala. Nakon odmora većinom bude večernja molitva časoslova u 17:45h i čitanje/razmatranje, osim utorkom kada se ide u 17:00h na klanjanje i četvrtkom kada klanjanje počinje poslije ručka, gdje se sestre izmjenjuju u kapeli do molitve. I onda nakon svih večernjih obveza i večere sastaje se u sobi za rekreatiju gdje se sestre druže. Mlađe sestre, tj. novicijat i kandidatice, imaju svoju sobu za druženje, a ostale sestre svoju. Tijekom tog vremena sviramo, slušamo glazbu, igramo društvene igre ili gledamo film. Ako imamo sreće taj dan dobijemo i ključ od posebnog ormarića u rekreatiji, ali da bi znali što se nalazi u tom ormariću, trebate posjetiti samostan i obećajem vam da se nećete razočarati.

Meni se jako svidio raspored koji imamo, i što uvijek dobro dođe, posebno ako imate loš dan, jer da je uvijek tu netko uz vas, da vam po kaže nešto novo, da vas nasmije i utješi. Meni se posebno svidio humor sestara, za koji sam sumnjala da časne sestre imaju, iz meni i dalje nepoznatih razloga. Jako brzo sam se povezala sa sestrama, posebno mlađima i počela shvaćati njihovu priču. Dominikanke su pobile sve sumnje koje su me sprječavale da prije uđem u samostan i razbile sve predrasude koje sam imala o takvom načinu života. Imala sam sreće sudjelovati u izletu koji su sestre organizirale za Dan Kongregacije. Tu sam upoznala još više sestara i našla i one slične sebi. Kada god misliš da si sam ili jedini koji uživa u određenim stvarima, nađeš

nekoga tko ti je sličan i tko ti odgovara. Tako isto i u samostanu. Sviđa mi se jer je to mjesto gdje ćeš naći nekoga tko ti je kao sestra, kao teta ili baka, jer ima sestara različitih dobi i osobnosti, i svaka je posebna na svoj način i vješta u nečemu oko čega trebaš pomoći. Mogu sa sigurnošću reći da sam više toga naučila u samostanu kroz deset dana nego u svijetu kroz 5 godina, koliko o duhovnosti, molitvi, toliko i o osnovnim stvarima koje se tiču rada u samostanu i o sebi samoj. Vidjela sam u sebi jako veliku i pozitivnu promjenu, našla sam mir, ništa me više nije ljutilo, ni žalostilo. Samo sam osjećala veliku radost, jer je Krist u meni usadio novo sjeme tijekom boravka u samostanu, neku sigurnost da me On ljubi i da je uvijek tu uz mene, i to je bilo dovoljno da sve ostalo bude u redu.

Moji prijatelji i bližnji su to također primijetili, čak su se i neki od njih počeli osobno mijenjati gledajući mene i slušajući o mom iskustvu u samostanu. Par dana nakon povratka doma sam se vidjela s jednom prijateljicom i prvo što mi je rekla je „Koliko blistaš, puna si Duha Svetoga..“ i to je sve što je bilo potrebno od tog iskustva, ali milost je bila i puno veća od toga-tijekom

boravka sam odlučila ponovno se vratiti u samostan kao kandidatica. I prije dolaska sam bila prilično sigurna da je to moj put, ali je moj boravak u samostanu to potvrdio i više puta, kroz molitvu, klanjanja, razmatranja i razgovor s drugim sestrama. Zadnji dan tijekom boravka u

samostanu sam bila jako tužna jer odlazim. Što bi rekli moji iz Širokog: „Baš si se udomaćila.“ i stvarno jesam. Deset dana inače nije dovoljno da shvatiš je li negdje pripadaš zauvijek, ali je ovdje bilo i više nego dovoljno. Dođite i vidite.

Mirela Slišković, kandidatica

ANA SE PREDSTAVLJA

Hvaljen Isus i Marija drage moje sestre!

Evo konačno da pročitate koju riječ i o meni. Zovem se Ana Komšić. Rođena sam 7.10.1999 u Kiseljaku, od oca Zorana i majke Vere. Imam tri starija brata. Rodom sam iz župe Rođenja Blažene Djevice Marije, Brestovsko. Župa pripada Vrhbosanskoj nadbiskupiji i nalazi na području općine Kiseljak. Kiseljak se nalazi u Srednjoj Bosni 50 – tak kilometara nedaleko od Sarajeva. Poznat je po prirodoj i nekad ljekovitoj mineralnoj vodi i po "Kiseljačkim pogačicama." Završila sam srednju ugostiteljsku školu, smjer kuhar. Radila sam tri godine kao pomoćna kuharica u restoranu Pacific. Što se tiče mojih

aktivnosti u rodnoj župi, uvijek sam bila župniku na raspolaganju. Dugi niz godina bila sam aktivni član Franjevačke mladeži - Frame. Jako volim pjevati i već s 5 godina počinjem pjevati tijekom misnog slavlja. U Bosni je jako poznat dječji festival duhovne glazbe pod nazivom *Zlatna Harfa* koji mi je uvijek bio jako drag zbog toga što se uče nove duhovne pjesme.

Za sestre dominikanke sam čula, ali me ništa posebno nije privlačilo da bi ih istraživala. Sve dok mi jednom moja prijateljica nije poslala par slika na kojima su bile dominikanke. I tako je zapravo moj prvi susret sa sestrama dominikankama bio putem interneta. Tek kada sam o njima istraživala, shvatila sam da je moguće da je Božja volja da postanem dominikanka.

I na samom kraju osvrnula bih se na riječi svetoga Augustina "Tko pjeva, dvostruko moli," pa ovom prilikom želim vam neka naš zajednički život bude jedna lijepa pjesma, a pjesma neka bude molitva.

Ana Komšić

Duhovna obnova za novicijat u Korčuli

U subotu, 6. studenog 2021, u kući matici u Korčuli održana je duhovna obnova za novakinje i kandidatice. Duhovnu obnovu vodio je p. Jozo Čirko. Duhovna obnova je započela s misnim slavlјem nakon čega je uslijedilo predavanje na temu „Što tražiš?“ Iv 1, 38 . Pričao nam je i o njegovom bogatom radu s ljudima na rubu društva. Zajedno smo molili krunicu i ručali. Time je završila duhovna obnova.

Andželina Radoš, novakinja

SVETI TOMA AKVINSKI

JEDINSTVENI PJESENICK EUHARISTIJE

Seminarski rad s. Natalije Cindrić, OP

*S. Mirela Cindrić, koja trenutno djeluje u samostanu braće dominikanaca, u Kontakovoj, u Zagrebu, pripremila je i za ovaj broj AM, pod vodstvom časne majke Jake, seminarski rad, pod naslovom **Sveti Toma Akvinski, jedinstveni pjesnik euharistije**, koji želi podijeliti sva svim sestrama.*

1. Uvod

Mnogi sveci i velikani Katoličke Crkve bili su odani štovatelji euharistije. Možemo ih nazvati i euharistijskim dušama.

Euharistijska duša je duša koja živi od svete pričesti. To je osoba koja gaji posebnu ljubav prema svetoj misi i svetoj pričesti. Za takve je osobe najvažniji duhovni događaj dana upravo sudjelovanje u svetoj misnoj žrtvi te sjedinjenje s Isusom u svetoj pričesti. Značajka ovakve duhovnosti jest duboka i temeljita zahvaćenost osobom Isusa Krista. Takve se osobe prepoznaju po spremnosti na svaku akciju, na svaku žrtvu za Isusa. Euharistijske duše prožete su ljubavlju, spremne na žrtvu i pune zahvalnosti.

Središte svake euharistije jest Krist koji se iz ljubavi prema grešnicima žrtvuje i daruje pod prilikama kruha i vina. Na taj način duša preko svete mise prima snagu da i sama može ljubiti Boga i bližnjega i onda kada je teško, kada se čini da ništa nema smisla, kada dođe bolest, kad je ljubav neuvraćena. Sveta misa je također i molitva zahvaljivanja jer Isusovo bezuvjetno darivanje u svetoj pričesti potiče nas na zahvalnost. On, sveti i silni Bog, spušta se po svećeničkoj molitvi na prilike kruha i vina i pretvara ih u svoje Tijelo i Krv. Zatim po pričesti dolazi u naše ruke, u naša usta, u naše srce. Primanje božanskog Gosta u naše duše stvara u nama dušboku zahvalnost, a zahvalnost nas čini poniznim, malenim i jednostavnim. Čudesno je to otajstvo! Otajstvo koje nas uči kako su svi oni koji se nazivaju kršćanima pozvani biti duše euharistije: ljudi ljubavi, žrtve i zahvale.

Baš poput našeg Učitelja pozvani smo biti ljudi ljubavi – koji iskreno ljube sve ljude; ljudi žrtve – koji se znaju odricati i darivati drugima; ljudi zahvalnosti – koji su zahvalni Bogu i ljudima za sve darove koje primaju u životu.

Mnogi naši dominikanski sveci svojim životima dali su nam živi primjer te gorljive ljubavi prema svetoj euharistiji. Jedan od tih velikana je i sveti Toma Akvinski, jedinstveni pjesnik euharistije.

2. EUHARISTIJA

Euharistija je jedno događanje koje je duhovno vrlo bogato. Već su prvi kršćani govorili o „*lomljenju kruha*“ ili o „*Gospodnjoj gozbi*“ naglašavajući aspekt dijeljenja. Euharistija je također Gospodinova Pasha (Prijelaz). Ona je i Memorija Novog saveza kojim se obnavlja zajedništvo s Kristom i s drugim kršćanima ali i sakrament produženja Isusove žrtve i svih prijašnjih žrtava koje su se prinosile Bogu kao zadovoljština.

Pri svakom žrtvovanju blagovalo se komade prinošenog kruha ili druge hrane. Riječ „*euharistija*“ određeno znači „*čin zahvale*“. Svakom misom mi zahvaljujemo Bogu za stvaranje, za život i radosti koje nam on daruje. A najviše za čin kojim je Isus sebe predao na križu i nadvladao u Uskrsnuću, kojim je pobijedena smrt. Jer svaka euharistija, prožeta Isusovim uskrsnućem, daje nam jakost egzistenciji. U svakoj euharistiji (Misi) svećenik zaziva: „*Po Kristu, i u Kristu s Njime, tebi Bogu Ocu svemogućem, u jedinstvu Duha Svetoga, svaka časti i slava...*“. Riječi su to koje kao posvećene osobe svakodnevno slušamo. Ali da li ih doista čujemo?

Euharistija je najživlja i najistinskija kad se živi. Ona je ustanovljena zato da prenosi ljudima Božji „*poljubac*“. Također se može reći da je euharistija nastavak Isusova utjelovljenja, života, muke i uskrsnuća. U njoj se sjedinjuje „*nebo i zemlja*“, čovjek i Bog, muka i radost, stvaranje i umiranje. Veličanstveno je to otajstvo!

Slika 1. Tijelo Kristovo

„Da, Euharistija je sinteza cijelog kršćanskog kulta. Njoj nijedna druga molitva nije ravna. Euharistija nama kršćanima „*otvara oči*“ da Boga i njegovo djelovanje prepoznajemo posvuda: na nebu i na zemlji, u nama i drugima, u našem poslu i našem blagovanju. Euharistija se u romanским jezicima naziva *Communio* – Zajedništvo. Zajedništvo je bitno za euharistiju. Tko nije za zajedništvo ne može biti za euharistiju. Pa i naša riječ Pričest izriče zajedništvo: biti čest(dio) zajednice. Izriče suzajedništvo. Pričestiti se znači postati dio Isusa i braće i sestara, kršćanskog zajedništva. Isus, Bog je u euharistiji prisutan na poseban način, na sakralentalni način. Ne na naravni. Dodir s Isusovim tijelom i krvlju događa se kroz čin vjere, nade i ljubavi.

Ove tri ulivene krijeposti su bitne za susret i doživljaj Boga i Isusa Krista i njihova Duha. Da se shvati važnost euharistije za kršćanstvo to dokazuje činjenica da nema ni jedne kršćanske „frakcije“ koja ne bi slavila euharistiju, na ovaj ili onaj način. Euharistija je jednostavno razpoznavajući znak i događaj kršćanstva i naslijedovanja Isusa Krista. Euharistija je sakrament (svetinja) ljubavi Isusove i ljubavi bratske.

Kroz nju nas Isus poziva da iskazujemo svoju

ljubav prema Bogu kroz ljubav bližnjega svoga. Tako se u euharistiji stalno događa uprisutnjene „*sjedinjenja neba i zemlje*“ čovjeka i Boga. I apostolima je izgledalo „nemoguće“, no što im Isus zbori: ja će biti prisutan svojim tijelom (sobom) i krvlju u kruhu i vinu. Time je Isus skrenuo pozornost na svetost našeg tijela i naše krvi, na svetost cijelog čovjeka. I tek kad su apostoli počeli prepoznavati Isusa jedan u drugome, počeli su ga doživljavati u bratskom blagovanju.

Slika 2. Euharistijsko slavlje

Isto tako nas euharistija poučava da se uvijek treba „hraniti“ božanskim i ljudskim kruhom. Isus govori apostolima da im daje kruh koji hraniti za život vječni, daje im kruh vječne ljubavi. Također euharistija poučava da nema preporodenja bez razdavanja i predavanja za druge. Euharistija je potpuno predavanje drugima. Ovo također ide u strukturu (bit) kršćanstva. Ne da se druge tolerira nego da se druge ljubi i poštuje. Da, ovo izgleda skoro nemoguće. Ipak je moguće s Božjom ljubavlju i Božjom hranom. Euharistija je hrana ljubavi¹.

Dakle, Euharistija nije „stvar“ kulta nego dinamička snaga i poziv na naslijedovanje onoga koji nam je ostavio kruh života.

2.1. Euharistijske pobožnosti

Od samih početaka kršćanski su vjernici dubokim štovanjem svjedočili vjeru u zbiljnu Kristovu nazočnost u Euharistiji, pa su se tijekom stoljeća javljali razni načini i oblici euharistijskih pobožnosti.

¹ Izvor: <https://businessdocbox.com/amp/94148662-Logistics/Hrvatski-drustveno-kulturni-centar-norval.html>

Kršćani su se brinuli za dostojanstveno op hođenje i pohranjivanje Svetog Otajstva. *Sveti ostatak*, naime, posvećeni kruh koji se čuвао za umiruće i bolesnike ili vjernike koji se nisu mogli prijestiti za vrijeme mise, čuvaо se u posebno pripremljenom ormariću. Posvećeni se kruh nosio na sebi, umotan u bijelo laneno platno. O tome svjedoči i natpis na grobu dječaka sv. Tarzicija, ubijenoga dok je nosio posvećeni kruh nekom bolesniku. U kasnijim stoljećima đakoni će biti zaduženi za pohranjivanje *Svetih čestica*. Već u katakombama ispred tabernakula je trajno svijetlila uljanica. Time kršćani primjenjuju Božji nalog upućen Mojsiju o *Vječnoj vatri*, naime, o neprekidnome održavanju svjetlosti od *čistoga ulja od istupanih maslina* u Šatoru sastanka, pred zavjesom Svjedočanstva, (Lev 24, 2-4). Neprekidno, *vječno svjetlo* uz svetohranište znak je trajno nazočnoga Krista. Kao što je susret s Jahvom ostavljao svjetlosni trag na Mojsijevu licu (Izl 33,7 11; 34, 33-35), isto tako valja da na kršćaninu ostaje trag susreta s Kristom. Već u ranim stoljećima, vjernici su brižno čuvali i ukrašavali mjesta gdje se pohranjivala Euharistija. Svjedočanstvo o tome, iako na podrugljiv način, dao je poganin Lucije koji je zapisao da su se u raskošno uređenim dvoranama ljudi molili *licem prostrtim u prašini* (u: *Philopatra*). Poklon prigibanjem koljena pred Euharistijom preuzet je iz običaja klanjanja carevima i kraljevima. Svetohraništa koja s vremenom dolaze u primjenu imaju svoje ishodište i znakovitost u starozavjetnom Šatoru sastanka. Odатle im i naziv: *tabernakul* izvorno znači šator.

Slika 3. Tijelovska procesija

Vjernički osjećaj euharistijske pobožnosti praćen je i izvanjskim načinom izražavanja. Primjerice, u V. stoljeću pojavljuje se osjećaj za tajanstvenošću pri svetim činima te svećenik stišanim glasom izgovara riječi posvete, a u istočnim se crkvama uvodi ikonostas, zatvor sa trima vratima urešen ikonama, iza kojega se vrši posveta. U srednjem vijeku osporavanje Kristove nazočnosti u Euharistiji i svođenje na jednostavan znak izaziva produbljivanje teološkog učenja o Euharistiji.

Upravo sveti Toma Akvinski pojašnjava da se posvetom kruh i vino pretvaraju u Kristovo tijelo i krv, pri čemu se događa promjena biti a ne izvanjskog izgleda tvari. Kao odgovor na krivovjerje u odnosu na Kristovu nazočnost u Euharistiji te na ohlađenost i rijetkost pričešćivanja, u vjernicima se pobudio osjećaj iskazivanja vjere. Pojavila se i želja da vjernici zadrže pogled na posvećenoj Hostiji pa se u misi nakon pretvorbe započelo podizanjem hostije. Uz to se uvriježilo izricanje vjere riječima apostola Tome: „*Gospodin moj i Bog moj!*” (Iv 20, 28). To razdoblje poznaće istaknute pojedince i skupine koji korjenito odgovaraju na mlakost, nemar ili krivovjerje u odnosu na Presveto Otajstvo. Velika njemačka mističarka sveta Gertruda iz Hefte pridonijela je da se Sveti Otajstvo izlaže po crkvama te se postupno počinju rabiti pokaznice. S ciljem čašćenja Oltarskog Otajstva, u tom razdoblju nastaju i *Bratovštine Presvetoga Otajstva*, a i skupine pobožnih žena nastanjenih uz same crkve i u trajnometu poklonu Svetome Otajstvu.

Ophodi s Presvetim otajstvom vršili su se u Crkvi od drevnih vremena. Nadahnuti su opisom *prijenososa Kovčega saveza* iz 8. poglavљa Prve knjige o kraljevima. To je više bilo usmjereno na iskazivanje časti i spomena nekog događaja iz Kristova života, nego na samo Sveti otajstvo; primjerice na Cvjetnicu ili povezano sa Svetim Trodnevljem. Poslije ustanovljenja blagdana Tijelova (Corpus Domini), ophodom se usredotočuje na čašćenje Svetoga Otajstva.²

² Izvor: <https://vfz-hr-bih.hr/2017/06/14/presveto-tijelo-i-krv-kristova-tijelovo/>

3. KRISTOVA PRISUTNOST U KRUHU I VINU

“Uzmite, ovo je tijelo moje” riječi su koje svećenik izgovara u svakoj svetoj misi u euharistijskoj molitvi. Što one točno znače i kako ih treba shvatiti, bio je predmet žestoke polemike tijekom crkvene povijesti. Vjerovanje u stvarnu prisutnost, tj. da je Krist stvarno prisutan u slavlju euharistije pod prilikama kruha i vina jedno je od središnjih učenja Katoličke Crkve.

Razdoblje IX. i X. stoljeća vrijeme je kad se kršćanstvo ukloilo u zapadnoeuropski misaoni svijet pa pitanje stvarne ili simboličke Kristove prisutnosti u euharistiji postaje od goruće važnosti. To dolazi do izražaja u takozvanoj raspravi o euharistiji. S jedne su strane realisti, koji dijelom zastupaju čak potpuni identitet između povjesnog i euharistijskog Krista, a s druge pak strane simboličko je tumačenje prema kojemu je euharistija samo spomen-obred u kojemu povjesni Krist zapravo nije prisutan. No crkveno učiteljstvo ustaje u obranu stvarne Kristove prisutnosti u euharistiji. Odlučujući korak u bistrenju rasprave doprinjela je srednjovjekovna skolastika. Tu je, prije svega, bila odlučujuća teologija Tome Akvinskog prema čijem je predlošku Krist doista prisutan u euharistiji. Stvarna Kristova prisutnost očituje se, kako kaže Toma Akvinski, “*sub specie sacramenti*”, tj. pod vidom sakramenta. STVARNA PRISUTNOST DOSTUPNA JE JEDINO PO VJERI! Dakle, prema svetome Tomi stvarna prisutnost je dostuona jedino po vjeri. Vjera se pak temelji na Isusovim rijećima koje svećenik izgovara kod pretvorbe. Toma ističe da se svi ostali sakramenti podjeljuju na takav način da djelitelj govori u svoje ime, npr. “ja te krstim” ili “ja te odrješujem”. Jedino kod euharistije, kada izvješće od pripovjedanja najednom prelazi u citiranje Isusovih riječi, tada svećenik govori “*in persona Christi*”.

4. SVETI TOMA AKVINSKI – RIZNICA KATOLIČKOG NAUKA

Svetog Tomu je uvijek resila crkvenost, osjećaj za Crkvu. Svojim spisima on se zalagao za Svetu

Rimsku Crkvu i njezinu glavu papu. Nju je branio protiv svih zabluda. Njegov prvi životopisac Vilim Tocco zapisao je: “*Kako je za Crkvu bila korisna nauka evanđeoskog naučitelja ne samo za objavljivanje katoličke istine obaju Zavjeta, već i za suzbijanje naopakosti krivovjerja, pokazao je u svom milosrđu Bog na početku svoje učiteljske službe i kasnije.*” Njegova su djela najsavršeniji izražaj katoličkog pravovjerja i skolastike. Ona su prava riznica katoličke nauke i to sa svih područja teologije. Združio je u sebi najveću učenost i najdublju pobožnost. Učenost bez pobožnosti ionako ne bi baš mnogo vrijedila. On je bio i odviše bistar duh pa je to dobro znao, ali nije ostao samo kod znanja, već je i svim srcem gajio iskrenu i duboku pobožnost. Bio je ne samo veliki učenjak već i veliki svetac.

Slika 4. Sveti Toma Akvinski

Među teologima koji su raspravljali o Euharistiji, prvo mjesto pripada upravo svetom Tomi Akvinskom. On je promislio o “*Otajstvu*” upotrijebivši sav napor razuma i svu poniznost i štonvanje svoje vjere.

Govoreći o Sakramentima, Euharistiju je stavio na treće mjesto, poslije Krštenja i Potvrde: Ako je Krštenje – “*rađanje*”, a Potvrda “*učvršćenje*”, Euharistija je “*hrana*” duha. Proučavajući nauk svetoga Tome možemo lako uočiti kako je njegovo Euharistijsko učenje je vrlo opširno i prodorno. Njime, on sabire i zaokružuje tradicionalno učenje Crkve, raspoređuje ga i objašnjava govorom i pogledima svojega vremena. Tako uči i da je Euharistija izvor i cilj svih

Sakramenata. Ona je “*savršeni i potpuni Sakramenat Gospodinove Muke i utoliko sadrži samoga Krista u njegovoj Muci*,” a čovjek je preko tog Sakramenta sudionik te Muke. Euharistija po svetome Tomi sada daje spasenje, a predznačuje zajedništvo s Bogom u slavi.³

Kako sam već navela on razlikuje u Euharistiji izvanjski vid a to su obred i znakovi, zatim Kristovu Prisutnost i, napokon, u njoj gleda jedinstvo u Mističnom Tijelu koje je Crkva, to jest zajednica Svetih.

On nam tako sjajno tumači središnji kršćanski Misterij Otkupljenja. Kristova žrtva na križu predstavlja više nego obilnu zadovoljštinu za grijehu ljudskoga roda, osobito jer je Isus trpio iz ljubavi i poslušnosti. Te dvije velike kreposti učinile su njegovu patnju još zaslужnijom. „*Krist je trpeći iz ljubavi i poslušnosti prinio Bogu nešto od veće vrijednosti što i ne bi tražila nadoknada za sve uvrede od ljudskoga roda Bogu nanesene*.“ Govoreći o Crkvi sveti Toma izriče i ovu lijepu misao: „*Isus je prihvatio muku iz velike želje koju je imao da sebi ujedini Crkvu kao svoju Zaručnicu*.“⁴

4.1. Jedinstveni pjesnik euharistije

Sveti Toma je bio žarki štovatelj presvete Euharistije. Sastavio je najljepše i najdublje himne za Misu i Časososlov. Po papinu nalogu pripremio je bogoslužje za svetkovinu Tijelova. Tomini euharistijski hvalospjevi, posebice oni *Lauda Sion Salvatorem – Hvali, Sion, Spasitelja i Pange lingua gloriosi – Usta moja uzdižite* poslužili su kao izvrsna kateheza puku; naime, prepjevaju Kristov život od rođenja do euharistijskog otajstva. Smisao i sklad riječi tih hvalospjeva izazvali su i njihove glazbene izričaje. Tomini su hvalospjevi i danas u bogoslužju: *Hvali, Sion, Spasitelja* kao posljednica na svetkovinu Tijelova, a *Usta moja uzdižite* u poklonstvenom slavljenju Svetog Otajstva.

Životopisci govore o silnom poštovanju i ljubavi Svetog Tome prema Gospodinu u Euharistiji: „*Bio je iznad svega pobožan prema presvetom Oltarskom Sakramentu*”, piše Gulielmo di Tocco. „*Kao što mu je bilo dano da o Euharistiji piše s velikim dubinama, tako je primio milost da je slavi s velikom pobožnošću*. Često je za vrijeme Svetе Mise bio obuzet tolikom ljubavlju i pobožnošću da je znao biti sav obliven suzama. Sveta su ga otajstva tako velikog Sakramenta obuzimala i nadahnjivala svojim darovima. Euharistijska teologija je u njemu postala život i plamnjela u molitvi.”

4.2. Andeoski naučitelj

„Andeoski naučitelj”, „Zajednički naučitelj”, „Univerzalni naučitelj”, „Naučitelj čovječnosti”, samo su neki od naziva koji rese velikoga svetog Tomu Akvinskog. Svojim radom koji zasigurno zauzima jedinstveno i neponovljivo mjesto u povijesti ljudske misli zadužio je mnoge generacije sve do danas, a kako ističe papa Ivan Pavao II. u enciklici *Fides et ratio*: „*Crkva (ga) uvijek predlaže kao učitelja misli i uzora ispravnoga teološkog rada*” te ga zbog njegove ljubavi prema istini zbog nje same naziva i “apostolom istine”.

Tomino razumijevanje odnosa nadnaravne Objave i ljudskoga razuma izraženo u jedinstvenoj sintezi ne nalazi se samo u filozofskim i teološkim spisima, čiju se važnost za razvoj povijesti ljudske misli ne može dovoljno naglasiti, nego i u njegovu euharistijskome pjesništvu. Nije pretjerano tvrditi da je upravo Akvinac sastavio najljepše stihove u čast Otajstva Euharistije, koji su putem gregorijanskoga korala ušli u liturgiju za njegova života, a i danas ostaju nezaobilazni dio liturgijskoga pjevanja diljem svijeta. Toma je bio profinjena euharistijska duša. Najljepši himni koji se u liturgiji Crkve pjevaju kod slavljenja otajstva stvarne prisutnosti Tijela i Krvi Gospodnjeg u euharistiji pripisuju se njegovoj vjeri i njegovoj teološkoj mudrosti.

Stoga ni ne čudi što su iz tolike žarke ljubavi i zanosa prema presvetoj euharistiji nastali prekrasni himni, koji izražavaju neizmjernu dubinu Otajstva Euharistije: posljednica, odnosno

3 Usپoredi: <http://sveci.net/index.php/component/content/article/2-uncategorised/892-sveti-toma-akvinski>

4 Izvor: <http://sveci.net/index.php/component/content/article/2-uncategorised/892-sveti-toma-akvinski>

sekvensija "Hvali Sion Spasitelja" (*Lauda Sion Salvatorem*), himan "Usta moja uzdižite" (*Pange Lingua Gloriosi*), himan "Veselo svetkujmo" (*Sacris Sloemniis*) te himan "Riječ svevišnja se pojavi" (*Verbum Supernum Prodiens*). Andeoski načitelj također je sastavio i euharistijski himan koji je postao klasičan s obzirom na dugotrajnost i često izvođenje, svima poznati "Klanjam ti se smjerno" (*Adoro Te Devote*). S obzirom da je svih pet himana nastalo za liturgiju svetkovine Tijelova, poznati su i pod zajedničkim nazivom *Officium de Festo Corporis Christi*.

Posljednica "**Hvali Sion Spasitelja**" jedna je od pet posljednica koje su zadržane Rimskome Misalu nakon Tridentskoga koncila. Mali dio teksta glasi:

*Hvali Sion Spasitelja, Vođu svog
i Učitelja pjesmama i popijevkom
Uzdiži ga iznad svega,
nećeš preveć hvalit njega niti kojom pohvalom.
Poučeni kako treba
prinosimo dare neba u žrtvi spasonosnoj.
Nauke nam svete glase:
kruh u tijelo pretvara se, vino u krv Gospodnju.
Ne shvaćamo, ne gledamo,
al' po jakoj vjeri znamo što van reda biva tu.*

Euharistijski himan "**Usta moja uzdižite**" napisan za svetkovinu Tijelova, a za vrijeme crkvene godine pjeva se i na Veliki četvrtak na misi Večere Gospodnje. Početak himna poziva na slavljenje Tijela i Krvi, zatim razmatra tajnu Utjelovljenja, spominje se posljednje Večere, a posljednje dvije strofe pozivaju na klanjanje i slavljenje presvetog Trojstva. Te dvije strofe pjevaju se na završetsku svakog klanjanja pred Presvetim Oltarskim Sakramentom, a poznate su i pod nazivom "**Divnoj dakle Tajni ovoj**", odnosno Tantum Ergo Sacramentum, a tekst je sljedeći:

*Usta moja uzdižite k preslavnomu tijelu glas i
krv dragu proslavite, što je proli za sve nas.
Čedo majke plemenite ljudskog roda Kralj i Spas.
Dan je svima smrtnicima, Djeva nam ga porodi,
i on prođe sijuć tlima sjeme riječi Božjih,
a na kraju vjernicima divan spomen ostavi.*

*Kad je s braćom večerao Spas na gozbi
posljednjoj sav je zakon obdržao
On u hrani vazmenoj i k'o hranu tad je dao
sama sebe družbi svoj.*

*Gospod zbori i kruh biva svetim tijelom
njegovim, likom vina krv se skriva,
Okom toga ne vidim ali sama vjera živa kazuje
bezazlenim.*

*Divnoj dakle tajni ovoj klanjajmo se smjerno mi,
stari zakon žrtvi novoj nek' se sada ukloni
Vjera duši čovjekovoj nek' spoznanje dopuni.*

*Bogu Ocu, Bogu Sinu hvala s pjesmom
radosnom, slavimo im veličinu, častimo ih
dušom svom*

*K Duhu Svetom nek' se vinu glasi s dikom
jednakom. Amen.*

Himan "**Veselo svetkujmo**", napisan također za svetkovinu Tijelova. Tijekom stoljeća postao je poznatiji po brojnim uglazbljenjima svojega zadnjeg dijela, koji se često izvodi samostalno pod naslovom *Panis Angelicus*, odnosno u hrvatskome prijevodu "*Kruh andeoski gle*". Najsavnija glazbena interpretacija je ona Cesara Francka iz 1872. godine, u izvedbi Luciana Pavarottija. Tekst himna na hrvatskom jeziku glasi:

*Veselo svetkujmo svečani blagdan taj, pjesme
nek' srdačne ječe kroz svaki kraj.
Staro sve svucimo, novo nek' bude sad, misli,
riječ i sav nam rad.*

*Posljednju večeru slavimo danas mi kadno je s
janjetom braći kruh beskvasti
Davao Spasitelj, kako je nekad Bog rekao ocima
puka svog.*

*Kruh andeoski gle čovječjim postade slika mu
negdašnjih sviju sad nestaje
Čudesna to je stvar: Boga k'o Božji dar zemni
blaguje ubogar.*

*Trojedini Gospode, molbu nam poslušaj; kako te
častimo, tako nas pohadaj
Svojim nas stazama vodi gdje cilj je naš k svjetlu
u kome prebivaš. Amen.*

Himan "**Riječ svevišnja se pojavi**" također je poznatiji zahvaljujući izvedbama njegovoga

završetka. Završne strofe poznate su pod naslovom "O, hostijo spasonosna", odnosno *O Salutaris Hostia* te se rado i često pjevaju na misnim slavljima.

*Riječ svevišnja se pojavi, uz desnu Oca ostajuć,
Na poso ruku postavi i dođe kraju stradajuć.
Dok s družbom ono zavidnom smrt spremao mu
učenik,
On preda sebe zboru svom zaodjev se u jela lik.
U prilici ih dvostrukoj On tijelom, krvlju ponudi,
Da tijelu, duši čovječjoj k'o sveta hrana posluži.
Po porodu nam posta drug, naš kruh za časnom
trpezom,
Na smrti cijena za naš dug i plaća nam u car-
stvu svom.
O hostijo spasonosna što otvaraš nam širom raj,
Sred rvanja sudbonosna ti jačaj nas i očuvaj.
Gospodinu trojedinom ne'k bude slava vječita,
Ko'život vječni puku svom u rajskom domu
neka da.
Amen.*

Zasigurno najpoznatiji himan od pet euharistijskih himana svetoga Tome Akvinskoga je "**Klanjam ti se smjerno**", odnosno *Adoro Te Devote*. Himan je doživio i obrade, od kojih je najpoznatija ona Franza Schuberta, ali ostaje najčešće pjevan u svojoj originalnoj verziji.

U pet himana sveti Toma Akvinski ostavio je Crkvi nepresušan izvor razmatranja o Euharistijskom Otajstvu u posebno osmišljenim i uglazbljenim tekstovima za liturgiju svetkovine Tijelova. Taj "teološko – pjesničko – vjernički biser", kako ga se naziva završavam tekstrom himna "Klanjam ti se smjerno" u nadi da će Akvinčeva baština i na liturgijskome polju i dalje nas poticati na sve dublje shvaćanje otajstava vjere.

*Klanjam ti se smjerno, tajni Bože naš, što pod
prilikama tim se sakrivaš,
srce ti se moje cijelo predaje jer dok promatra te,
svijest mu prestaje.*

*Vid i opip, okus varaju se tu, al' za čvrstu vjeru
dosta je što čuh.*

*Vjerujem u svemu Kristu Bogu svom, istine nad
ovom nema istinom.*

*Samo Bog na križu bješe oku skrit, ovdje je i čo-
vјek tajnom obavit.*

*Vjerujem u oba, oba priznajem, s razbojnikom
isto skrušen vapijem.*

*Rana kao Toma ja ti ne vidim, ipak Bogom svo-
jim priznajem te s njim.*

*Daj da vjera moja uvijek življe sja, da se uſam u
te, da te ljubim ja.*

*Uspomeno smrti Spasa premilog, živi kruše što si
život puka svog.*

*Daj da sved od tebe i moj živi duh, dokraj žića
budi najslađi mu kruh.*

*Pelikane nježni Spasitelju moj, blatna me u Krv
peri presvetoj*

*I kap njena može svijet da spasi cijel, da bez lja-
ge bude posve čist i bijel.*

*Isuse kog sad mi krije veo taj žarku želju molim
ti mi uslišaj*

*Daj da otkrito ti lice ugledam i u slavi tvojoj bla-
žen uživam. Amen.⁵*

Slika 5. Presveti Oltarski Sakrament

Ove pjesme su istovremeno i umjetnička djela i djela s bogatim teološkim sadržajem. Pisane su latinskim jezikom i njihovu punu ljepotu može doživjeti onaj koji ih čita u originalu. Pjesme se zapravo ne mogu prevesti, njih treba prepjevati. Prepjev ovih Tominih pjesama na hrvatski jezik napravio je jedan hrvatski pjesnik, svećenik i isusovac Milan Pavelić (1878.-1939.).

A da je sveti Toma zaista bio jedinstveni zaljubljenik euharistije svjedoče još poneke zgode koje su se zbole pred kraj njegovog života.

⁵ Izvor: <http://www.laudato.hr/>

Naime, kad je jednom klečao pred Raspelom, sam Spasitelj mu je progovorio: „*Ti si o Meni tako lijepo pisao, što želiš kao nagradu?*“ Sveti Toma je odgovorio: „*Samo Tebe, Gospodine!*“

Tri mjeseca prije smrti, sveti Toma služio je Svetu Misu u kapeli Svetog Nikole u Napulju. Pao je u zanos i doživio viziju Neba. Dobio je duboku spoznaju Presvetog Trojstva. Jednom od svoje redovničke braće se povjerio: „*Došao je kraj mojim mukama. Sve ono što sam napisao izgleda da je samo vrlo mnogo slame nakon stvari koje su mi otkrivene.*“ I prije nego li će primiti Svetu Pričest po posljednji put, na samrtnoj postelji plačući izrekao je ove lijepo riječi: „*Primam Te, Cijeno otkupljenja moje duše, Popudbino moga života, iz ljubavi prema kome sam studirao, bdio, iscrpio se!*“

Biograf dodaje da je primivši pobožno sakramenat – izvor života, nakon posljednje pomasti “usnuo u Gospodinu” baš onako kako je uvijek običavao govoriti: „Euharistijski Kruh mjesto da se izmjeni u onoga, koji ga blaguje, on pretvara svoga blagovatelja u se. Dosljedno tome glavni učinak ovoga Sakramenta jest takva pretvorbica čovjeka u Krista, da on može s pravom reći: „Živim ja, ali ne živim ja, nego živi u meni Krist!“

I doista, živio je on u Kristu i Krist u njemu!

5. ZAKLJUČAK

Sveti Toma Akvinski je u sebi združio najveću učenost i najdublju svetost. Bio je najučeniji svetac i najsvetiji učenjak. **Dominikanac i jedan od najvećih naučitelja Crkve u povijesti.** Prozvan “andeoskim doktorom” možda zbog svojih visokih kreposti, ali i sustavnog nauka o nebeskim duhovima – anđelima. Pokazao je na najveličanstveniji mogući način da između ljudskog razuma i vjere postoji prirodni sklad.

Malo je ljudi koji su živeći zemaljski život odbijali zemaljske časti i vlasti. Redovnička braća nudila su mu časti i vlasti zbog učenosti i svetačkog života u redovničkoj zajednici. On je sve to odbijao iz poniznosti i duboke osobne duhovnosti.

Neka i nas osobno resi upornost u upoznavanju sakramenata Crkve. Pogotovo nastojmo

gajiti tako živu i gorljivu ljubav prema Euharistiji.

Isus je rekao: „Tko jede moje tijelo i piye moju krv, u meni ostaje i ja u njemu. Kao što je mene poslao živi Otac i ja živim po Ocu, tako i onaj koji mene blaguje živjet će po meni. Ovo je kruh koji je s neba sišao, ne kao onaj koji jedoše očevi i pomriješe. Tko jede ovaj kruh, živjet će uvijek.“ (Iv 6,56-58).

Literatura:

1. ALTMANN Matthias; Kako razumjeti Kristovu prisutnost u kruhu i vinu? Praktična teologija – Znak ili stvarnost? Nauk o stvarnoj prisutnosti
Izvor: Internet - file:///C:/Users/Korisnik/AppData/Local/Temp/422_426_M_Altmann.pdf

2. Internet:
<https://businessdocbox.com/amp/94148662-Logistics/Hrvatski-drustveno-kulturni-centar-norval.html>
<https://vfz-hr-bih.hr/2017/06/14/presveto-tijelo-i-krv-kristova-tijelovo/>
<http://sveci.net/index.php/component/content/article/2-uncategorised/892-sveti-toma-akvinski>
<http://www.laudato.hr/>

EUHARISTIJA KAO VRHUNAC KRŠĆANSKOG I BOGU POSVEĆENOG ŽIVOTA

Seminarski rad s. Marte Turi, OP

Uvod

Bog koji je jedini svet i posvetitelj, htio je uzeći ljude kao za svoje suradnike i pomoćnike da služe djelu posvećenja i da svetkovanjem svete mise sakralno prinose Kristovu žrtvu. Euharistija sadrži samoga Krista. On je živi Kruh koji svojim vjernicima daje život. U euharistiji se, veli sveti Efrem (+ 373), prima živo tijelo koje daje život (*Carmina Nisibena* 3, 77). Čovjek i kruh blagovanjem postaju jedno: kruh se pretvara u tijelo i krv, daje nam snagu i život. Blagovanjem „*kruha s neba*“ postajemo jedno s Gospodinom. Zato smo kao vjernici pozvani od samoga Krista dajedemo njegovo tijelo i pijemo njegovu krv, kako bi ostali u njemu i on u nama (usp. Iv 6, 56), te da promatramo sveti sakramenat kao čin koji treba obavljati i kao stvarnost kojoj se treba klanjati.

Euharistija je Večera Gospodnja, spomen-čin Kristove žrtvovateljske smrti i spasonosnog uskrsnuća, odnosno slavljenje Kristova pashalnoga događaja kao sadašnjega događaja, koji ujedno uprisutnjuje Janjetovu svadbenu gozbu: „*Radujmo se i kličimo i slavu mu dajmo jer dođe svadba Jagajčeva, opremila se Zaručnica njegova! Dano joj je odjenuti se u lan tanan, blistav i čist! A lan – pravedna su djela svetih. I reče mi: Piši! Blago onima koji su pozvani na svadbu Jagajčevu!*“ (Otk 19, 7.9). Kad imamo na pameti da euharistija osigurava Kristovu stvarnu prisutnost u Crkvi i intimnosjedinjenje Krista i njegovih vjernika, kao i vjernika međusobno, k tome još da ukazuje na Kristov drugi dolazak, onda je razumljivo da je ona središte kršćanskoga bogoslovja. Stoga sveti Ignacije Antiohijski (oko + 110) u pismu kršćanskoj zajednici u Efezu (XIII, 1-2) poziva vjernike da se što češće okupljaju na hvaljenje i slavljenje Boga, vjerojatno aludirajući na slavljenje euharistije. Jer, „*kad se često okupljate*“ (da slavite euharistiju), tvrdi ovaj apostolski otac i biskup Antiohije, „sotonine

sile bivaju uništene, a njegova zloba svedena na ništa slogan vaše vjere.“

Uvijek trebamo imati na umu da euharistija objedinjuje i izražava čak tri perspektive. Kao prvostjecište je već dogodenoga pashalnog događaja Kristova. Zatim je središte njegove sadašnje nazočnosti među svojima. Najposlije je jezgra iščekivanog života s njime u njegovu Kraljevstvu, u gradu njegova Boga: novom Jeruzalemu: „*Pobjednika ču postaviti stupom u hramu Boga moga i odande on više neće izići i napisat ču na njemu ime Boga svoga i ime grada Boga svoga, novog Jeruzalema koji siđe s neba od Boga mojega, i ime moje novo*“ (Otk 3, 12).

Kristova zaručnica, slijedeći primjer i zapovijed svoga Zaručnika koji je na svojoj posljednjoj večeri otpočeo žrtvenu gozbu, uz to sigurna da uvijek ima među sobom uskrsloga i zauvijek živoga Gospodina, redovito blaguje tu pashalnu gozbu novoga Saveza njemu na spomen, tako da je ona doista neka vrsta krune svih njezinih molitava. Crkva s istim Kristom nahranjena i povezana osjeća da je Gospodin grli svojim

spasiteljskim rukama. Kao vječna, nepresušna rijeka teče njegov život dosvih njezinih članova što ga s vjerom primaju.

Ovdje ću najprije ukratko iznijeti glavne misli koje se tiču etimološkoga značenja riječi ‘euharistija’, zatim ustanovljenja euharistije i prakse njezina svetkovanja. Na koncu ću obraditi karakter kršćanske euharistije kao vrhunac kršćanskog i Bogu posvećenog života, posebice zato što je ona kruna svih molitava Crkve.

1. Osnovno značenje izraza ‘euharistija’ i ‘misa’?

Riječ euharistija dolazi od grčke riječi *eucharistía* (éu = dobro + chárís = naklonost, zahvala), što znači zahvalnost, priznanje, pa onda i zahvaljivanje. U širem smislu znači još žrtva zahvalnica. Imenica *eucharistía* dolazi pak od glagola *eucharistéō*, što znači zahvaljivati.¹ Kod prvog umnažanjakruha Isus ‘blagoslivlja’ Boga: „izreče blagoslov pa razlomi i dade kruhove učenicima, a učenici mnoštvu“ (Mt 14, 19; usp. Mk 6, 41). Kod Ivana 6, 11 Isus zahvaljuje: „Isus uze kruhove, izreče zahvalnicu pa razdijeli onima koji

su posjedali.“ Kod drugog umnažanja Mt 15, 36 spominje zahvaljivanje: „...uze sedam kruhova i ribe, zahvali, razlomi i davaše učenicima, a učenici mnoštvu,“ dok Mk 8, 6 govori o zahvaljivanju nad kruhom a o blagoslivljanju nad ribama: „Nato zapovjedi mnoštvu da posjeda po zemlji. I uze sedam kruhova, zahvali, razlomi i davaše svojim učenicima da posluže. I poslužiše mnoštvu.“ Budući da je to praktički jedno te isto, ne treba kod Posljednje večere razlikovati ‘blagoslivljanje’ nad kruhom od ‘zahvaljivanja’ nad čašom. Uostalom, kod Pavla je obratno – on govori o ‘zahvaljivanju’ nad kruhom: „...zahvali razlomi i reče: Ovo je tijelo moje – za vas. Ovo činite meni na spomen“ (1 Kor 11, 24) i o ‘blagoslivljanju’ nad čašom: „Čaša blagoslovna koju blagoslivljamo nije li zajedništvo krvi Kristove?“ (1 Kor 10, 16). Činjenica je da jeu kršćanskoj upotrebi za označu čina što ga je Isus ustanovio uoči svoje smrti prevladala upravo riječ ‘euharistija’. U Novom zavjetu, a to će reći u Pracrkvi, euharistija se još spominje i kao „lomljenje kruha“, kao što se možemo uvjeriti iz nekih tekstova koji govore o životu prvih kršćanskih zajednica iz kojih je očito da se radi o euharistijskom obredu, koji se nije slavio u Hramu, nego u privatnim kućama:

Bijahu postojani u nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama (Dj 2, 42);

U prvi dan tjedna,² kad se sabrasmo lomiti kruh, Pavao im govoraše i kako je sutradan kanio otpovijati, probesjedi sve do ponoći (Dj 20, 7; usp. 20, 11);

Čaša blagoslovna koju blagoslivljamo nije li zajedništvo krvi Kristove? Kruh koji lomimo nije li zajedništvo tijela Kristova? (1 Kor 10, 16).

Budući da je euharistija najuzvišeniji sakrament koji tvori i označuje jedinstvo Božjeg naroda ičini prisutnim autora spasenja, Crkva od svojih početaka nikada nije propustila sastajati

1 Usp. Walter Bauer, *Griechisch-Deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der übrigen urchristlichen Literatur*, Berlin, Walter De Gruyter, ⁵1971, str. 648-650; Nella Horak Williams, *Grčki jezik Novoga zavjeta. Početnica*, Zagreb, KS, 1986, str. 301; Adalbert Rebić, *S Biblijom kroz misu*, Zagreb, KS, 1970, str. 127, bilj. 25.

2 Prvi dan židovske sedmice, to jest naša nedjelja, postao je danom kršćanskog okupljanja (usp. Mt 28, 1; 1 Kor 16, 2), ‘danom Gospodnjim’ (usp. Otk 1, 10). Nedjeljni je sastanak bio početkom toga dana, ili, prema židovskom načinu brojenja, u subotu navečer.

se na slavljevazmenog otajstva i slaviti euharistiju, u kojoj se uprisutnuje pobjeda i slavodobiće njegove smrti, te je ujedno zahvaljivala Bogu na njegovome neizrecivome daru, to jest na daru otkupljenja (usp. 2 Kor 9, 15). Budući da Kraljevstvo Kristovo, već prisutno u Crkvi, ipak nije još dovršeno „*u velikoj moći i slavi*“ (Lk 21, 27) dolaskom Kraljevima na zemlju, kršćani stoga, osobito u Euharistiji, mole za uskorenje povratka Kristova, govoreći mu: „*Dođi, Gospodine!*“ (1 Kor 16, 22; Otk 22, 17.20).³

2. Ustanovljenje euharistije

Euharistija je najvažniji i najsvečaniji čin kršćanskog kulta i jedan od glavnih sakramenata, ustanovljen od samoga Isusa za vrijeme njegove posljednje pashalne večere sa svojim apostolima. Četiri teksta Novog zavjeta izvješćuju o ustanovi euharistije: Mt 26, 26-29; Mk 14, 22-25; Lk 22, 15-20; 1 Kor 11, 23-26 kao spomen-čin njegova otkupiteljskog djela, znak njegove trajne prisutnosti među ljudima i faktor zajedništva njegovih sljedbenika, kršćana. Zato se ona još zove Večera Gospodnja. Od samog početka u euharistijskoj liturgiji dvije crte se posebno ističu. Prva je njezin zajedničarski karakter koji sve prisutne vjernike aktivno uključuje u liturgijsko događanje; oni izričitopotvrđuju hvalu koju izgovara predstojnik i kao cjelina imaju udjela u euharistijskoj gozbi. Druga crta jest ta da je euharistijska molitva u prvom redu zahvalna, tako da je riječ euharistija postala *terminus technicus* za kršćansku svetu misu.

³ *Katekizam Katoličke Crkve*, 671.

Euharistija je također i element Novog saveza između Boga i ljudi, sklopljenog na brdu Golgoti ili Kalvariji, mjestu Kristova raspeća izvan tadašnjih jeruzalemskih gradskih zidina, koji je zapečaćen Kristovom krvlju, nasuprot Starom savezu sklopljenom preko Mojsija na brdu Sinaju i zapečaćenom krvlju obrednih jaraca i juncaca. U tom smislu poslušajmo pisca poslanice Hebrejima: „*Doista, ako već poškropljena krv jaraca i bikova i pepeo juničin posvećuje onečišćene, daje tjelesnu čistoću, koliko će više krv Krista – koji po Duhu vječnom samoga sebe bez mane prinese Bogu – očisti savjestnašu od mrtvih djela, na službu Bogu živomu*“ (9, 13-14). Riječ novi Savez označuje da je ono obećanje Božje preko proroka Jeremije sada konačno ostvareno: „*Evo, dolaze dani, kad ću s domom Izraelovim i s domom Judinim sklopiti novi Savez*“ (Jr 31, 31). Pridodavši još i riječ vječni: „*Ovo je kalež moje krv novoga i vječnoga Saveza,*“ kršćanska liturgija isповijeda da je isto tako sada ispunjeno i ono Ezekijelovo proročanstvo: „*Sklopit ću s njima Savez mira; bit će to Savez vječan s njima. Utvrdit ću ih i razmnožiti, i postavit ću Svetište svoje zauvijek među njih! Moj će Šator biti među njima, i ja ću biti Bog njihov, a oni narod moj!*“ (Ez 37, 26-27).

Večera Gospodnja je spomen na žrtvu Saveza, žrtvu koju je Gospodin za nas Ocu prikazao na drvetu križa. To proizlazi iz svih tekstova: „*Ovo je krv mojega Saveza,*“ ili „*Ovaj je kalež novi Savezu mojoj krvji.*“ Prema novozavjetnim opisima, euharistija ili Večera Gospodnja je dakle i pashalna gozba i gozba novog Saveza. Sam se Isus naziva „*žrtvom za mnoge.*“ Ona se mora obnavljati u spomenu na njega, ne samo u pobožnom sjećanju nego kao sadašnji događaj. Euharistija ili lomljenjekruha stvara zajedništvo i događa se u iščekivanju ponovnog Kristova dolaska ili paruzije. Zajedničari tijela Kristova, kršćani su sjedinjeni s Kristom i jedni s drugima. Euharistija ostvaruje jedinstvo Crkve u Kristu. Odsada kršćani svaki put kad vrše ove čine ili im se pridružuju, „*navješćuju smrt Gospodnju dok ne dođe*“ (1 Kor 11, 26), jer sakramentalna prisutnost što je oni ostvaruju jest prisutnost Krista

unjegovu stanju žrtve. Kruh i vino na oltaru mijenjaju se u svojoj opstojnosti i postaju istinskim kruhom Jakih, hranom novoga doba. Njihovom je prisutnošću na žrtveniku umrli i uskrsli Krist stvarno prisutan u svom vječnom žrtvenom stavu. Stoga je euharistija ili misa istovjetna žrtva s povijesnom žrtvom na križu.

Kršćani to čine na njegovu uspomenu (1 Kor 11, 25; Lk 22, 19), a to znači da se u vjeri prisjećaju njegova otkupiteljskog čina. Kao sakrament Kristove žrtve, euharistija je sakrament ljubavi, sjeđinjenja u Tijelu Kristovu. Euharistijsko tijelo i krv nisu dakle samo simbolični spomen-čin događaja koji je prošao. Oni uprisutnjuju Krista u stvarnosti njegova novog, uskrslog, duhovnog bića.

Posljednja je večera kao neka završna priprava na onu mesijansku gozbu na kojoj će se Isus opet naći sa svojima nakon skore kušnje. „Pashalnu večeru“ i „novo vino“ što će ih s njima «kušati» u kraljevstvu Božjem on pripravlja na ovoj posljednjoj gozbi, dajući da kruh i vino budu znakom nove stvarnosti njegova tijela i krvi. Poslušajmo prvo evanđelista Luku, a onda i evanđelista Marka:

„Kada dođe čas, sjede Isus za stol i apostoli s njim. I reče im: Svom sam dušom čeznuo ovu pashu blagovati s vama prije svoje muke. Jer kažem vam, neću je više blagovati dok se ona ne ispunи u kraljevstvu Božjem“ (Lk 22, 14-16); „Zaista, kažem vam, ne, neću više piti od ovoga roda trsova do onoga dana kad ću ga – novoga – piti u kraljevstvu Božjem“ (Mk 14, 25).

3. Praksa svetkovanja euharistije

Praksa svetkovanja ili slavljenja euharistije, spomen Kristove žrtve, stalna je od prvih dana kršćanstva do danas. To je zato što je Isus apostole uključio u vlastitu žrtvu i tražio od njih da je trajno uprisutnjuju. Time je Isus postavio apostole za svećenike novoga Saveza: „*Za njih posvećujem samoga sebe da i oni budu posvećeni u istini*“ (Iv 17, 19). Njihovi nasljednici, svećenici, svojim će rukama dijeliti nam kruh tijela njegova u svestoj pričesti. Tako se bez kraja i zastopa nastavlja posljednja Kristova večera, obnavlja se spomen njegove muke i smrti, dijeli nam se njegovo tijelo koje je kruh života i zaloga buduće slave.

Oblik sporednih dijelova u raznim se razdobljima Crkve i u raznim kršćanskim zajednicama mijenja, ali glavni dio, pretvorba, koji se sastoji od Kristovih riječi ustanovljenja: „*Uzmite i jedite ovo je tijelo moje*“ i „*uzmite i pijte ovo je krv moja...*“ uvijek je ostao isti. Riječ euharistija sa sakramentalnim značenjem koje joj dajemo danas, počelo se upotrebljavati tek početkom II. stoljeća, kao što to možemo vidjeti osobito kod sv. Ignacija Antiohijskog (oko + 110),⁴ u Didahe⁵

⁴ Ignacije, najprofiliraniji lik među apostolskim ocima, bio je osuđen da bude bačen zvijerima. Na putu u Rim gdje će podnijeti mučeničku smrt, napisao je sedam pisama kršćanskim zajednicama Male Azije. U nekim od njih ističe da je euharistija tijelo Isusa Krista koje je trpjelo za naše grijeha i pribavilo nam vječni život (Crkvi u Smirni 7, 1; 8, 1; Crkvi u Filadelfiji 4).

⁵ *Didahe* ili ‘Nauka dvanaestorice apostola’ je spis koji je nastao na prijelazu u II. stoljeće u Siriji i koji govori o nutarnjim crkvenim prilikama. Osim naputaka za nutarne uređenje života u kršćanskoj zajednici, sadrži i liturgijske naputke za krštenje, za post i za slavljenje nedjelje. I dok u svojoj protužidovskoj polemici odvraća od židovskog posta, istodobno preuzima židovske elemente za liturgiju euharistije koju izričito naziva žrtvom (VIII, 1-9; IX-X; XIV, 1).

i kod svetog Justina mučenika (oko + 165).⁶ Način i obred kojim se taj spomen-čin u povijesti ponavlja i svetu jezove se još ‘misa’. Riječ dolazi od latinsske riječi *mittere*, što znači slati, otpuštati. Obredi su se u staro doba završavali formulom *Ite missa est*, što u prijevodu znači ‘Idite, otpust je, završeno je’, po čemu je kasnije dobio naziv i sam obred mise.⁷

Po sadržaju misu možemo podijeliti u dva dijela: na liturgiju riječi i na liturgiju euharistije ili misu u užem smislu. Liturgija riječi traje od početka do uključivo Vjerovanja, a od Vjerovanja dalje liturgija euharistije. Bitni i sastavnii dijelovi euharistije ili mise jesu blagoslov i pretvorba kruha i vina u Tijelo i Krv Kristovu, te lomljenje kruha i dijeljenje čestica ili hostija pričesnicima. Latinska riječ koja se obično upotrebljava u teološkom rječniku da se izrazi tajna ili otajstvo pretvorbe je *transsubstantatio*. Isto tako postoji latinski izričaj koji se može čuti za lomljenje kruha, a to je *fractio panis*.⁸

Središte i vrhunac euharistije ili svete mise je dakle izvještaj o njezinu ustanovljenju: izvještaj koji je u isti čas i čin. To je srce svega euharistijskog slavlja i sve liturgije. Tu kršćani kao na izvoru crpe svu snagu za svoj svakidašnji duhovni život.

Euharistijom se nazivaju i vidljive prilike kruha i vina u kojima se aktualizira Kristova riječ.

6 Dragocjene su Justinove informacije o krštenju i liturgijskoj funkciji, koju on u *Dijalogu sa Židovom Trifunom*, 117 naziva „euharistijska žrtva kruha i kaleža.“ U *Apologiji*, 62 i 66 jasno ispovijeda vjeru u stvarnu Kristovu nazočnost u euharistiji te je prvi koji pokušava formulirati doktrinu pretvorbe (lat. *transsubstantatio*). Pema Justinu, najčišći oblik bogoštovljavanja je euharistijska žrtva, pri kojoj vjernici, sjedinjeni u bratsku zajednicu, prinose kruh i vino, nad kojima predstojnik zajednice izriče molitvu hvale; ti se darovi dijele među vjernike, ali sad više nisu običan kruh ili obično piće, nego tijelo i krv onoga Isusa koji je sam postao tijelo. Pretvorbu uzrokuju riječi koje je Isus govorio na posljednjoj večerini kruhom i vinom, nalažeći apostolima da ih ponavljaju. Tu hranu nazivaju kršćani euharistijom, ona je stupila na mjesto starozavjetne žrtve koju Bog prezire.

7 Riječ ‘misa’ (latinski *missa*) za liturgijski obred euharistije po prvi put srećemo kod sv. Amrozija Milanskog (334-397), koji osim toga često govoriti na nedvosmislen način o žrtvenom obilježju euharistije (*Epistula 20, 4; De officiis ministrorum*, 48).

8 Više o euharistijskom slavlju u prva tri stoljeća, usp. Hubert Jedin, *Velika povijest Crkve*, I, Zagreb, KS, 1972, str. 310-314.

Euharistijski kruh se čuva i štuje i izvan mise. U prvim se stoljećima kršćanstva euharistija slavila samo u noći od subote na nedjelju i to tako da bi se sav kruh i vino u česticama podijelili među prisutnim vjernicima u pričesti. Već u III. stoljeću počinje se pričest nositi i izvan dvorane, buduće crkve, gdje se slavila euharistija, osobito utamničenim kršćanima, te bolesnicima nakon Milanskog edikta 313. godine kad je priznata kršćanstvu ravnopravnost s ostalim religijama u Rimskom Carstvu. Odsutnima se pričest nosila pod prilikom kruha u posebnoj kutijici ili kovčiću. Do V. stoljeća pričest se odsutnima nosila neposredno nakon slavljenja euharistije ili mise, a od V. stoljeća počinje se uvoditi praksa čuvanja euharistijskog kruha u crkvi za slučaj potrebe dijeljenja bolesnicima.

4. Vrhunac kršćanskog i Bogu posvećenog života

Riječ – Sin vječnog Oca postao je tijelo-čovjek u krilu Marijinu. No njemu nije bilo dovoljno ovo prvo čudo-tajna. Da sve ljude zagrli svojim spasiteljskim rukama, svima daruje božanski život, učinio je drugo, još neshvatljivije čudo: svoje tijelo i krv, čitavo svoje biće sakrio je pod vidljivi plašt našega kruha i vina. Prije nego će u smrt ostavio nam je sebe – tijelo i krv, da nam osigura besmrtnost, vječni život: „*Tko jede tijelo moje i pije krv moju, ima život vječni*“ (Iv 6, 54). Euharistija je, veli najveći teolog II. stoljeća sveti Irenej Lionski (oko + 202), sudjelovanje u tijelu i krvi Kristovoj.⁹ Krist je uvijek prisutan u svojoj Crkvi u sakramentima, ponajprije pod euharistijskim prilikama. On je prisutan u misnoj žrtvi i u osobi službenika. Svećeničkom službom se na misi prinosi onaj isti Krist koji je nekoć na križu prikazao sama sebe. Zato je euharistija izvor života Crkve i svakog vjernika pojedinca, korijen i stožer kršćanske zajednice.

Govoreći o vršenju općeg svećeništva u sakramentima, crkveni oci na II. vatikanskom saboru izjavljuju da vjernici „*imaju dio u euharistijskoj Žrtvi, izvoru i vrhuncu cijelog kršćanskog života*,

9 Sv. Irenej Lionski, *Adversus haereses*, V, 2, 2.

prinose Bogu božansku Žrtvu i sebe s njom; tako svi bilo prinosom bilo svetom pričešću izvršuju svoj dio u liturgijskom činu, ne svi jednak, nego jedni na jedan, a drugi na drugi način. Hraneći se pak Kristovim tijelom u svetoj pričesti, pokazuju konkretnim načinom jedinstvo Božjeg Naroda, koje se ovim sakramentom prikladno izražava i divno ostvaruje.¹⁰ Poslušajmo svetog Pavla: „*Zar nije posvećeni kalež koji posvećujemo zajedništvo s krvljу Kristovom? Zar nije kruh koji lomimo zajedništvo s tijelom Kristovim? Budući da je samo jedan kruh, mi svi smo jedno tijelo, jer svi mi smo dionici jednoga kruha*“ (1 Kor 10, 16-17). Kršćani-vjernici su dionici jedne čaše, jednoga kruha, jednoga života, jednoga Boga. Zato su svi jedno i moraju biti jedno. Oltar i Gospodin na oltaru, sveta misa i pričest, stvara i održava kršćansko jedinstvo u životu i ljubavi.¹¹

10 Dogmatska konstitucija *Lumen gentium* o Crkvi, 11.

11 Pisac spisa ‘Nauka dvanaestorice apostola’ ili *Didache*, dajući naputke za unutarnje uređenje života u kršćanskim zajednicama, veli: „*Kao što je kruh što ga lomimo, nekada rasijan po brežuljcima, bio sabran te je jedno, tako neka tvoja Crkva bude skupljena s krajeva zemlje u tvoje kraljevstvo. Jer tebi pripada slava i moć u vjekove*“ (IX, 4).

Kršćani hranjeni Kristom-kruhom postaju besmrtni, osiguran im je vječni život i uskrsnuće. Oni su pričesnici njegova tijela i krvi. U tom smislu sveta Edith Stein može kazati: „*Hrana prijeko potrebna za razvitak ljudskog organizma promijenjena je u svojoj biti, i ako je ljudi s vjerom uzimajući oni su promijenjeni, u životu jedinstvu utjelovljeni u Krista i ispunjeni njegovim božanskim životom.*“ Stoga k oltaru, križu, svetoj misi, svetoj pričesti. K oltaru Krist nas poziva, s oltara sve nasgrli i blagoslivlje. Na oltaru je hrana i sna-ga naše duše, naše vjere i ljubavi. Ovaj kruh što je on sam i što nam ga nudi, hrana je vječnoga života koja daje snagu za vječnost. Bez kruha što ga daje naša zemlja, ne može živjeti naše tijelo; bez kruha što ga je dalo nebo, bez kruha Krista, ne može živjeti naša kršćanska duša.

Misna liturgija završava obredom pričesti, to jest blagovanja euharistijskog kruha i vina. Taj kruh sa stola Gospodnjega, sveta misa i pričest, združuju nas s vječnim Bogom. Pričešćuje se svećeniki svi prisutni vjernici koji su u milosti Božjoj, to jest koji nemaju smrtnog grijeha. Lomljenje kruha i Gospodnja zapovijed „*Jedite...;* „*Pijte...*“ već su obavljeni i spomenuti kod pretvorbe, a sada ih zajednica u obredu pričesti izvršuje. Naša pričest – gozba – jest svečanost koja posadašnjuje budućnost, spomen-čin prošlosti. Isus je obećao svojim učenicima: „*Da, vi ste sa mnom ustrajali u mojim kušnjama. Ja vam stoga u baštinu predajem kraljevstvo što ga je meni predao moj Otac: da jedete i pijete za mojim stolom u kraljevstvu mojem i sjedite na prijestoljima sudeći dvanaest plemena Izraelovih*“ (Lk 22, 28-30). Na ovu su gozbu pozvani svi ljudi. Primivši pričest svatko se susreo sa svojim Gospodinom u tišini.¹² Upravo zbog toga je vrlo važno i to Crkva preporučuje da se vjernici pričešćuju: „*Veoma se preporučuje ono savršenije učestvovanje kod mise, kad vjernici nakonsvećenikove pričesti blaguju Tijelo*

12 A. M. Roguet, govoreći o pričesti, smatra da je prikladno da vjernici idu na pričest ne samo po redu, nego i formirajući procesiju. Ne radi se o tome da se ide, ne obazirući se na druge, da se primi tijelo Kristovo i uživa sebično. Radi se o tome da se očituje naše jedinstvo utemeljeno na našem krštenju, jer smo po njemu postali udovi jednoga Tijela, *La cena del Signore*, Milano, O.R., 1977, str. 156-157.

*Gospodnje kod te iste žrtve.*¹³ Oni time primaju kruh života da ih pomiri i uvede u zajedništvo s Bogom, te mognu donijeti „*mnogo ploda*“ (Iv 15, 5.8). Uzimajući stvarno udjela u Kristovu tijelu, oni bivaju uzdignuti u zajedništvo s Njime i među sobom. Jednom riječju, sudjelovanjem u euharistiji daje im predokus preobraženja njihova tijela po Kristu. U tom smislu sveti Irenej vrlo lijepo veli: „*Jednako kao što kruh, koji je od zemlje, pošto primi Božje posvećenje, nije više običan kruh, nego euharistija, sastavljena od dvoga: od zemaljskog i od nebeskog; tako i naša tijela, kada prime euharistiju, u sebi nose klicu uskrsnuća, nisu više pokvarljiva.*“¹⁴ Govoreći o čovjeku, njegovu životu i djelatnosti, koji će se jednog dana vinuti prema onoj budućnosti kada će samo čovječanstvo postati ugodan prinos Bogu, crkveni oci na II Vatikanskom saboru izjavljuju da je „*Gospodin svojima ostavio zalog te nade i popudbinu toga putovanja: sakrament vjere u kojem se plodovi prirode što ih je čovjek uzgojio pretvaraju u njegovo slavno Tijelo i Krv. To je večera bratskog zajedništva, anticipacija nebeske gozbe.*“¹⁵

ZAKLJUČAK

Euharistija je pravi sakrament hrane. Naime, ustanovljena je za vrijeme jedne večere, a njezino slavljenje jest obred blagovanja. Ona je zapravo gozba. Krist otvara vječni život onima koji vjeruju da je on ‘Kruh života’. Po svome tijelu i krvi koji su dani za jelo i za piće Krist im daje zalog vječne baštine i buduće slave. Kršćani hranjeni Kristom-kruhom postaju besmrtni, osiguran im je vječni život uskrsnuće. Prema tome, kruh koji je sam Krist i što nam ga on nudi, hrana je vječnoga života koja daje snagu za vječnost. Po euharistiji kršćanin ima stvarno zajedništvo u tom novom svijetu jer ga ona stavlja u dodir upravo s Kristom, Vječnim svećenikom koji je vječno živ.

Krist je ustanovio euharistijsku žrtvu svoga tijela i krvi, da ovjekovječi žrtvu na križu kroz

stoljeća, sve dok ne dođe, te da tako Crkvi, svojoj ljubljenoj Zaručnici, povjeri spomen-čin svoje smrti i uskrsnuća. Euharistija je središte njegove sadašnje nazočnosti među svojima, ali je također jezgra iščekivanog života s njime u njegovu Kraljevstvu.

Euharistija je prema tradicijama kako istočne tako i zapadne Crkve prava žrtva hvale, jer sadrži i izražava sve molitvene oblike. Sav se liturgijski život Crkve kreće oko euharistijske žrtve, tako da je ona čist prinos cijelog Kristova Tijela u slavu njegova Imena. Budući da je euharistija i njezino slavljenje u središtu života Crkve, ona treba biti vrhunac kršćanskog i Bogu posvećenog života, posebice zato što je ona kruna svih molitava Crkve.

Literatura

- Altaner, B, *Patrologia*, Torino, Maroetti, 1976.
- Drugi Vatikanski koncil, *Dokumenti*, Zagreb, KS, 1972.
- Jedin, H., *Velika povijest Crkve*, I, Zagreb, KS, 1972.
- Jeremias, J., *Le parole dell'ultima cena*, Brescia, Paideia, 1973.
- Jeruzalemska Biblija. Stari i Novi zavjet s uvodima i bilješkama 'La Bible de Jérusalem'*, Zagreb, KS, 1994.
- Katekizam Katoličke Crkve*, Zagreb, Hrvatska biskupska konferencija, 1994.
- Lake, K., *The Apostolic Fathers*, I, London, W. Meinemann, 1977.
- Rebić, A., *S Biblijom kroz misu*, Zagreb, KS, 1970.
- Roguet, A. M., *La cena del Signore*, Milano, O.R., 1977.

13 Konstitucija *Sacrosanctum concilium* o svetoj liturgiji, 55.

14 Sv. Irenej Lionski, *Adversus haereses*, IV, 18, 4-5.

15 Pastoralna konstitucija *Gaudium et spes* o Crkvi u suvremenom svijetu, 38.

Ivan Armanda

S. Hozana Peran (1871.-1940.)

Uz 150. obljetnicu rođenja uzorne redovnice.

Prisutne u hrvatskim krajevima od 13. stoljeća, dominikanske samostanske trećoredice s vremenom su gotovo nestale. Početak 20. stoljeća dočekale su samo tri njihove zajednice. Stonska zajednica, nažalost, nije 1905. ušla u sastav Kongregacije sv. Andjela čuvara u koju je o. Andeo Marija Miškov okupio dominikanke iz Šibenika, Splita i Korčule, gdje je potkraj 1902. doveo nekoliko sestara iz Šibenika. Ubrzo nakon toga dominikanke su proširile svoju djelatnost diljem Dalmacije, a potom i na ostatak Hrvatske. Više sestara, među kojima i Kaštelanka Hozana Peran, dalo je snažan prinos razvoju Kongregacije sv. Andjela čuvara, ali je njihova uloga u tome slabo istražena. Godine 2005. s. Hozanu spomenuo je dr. Jure Krišto u monografiji o povijesti Kongregacije,¹ a 1998 u knjizi o povijesti velolučkoga samostana nekoliko redaka posvetile su joj sestre Tješimira Bešlić i Alana Maričić.²

Autor ovih redaka 2015. godine pisao je o njoj u monografiji o šibenskom samostanu³ i posvetio joj je napis u glasilu Ave Maria.⁴ Ipak, njezina uloga u počecima Kongregacije i osobito u povijesti šibenskoga i velolučkoga samostana tek ovim radom dobila je cijelovitu kritičku obradu, koja zbog nedostatka arhivskih vreda nije mogla biti opširnija.

Djetinjstvo i mladost

Milica Peran rođena je 9. siječnja 1871. u Kaštel Starom od samohrane majke Marije Peran. Kako nikad nije saznala tko joj je otac, nosila je majčino prezime.⁵ Osjetivši duhovni poziv, u posljednjem desetljeću 19. stoljeća stupila je u samostan Gospe od

Ružarija u Šibeniku. Tu se pridružila zajednici dominikanskih samostanskih trećoredica te 2. veljače 1898. stupila u novicijat. Tom je prigodom dobila redovničko ime s. Hozana.⁶ Redovničke zavjete položila je 30. srpnja 1899.⁷

1 Usp. Jure KRIŠTO: *Stoljeće služenja Bogu, Redu i narodu. Kongregacija sestara dominikanki Sv. andjela čuvara.* Korčula – Zagreb 2005. Spominjanje s. Hozane u ovoj knjizi može se pratiti u kazalu imena na kraju knjige.

2 Usp. Tješimira BEŠLIĆ i Alana MARIČIĆ: *70 godina sestara dominikanki u Veloj Luci.* Vela Luka 1998., str. 41-42.

3 Usp. Ivan ARMANDA: *Dominikanke u Šibeniku. Povijest samostana Gospe od Ružarija (1865.-2015.).* Šibenik 2015. Spominjanje s. Hozane u ovoj knjizi može se pratiti u kazalu imena na kraju knjige.

4 Usp. Ivan ARMANDA: *S. Hozana Peran (1871.-1940.).* U: *Ave Maria*, 34 (2015) 2, str. 83-86.

5 Usp.: Arhiv samostana Gospe od Ružarija u Šibeniku, Dokumentacija o preminulim sestrama (dalje: DPS), *Krštenica*, Kaštel Stari, 10. VIII. 1896.; Frane IVASOVIĆ: *Kaštel Stari. Crtice iz njegove povijesti i života.* Kaštela 2001, str. 115.

6 Njezino redovničko ime u izvorima se navodi u oblicima Osana, Ozana, Ožana i Hozana. Potonji oblik ipak je najčešći u izvorima, a njime se i sama potpisivala, pa stoga prihvaćamo taj oblik njezina redovničkoga imena kao ispravan.

7 Usp. DPS: Don Ante Martinović prior samostana sv. Dominika, Šibenik, 27. VII. 1899.; *Svjedočba*, Šibenik, 30. VII. 1899.

Na čelu samostana šibenskih sestara dominikanki u to doba nalazila se priora s. Roza Jurić. Upravljujući samostanom Gospe od Ružarija od 1893., nastojala ga je materijalno obnoviti. Dala je izvesti na samostanskoj zgradi nekoliko manjih građevinskih zahvata, a sredinom 1897. počela je s podizanjem četvrtoga kata na samostanu. Taj zahvat bio je potreban zbog većanoga broja zvanja, ali i teško izvediv zbog siromaštva šibenskih dominikanki. U nedostatku finansijskih sredstava, kako bi uštedjele na plaćanju radne snage, sestre i kandidatice same su na svojim leđima donosile građevinski materijal iz današnje gradske luke. U tim radovima, koji su dovršeni 1898. godine, kao kandidatica i novakinja nedvojbeno je sudjelovala i s. Hozana Peran.⁸

Osim što je obnovila i za jedan kat podignula samostansku zgradu, priora s. Roza Jurić trudila se obnoviti i podignuti na primjerenu visinu redovnički duh svoje zajednice. Time je stvorila u samostanu zdravu duhovnu klimu, koja je pogodovala priljevu novih članica u samostan. Ne čudi stoga da je upravo za njezina priorata u samostan stupilo nekoliko sestara, koje će odigrati važne i ključne uloge u budućnosti šibenskih dominikanki, ali i Kongregacije sv. Andjela čuvara, nakon njezina utemeljenja. Među onima koje su u šibenski samostan došle za priorata s. Roze Jurić, kako smo vidjeli, bila je i s. Hozana.⁹

Boravak u Rimu i utemeljenje Kongregacije sv. Andjela čuvara u Dalmaciji

Unatoč trudu priore s. Roze Jurić i ostalih sestara u Šibeniku, stanje njihove zajednice nije bilo dobro. Toga je osobito bio svjestan njihov redovnički subrat o. Andeo Marija Miškov. Dok je od 1874. do 1881. bio prior šibenskoga samostana braće dominikanaca, te kao takav nadležan

i za sestre dominikanke u Šibeniku dok 1878. nisu došle pod biskupovu vlast, Miškov se osvjeđao o njihovim problemima. Zapisao je kako je "imao prilike više puta požaliti njihov udes, opažajući njih prezrenih i necienjenih; dok su tudjinske Sestre raznih Redova i kongregacija, prama duhu i zahtjevima vremena, odgojene i naobražene, osvojile po Dalmaciji sve bolnice i zakloništa naših siromaha, dok su Talijanke prikupile čitav naš ženski podmladak, da ga tudjinskim duhom zadoje i odnarode".¹⁰

O lošem stanju šibenskih dominikanki Miškov je 1916. pisao i u svojoj oporuci: "Njihov mi je položaj kod nas izgledao preveć skromnim i poniznim da ne rečem preveć prezrenim i potištenim, pa zato i njihov rad neplodnim i neuспješnim: usporedjujući ga sa drugim pridošlim njima sličnim ženskim zadrugama, koje su od malo vremena k nama i preko brda i preko mora doselile, te vrlo korisnim uspjehom radile, napredovale, rasle i umnažale se, jamačno od Boga blagoslovljene a od crkve i od naroda hvaljene i odlikovane: te se u meni stala buditi misao i želja, kako bi se dalo i te naše kukavne Sestre podignuti: temeljito uvjeren, da bi to Božjom pomoću ipak uspjelo. Prama tomu već sam tada bio počeo nešto snovati i raditi, ali su takove okolnosti bile, da niti sam znao niti mogao štošta odlučna izvršiti. Stoga sam svoje dobre želje u sebi zakopao, ali ih nisam nigda zabatalio. Tinjalo to u mojoj srcu dugi niz godina, sve dok mi nije dragi Bog jednom prigodom iznenada put i vrata otvorio."¹¹

Budući da je 1881. iz Šibenika bio premješten u Bol, Miškov tada uistinu nije mogao ništa učiniti za dominikanke, ali nakon što je 1902. izabran za provincijala Dalmatinske dominikanske provincije, pružila mu se prilika koju nije htio propustiti. Odlučio je utemeljiti kongregaciju

8 Usp. I. ARMANDA: *Dominikanke u Šibeniku*, str. 69-71. Više o s. Rozi Jurić (Miljevcu kraj Drniša, 1847. – Šibenik, 1936.) i njezinoj ulozi u povijesti šibenskoga samostana i Kongregacije sv. Andjela čuvara vidi u: Ivan ARMANDA: *Dominikanka Roza Jurić (1847.-1936.) i početci Kongregacije Svetih andela čuvara*. U: Marulić, 46 (2013) 3-4, str. 172-193.

9 Usp. I. ARMANDA: *Dominikanke u Šibeniku*, str. 71.

10 Arhiv Kongregacije sv. Andjela čuvara u Korčuli (dalje: AKSAČ), Andeo Marija MIŠKOV: *Dalmatinska Kongregacija Svetih Andjela Čuvara Sestara Dominikanka utemeljena godine 1904-5.* Rukopis, Korčula s.a., str. 8.

11 Andeo Marija MIŠKOV: *Oporka sestrama dominikankama Kongregacije Svetih andela čuvara (30. lipnja 1916.).* Priredila S. Sente, Korčula 2005., str. 6.

u kojoj bi ujedinio dominikanske samostanske trećoredice u Šibeniku s onima koje su živjele u samostanu sv. Martina u Splitu.¹² No, bio je svjestan da prije toga mora sestrama pronaći polje apostolata, koji će biti koristan za njih i za društvo. Stoga se u studenom 1902. s povjerenstvom korčulanske Javne dobrotvornosti dogovorio da dominikanke preuzmu upravljanje Zakloništem siromaha u Korčuli.¹³ Javio je to šibenskim dominikankama, oduševljen što su konačno svi skupa "doživjeli i dočekali, žudjeni preokret i preporod našeg Trećeg Reda u Dalmaciji".¹⁴ Obavijestio ih je da će tri sestre iz Šibenika u Korčulu doputovati 28. prosinca 1902., a upravljanje Zakloništem siromaha preuzeti će 1. siječnja 1903.¹⁵

Miškov je ovaj događaj smatrao pravom reformom dominikanskih samostanskih trećoredica u Dalmaciji, pa je šibenskoj priori s. Rozi Jurić javio da ona postaje časnom majkom redovničke zajednice koja će od sada nositi naziv Milosrdne Sestre Trećega Reda Sv. O. Dominika, a šibenski samostan postaje kućom maticom u kojoj će nove sestre primati redovnička odjeća, provoditi godinu kušnje, polagati redovničke zavjete, pripremati se za budući rad i odlaziti u filijale koje će se s vremenom utemeljiti. Također je odredio da sestre kao vanjski znak svoga samaritanskog djelovanja na crnoj vrpcu oko vrata nose križić s propelom, a kao znak pripadnosti Trećemu dominikanskom redu nosit će, poput braće dominikanaca, bijelo redovničko odijelo opasano kožnatim pojasom o kojem će visjeti krunica.¹⁶

Bio je Miškov svjestan kako se reforma jedne redovničke zajednice ne sastoji samo u

pronalasku novoga polja apostolata za nju, nego treba obnoviti njezin redovnički duh i osnažiti svijest o pripadnosti njezinoj velikoj redovničkoj obitelji, tj. u slučaju šibenskih dominikanki svijest o pripadnosti Redu propovjednika. Kako bi to postignuo, Miškov je u travnju 1905. s. Hozanu Peran poslao sa s. Imeldom Jurić¹⁷ u Rim da se, kako to on sam kaže, "izvježbaju i priuče redu i zaptu redovničkog života".¹⁸ Drugim riječima, u Rimu su se, u samostanu sestara dominikanki Kongregacije sv. Katarine Sienske, trebale upoznati s izvornom dominikanskom duhovnošću i redovničkim duhom te svojim iskustvom obogatiti sestre u Dalmaciji.

Za boravka u Rimu, sestre Imelda Jurić i Hozana Peran pismeno su komunicirale s Miškovom. Iz sačuvanih pisama vidi se da ih je Miškov obavještavao o svemu što se događalo u domovini glede utemeljenja Kongregacije sv. Andela čuvara, primanja novih sestara, provođenja nužnih reformi i gradnje samostana u Korčuli. Pišući Miškovu 18. lipnja 1905. iz Rima, s. Imelda izražava zadovoljstvo svime što je do sada postignuto, kao i činjenicom da u Rimu ona i s. Hozana imaju prigode mnogo naučiti od tamošnjih sestara. No, spominje i zdravstvene probleme s. Hozane, uzrokovane nesnosnim vlažnim ljetnim zrakom u Rimu. Zbog toga je s. Imelda tražila od Miškova dopuštenje da se ranije vrate se u Dalmaciju i dodala: "Predobri Otče, mi ne imamo se komu potužiti ako ne Vami, Vi ste nam mjesto oca i majke, pak nas morate dobro razumjeti, da kad bi sestra Osana (tj. Hozana, op. a.) stojeć ovdi sasma pokvarila zdravlje tada što će činiti??? Neće biti u stanju da išta čini."¹⁹

No, budući da se zdravlje s. Hozane popravilo,

12 Više o povjesnom kontekstu i samom utemeljenju Kongregacije sv. Andela čuvara vidi u: I. ARMANDA: *Dominikanke u Šibeniku*, str. 75-84; J. Krišto: *Stoljeće služenja*, str. 16-48.

13 Usp.: AKSAČ, A. M. MIŠKOV: *Dalmatinska Kongregacija* str. 11; J. KRIŠTO: *Stoljeće služenja*, str. 32.

14 Andeo Marija MIŠKOV: [Pismo s. Rozi Jurić], U: *Ave Maria*, 13 (1982) 3, str. 2.

15 Usp. *Isto*, str. 5.

16 Usp. *Isto*, str. 3-4.

17 Više o s. Imeldi Jurić (Miljevci kraj Drniša, 1880. – Korčula, 1924.) vidi u: Ivan ARMANDA: *Dominikanka Imelda Jurić (1880.-1924.) – prva Vrhovna poglavarica Kongregacije svetih andela čuvara*. U: Časopis za suvremenu povijest, 44 (2012) 2, str. 359-387.

18 AKSAČ, A. M. MIŠKOV: *Dalmatinska Kongregacija*, str. 24.

19 AKSAČ, Fascikl *Važni spisi iz početka Kongregacije*, S. Imelda Jurić i s. Hozana Peran o. Andelu Mariji Miškovu, Rim, 18. VI. 1905. Objavljeno u: *Ave Maria*, 25 (2006) 2, str. 53. Pismo su zajedno potpisale s. Imelda i s. Hozana, ali se iz sadržaja vidi da ga je pisala s. Imelda, a s. Hozana supotpisala.

26. lipnja 1905. ona je osobno pisala Miškovu da se ipak ne moraju ranije vraćati iz Rima. Iz pisma se vidi da je i s. Imelda Jurić imala problema sa zdravljem, ali, zahvaljujući lijekovima, obje su prizdravile i dobro se osjećaju.²⁰

Nedugo nakon što su sestre Imelda i Hozana u travnju 1905. otišle u Rim, Miškov je 16. svibnja 1905. u Šibeniku utemeljio Kongregaciju sestara dominikanki sv. Andjela čuvara. Ipak, tek nakon njihova povratka iz Rima, 2. listopada 1905. u Korčuli je svečano proglašio utemeljenje nove Kongregacije te ujedno otvorio i blagoslovio samostan sv. Andjela čuvara.²¹ Prvom poglavicom novoutemeljenoga samostana imenovao je s. Imeldu Jurić, koja je tog dana sa sestrama uselila u samostan. Kako je odredio

da samostan u Korčuli ujedno bude kuća novicijata, Miškov je "prvom valjanom i vriednom upraviteljicom i učiteljicom novačica i pripravnica" imenovao s. Hozanu. Naglasivši da mu je njezina "kriepost i redovn[ička] revnost vrlo dobro poznata", Miškov joj je poručio: "Vama Č. S. Hozano u krieposti Duha Sv. i pod sv. posluh naredujemo i zapovjedamo, da se te vrlo znamenite službe primite, da nju revno, duševno i tačno izvršivate, da podredjenim sestram novačicam i pripravnicam svojim primjerom u svemu prednjačite, da ih podučavate, da ih svjetujete, da ih kriepite i bodrite, i kao prava majka na njih pazite ..."²²

Na čelu šibenskoga samostana

Iz Korčule, Miškov je s. Hozanu 31. siječnja 1907. premjestio u Šibenik, imenovavši ju potpriorom te učiteljicom novakinja i postulantica, koje su boravile u tom samostanu.²³ No, u šibenskom samostanu u to doba nije vladala idilična redovnička atmosfera. Naime, ubrzo nakon utemeljenja Kongregacije sv. Andjela čuvara, neke sestre u Šibeniku počele su negodovati jer je težište novoutemeljene Kongregacije postavljeno u Korčuli, gdje se gradio novi samostan kao temelj budućem odgojno-obrazovnom apostolatu. Ne bez razloga, šibenske su dominikanske dobine dojam da se njihov samostan zapostavlja u korist korčulanskoga, što su doživljavale kao veliku nepravdu. Prigovori šibenskih sestara glede zapostavljanja potaknuli su Miškova na intenzivniji angažman u korist šibenskoga samostana, ali i na odluku kojom je 1906. dopustio da se, pored novicijata u Korčuli, "radi neizbjegivih okolnosti"²⁴, otvari novicijat i u Šibeniku. Time je, nehotice, stvorio plodno tlo za sukob šibenskih sestara s o. Piom Maroevićem, njihovim upraviteljem u

20 Usp. AKSAČ, *Fascikl Važni spisi iz početka Kongregacije*, S. Hozana Peran o. Andželu Mariji Miškovu, Rim, 26. VI. 1905. Objavljeno u: *Ave Maria*, 25 (2006) 2, str. 53 (tu je pismo pogrešno pripisano s. I. Jurić, umjesto s. H. Peran).

21 Usp.: I. ARMANDA: *Dominikanke u Šibeniku*, str. 83-84; J. KRIŠTO: *Stoljeće služenja*, str. 42-46.

22 Usp. AKSAČ, *Spisi Vrhovne uprave* (dalje: SVU), br. 36/1905., O. Andžeo Marija Miškov s. Hozani Peran, Korčula, 2. X. 1905.

23 Usp. Arhiv samostana Gospe od Ružarja u Šibeniku, *Kronika samostana Gospe od Ružarja 1905. – 1953.* (dalje: KGRŠ), dne 31. I. 1907.

24 AKSAČ, A. M. MIŠKOV: *Dalmatinska Kongregacija*, str. 32.

Šibeniku. Naime, samostanske kapitule, koji su raspravljali o primanju sestara u samostan te o njihovu pripuštanju u novicijat i na zavjetovanje, osim priore samostana, ponekad je sazivao upravitelj šibenskih sestara, tj. prior samostana sv. Dominika, koji je redovito i predsjedao kapitulima. To je nekim sestrama, osobito bivšoj zaslužnoj priori s. Rozi Jurić, opravdano smetalo, pa se u lipnju 1907. oštro pobunila protiv toga.²⁵

Ponajviše zbog negodovanja šibenskih sestra Miškov je postao svijestan kako upravljanje Kongregacijom i pojedinim samostanima u cijelosti treba prepustiti samim sestrama. O tom se odlučio posavjetovati s vrhovnom upravom Dominikanskoga reda u Rimu, no prije toga došao je u veljači 1908. obaviti kanonsku vizitaciju šibenskoga samostana. Uslijed napete situacije u Šibeniku, priora s. Vica Bralić više puta je molila Miškova da ju razriješi te službe. On joj je, nakon obavljene kanonske vizitacije, 23. veljače 1908. udovoljio te toga dana novom, privremenom predstojnicom samostana imenovao dotadašnju potprioru s. Hozanu Peran, naglasivši da joj služba traje do njegova povratka iz Rima, kamo je planirao ići po Uskrusu.²⁶

Mjesec nakon što je preuzela upravljanje šibenskim samostanom, s. Hozana je 30. ožujka 1908. upozorila Miškova na loše zdravstvene uvjete u tom samostanu. Napomenuvši kako "svake godine neumoljiva smrt pokosi koju mladu sestrnu", piše mu da i one sestre koje dođu u Šibenik zdrave ubrzo obole, zbog čega ih se mora slati negdje na oporavak, redovito u

roditeljski dom. Jedna sestra već je otputovala roditeljima na oporavak, a to bi trebalo dopustiti još četirima, jer je i njihovo zdravlje jako narušeno. Iz pisma je očita Hozanina zabrinutost za zdravlje njezinih sestara, posebno mlađih, kojima ambijent šibenskoga samostana nikako nije odgovarao.²⁷ Njezina intervencija postigla je željeni uspjeh, jer je Miškov dopustio da sestre, prema potrebi, pođu k roditeljima na liječenje.²⁸

Kako je i planirao, Miškov je u travnju 1908. otputovao u Rim, odakle se vratio potkraj svibnja. Nedugo potom, 14. lipnja 1908. imenovao je s. Imeldu Jurić prvom vrhovnom poglavicom Kongregacije, a s. Hozanu njezinom prvom savjetnicom i zamjenicom. Osim toga, potvrđio ju je poglavicom šibenskoga samostana, odnosno povjerio joj je službu priore s redovitim trogodišnjim mandatom.²⁹ Od 16. srpnja do 8. kolovoza 1908. privremeno je vršila i službu ekonome šibenskoga samostana.³⁰

Ušavši u prvi sastav Vrhovnoga vijeća Kongregacije, s. Hozana sudjelovala je potkraj kolovoza 1912. u radu prvoga Vrhovnog zborova Kongregacije. Tada su je sestre izabrale za četvrtu savjetnicu časne majke Imelde Jurić.³¹ Na toj službi je ostala do 30. studenoga 1919.³² Sudjelovala je i u radu triju sljedećih Vrhovnih zborova Kongregacije održanih u listopadu 1921., siječnju 1925. i kolovozu 1931.³³

Ni nakon što je Miškov imenovao prvu Vrhovnu upravu Kongregacije, u koju je ušla i šibenska priora s. Hozana Peran, nisu sasvim utihnula negodovanja šibenskih sestara zbog

25 Usp. I. ARMANDA: *Dominikanke u Šibeniku*, str. 92-107.

26 Usp. KGRŠ, dne 23. II. 1908.

27 Usp. SVU, br. 15/1908., S. Hozana Peran o. Andelu Mariji Miškovu, Šibenik, 30. III. 1908.

28 Usp. SVU, br. 15/1908., O. Andeo Marija Miškov s. Hozani Peran, Korčula, 2. IV. 1908.

29 Usp. Arhiv samostana sv. Martina u Splitu, O. Andeo Marija Miškov samostanu sv. Martina, Korčula, 15. VI. 1908.

30 Usp. Arhiv samostana Gospe od Ružarija u Šibeniku, *Zapisnik samostanskih spisa*, br. 4/1908. od 16. VII. 1908. i br. 7/1908. od 8. VIII. 1908.

31 Usp. AKSAČ, Kutija Vrhovni zborovi (dalje: KVZ), *Fascikl Vrhovni zbor 1912., Akta I. redovitog vrhovnog Sbora kongregacije Sv. Andela Čuvara Sestara Dominikanka u Korčuli – 28-29-kolovoza 1912.*

32 Usp. AKSAČ, *Zapisnici sjednica Vrhovnoga vijeća 1905.-1970.* (dalje: ZSVV), dne 30. XI. 1919.

33 Usp. KVZ: *Fascikl Vrhovni zbor 1921., Aktum u bogomolji Sv. Čuvara istoimene kongregacije u kući-novicijata u Korčuli dne 4. listopada 1921.; Fascikl Vrhovni zbor 1925., Akta III. izvanrednog Vrhovnog Zbora Kongregacije sv. Andela Čuvara u Korčuli – držana 3-5. I. 1925. zbog smrti Vrh. Nastojnice S. Imelde Jurić, a dopustom biskupskog delegata; Fascikl Vrhovni zbor 1931., Akta IV redovitog Vrhovnog Zbora Kongregacije sv. Andela Čuvara u Korčuli – držana 28 augusta 1931.*

osjećaja zapostavljenosti. To je s. Hozani otežalo upravljanje samostanom. Prva Vrhovna poglavarica Kongregacije, časna majka Imelda Jurić, u rujnu 1908. odlučila je dokinuti praksu postojanja dvaju novicijata: jednoga u Šibeniku i drugoga u Korčuli. Sasvim opravdano, odlučila je da će sve djevojke koje stupaju u Kongregaciju obavljati novicijat u Korčuli. Premda je Miškov 1910. iznimno i samo za taj put dopustio novicijat u Šibeniku, njegovo definitivno preseljenje u Korčulu šibenske su sestre doživjele kao još jedan dokaz zapostavljanja njihova samostana u korist korčulanskoga, pa stoga i kao novu uvrijedu. S. Roza Jurić glasno je prosvjedovala, pri čemu je nedvojbeno pred sestrama optuživala prioru s. Hozanu što se ne usprotivi tome. To se dade zaključiti iz pisnika kanonskoga pohoda, što ga je Miškov obavio u Šibeniku od 6. do 8. svibnja 1910. On piše kako mu se s. Hozana "izjadala" zbog svog teškog položaja i zamolila ga da ju riješi starješinske službe, što on ipak nije učinio, premda ju je doživio kao "pravu mučenicu".³⁴

Kako smo vidjeli, Miškov nije uvažio Hozanu molbu za razrješenje starješinske službe, pa je upravljala šibenskim samostanom do 2. lipnja 1912.³⁵ Tog dana je službu predala s. Ceciliji Lučić i preselila se u Korčulu.³⁶ Najkasnije 1914. premještena je u Zaklonište siromaha sv. Lazara u Trogiru, gdje su dominikanke brinule za siromašne starice i starce.³⁷ Tu je s. Hozana imenovana starješicom, vjerojatno u srpnju 1914.³⁸ Nažalost, o godinama što ih je provela

u Trogiru nismo pronašli podataka, osim činjenice da je 21. srpnja 1917. ponovo imenovana priorom samostana u Šibeniku.³⁹ Stoga je napustila Trogir i vratila se u Šibenik, gdje joj je po isteku produženoga mandata 13. veljače 1921. povjeren novi,⁴⁰ pa je samostanom upravljala do 5. lipnja 1924.⁴¹

Nažalost, zbog nedostatka pisanih vreda o ovom razdoblju života s. Hozane ne može se detaljno govoriti. Zna se tek da je u listopadu 1920. zamolila crkovinarstvo šibenske katedrale da posudi dominikankama jedan glasovir te se ujedno interesirala o eventualnoj naknadi koju bi sestre za to plaćale. U ime crkovinarstva don Grgo Tambača joj je odgovorio da se njezinoj molbi udovoljava, a umjesto plaćanja naknade zatražio je da jedna od sestara upravljala mlađež za pjevanje u katedrali. S. Hozana je na to pristala, pa je potkraj listopada ta suradnja vjerojatno i ostvarena.⁴² Spomenimo još da je s. Hozana 13. svibnja 1922. ugostila u samostanu generala Dominikanskoga reda o. Ljudevita Theisslinga.⁴³ Koliko je poznato, bio je to prvi posjet vrhovnoga poglavara Dominikanskoga reda samostanu sestara dominikanki u Šibeniku!

Po isteku trećega mandata šibenske priore, 17. veljače 1924. Vrhovno vijeće imenovalo je s. Hozanu priorom samostana sv. Andjela čuvara u Korčuli.⁴⁴ Napustila je 5. lipnja Šibenik i otputovala na novu službu u Korčulu.⁴⁵ Tu je tri godine upravljala najbrojnijim samostanom hrvatskih sestara dominikanki u kojem se

34 Usp. SVU, br. 7/1910., *Pohod Kuće-matrice S. Ružarja Sestara Reda S. O. Dominika Kongregacije Sv. Angjela čuvara u Šibeniku dne 6. 7. i 8. svibnja 1910.*, Šibenik, 8. V. 1910.

35 Usp. SVU, bez. br./1912., S. Imelda Jurić s. Ceciliji Lučić, Korčula, 2. VI. 1912.

36 Usp. AKSAČ, Protokoli spisa Vrhovne uprave (dalje: PSVU), br. 2/1912. od 2. VI. 1912.

37 Usp. *Schematismus fratrum ac sororum Provinciae Dalmatiae Sacri Ordinis Praedicatorum A. D. 1914.* Ragusii 1914., str. 32.

38 To zaključujemo temeljem podatka da je s. Andelika Ilijić, prva starješica trogirskoga Zakloništa siromaha, 1. VII. 1914. premještena na službu priore u Šibeniku. Usp. PSVU, br. 1/1914. od 1. VII. 1914.

39 Usp. KGRŠ, dne 21. VII. 1917.

40 Usp. ZSVV, dne 13. II. 1921.

41 Usp. KGRŠ, dne 5. VI. 1924.

42 Usp. Arhiv samostana Gospe od Ružarija u Šibeniku: razni spisi, Don Grgo Tambača samostanu Gospe od Ružarija, Šibenik, 19. X. 1920.; *Zapisnik samostanskih spisa*, br. 5/1920. od 19. X. 1920. i br. 6/1920. od 23. X. 1920.

43 Usp. KGRŠ, dne 13. V. 1922.

44 Usp.: SVU, br. 5/1924., S. Imelda Jurić s. Hozani Peran, Korčula, 17. II. 1924.; ZSVV 1, dne 17. II. 1924.

45 Usp. KGRŠ, dne 20. II. i 5. VI. 1924.

nalazio novicijat, Vrhovna uprava Kongregacije te dječji vrtić i škole.

S. Hozanu je u upravljanju šibenskim samostanom 1924. naslijedila s. Amata Kovačević. Nakon što je njoj istekao mandat, novom priorom je imenovana s. Antonina Slade, ali je ona poslije nekoliko mjeseci, zbog zdravstvenih problema, podnijela ostavku, pa je služba priore šibenskoga samostana 9. studenoga 1927. ponovo povjerena s. Hozani.⁴⁶ U Krešimirov grad vratila se 17. studenoga 1927. i četvrti put u životu preuzeila upravljanje samostanom Gospe od Ružarija.⁴⁷ Nakon isteka četvrtoga, produženoga mandata, Vrhovno vijeće je 29. kolovoza 1931. odlučilo peti put povjeriti s. Hozani službu priore u Šibeniku.⁴⁸ Službeno imenovanje joj je 12. rujna poslala časna majka Andjela Milinković,⁴⁹ a samostanom je upravljala do isteka trogodišnjega mandata 1934. godine.

Dvadesetih godina prošloga stoljeća šibenske su dominikanke razmišljale o prodaji kuće koju su posjedovale u Tisnom. S. Hozana je sazvala 15. travnja 1928. samostansko Vijeće koje je raspravljalo o tome i donijelo odluku o prodaji kuće. Obavještavajući o tome Vrhovno vijeće Kongregacije, naglasila je da ta kuća se strama više ni za što ne služi, dapače im je na štetu jer moraju plaćati porez na nju. Stoga je zamolila Vrhovno vijeće da odobri planiranu prodaju kuće, čiju je vrijednost stručni vještak procijenio na 7912 dinara. Od dobivenoga novca dominikanke su planirale kupiti vrt, koji im je bio prijeko potreban za samostanski dječji vrtić.⁵⁰ Na sjednici održanoj 26. travnja 1928. Vrhovno je vijeće odobrilo prodaju i obavijestilo o tome s. Hozanu.⁵¹ No, do prodaje nije došlo sve do kraja 1930., jer je Vrhovno vijeće

27. prosinca te godine ponovo raspravljalo o prodaji kuće u Tisnom i još jednom odobrilo taj plan jer je kuća "trošna i bezkorisna."⁵² Kuća je vjerojatno ubrzo nakon toga i prodana.

Nedugo prije nego je u rujnu 1931. ponovo imenovana šibenskom priorom, s. Hozana je 24. kolovoza vrhovnoj poglavarici Kongregacije podnijela izvještaj u kojemu piše da u samostanu živi šest sestara, koje redovito obavljaju zajedničke molitve i liturgijske čine. Što se tiče kućnih poslova, s. Hozana kaže da ih gotovo nema tko obavljati jer je većina sestara stara ili bolesna. Ipak, sestre vode u samostanu dječji vrtić i drže na hrani i stanu četiri djevojke. Skromni samostanski prihodi dolaze od vođenja dječjeg vrtića te šivanja i ređenja crkvene rubenine, a Vrhovna uprava mjesečno šalje samostanu tisuću dinara "kao naknadu rada jedne učiteljice klavira." Premda žive skromno, sestre ne oskudijevaju, a na samostanskoj štednji knjižici raspolažu sa 14 tisuća dinara, od kojih namjeravaju kupiti neki vrt i popraviti samostan.⁵³ Iz podataka koje smo ovdje podstrili, a koji dolaze od same s. Hozane, najbolje se vidi stanje samostana kojemu je bila na čelu, odnosno problemi s kojima se kao priora svakodnevno suočavala u upravljanju šibenskim samostanom.

Boravak u Veloj Luci i iznenadna smrt

Nakon što je s. Hozani 15. rujna 1934. istekao i peti mandat priore šibenskoga samostana, sutradan je upravljanje samostanom predala s. Vincenci Jugović i otputovala u Velu Luku. Tu je, prema odluci Vrhovnoga vijeća od 18. kolovoza, preuzela upravljanje filijalom.⁵⁴ Kroz dva mandata vršila je službu starješice do listopada 1940. Nažalost, neposredno nakon toga,

46 Usp. ZSVV, dne 9. XI. 1927.

47 Usp. KGRŠ, dne 17. XI. 1927.

48 Usp. ZSVV, dne 29. VIII. 1931.

49 Usp. Arhiv samostana Gospe od Ružarija u Šibeniku, razni spisi, S. Andjela Milinković s. Hozani Peran, Korčula, 12. IX. 1931.

50 Usp. SVU, bez br./1928., S. Hozana Peran Vrhovnom vijeću Kongregacije, Šibenik, 18. IV. 1928.

51 Usp.: SVU, br. 21./1928., S. Andjela Milinković samostanu Gospe od Ružarija, Korčula, 28. VI. 1928.; ZSVV 1, dne 26. IV. 1928.

52 Usp.: SVU, br. 36/1930., S. Andjela Milinković s. Hozani Peran, Korčula, 27. XII. 1930.; ZSVV, dne 27. XII. 1930.

53 Usp. Arhiv samostana Gospe od Ružarija u Šibeniku, razni spisi, S. Hozana Peran s. Andjeli Milinković, Šibenik, 24. VIII. 1931.

54 Usp.: KGRŠ, dne 15.-16. IX. 1934.; ZSVV, dne 18. VIII. 1934.

iznenadna i kratka bolest ugasila je njezin ovozemni život.

Za Hozanina upravljanja velolučkom zajednicom dominikanke su 1. kolovoza 1935. kupile baraku u suhozidu i česticu zemljišta u blizini župne kuće, gdje je kasnije izgrađena današnja sestrinska kuća.⁵⁵ Izvori koji bi otkrili druge podatke o njezinu životu i radu u Veloj Luci krajnje su oskudni. Ipak, činjenica je da je s. Hozana ostavila za sobom u Veloj Luci sliku uzorne i svete redovnice. To potvrđuje s. Ksaverija Oreb koja je kao djevojka upoznala s. Hozanu u svojoj rođnoj Veloj Luci. Osjetivši duhovni poziv, povjerila se s. Hozani, a svoje dojmove na nju sažela je u sljedeću kratku rečenicu: "To je bila sveta sestra."⁵⁶

Ne čudi da su povjesničarke velolučkoga samostana, dominikanke Tješimira Bešlić i Alana Maričić, zapisale da je Vela Luka "imala čast što je u samostanskoj kući u ovom mjestu jedno vrijeme djelovala tako plemenita, pobožna, skromna i dobra časna sestra."⁵⁷ Bio je toga svjestan i autor Hozanina nekrologa u mjesecačniku *Gospina krunica*, pa je kazao: "U ovim danima nesređenosti, moralnog i duhovnog podcjenjivanja, pojava ove lijepo duše unosiла је mnogo vrednine među stanovništvo Vele Luke. Mnoge je utješila svojom riječju, mnoge podigla svojom molitvom, pa se na glas o njenoj smrti orosilo mnogo oko. Vela Luka se je odužila svojoj dobročiniteljici poslavši lijepi vijenac, svoje zastupstvo na sprovod – a naročito pak Sv. Misom i molitvama."⁵⁸

Smrt s. Hozane došla je iznenada. Po isteku drugoga mandata starješice u Veloj Luci, Vrhovna uprava Kongregacije donijela je u listopadu 1940. odluku o njezinu ponovnom premjehstaju u šibenski samostan.⁵⁹ No, s. Hozana

već je duže bila bolesna, premda o tome nije govorila, pa stoga ni sestre nisu bile svjesne njezina teškog stanja, kako prenosi već citirani nekrolog: "Teška bolest mučila ju je već dulje vremena. Nikad se nije potužila. Njena ju boljetica na smrt dovede, a da sestre nijesu ni znale, da je njoj tako zlo. Nije o svojoj bolesti govorila."⁶⁰

Pošto je s. Hozani naglo pozlilo, u Velu Luku je 20. listopada 1940. brzovjezno pozvana vrhovna poglavarica Kongregacije s. Česlava Andreis. Ona je odmah došla i 22. listopada parobrodom prevezla s. Hozanu u Korčulu kako bi tamo imala bolju skrb. Istog je dana časna majka Česlava Andreis u kroniku Kongregacije zapisala: "Više mrtva nego živa prenesena je autom u zavod (tj. u samostan sv. Andjela čuvara, op. a.). Cijeli dan se je strašno mučila, jer je gripe potpuno uništila srce. Bubrezi su također već odavno bolesni, zaduha je muči dugi niz godina. Teško je hvatala zrak. Nije mogla da leži, ali se je veselila da je u samostanu. Sestre su je neprestano držale, tješile i pomagale. Nije mogla ništa da prima. Svi smo se redali i molili oko nje, dok se ona trudila da hvata zrak i da od vremena na vrijeme teško uzdahne. Jedan put je, dok su sestre molile *Zdravo Marijo*, usklikla: 'Večeras, Majko moja!' I zbilja je ispustila svoju plemenitu dušu u 6 sati na večer praćena molitvama sestara i Braće Reda. Dvaput smo krajne umiruće ispjevali *Zdravu Kraljicu*".⁶¹

Okružena sestrama svoje redovničke obitelji, koje su pjevale uz nju antifonu *Salve Regina*, s. Hozana je preminula u korčulanskom samostanu 22. listopada 1940. u 70. godini života i 42. redovništva.⁶² Na vijest o njezinoj smrti, priora šibenskoga samostana s. Tereza Aljinović u samostansku je kroniku zapisala: "Svojom

55 Usp. T. BEŠLIĆ i A. MARIČIĆ: *70 godina sestara dominikanki u Veloj Luci*, str. 40.

56 Slavka SENTE: *Da se bolje upoznamo. S. Ksaverija Oreb*. Sa s. K. Oreb razgovarala s. S. Sente, u: *Ave Maria*, 27 (2008) 1, str. 52.

57 T. BEŠLIĆ i A. MARIČIĆ: *70 godina sestara dominikanki u Veloj Luci*, str. 42.

58 †Časna sestra Hozana Peran. U: *Gospina krunica*, 25 (1940) 12, str. 378.

59 Usp. KGRŠ, dne 29. X. 1940.

60 †Časna sestra Hozana Peran, str. 378.

61 AKSAČ, *Kronika Kongregacije svetih andela čuvara 1922.-1942.* (dalje: KKSAČ), dne 22. X. 1940.

62 Usp. KKSAČ, dne 22. X. 1940.

blagošću i pobožnošću osvajala je srca svojih Sestara koje iskreno oplakuju njezin gubitak.”⁶³

Tijelo s. Hozane pokopano je 24. listopada u sestrinskoj grobnici u Korčuli, u odjeći koju je sama pripremila za slučaj svoje smrti. Uz tu odjeću, sestre su pronašle i pismo koje je s. Hozana napisala još u srpnju 1935. U pismu je sestrama poručila: “Obucite me lijepo i čedno, kao zaručnicu Kralja neba i zemlje, Kralja nad kraljevima. Dobri Bog, Blažena Gospa i naš Patriarka sv. Otar Dominik neka vam trud naplate. Moliti će za Vas u nebu da Vas dragi Bog blagoslovi da budete bujno cvasti duhovno i vremenito te Njega samo ljubite i vjerno Mu služite. Ka prave kćerke svetog oca Dominika budite apoštoli u narodu. Draga Gospa mila naša majka Marija pod svojim Vas plaštom čuvala. To Vam želi Vaša zahvalna sestra Hozana Peran.”⁶⁴

Na kraju ovoga prikaza njezina života, koji zbog nedostatka pisanih vreda nije mogao biti opširniji, navodimo dio nekrologa s. Hozani iz mjesecanika *Gospina krunica*: “Njezina mirna dostojanstvena pojava, ulijevala je počitanje svakome, koji ju je poznavao. Uvijek u Bogu sabrana, ozbiljna, a opet blaga i prijazna, bila je obljubljena od svih. Bila je to duša kontemplacije i velikog pouzdanja u Boga. Njezin duh je bio više na nebu, nego na zemlji. Visoko je cijenila redovnički stalež i sa zanosom o njemu govorila. Kada bi koja sestra, umorna od briga dnevnoga života, znala da uzdahne, ona bi onda sa zanosom serafo govorila o ljepoti i uzvišenosti redovništva. (...)

Prva na molitvu i sve zajedničke vježbe, smatrala je glas zvona glasom nebeskog Zaručnika i sva ražarena u licu hrlila je u kapelu. Načrto se je vježbala u ljubavi prema bližnjemu. Nikada se iz njenih usta nije čula riječ koja bi povrijedila sestrinsku ljubav. Ako nije mogla da opravda djelo, opravdavala je namjeru. Na uvrede nije se osvrtala. Makar i ne znam što

pretrpjela od pojedinih sestara, nije o tom nikad ni riječi rekla, tek se to kasnije doznaло.

Kad bi ju i starješine o tom pitale, ona bi opravdala onom andeoskom blagošću i ljubavlju koja sve zadivljuje.”⁶⁵

* * *

Premda su lik i djelo kaštelanske dominikanke s. Hozane Peran ugrađeni u temelje Kongregacije sv. Andjela čuvara i premda je svojim požrtvovnim i marljivim radom najviše zadužila šibenski samostan u razdoblju od utemeljenja Kongregacije do početka Drugoga svjetskoga rata, njezina uloga u povijesti sestara dominikanki u Hrvatskoj nije sve do sada bila kritički istražena i vrednovana. Smatrajući da ona to svakako zasluguje i nastojeći dati novi prinos poznavanju povijesti sestara dominikanki u Hrvatskoj, ali i općoj povijesti ženskoga redovništva u našim krajevima, istražili smo arhivska vreda i relevantnu literaturu o s. Hozani. To nam je omogućilo da je smjestimo u kontekst nastanka i razvoja Kongregacije sv. Andjela čuvara te da kritički sagledamo njezinu ulogu osobito u povijesti šibenskoga samostana i velolučke filijale sestara dominikanki. Nažalost, malobrojna sačuvana vreda nisu nam omogućila dublju analizu i opširniji prikaz Hozanina života i djelovanja. Ipak, držimo da izneseno jasno ukazuje da je s. Hozana odigrala veliku ulogu u povijesti svoje redovničke zajednice i da je ostavila za sobom primjer uzornoga i svestoga redovničkoga života.

Uz manje ispravke i dopune preuzeto iz:
Kaštelanski zbornik, 12 (2017), str. 151-165.

63 KGRŠ, dne 29. X. 1940.

64 AKSAČ, Dokumentacija o preminulim sestrama, Dosje S. Hozana Peran, S. Hozana Peran sestrama dominikankama, Vela Luka, 27. VI. 1935.

65 †Časna sestra Hozana Peran, str. 377-378.

ZABILJEŠKE NEVENA FAZINIĆA

O NAJNOVIJIM DOGAĐAJIMA I SUSRETIMA SA SESTRAMA U KORČULI

I u ovom se broju javio g. Neven Fazinić sa svojim zanimljivim i šaljivim primjedbama, dosjetcima i sjećanjima o događajima u rodnoj mu Korčuli, ali ga najviše raduju susreti sa sestrama dominikankama s kojima je povezan od svog ranog djetinjstva. Čitav život se osjeća kao član dominikanske obitelji, nije onda čudo da rado 'pročakula' s kojom sestrom koju susretne na ulici. Osim toga, želi i preko AM, kad god može, pribaviti sestrama što više povijesnih podataka o mjestu i vremenu nastajanja Kongregacije.

Nemam više čarobnog štapića za pronalaziti pisane materijale o sestrama i samostanu. Da sačuvam mjesto u Ave Mariji ostaje mi jedino pisati što čujem, vidim i doživim. Nadam se da me cijenjeno uredništvo neće brisati iz statusa suradnika.

Prisustvovao sam predstavljanju knjige o Blaženoj Ozani Kotorskoj kod sestara na širokom dvorištu tako da je svatko imao dovoljno razmaka da ga Korona virus ne dohvati. Knjigu je uređila s. dr. Ana Begić koja je i prva započela izlaganje. Zauzeo sam mjesto među sestrama i činilo mi se da sam zamijenio nona Jozu. Bijele se njihovi habitii pa se ja sa mojom starom sijedom kosom donekle uklapam u ovo društvo. Spustila se i sestra Jacinta, onako sa dva podupirača, a ja pored sestre Jagice. Cjenjeni predstavljači sa strane uz „katedru,“ sve sami doktori, osim uzoritog biskupa Janjića (možda je i on doktor ali ja to ne znam). Rekli bi naši stari: mudre glave. Svak sa svojim zadatkom promišljanja i donošenja činjenica o Blaženoj Ozani. Netko povijesne činjenice, netko njezin životopis, netko ozračje u kojem je živila, a netko onako, iz duše, kao dr. Begić, što je vrijedilo poslušati, iako poslije pola sata koncentracija padne i uhvati te zijevanje.

Pričao mi je jednom zgodom pater Zlatan Plenković, poznat po svojim kratkim i sadržajnim propovijedima, da je malo odužio i „vidim ja jednu ženu u klupi gdje zijevne pa sam sebi kažem: Kupi tunje, Zlatane!“

Auditorij je uistinu bio na visini zadatka i pažljivo slušao izlaganja. Molim da mi se oprosti što neću govoriti o drugim predstavljačima, jer mi je jedino u školi išao slobodan sastav. Sestre su se potrudile da sve bude na visini, pogotovo pjevački

zbor koji je zaista uigrano zvučao. A kako i ne bi kad ga je vodio jedan „slavuljev“ glasić.

E, i da ne zaboravim novu kandidaticu koja se usudila svojom violinom odsvirati pjesmu „Tico tico“, meni posebno dragu, pogotovo što sam je svojevremeno svirao sa našim gimnazijskim sastavom, istina udarajući bubnjeve. Zahtjevna skladba odsvirana bez grješke. Padalo mi je napamet zamoliti neku od sestara da zaplešemo. Koja bi to kombinacija bila! Možda bi se da je sjedila do mene sestra Damjana (sada najstarija sestra sa 92 godine) ili moja pok. sestra Borisлава (iz mlađih dana) otplesalo makar par koraka.

Svu tehničku podršku držala je sestra Barbara kao disk jockey na tonskom pultu i trebalo bi je zaposliti na nekim javnim predstavljanjima jer mikrofoni nisu niti jedan put zaškripali.

Konac predstavljanja začinila je sestra Sente, lijepo, nadahnuto i jednostavno. Nije lako besediti bez papira i šalabahtera, onako iz glave. Znam iz svog iskustva kako te misao odvede negdje na neki drugi kolosijek pa onda traži „nit“ ili „što je pjesnik želio kazati.“ Da ne budemo gladni i žedni pobrinula se sestrinska

kuhinja. Kolači sa slavonskog ‘govornog’ područja, pogotovo (uh kako se ono zovu – mislim mađarice) uvijek su poželjni i traženi. Morao sam se zadovoljiti sa malo vode tužnog pogleda na slastice. Šećeru, šećeru... Još me jedino komarci vole i piju mi krv jer sam sladak!

Svakako jedna lijepa večer, lijepo druženje i za korčulanske prilike publike iznad očekivanja.

Inače ovdje u Korčuli dani prolaze svojim utabanim tempom. Ove smo se godine nešto duže kupali u moru jer su nam vremenske prilike dozvoljavale. Sestre su nažalost izgubile svoju plažu „Ispod duvana“ pa ne upražnjavaju više taj oblik rekreacije toliko potreban ljudskom organizmu. Dole na žalu, ima već tome davno, na toj plaži se kupala jedna mlada Talijanica u toplesu. U priči govore da se časna majka spustila na žal i govori Talijanici kako nije primjereno da se ovdje kraj samostana tako obnažena kupa. Na terasi iznad je jedan vaš susjed pratio što se događa i dobacio časnoj majci: „Časna, nemojte mi ovdje uvoditi kršćansku đamahiriju!“

Sad su se javili i neki doktori koji kupanje povezuju sa inhalacijom dišnog sistema, što pridonosi boljoj zaštiti od koronavirusa. Nemojte sada kad pročitate ove naznake navaliti na kupanje, ovo je samo jedno razmišljanje!

Na prolasku mimo moje dvore ne susrećem više sestru Martinu (iako se ona voza pod budnom paskom sestre Diane) već njezinu dvojnicu sestru Mihaelu koja mi se povremeno javi i namisićeši. Njezinu prethodnicu sestru (ko će vam zapamtiti imena) vidim u Orebiću. Neki dan nakon obavljenе berbe grožđa na Župi sjedili smo

za stolom pred kafićem, a ona u prolazu. Pozvao sam je da nam se pridruži ali je samo mahnula. Razumijem njezino razmišljanje „Što će reći svijet, vidi nju u kafiću!“ Mislim da tu nema nikavog zla ne pridružiti se. Sestre su ljudi kao i svi mi, a kad su sestre u društvu onda se lijepo ponaša, ne psuje i ne priča svašta. Dapače dobar razlog za što češćim druženjem! A ona bi me znala u prolazu pitat: „Onda, kako ide?“ Nasmijao bi se i raširio ruke, često s onom uzrečicom „iz tvojih usta u Božje uši!“

Čudna je neka sezona bila (bar što se tiče našeg atteliera) da bi nas 100 ljudi zaobišlo ili okretnulo glavu a jedan bi se ulovio. Zato su gosti kod sestara znali navratiti na naša vrata. Jedne večeri stariji par iz Njemačke malo me je ispitivao o situaciji u crkvi kod Hrvata. Oni već godinama ovđe ljetuju i primjećuju da u crkvi ima sve manje ljudi. Pokušavam im rastumačiti da je prva euforija slobodne Hrvatske prošla i sada smo opet na onom broju koji smo imali i u vrijeme komunizma. Tko je išao – išao je i onda i sada. Bar je tako ostalo kod nekolicine koje poznam. Kod ovakvih razgovora uvijek se sjetim osnovne škole gdje bi se obvezatno postavljalo pitanje: „Ko ide na vjeronauk?“ Onda bi mi djeca digli ruku i kad bi se dotični (nomina sunt odiosa) susreo sa činjenicom da većina djece ide na vjeronauk, jednom prilikom je komentirao: „Onda neka vam Bog da jist!“ I da nastavim misao, oni mi pričaju da u Njemačkoj plaćaju poseban crkovni porez, stoga mnogi odustaju. „A, gdje vi živate?“ upitam. „U Kölnu“. „Što je sa vašom čuvenom katedralom (Dom)? Jeli se još uređuje? Bio sam тамо 1980. godine“. „Bili su skinuli skele, a sad opet počinju raditi.“ Da smo

bar pedantni kao Nijemci. Sjećam se da nam je vodič objašnjavao da se skida svaki kamen koji je oštećen u bombardiranju tijekom 2. svjetskog rata i zamjenjuje novim. Koji je to posao, a Köln-ska katedrala ogromna.

Ne znam kako se sestre uvijek na mene najmjeru ali znam da se lijepo pozdravimo. Danas se čuje ono „Bog“ za razliku od „Hvaljen Isus“ iz starih dana. Jesmo li i tu postali nekako „sramožljivi“? Neki dan susretnem u prolazu sestru Jagicu. Odma mi podnese izvješće o događanja-ma za blagdan Andjela Čuvara. „Zaredile su se tri kandidatice. Bilo je lijepo, a bilo je više svećenika. Nisu vas zvali...“. „U doba korone ne smije se u zatvorene prostore pa me stoga nisu sestre zvali“ odgovorim. „Nego, jeli se i moja prva violina zaredila?“ „Jest. Došli su i roditelji, rodbina.“ A, neki dan govori mi sestra Barbara da imaju dvije nove kandidatice. Lijepo je čuti. Ona kad ide ulicom i u ruci drži svoju crnu torbu izgleda kao poslovan čovjek, a uostalom nije li ona priora koja skrbi o nabavi i mnogim drugim potrebama!

Nemojte mi zamjeriti na malo šale i neozbiljnih razmišljanja, sve u dobroj volji i želji da se u doba korone malo nasmijemo i okrenemo ljudskim osobinama koje pomalo gubimo izolirani jedni od drugih i priključeni na svemoćnu digitalnu tehniku – internet. Neki dan sam čitao neka druga razmišljanja prof. (Bože moj počeo sam sve zaboravljati) i čudio se da su mu dozvolili govoriti o nečem što baš svjetskim digitalnim moćnicima ne ide u korist. Dobro je čuti i drugu stranu.

A na jutarnjoj kavi čuje se ponekad i neka o sestrama. Mlađi svijet vozi se autobusom iz Vele Luke u Korčulu. Sjede, kad ulazi jedna časna sestra. Ustane jedan mladić i ponudi sestri mjesto na koje ona, zahvalivši se, sjedne. Njegovo ga društvo sa čuđenjem gleda i pita što mu je to trebalo. Odgovori: „Zaboravljate što su sve časne za nas radile, čuvale djecu, učile klavir, koliko vas je hodilo na repeticije iz matematike, jezika, kad vam je trebalo na rengen, u laboratorij i što da vam još nabran. Uostalom di vam je kultura ustupit starijem mjesto! E, dogodilo se da su neki progledali i sada ne bi ovako reagirali.“

Sestra Jana me vrbuje da se pridružim

Cvjet u samostanskom vrtu (foto: N. Fazinić)

crkovnom zboru, a ja se izvlačim da sam još u pubertetu i ne mogu se nikako svrstati u alte ili soprane. Govorim ja njoj: „Ako osnujemo „bend“ i počnemo svirati Beatelse, Rolling stonese, Cridense, onda me evo odmah. Imamo violinu, ona će nam pisati aranžmane, sestra Jana orgulje, ja bubnjeve, a imamo i pjevačicu.“ Ionako fali sastav za neformalno druženje. Nisam stekao dojam da bi imala nešto protiv mog prijedloga, stoga sestre, kad budete imale kakove sastanke, konferencije, druženja, uveseljavat će vas VIS (vokalno instrumentalni sastav) „Andeli.“ Ostaje nam jedino da počnemo vježbat... Mogla bi nam se pridružiti sestra Imelda (koju od srca pozdravljam ma gdje bila) kao vođa i dirigent.

Na blagdan Svih Svetih okupile su se sestre u molitvi kraj svoje grobnice. Njihov primjer trebali bi slijediti i svi drugi koji su došli na groblje zamjenivši neizostavne „čakule“ preko svete Mise molitvom za pokojnike. Dobro je u propovijedi kazao svećenik: „Lijepo je zapaliti svijeće, donijeti cvijeće, ali bez molitve sve je to samo vanjski sjaj. Time nećemo našim pokojnicima pomoći.“

Sutradan na Dušni dan evo ti sestre Martine

na groblju. Isto, kao da ne stari. Znam da mora na dijalizu svaki drugi dan, ali ona je posebna duha. – „*Nevene, jesli li to ti? Kako si?*“ – „*A, moja sestra Martina, svaki dan pojavi se nešto novo. Starimo, a lista želja Svevišnjem se stalno povećaje*“.

Imao sam jednu „noćnu“ posjetu. Naime sestra Milena donijela mi je u posjetu nepoznatu sestruru: „*Ovo ti je sestra sestre Trpimire.*“ Kad sam je malo osmotrio, crte lica otkrivaju „Trpimirović“. – „*A koliko vas to ima?*“ – „*Ima nas, ima*“ odgovori. – „*Nisam vas viđao u Korčuli, vjerojatno ste bili u Kanadi.*“ – „*E, bila sam u Kanadi. Sad su još dvije Kanadanke gore u Zagrebu.*“ Malo smo popričali, kad joj sine: „*A, vi ste onaj što piše u Ave Mariji.*“ – „*E, bravo, sad kad smo se upoznali možemo malo koju priču za novi broj.*“ Odmah su se pokupile. Pokušao sam ih udobrovoljiti kavzaviši da neću reći časni majki da sam ih video u „skitnji“ i bez „pratnje.“ Ma, moje sestre, kad bi svaki pas grizao kao što ja grizem, di bi svijet bio. Stara je poslovica: „*Pas koji laje ne grize!*“

Raspitivao sam se o sestri Almi. Kad god sretneš neku od sestara poručim da je pozdrave. Rečeno mi je da se usprkos svojim zdravstvenim problemima ipak spusti u svoju sobicu gdje daje repeticije. Tako sam šetajući pored samostana u njezinom kabinetu ugledao svjetlo i odlučih joj se javiti. Očekivala je nekoga, a ja pokucam na prozor. „*Bogu hvala da vas vidim. Ja šaljem pozdrave...*“ „*Niko me nije do sada o tome izvjestio!*“ „*Ma, jeli moguće da su se i sestre pobarabile.*“ „*Evo vidiš, treba mi hodalica. Noge me više ne služe.*“ „*Nego, oćemo li štogod napisat životopisa za Ave Mariju?*“ „*Jedanput sam bila u Zagrebu, a oni navalili da će me intervjuirat. Kažem im ja, okanite se!*“ „*A ja bi baš rado čitao vašu ispovjed.*“ Nasmijala se. Prešli smo na neformalan razgovor s upitim o mojoj djeci Josipu i Matu. Uto je stigao jedan dečko na poduku, pa možda nanovo popričamo nekog drugog puta.

S druge strane sestra Kristina govori da je sad dobro i to me veseli.

Pjevači katedralnog zbora počastili su me pjesmom sv. Martinu kao što je to stari korčulanski običaj, nažalost zadnjih godina skoro pa

utrnut, jer i tu je imala Korona upletene prste. Kod nas se kolenda na „*vižiju*“ sv. Martina 10. 11. Najveća je to „*fešta*“ djeci koja sa upaljenim „*feralicima*“ idu od vrata do vrata pjevajući:

„*Evo višnjem Bogu hvala, lipa noć nam je proučala, kada Martin biskup sveti, s onih strana k nami sleti...*“. Nekad dok sam bio mali darivali bi nas ukućani najviše sa narančama, rogačima, mandarinima, mindolima, suhim smokvama, a novce smo rijetko dobijali. Danas je obratno. Novci su postali skoro isključivi dar, premda koledari pjevaju: „*Daruјte nam gospodari, što vam kažu vaši stari...*“. Na koncu pjesme pred vratima domaćina glasno se zaviče: „*Hoćemo li čekat?*“ Što znači otvorite vrata i dajte nam svoj prilog. Ovo sam malo pojasnio običaj jer su se pjevači katedralnog zbora najavili kod sestara. Mislio sam otici s njima, ali da mi ne stave pod nos da se svugdje guram, zadovoljio sam se s izvješćem u povratku. „*I kako je bilo kod sestara?*“ „*Odlično. Sestre su nas pozvalе na domjenak. Ničega nije falilo.*“ Nisam ni sumnjao da bi sestre nekoga ostavile, Bože mi prosti, gladnoga.

E, a sad jedna šaljiva dogodovština. Naš Andro često kupi milostinju u katedrali sv. Marka. Prilazi jednom znancu, pruža škrabici, ali ovom neugodno, jer nema kod sebe novca za ubaciti. Posegne rukom u džep i vadi bankovnu karticu, klimnuvši glavom Andru kao da ga pita može li ovakva transakcija. On se nasmije, uzme karticu i provuče je iznad škrabice. Naklone se jedan drugom bez riječi i komentara. Ostaje mi doznati od don Frana koliko je na račun leglo novaca.

U kapeli smo davno svirali mandoline i imali Božićni koncert sa pater Zlatanom Plenkovićem (još i danas me oblige neki spokoj mira kad se sjetim onog ozračja. Mislim da više nitko neće nadmašiti polnoćku kod časnih sestara!). Sad kad osnujemo VIS „*Andeli*“ opet ćemo svirati u kapeli, istina u malo modernijem ritmu. Hvalu Bogu, može se davati na razne načine, bio to rokenrol ili punk.

Svim sestrama, ma gdje bile, želim Sretan i blagoslovljjen Božić.

Neven Fazinić

NAŠI POKOJNICI

s. LJUBICA KOZULIĆ dominikanka

18. kolovoza 1936. – 2. listopada 2021.

Na svetkovinu Svetih Andjela Čuvara 2. listopada 2021. preminula je u Zagrebu, u samostanu Bl. Ozane, s. LJUBICA KOZULIĆ, u 85. godini života i 66. godini redovništva. Želimo vjerovati da su je "u raj poveli andjeli ..." Od tih 66 godina redovništva, 22 godine je provela kod braće dominikanaca (Zagrebu i Gružu), a 44 godine u samostanu bl. Ozane, u Zagrebu, u dva navrata (od 1955. do 1968., te od 1990. do 2021.).

Posljednji ispraćaj drage pokojnice bio je u utorak, 5. listopada u 12,30 sati na groblju Miroševac. Nakon sprovoda je slijedila sveta misa zadušnica u samostanskoj kapeli u Trnju.

Sprovod s. Ljubice Kozulić

U utorak 5. listopada bio je sprovod s. Ljubice Kozulić, na Miroševcu. Na posljednji su je počinak ispratile sestre dominikanke, braća dominikanci, te rodbina. Sprovodne je obrede, kao i svemu misu, predvodio duhovnik ovog samostana, p. Alojz Čubelić, OP. On je održao oproštajni govor na Miroševcu, temeljen na netom pročitano evanđelje o deset djevica, od kojih je pet bilo mudrih a pet ludih. S tim u svezi p. Alojz je rekao:

*Oproštajno slovo p. Alojza Čubelića
ispred mrtvačnice*

Braće i sestre, Isus izričući primjer mudrih i ludih djevica svakoga čovjeka potiče na odgovornost za svoju budućnost. U životu mora postojati veza između životnih nastojanja i ljudske budućnosti, iako vjerujemo u Boga i njegovu pomoć. Mi vjerujemo da smo dio Božjega stvaranja. Nitko nije slučajno na zemlji, svatko je željen i voljen, barem od Boga. Ali, u kakvu budućnost idemo, kakvu budućnost sanjamo? Današnje evanđelje naglašava dva načina hoda u budućnost: jedan je aktivni, a drugi pasivni, tj. u budućnost možemo ići kao mudre ili pak kao lude djevice. Iz navedene Isusove parabole

očito je da je kršćanstvo opredijeljeno prema aktivnom hodu na putu u budućnost. U životu nije dovoljno imati dobru volju i dobre nakane, a ništa ne činiti. To bi značilo imati svjetiljku koja nema ulja za svjetlo. Budućnost je već počela i mi je iz trenutka u trenutak stvaramo. Stoga valja njegovati sve one vrednote koje nam mogu pomoći izdržati kušnje mijena i promjena, tj. valja redovito misliti i osvrati se na sadržaj svojega života. Što je to ulje našeg života? Prema Isusu, to su ljubav i dobra djela. To je upravo ono što je shvatila pokojna sestra Ljubica. Ona je uočila da bez ljubavi naš život ne može svjetliti niti biti usmjeren prema vječnosti, odnosno prema Bogu. Kao što je krv životni sok biološkog života, tako je ljubav životni sok vječnog života. Naša dobra djela nisu fizička akumulacija većeg posjeda, nego mi kroz njih postajemo sličniji Bogu. Dobrota diše dobrim djelima i ljubavlju. Čovjek ispunjen ljubavlju i dobrotom poput pokojne sestre Ljubice je neprestance spremjan dojelovati. Uvijek se može još više ljubiti i činiti dobrih djela. Čovjek prožet ljubavlju, koja je ulje vječnoga života, nikada ne ostaje u nekakvom trajnom mirovanju. On je u 'pokretu' i u trajnom rastu. Mi smo odgovorni za svoju budućnost. Samim time što smo stvoreni na sliku i priliku Božju, obdareni smo svjetiljkama i uljem da mognemo ići ususret Gospodinu. Ovaj

zemaljski život živi se jednom zato ne smijemo ostati bez bitnog i vječnog sadržaja, bez ljubavi koja je bila i za pokojnu sestru Ljubicu 'ulje' i smisao vječnog življenja. Zato bdijmo i svjetlimo s punim svjetiljkama, jer ne znamo ni dana ni časa zaručnikova dolaska.

Za vrijeme svete mise priora s. Katarina govorila je životu i djelovanju s. Ljubice:

„Može li žena zaboraviti svoje dojenče, ne imati sućuti za čedo utrobe svoje? Pa kad bi koja i zaboravila, tebe ja zaboravit neću. Gle, u dlanove sam te svoje urezao,...“ (Iz 49, 15 – 16)

Opraštamo se danas od naše drage sestre Ljubice, krsnim imenom nazvane Štefica Kozulić, rođene davne 1936. godine u jeku ljetnih žega, točnije 18. kolovoza, od oca Tome i majke Terezije, rođene Njegovec, župa Svetе Margarete, Margečan.

Odrastala je u skromnoj pobožnoj obitelji sa svoje dvije sestre, Doricom i Margetom. O djetinjstvu se ne zna previše. Mala Štefica je bila živahna djevojčica koja se na prvi pogled ničim nije izdvajala od svojih prijateljica.

Ne znamo je li je majka Terezija prikazivala Nebeskoj Majci dok joj je još u utrobi poigravala, budući se rodila neposredno iza blagdana Velike Gospe. Ostat će to tajna. U jedno smo sigurni: Nebeski Otac se u ljepotu Štefićine duše

zagledao mnogo prije njenog začeća. Trebala mu je samo za njega. Kad je, i na koji način, djevojčica osjetila Gospodinov dodir, kad i na koji način je osjetila redovnički poziv nije nam poznato. Sestra Ljubica nije previše o sebi govorila.

Nakon osnovne škole napušta svoje zelene brege i brežuljke na kojima se igrala da bi nogom kročila na korčulansko tlo 15. 03. 1954. i tu u Kući Matici smještenoj na morskoj hridi koju je more danonoćno zapljuskivalo, započela je svoju redovničku formaciju. Prošavši godinu dana pripravnosti, na blagdan Bezgrešnog začeća slijedeće godine dobiva bijelo dominikansko odijelo i započinje godinu novicijata. Prve zavjete je položila 09. 03. godine 1955., a doživotne zavjete daje Gospodinu 02. 10. 1960. godine na blagdan Andjela Čuvara. Možemo li ovdje tražiti simboliku: Doživotne zavjete polaže na blagdan Andjela Čuvara i na taj isti blagdan je Gospodin poziva bliže k sebi. Obećala mu se i on je njenu riječ ozbiljno prihvatio. Uvjerene smo da je kraj njenog zemaljskog puta ujedno i početak njene sretne vječnosti. Njen andeo čuvar je jedva uspijeva ponijeti svu njenu dobrotu i ljubav što ih je sijala putovima života. Najviše vremena je provela po kuhinjama, bilo sestarskim, bilo braće dominikanaca.

U ovaj samostan je došla 1955. godine i tu ostaje do 1968, punih 13 godina. Godine 1968. prelazi na radno mjesto u Kontakovu ulicu kod braće dominikanaca, pa u Dubrovnik u gruški samostan braće gdje ostaje do 1990. godine, pune 22 godine, kad se vraća u ovaj samostan i u njemu ostaje do dana svoje smrti. U nekoliko navrata je bila i odgovorna sestra svoje zajednice i to u Kontakovoj i u Gružu.

Sestra Ljubica je bila odgovorna sestra u punom smislu riječi, sestra koja je dostojanstveno nosila svoje redovničko odijelo, ponosna u svojoj jednostavnosti i zadovoljna u svome radu i životu. Sestrinsku i ljudsku ljubav dokazivala je ne riječima već djelima. Uvijek tiha, skromna ali dostojanstvena. Znala je podmetnuti svoja krhka ramena tamo gdje se rušilo, svoje ruke tamo gdje se gradilo. Preko manje ugodnih stvari i situacija sestra Ljubica je prolazila smireno. Tek ponekom britkom rečenicom u kojoj je bilo humora, ali i duboke istine umjela je interpretirati nastalo stanje. Oni koji su je dobro poznnavali znali su kazati da se ona rodila s malom maturom. Što se obaveza u kuhinji ticalo, uspijevala je obaviti i do kraja dovesti više poslova nego si ih okom mogao obuhvatiti. Kod nje nije bilo ljutnje na pladnju, ni bespomoćnosti pred

zadanim. Zatvorila bi usnice, neprimjetno se smješkala, oprezno, i rekla bih sporo se kretala između špahera i lonaca koji su ponekad bili veći od nje same. Na kraju, uvijek na vrijeme, sve bi bilo spremno za posluživanje i privlačilo primamljivim mirisom.

Bila je vrsna kuvarica, ponosna na svoja umijeća i darove, ali nije bila ohola i nedodirljiva osoba. Bila je ekonomična, ali ne škrta. Znala je pronaći jeftinije namirnice pa morala proći i nekoliko trgovina. Previše nije ostajalo, premašlo nikada nije bilo. To je osobina ljudi koji svoj posao vole, cijene i poštuju ili bolje reći, takve su osobe koje druge ljude vole, poštiju i cijene.

Bila je veoma uredna osoba. Oko nje je sve blistalo i bilo na svom mjestu, posloženo kao i njena nutrina. Mudra i inteligentna, kakva je bila, nije se dala uvući u neke intrige, vrednovanja i prosuđivanja. Ako bi do takve situacije došlo, pronašla bi neku zgodnu misao kojom bi

mijenjala temu i smjer razgovora. Na taj način bi vraćala mirne tonove u komunikaciju i odnose među ljudima.

Duhovnu snagu je crpila hraneći se euharistijskim kruhom, iz molitve i meditacije. Njeno mjesto u kapeli je uvijek bilo popunjeno za vrijeme, prije i poslije molitve. Možda je tajna njenog ljudskog i redovničkog uspjeha u tome što je znala sebi naći vrijeme za odmor, za rad i za molitvu. Duhovno prazna osoba se ne može boriti sa količinom dnevnih obaveza, molitva bez djela je sterilna, a bez dostatnog ljudskog odmora se teško uspijeva i na razini ljudskosti i na razini duhovnosti.

Sestra Ljubica je našla smisao svoga života i bila je sretna osoba. Voljela je i bila je voljena. Uživala je ljubav svoga Gospodina, svoje rodbine, svoje dominikanske braće i sestara. I ona je sve njih volila. Ljubav im je uzvraćala molitvom i svojim radom. Za sve je brinula, sa svima suočjećala, radovala se uspjesima i u molitvu svete krunice i svoju meditaciju pred Gospodinom svih uranjala. Bez uže krvne obitelji, sestra Ljubica je imala veliku obitelj onih čija je životna bremena nosila, za koje se žrtvovala i za koje je molila. Nagrada joj je bila dobrota njene rodbine prema njoj ali i prisutnost njenih sestara oko njenog bolesničkog kreveta. Kakva je tek nagrada na nebesima čeka!

Draga sestro Ljubice, bila si i ostala sva Božja i naša. Gospodinu se svijjelo da postaneš samo njegova. Tvoje ime je davno upisao u dlan svoje desnice. Počivaj u miru kod svog nebeskog Oca!

(s. Katarina Maglica)

– Čista dobrota i ljubav.

Alen: Bila nam je draga i voljeli smo kad dođe kod nas.

Željko: Moje sjećanje na tetu je teško opisati u par riječi, znate i sami jer se jako dugo poznamo.

Iz prve ruke o s. Ljubici

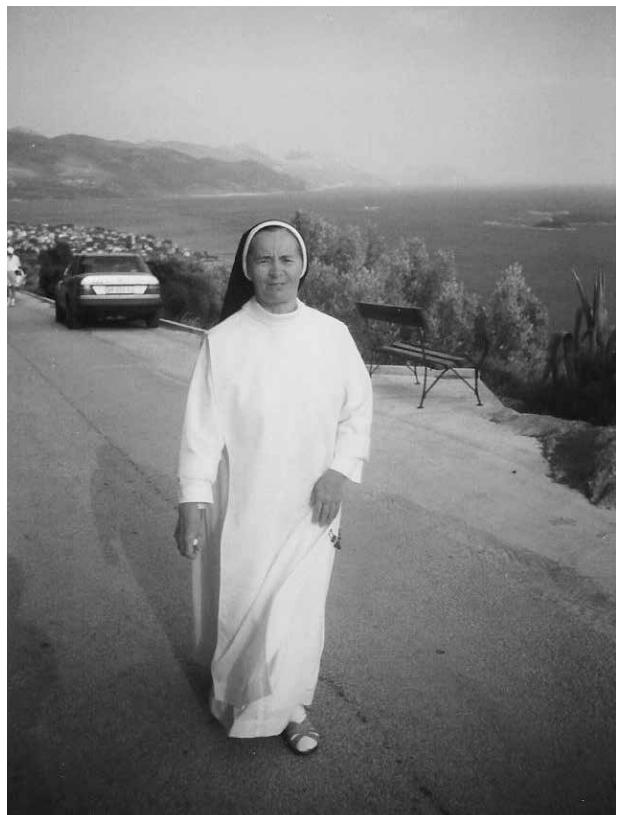
Neposredno nakon mise zadušnice, rodbina s. Ljubice izrekla je spontano, u samo nekoliko riječi tko je za njih bila s. Ljubica.

Đurđica: Bila nam je jako draga. Moji klinci su govorili da je ona najbolja kuharica na svijetu. Jako smo je voljeli. Kad je dolazila k nama na Poreč, rado sam joj donosila što god je trebala. Bilo nam je jako lijepo s njom.

– Mi smo je zvali baka. Ona je bila naša najbolja baka i najveći uzor. Kad smo bili djeca proveli smo puno lijepih trenutaka u ovom samostanu i jako lijepe uspomene me vežu za nju. Ona je bila naš najveći uzor i cijelog života čemo je se rado sjećati i pričati svojoj djeci o njoj.

Nadica: Najbolja teta na svijetu.

Božica: Bila nam je svima uzor, uvijek vedra i vesela i uvijek spremna dati utjehu svima.

Ja sam rano izgubio majku, 1991. i teta je bila moj andeo čuvan, druga majka. Teško mi je kad pomislim dje više nema, da više neće dolaziti kod nas. Kao što sam rekao č. Ivanki, sada imam tri majke na nebu: Nebesku Majku, moju majku i moju dragu tetu, koja mi je bila kao majka. Jako sam ponosan na svoju tetu. Kad je dolazila k nama na godišnji nismo joj dali da kuha ili da bilo što radi, voljeli smo je i htjeli smo neka se odmara da je što dulje imamo. Ono što je o njoj govorila č. majka (priora) to je sve istina. O teti se može puno toga lijepoga reći. Ona nam je, osim lijepih riječi, davala recepte iz svojih iskustava, posebno mom sinu, on voli kuhati, pa mu je svaki recept dobrodošao. Teta ga je učila kako se morski plodovi lakše priprave, treba to znati. Makar ona nije bila 's mora', ali je to znala vrlo dobro. Bila je, naime, više godina u Dubrovniku i naučila je. Znate i sami da je uvijek bila spremna učiti. Jako sam ponosan na nju i ne mogu izreći koliko mi je teško što je više nema. Izgubio sam puno, a opet sam dobio zagovornicu na nebu. Žao mi je što je, zadnje vrijeme, nismo mogli češće posjećivati zbog korone. Nadam se da ćemo, sada kad nje više nema, ostati sa svima

vama povezani koji ste po njoj postali dio naše obitelji. Ovdje sam se uvijek osjećao dobrodošao. Isto tako i u svakom mjestu gdje je teta bila tamo. Bog nas povezuje s ljudima, a po njima i sa samim sobom. Hvala mu i slava. Hvala mu za tetu, neka je sada nagradi za svu njezinu ljubav i dobrotu.

Mirjana: Mogu samo reći da je bila posebna. Prekrasno vrijeme sam provela dok je bila s nama. Jako draga, utješne riječi, bilo je ugodno s njom razgovarati, uvijek je imala lijepo, utješne i poticajne riječi. Zato mi je druženje s njom, preko ljeta, bilo posebno.

Nadica: Ona je moja teta. Ne postoje riječi kojima bih mogla izreći koliko smo je voljeli i što nam je ona značila. Najbolja teta, najbolja baka i najbolja zamjenska majka. Moja majka je umrla jako rano i ona nam je bila kao majka. Moja djeca je, od milja zovu baka. Mogu samo reći da nam je bila svima najbolja teta i baka i majka.

s. Slavka Sente

s. LADISLAVA RAKULJIĆ dominikanka

11. prosinca 1925. – 15. listopada 2021.

U petak 15. listopada 2021. preminula je u Splitu, u samostanu sv. Martina, s. Ladislava Rakuljić, u 96. godini života i 74. godini redovništva. Premda je zadnje vrijeme često poboljevala, može se reći da se njezin prijelaz u vječnost dogodio iznenada. Dani su joj prolazili sasvim obično. Nekoliko minuta prije razgovarala je sa sestrama, tražila nešto za pojesti, nakon toga molila krunicu. U jednom trenu duša joj je poletjela k Onoj koju je upravo zazivala ... *moli za nas grešnike, sada i na času naše smrti.* Gospa je to sigurno učinila, bila je uz nju i upravo zato je s. Ladislava tako smireno pošla s ovoga svijeta.

Sprovod s. Ladislave

Pokopana je 19. listopada, na splitskom groblju Lovrinac. Sprovodne obrede predvodio je prior splitskog samostana fr. Kristijan Dragan Raič, OP, u nazočnosti sestara dominikanki, braće dominikanaca, svećenika i rodbine s. Ladislave. Nakon sprovida bila je sveta misa zadušnica u crkvi sv. Dominika, koju je također predslavio fr. Kristijan. Na groblju se toplim riječima od s. Ladislave u ime sestara oprostila časna majka s. Jaka Vuco.

Oproštajno slovo č. majke s. Jakice

Prije 96 godina, u Krilu Jesenicama, od oca Ante i majke Kate 11. prosinca 1925. godine rođena je Mande Rakuljić. U skromnoj i pitomoj sredini, u visinama nad čistim morem, u izmjenama

bonace, bure i juga, u ljepotama i blagodatima Dalmacije rođena je djevojčica Mandica i unijela radost u kuću – svojim roditeljima, sestri Mariji, bratu Stipi, i Marinu, i drugima koji su je susretali. Rasla je u obitelji koja je utemeljena na čvrstim stupovima vjere, vrijednostima koje se ne mijenjaju prema prilikama vremena, vlasti ili potrebe. Napojena na čistim izvorima i nahranjena na dobroj zemlji, izrasla je u plemenitu i odlučnu djevojku!

Od početaka svog života je bila posebno usmjereni na druge, potrebne, žalosne i bolesne. Često je govorila kako joj je teško gledati bolesti i muke drugih ljudi – ona im želi pomoći.

Način na koji je vidjela da bi mogla biti bliže potrebnima i koristiti drugima bio je odlazak u samostan. Nakon završene osnovne škole u rodnom kraju, uputila se u Korčulu, u zajednicu sestara dominikanki s kojima je od 1. kolovoza 1942. godine dijelila radosti i žalosti, nevolje i probleme, neimaštinu i težinu života na otoku, u vrijeme drugog svjetskog rata koji je bio posebno iskušenje za mladu, krhklu dušu, punu želje biti korisnom, biti Božjom!

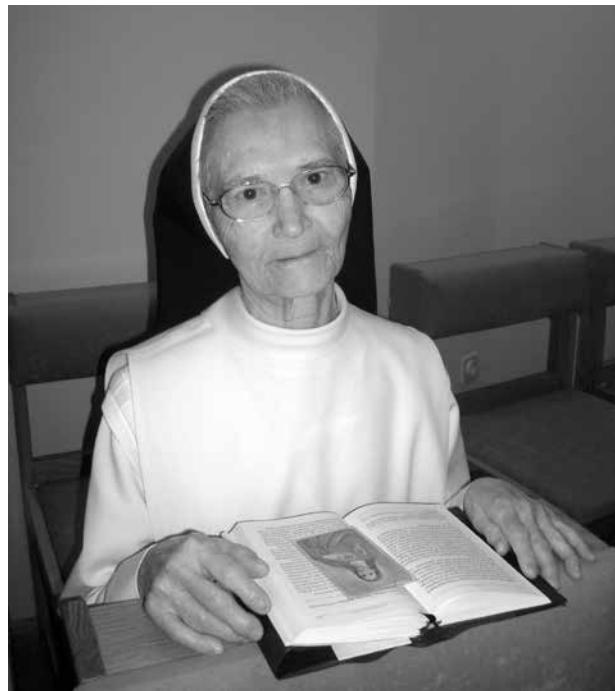
U samostanu je brzo pokazala svoju pedantnost i urednost u svemu, svoje suosjećanje prema slabima i otvorenost za učenje, pa je zajednica odlučila poslati ju u medicinsku školu u Zagrebu koju je završila 1944./1945. školske godine. Nakon Zagreba, 17. srpnja 1946., s. Ladislava ulazi u novicijat u Korčuli, 21. prosinca

1947. polaže prve, a 2. listopada 1952. doživotne zavjete.

Kao bolničarka od 1947. godine, radila je u Biogradu na moru, u Skopju i Zagrebu, a od 1955. godine- kada je premještena u Kanadu, do 1990. godine radi u nekoliko bolnica i domova za starije u Kanadi. Nakon zaslužene mirovine, radi u domu za starije osobe u našem samostanu. Poslije zatvaranja doma i prodaje samostana St. Dominic u Sherbrooku, 2008. godine, vraća se u Domovinu, premještena je u blizinu svojih Jesenica, u Split, u samostan sv. Martina.

Uvijek nenametljiva i skromna, ali sa čvrstim stavom i odlučnošću znala je što može, a što nije u njenoj moći. Zbog dobre naravi, znala je reći kako su je svi rado imali i kako je lako s drugima uspostavljala kontakte. Bila je razgovorljiva i otvorena, pobožna i odmjerena. Voljela je točnost, redovito je druge poticala na pozitivan odnos prema svemu i svima!

Draga naša s. Ladislava, bit će nam neobično doći u sv. Martina i ne vidjeti Vašu radost, ne čuti Vaše tople riječi i pozdrav, Vaše podršku, ohrabrenje i spremnost na šalu, na druženje uz kapučino, na zainteresiranost za mlade, starije, sve što se u Kongregaciji događa... Bit će nam neobično ne vidjeti Vas na mjestu u kapeli, u blagovaonici, koje Vama pripada!

U tišini samostana sv. Martina, u Dioklecijanova palači, u vrevi Grada i večeri dana, u vrijeme kada je većina sestara bila daleko od Vas, č. Ladislava, otišla ste u nebeske dvore, k anđelima nebeskim pjevati pjesme svom nebeskom Ocu kojeg ste uvijek više voljela, jer ste još kao dijete, ostali bez oca. Otišla ste Onom koji vas je poslao i pozvao, i prije i sada! Otišla ste spremna i ne-opterećena, i ostvarilo se što ste prizivala, za što ste živjela. Otišla ste lagano i skromno kako ste

i željela. Gospodin je uslišio Vaše molitve u kojima je srce gorjelo za Njegovom blizinom. Vaša plemenitost i velikodušnost je postigla svoje ispunjenje u susretu sa dobrom Bogom kojemu ste cijeli svoj život nesebično i ustrajno darivala.

Neka naša hvala bude naša molitva, neka naša tuga bude tiha i svećana, neka naše poštovanje bude iskreno i iz srca, neka nam svima bude na ponos što smo Vas imali i što ste nas voljeli!

Na kraju, kako je Vaša sestra napisala, i mi se nadamo da ćemo se susresti u krilu Očeva, ponovno se zajedno družiti u društvu sestara i braće koji su prije nas otišli i uživaju u radosti rajskog blaženstva!

Hvala Vam za sve što ste nam ostavili i što smo od Vas naučili. U raj poveli Vas anđeli, radujte se u zajedništvu svojih milih koji su Vas čekali. Neka Vas Blažena Djevica Marija zaogrne

plaštem svoje ljubavi i topline, a sv. Dominik prepozna kao svoju! Molite Oca nebeskoga za nas!

Neka Vam svijetli vječna svjetlost! Počivajte u miru!

**Nekoliko crtica iz života s. Ladislave,
što je sama pričala u jednom razgovoru
sa s. Slavkom za AM br. 3, 2008. godine.**

Ostvaren san o redovničkom pozivu

... Ja sam se - govori s. Ladislava, - među prvima, javila i već sam za nekoliko mjeseci bila u Zagrebu. Primila me Majka Česlava Andreis, i s. Stanislava koja je tada bila priora. Primile su me kao svoje rođeno dijete i to nikada neću zaboraviti. Tu sam radila, u kuhinji, čistila i štогод je trebalo. Nakon godinu dana me Majka Milinković, koja je u međuvremenu postala č. majka, poslala u bolničarsku školu. Kad sam završila školu, bilo je to za vrijeme rata, majka Milinković mi je rekla: "Mandice, sada ste završila školu, ako želite ući u novicijat neka vam bude blagoslovljeno, ako nećete opet neka vam bude blagoslovljeno." Naravno, zavoljela sam sestre dominikanke, njihov bijeli habit i tko bi me mogao rastaviti od njih?! Bogu hvala na ustrajnosti. Znam, nisam ja koja sam to odabrala nego Gospodin. Neka bude blagoslovjen! U Zagrebu

sam bila od 1942. do 1946. Nakon toga sam išla u Korčulu u novicijat. Učiteljica mi je bila s. Gabrijela a s. Gertruda podučiteljica. Obukla sam se 17. srpnja 1946., a Prve zavjete 21. prosinca na blagdan sv. Tome Apostola 1947. U novicijatu sam bila veoma sretna.

Biograd na moru

Nakon prvih zavjeta, - nastavlja s. Ladislava - moj prvi premještaj je bio u Biograd na moru. Tamo sam bila dvije godine kao bolničarka u bolnici za tuberkulozu. Inače u toj nas je kući bilo oko dvanaest i sve smo radile u bolnici ili laboratoriju, i na raznim odjelima. Bila sam mlađa sestra, voljela sam svoj posao premda je bilo dosta teško, osobito noćna dežurstva. Liječnici su nas inače pokazivali kao uzore ostalim djevatnicima. Istina, mi smo bile savjesne, tako smo bile odgojene, nikada nismo izbjegavale bilo koji posao ili kojeg bolesnika.

Međutim, kad su došli komunisti na vlast, liječničko je osoblje tražilo da skinemo redovničko odijelo i da radimo u civilu. Ali č. Majka Milinković nije bila za to. Kad je vidjela kako stvari idu, odlučili smo radije napustiti posao nego habit.

U Skopju

U Mliječnoj kuhinji, u bolnici, gdje su bila dječa od rođenja do 16. godine, radilo je više naših

sestara. Kako je bilo dosta posla, ustanova je tražila još sestara, pa je Vrhovna uprava odlučila poslati mene, s. Ladislavu Rakuljić Tu sam radila od 1950. do početka 1955. i to u Dječjoj klinici.

Neki detalji iz Skopja

U Skopju smo naišle na veliko siromaštvo, duhovno i materijalno. Roditelji ili nisu znali, a najčešće nisu mogli materijalno paziti na higijenu, pa su mnoga djeca umirala. Ti su mi prizori ostali u trajnom bolnom sjećanju. Znala sam reći i sebi i drugima da ne treba ići u misije negdje u Afriku jer su ovdje prave misije. Narod nas je jako volio, na svoj bezazleni način.

Početak je za sve nas bio težak. Morale smo se prilagoditi novoj sredini, novoj klimi, hrani, kulturi, jeziku i slično. Ispočetka su ljudi bili dosta rezervirani prema nama i govorili: »Evo, su nam došle ruske sestre«. No, kasnije, kad su nas upoznali malo bolje, približili su nam se bez bojazni i bili su vrlo ljubazni i pristupačni. Slično je bilo i s osobljem bolnice. Mi sestre smo imale jednosobni stan u sklopu mliječne kuhinje. U sobi su bila 4 kreveta, a peti se, zbog pre male prostora, morao sklapati. U istoj se prostoriji i kuhalo. Sve svoje stvari smo držale ispod kreveta. Premda u takvu skučenom prostoru, sestre su bile raspoložene i sretne, i tu su svoju radost prenosile na druge. Naš je dnevni red izgledao po prilici ovako: ustajanje ujutro u 4 sata, zatim zajednička molitva, odlazak u crkvu na svetu misu, udaljenu oko jedan sat hoda.

Rad je u bolnici, u prvoj smjeni, počimao u 7.30 a završavao u 15.30, a u drugoj smjeni od 15.30 do 19 sati uvečer i dulje ako je trebalo. Dežurstva su se izmjenjivala i sa civilnim osobljjem, svaki treći dan u razmaku od 24 sata, kako se to radi po bolnicama.

Svršetak rada u Skopju

Rad sestara u Skopju, unatoč jezičnih i drugih teškoća, bio je pravi blagoslov za sve. Sestre nisu pravile nikakve razlike među pacijentima. Sa svima su bile ljubazne, pažljive i susretljive. I svi su

ih voljeli. Međutim, novonastala komunistička vlast sve je više i brže počela iskazivati svoju mržnju prema Crkvi i vjeri, općenito. Uklanjali su sve znakovlje, a jednako tako i ljudi koji su bili u suprotnosti s njihovim protuvjerskim idejama. Tako nisu mogli podnijeti ni da redovnice rade u bolnici u svojim redovničkim odijelima. I na njima su primijenili svoju ultimativnu metodu: ili skinuti redovničko odijelo ili otići. Nisu trebali dugo čekati odgovor. Vrhovna uprava u Korčuli kao i same sestre koje su tu radile, držale su da je redovnički život važniji od državnih službi. Zato su radije napustile radno mjesto nego se odrekle redovničkog, dominikanskog habita.

Moram priznati da smo ipak teškim srcem ostavile ovu misiju u bolnici i Mliječnoj kuhinji, jer je to bio uistinu misijski rad. Ne može se izbrojiti koliko smo umiruće djece pokrstile, kolikim majkama i sirotinji dale podršku. U Skopju je bilo oko 18 narodnosti, tri glavne vjere: pravoslavna, muslimanska i katolička koja je bila u manjini, uz ostale razne druge vjeroispovijesti. Nije bilo samo nama teško što moramo otići. Gotovo su svi žalili za nama, i osobljje s kojima smo radile i prijatelji, posebno narod, bez obzira koje su vjere bili. Ispratili su nas s tugom u srcu, ali i s velikom zahvalnošću i poštovanjem.

Želim istaknuti neke osobe koje su nam bile duhovna podrška od početka do svršetka rada u Skopju. To su bili, u prvom redu svećenici Skopske biskupije, kojima dugujemo veliku zahvalnost, osobito preuzvišenom biskupu Smiljanu Čekadi. On je često navraćao k nama, ponekad je i ručao s nama premda smo bile u tako skučenom prostoru. Upozoravao nas je na tajne organizacije koje djeluju protiv Crkve. Isto tako nam je bio veliki prijatelj i dobročinitelj Alojzije Turk i mgr. Branko Dorčić.

Vrijeme provedeno u Skopju ostat će svim sestrama u trajnoj uspomeni. Zahvalne smo svima koji su nam pomagali u bilo kom pogledu.

U Zagrebu – priprema za Kanadu

Nakon Skopja sam došla u Zagreb 1955. oko Uskrsa. Te iste godine odlučeno je da budem među drugom skupinom sestara koje odlaze u

Kanadu. Prva skupina je isle 1953., a mi smo krenule u Kanadu u desetom mjesecu 1955. Bilo nas je četiri: s. Hozana Klaić, s. Ladislava Rakuljić, s. Alberta Dolović i s. Josipa Šprajcer. Putovale smo osam dana brodom zvan *Franconia*. Na tom je putovanju bilo i lijepih trenutaka, ali i veoma teških i opasnih, osobito kad je bilo nevrijeme. Nismo mogle ništa jesti, bilo nam je slabo. U Kanadu smo stigle 22. listopada 1955. Dočekalo nas je tmurno i maglovito vrijeme. Iskricali smo se u Quebecu. Na rivi nas je dočekala s. Imakulata Klobučar, s. Felicitas Vukmanić i dva svećenika.

Na kanadskom tlu

Početak je bio dosta težak jer je život u tom dijelu svijeta sasvim drugačiji od našega podneblja. Osim toga nismo poznavale francuski jezik. Zato je naša zajednica u Kanadi omogućila svakoj sestri pohađati tečajeve francuskog jezika kako bi se moglo što lakše uključiti u novi život i okolinu. I ja sam morala završiti te tečajeve jer je to bio uvjet za zaposlenje u službi bolničarke. Uz učenje jezika trebale smo redovito obavljati svoje dužnosti. Nema nikoga tko bi nas mijenjao. Tako je svaka znala cijeniti i rad i studij. Moram priznati da su nam starije sestre ipak rado pritekle u pomoć ako je negdje nešto zapelo. Bog im platio!

Prva tri mjeseca sam znala dobro govoriti: *no, no*, a druga tri: *ui, ui*. Unatoč još slabom poznавanju jezika, radila sam redovito svoj bolničarski posao kod defektne djece u Magogu. Tu

sam bila dvije godine. Nakon toga sam radila u bolnici u Windzoru od 1957. do 1961. i to po raznim odjeljenjima, gdje god je trebalo. To je bila mala bolnica od 40 kreveta. Liječnici su bili jako ljubazni i pažljivi. Kasnije smo se povukle iz te bolnice jer smo dobili od jedne gospođe veliku kuću u koju smo onda smjestile 16 starijih gospođa na smještaj. S. Ignacija je bila starješica, a bile su tu: s. Hozana Kljaić, s. Ladislava Rakuljić, s. Ivana Perkov i s. Augustina Medić. Poslije su se sestre izmjenjivale. Došle su druge sestre iz domovine: s. Zorka i s. Judita. Tu smo se lijepo osjećale. Sve je bilo skromno ali lijepo. Narod nas je poštivao i volio.

25 godina sam radila s hrvatskom diplomom, jer tada nisu gledali gdje je diploma postignuta. Važan im je bio kvalitetan rad. A kasnije je došao zakon da moramo imati njihovu školu. Morala sam ići polagati i Bogu hvala uspjela sam veoma dobro.

Rad s djecom

Poslije smo morale tu kuću prodati jer se tu trebao graditi puno veći, državni starački dom, koji je nosio ime *Dom pape Ivana XXIII.* Mi smo se povukle sve u našu zajednicu u Sherbrooke. To je bilo 1971. Ovdje smo imale drugu vrstu apostolata: rad s djecom bez roditelja. Ja sam radila u *puponieri*, odnosno kod male djece. Rad s napuštenom djecom bio je posebno zanimljiv, istodobno radostan i bolan. Najteže mi je bilo gledati majke koje se zauvijek rastaju od svoje djece, odriču ih se iz raznih razloga. Bila sam sretna što sam mogla, bar donekle, nadomjestiti toj dječici majčinu ljubav i pažnju. Jedno malo dijete, koje nitko nije htio, bila je to mala djevojčica Marija Clod, bila mi je veoma privržena. Kad su je došli uzeti da bi je premjestili u drugi dom, ne znam kome je bilo teže, djevojčici ili meni.

Rad sa starcima

Kad je, 1976. zatvoren ovaj dječji dom, došla sam raditi u starački dom koji je otvoren u našem samostanu. I tu sam ostala sve do povratka u domovinu, 21. kolovoza 2008.

Općenito o boravku u Kanadi

Što se tiče mog boravka u Kanadi, tu sam provela više od polovicu svoga vijeka (53 godine). Nije mi se činilo ništa teško. Osjećala sam da je i tu moj dom. Po Providnosti Božjoj i odluci svojih poglavara došla sam u taj daleki svijet, prihvatile sam to u duhu poslušnosti te nisam osjećala nikada posebnu težinu zbog tuđine. Bila sam među svojim sestrama. Zajednički smo dijelile i dobro i zlo. Svuda ima teškoća, ali se s Božjom pomoći i nesebičnom ljubavlju sve to može nadići i ići dalje.

Tijekom 53 godine boravka u Kanadi ja sam posjetila domovinu samo nekoliko puta. Prvi put je to bilo nakon 14 godina kad mi je majka bila teško bolesna. Nakon toga sam dolazila još nekoliko puta. Jednostavno sam prihvatile da tako mora biti. Onda se nije pitalo hoćeš li ili nećeš. Jednostavno se slušalo. Ako radimo na jednom mjestu onda ne smijemo misliti stalno na svoje, jer to nas opterećuje i ne možemo biti potpune na svome poslu.

Sačuvale iskonski dominikanski duh

Mi smo nastojale živjele onako kako smo naučile u prvim danima redovničkog života. I to nas je nosilo i sačuvalo, evo, Bogu hvala do sada.

Teškoća je bilo, kao i svuda. Nas je sve hrabrla molitva i zajednički život. Premda smo bile daleko od svoje matične zemlje i zajednice, nikada nismo prestale voljeti i njegovati svoj hrvatski duh. Nastojale smo sačuvati i naše običaje, jezik, kulturu. Što se tiče duhovnog života, nastavile smo i u tuđini vršiti sve svoje redovničke obaveze, redovitu molitvu, duhovno štivo, svetu misu, duhovne vježbe i rekreaciju. Nikada to nitko nije mogao niti htio izostaviti.

A sve je to bilo moguće jer smo se međusobno voljele i pomagale jedna drugoj, to je bio jedini uvjet da izdržimo i zadržimo dominikanski i hrvatski duh, unatoč svemu.

Opet u domovini Hrvatskoj

Evo me opet u domovini. Sretna sam što sam se ponovno vratila, makar u svojim poznim

godinama. Sada ču se još intenzivnije pripremati za povratak u vječnu domovinu.

Moj dugogodišnji boravak u Kanadi ostavio je tragove. Zavoljela sam tu zemlju i ljude u njoj. S druge strane, ovdje je moja domovina, moj rodni kraj, moja kuća matica, sestre s kojima sam bila povezana od početka redovničkog života. Tako sam u početku bila malo zbunjena: radovala sam se i tugovala, zahvaljivala i molila. Redovnička poslušnost mi je ponovno pomogla prihvati novu situaciju, novu sredinu. Našla

sam već svoj duševni odmor i sada nastavljam osluškivati što Bog želi od mene.

Cijeli život sam bila sretna i zadovoljna. Naravno da sam to i sada. Nikada nisam požalila što sam redovnica. Kad nastanu teškoće moramo više misliti na Boga. Nigdje nema bez križa.

Mladima bih poručila neka se ne boje biti Božje. Bog najbolje znade što one mogu, za što su sposobljene.

Bogu hvala na svemu. Hvala svima i neka nas svih Bog blagoslovi!

(s. Slavka Sente)

Sjećanje na našu s. Ladislavu

Nečujno je i iznenada oputovala na svoje ZADNJE PUTOVANJE naša s. Ladislava, 15. listopada ove godine, a taj isti da smo oputovale na DANE KONGREGACIJE s.Maja, s.Gracija i s. Estera, dakle tri od nas šest u zajednici. Ostale su s. M. Goreti, s. Zdravka i, sad pokojna, s. Ladislava.

Pozdravile smo je kao i svaki put kad negdje putujemo na neki dulji put, ne sluteći ni ona ni mi da se više nećemo vidjeti, a ona je premnula tu istu večer.

Bio je to za mene šok kad me s. M. Goreti, drugi dan ujutro, u subotu nazvala s viješću da se s. Ladislava preselila u Vječnost.

Nisam drugo mogla reći nego *Pokoj vječni daruj joj Gospodine* i kako nas nije barem pozdravila. Izgleda da se tako ide u Nebo, bez pozdrava, jer se nadamo ponovnome susretu.

Što o njoj napisati? Vjerujem da ju većina se stara poznaje iako je dugo živjela izvan Hrvatske. Istina da sam s njom živjela još od davne 1975. s nekim manjim prekidima, do ovog zadnjeg 15. listopada 2021.

Kad sam došla u Kanadu koncem 1975., s njom sam radila u jaslicama-pouponniere. Bila su to djeca od rođenja do 18 mjeseci, zatim su išla u posvojenje ili neku drugu instituciju, a za sve se to brinula socijalna služba koja je imala

svoj ured vrlo blizu. Mi smo samo bri nule za njegu djece. S. Ladislava je radila kao odgovorna medicinska sestra. Bila je vrlo brižna i nadase je volila tu malu dječicu i svoj posao. Bio je tu i doktor pedijatar, naravno, koji je redovito posjećivao djecu i po potrebi kad je neko dijete bilo bolesno. A s. Ladislava je posebno bdjela nad takvima.

Nije se ona brinula samo za bolesnu djecu nego i za sestre, a kasnije i za osobe koje su bile na našoj brizi u našem staračkom domu. Kad je, naime, država zatvorila jaslice, mi smo otvorili starački dom. Ako bi se netko samo potužio na koji zdravstveni problem ona je htjela odmah to riješiti i ne bi dala mira dok ne bi pristali da nazove doktora. Ponekad nam je i dodijala u toj svojoj brižnoj upornosti. Sigurna sam da je tu metodu upornosti koristila također i u svom obraćanju Gospodinu i dragoj Gospi, kad je tražila koju milost za sebe ili za druge. Vjerujem da niti oni nisu mogli odoljeti njezinim molbama. Zato je, premda tjelesno slaba, uvijek hrabro i radosno svjedočila Božju ljubav i milosrđe svima s kojima je živjela i radila.

Iz Sherbrooka je premještena u Split, u samostan sv. Martina, i tu je pomagala koliko je mogla i što je mogla. Najradnije je brisala suđe, pripremala stol u blagovalištu i drugo. Četiri

godine kasnije vratile samo se iz Kanade s. Maja i ja i tako smo ponovno nastavile živjeti i raditi zajedno, ali sada ne u dalekoj Kanadi, nego u Splitu. Razumije se da smo se često u razgovorima navraćale na doživljaje iz Kanade.

Soba s. Ladislave je uvijek bila super uredna, krevet sama pravila i mijenjala sve do kraja, po svom ukusu. Zadnji tjedan je molila s. M. Goreti da joj pomogne, jer je bila umorna nakon što smo je uređivale i tuširale. Bila je to naša posljednja usluga s. Ladislavi. Kad bi joj

god napravili koju uslugu uvijek je obećala da će izmolit krunicu, a kad bi je posjetili ili nešto učinili navečer, preporučivala se u molitve. Obično je ujutro znala biti prva u kapeli, osim ako je bila bolesna ili bi se osjećala nešto lošije. Tada bi molila u svojoj sobi, ali bi svakako došla na sv. misu. No, kad ni to nije mogla, odnijeli bi joj sv. pričest, ili sestra ili svećenik.

Draga naša s. Ladislava, počivaj u miru, u Očevo zagrljaju i moli ga i dalje uporno za sve nas.

s. Estera Plavša

MANDA VIDAKOVIĆ

17. svibnja 1932. – 23. kolovoza 2021.

Rođena je u Bosni i Hercegovini, u selu Krepšić (Bosanska Posavina) od oca Mije i majke Ljube (rođene Antunović). Njezina majka bila je domaćica, a otac se bavio poljoprivredom. Osim Mandi, imali su još troje djece: Franju, Janju i Jelu. Baka Manda rano ostaje bez oca jer ga vojnici odvode za vrijeme II. svjetskog rata.

Baka nije pohađala nijedan razred osnovne škole. U Goricama, susjednom selu, upoznaje Šimu svoga muža s kojim započinje život i seli u

Bačku gdje djed radi kao Kovač. Nekoliko godina kasnije sele u Lipovac gdje će boraviti većinu svog života osim za vrijeme Domovinskog rata kada bivaju prognanici od 1991. do 1995. godine i žive u različitim mjestima: Zagreb, Otok, Bošnjaci i Županja. Djed umire za vrijeme boravka u Županiji, a baka se nakon završetka Domovinskog rata vraća u Lipovac i tamo živi do kraja svog života.

Baka Manda je bila vrijedna i uredna žena. Voljela je raditi i nije joj bilo teško obavljati

nijedan posao. Osobito je voljela heklati i plesti pa je svojim unucima i praunucima plela „pape.“ Bila je gostoljubiva i njezina kuća uvijek je bila puna gostiju. Služila je bolesne i nepokretne osobe. Nikad se nije ni na što žalila, a svakom je znala pružiti lijepu riječ ili utjehu kad je to bilo potrebno. Prepuna savjeta i mudrih izreka znala je dobro saslušati sugovornika. Osmijeh joj nije silazio s lica. Bila je upućena u život svoje djece, unučadi i praunučadi. Imala je 22 unučadi, 32 praunučadi i jednu prapraunuku. Uvijek je bila zainteresirana za sve što se događa u životu

njezine djece, unučadi i praunučadi, te je rado sudjelovala na svim slavlјima koja su se događala (rođendani, zaruke, svadbe, itd,...) Iako je imala težak život, nikada se nije ni na što žalila.

Nikad nije bolovala od teških bolesti. Naglo se razboljela i završila u bolnici te je preminula 23. kolovoza 2021. u 89. godini života. Sprovod je bio na groblju u Lipovcu 25. kolovoza 2021., gdje su je ispratili u vječni život njezina djeca, brojna rodbina, prijatelji i stanovnici Lipovca.

Draga moja bako Manda počivaj u miru Božjem.

Unuka s. Marija Magdalena Ilić

JAKA PRCELA, rođ. Bešlić

1. siječnja 1938. – 19. studenoga 2021.

- Sestra naših sestara Mariji Lurdes i Tješimiri -

Jaka Prcela, sestra naših sestara s. Tješimire i s. Marije Lurdes, preminula je u subotu 19. listopada u 83. godini života. Rođena je 1. siječnja 1938. u Vedrinama, župa Trilj, od oca Nikole i majke Luce, rođ. Klapež. Kao mlada djevojka udala se za mještanina Antu Prcela. Nažlost, nije mogla postati majkom, ali je svoju prirođenu majčinsku ljubav poklanjala drugoj djeci u susjedstvu i okolici. Jedno je vrijeme radila Poljoprivrednoj zadruzi, a kad joj je suprug otisao u Njemačku na privremeni rad, čuvala je vjerno njihovo ognjište. Vjeru koju je baštinila od svojih roditelja, živjela je na vidljiv način. Pomagala je kome je god trebala njezina pomoći. Bila je izuzetno pobožna. Redovito je išla u crkvu, niti jedna devetnica niti pobožnost nije joj promakla. Osim toga, molila je tijekom cijelog dana, zapravo, sav je svoj posao pretvarala u molitvu. Svi će je pamtitи по velikoj darežljivosti, osobito prema crkvi. Kad joj je suprug preminuo, ona je i dalje nastavila darivati drugima sve što je imala, upravo poput biblijske udovice o kojoj je

Isus govorio. Osobito je bila prepoznata po radoći koja je zračila iz nje. I dok je radila, molila, družila se s drugima uvijek je neki blaženi mir i osmijeh bio na njezinu licu. Bilo je pravo zadovoljstvo biti u njezinu društvu, uvijek je bila spremna na šalu. Posebno je voljela pjevati, ili, kako je sama govorila, voljela je slaviti Boga pjesmom i molitvom. Nije onda slučajno da je sahranjena upravo na spomendan sv. Cecilije, zaštitnice crkvene glazbe, 22. studenoga. Čvrsto vjerujemo da sada nastavlja pjevati s andelima, ali da jednako tako nastavlja moliti za sve nas.

Kad su joj snage onemoćale, svu je skrb za nju preuzeo Joško i Ivanka koji su Jaku jednostavno zvala *naša draga strina*. Ivanka se divila strininoj vjeri te je rekla da je i „nju naučila što je život kroz Boga.“ Svaki su dan zajedno molile krunicu. Dan prije smrti, kad su je doveli u kuhinju, Jaka je, po običaju, premda slabim glasom, predmolila Andeo Gospodnjii. Na završetku je prepričala svoju dušu Bogu i molila da joj oprosti grijeha. Kako je živjela cijeli život sjedinjena s

Bogom, tako mu je i u zadnjim trenucima s povjerenjem predala sebe i svoje slabosti, uzdajući se u njegovu beskrajnu milosrdnu ljubav. Osim drugih boljetica, najviše joj je, u zadnje vrijeme zadavao teškoće dijabetes.

Pokopana je 22. studenoga na groblju u Košutama. Sprovodne je obrede vodio župnik vlč. Tomislav Topičić, a također i svetu misu zadušnicu. U svom obraćanju okupljenima istaknuo je kako je „pokojna Jaka u zadnje vrijeme bila okovana bolešću ali nikada nije gubila ono temeljno

- vjeru i pouzdanje u Boga. Stekla je strpljenje te je sigurno zaslužila vijenac pravednosti.“

I mi se nadamo i vjerujemo da je zaista tako.

Koristim priliku da u ime cijele obitelji izrazim zahvalnost svim sestrama, rodbini i prijateljima koji su došli ispratiti našu dragu sestruru Jaku na vječni počinak. Vjerujte mi, ona vas je pratila s nebeskih visina i moli za sve nas. Hvala i svećenicima, posebno rođaku Josipu Dukiću, te vlč. Petru Dukiću. Hvala vam i što ćete se sjetiti naše pokojnice i u svojim molitvama.

s. Tješimira Bešlić

MATO BARIŠIĆ

2. prosinca 1936. – 10. studenoga 2021.

- brat s. Jagice, s. Aurelije i s. Trpimire -

Daleko od svoje domovine, u Australiji, gradu Canberri, preminuo je 10. studenoga 2021. u 85. godini života Mato Barišić, brat naših sestara Jagice, Aurelije i Trpimire.

Canberra je glavni grad Australije s 333.940 stanovnika, udaljen 280 km od Sydneya i 650 km od Melbournea. U tu daleku zemlju doputovao je Mato još kao mladić, jer je želio posjetiti brata Antu koji se već tamo nastanio. Stjecajem okolnosti ni Mato se više nije vratio u domovinu. Nova domovina Australija mu se toliko svidjela da je odlučio u njoj ostaviti i svoje kosti.

Mato je rođen 2. prosinca 1936. u Vidonjama, mjesto Trojavina od oca Joze i majke Ive. Bilo je osmero braće i sestara, četiri brata i četiri sestre (Mato, Ante, Marica, Pavica, Anka, Marko, Tadija i Ozana). Mato je bio najstariji. Sva ga njegova braća i sestre pamte kao brižnog brata koji im je pomagao u svemu, učio ih jesti, hodati i raditi. Svoje je sestrice rado češljao i pleo im pletenice. I roditeljima je bio na pomoć gdje god je trebalo. I ne samo u kući. Kad je odrastao i mještani su ga često tražili za bilo koju uslugu. Svima je Mato rado pritekao na pomoć. Nakon

osnovne škole izučio je zanat za preciznog mehaničara i u toj se struci zaposlio na svjetski poznatom brodogradilištu u Tivtu, u Crnoj Gori. To je brodogradilište bilo posebno čuvano i iz njega nisu mogli radnici izlaziti niti ulaziti bez posebne dozvole, tako je Mato mogao odlaziti svojoj kući samo vikendom. Brzo se dokazao kao vrijedan i sposoban radnik. Sam je čak konstruirao i napravio maketu specijalnog broda. Ali unatoč povjerenju koje je stekao svojom stručnošću i diskretnošću na radnom mjestu, nikada nije izgubio one vrline poštenja, dobrote i vjere koje je baštinio od svojih roditelja.

Kad mu se pružila prilika pošao je za svojim mlađim bratom, Antonom, u Australiju. Dobivši potrebne papire za put, krenuo je, ni ne sluteći, da se zauvijek oprašta od svoje voljene Hrvatske. Čudni su putovi Božji! U isto vrijeme je, naime, došla posjetiti svoju sestraru Australiju i djevojku, Grozdana Vojnović, rodom iz Omiša. Našli su se na zajedničkom druženju nakon svete mise u HKM koju vode oci franjevci Bosne Srebrenе. Bila je to ljubav na prvi pogled, ali dovoljno jaka da ih poveže za cijeli život. Sklopili su kršćanski

brak, našli zaposlenje i odlučili su tu, u Australiji, saviti svoje obiteljsko gnijezdo. U sretnom su braku imali tri prekrasne kćeri. Najstarija im je nenađano preminula od srca, što je roditelje, posebno oca Matu, zavilo u veliku tugu. Nikada nije propuštao posebno obilježavati obljetnicu njezine smrti. I dogodilo se da je upravo dva dana prije obljetnice i on preminuo.

Bio je brižan otac, uzor obitelji. Dva puta je izabran za oca godine. To je naslov što se u Canberri svake godine dodjeljuje uzornim očevoima obitelji. Bio je, zaista, uzor ne samo u materijalnoj skrbi za obitelj, nego nadasve i kao čovjek vjere i molitve. Nikada nije propuštao nedjeljnu svetu misu zajedno s cijelom obitelji. Bio je i član crkvenog odbora. Svoju je dobrotu učvršćivao cijelog života na vjernoj bračnoj ljubavi sa svojom Grozdanom. Poštivali su se međusobno, uvijek su išli zajedno na sva druženja, slavlja i putovanja. I supruga je Grozdana jedne godine izabrana za majku godine.

Mato je volio pomagati potrebnima. Svoju je darežljivost posebno pokazao za vrijeme Domovinskog rata. Premda daleko od domovine Hrvatske, patio je zbog nedaća koje su je snašle. Želio je pomoći i redovito je, zajedno sa suprugom, slao novčane priloge. Ona se bavila i humanitarnim radom te je bila u mogućnosti i na druge načine pomagati ranjenoj Hrvatskoj.

Mato je bio radišan, puno je radio, ali je ipak znao čuvati svoje zdravlje. Redovito je išao na liječničke kontrole, osobito zbog srca koje je bivalo sve slabije. No, liječnici nisu odmah uočili da on zapravo boluje od smrtonosne bolesti raka. Kad je to otkriveno, bilo je već kasno. Zadržan je u bolnici, ali ga, zbog korone, nitko nije smio posjećivati osim supruge. Kad je već bio sasvim klonuo, dovezli su ga kući da još malo uživa u krugu svojih najmilijih. Nakon osam dana je preminuo. Prije smrti je još zaželio da se umjesto cvijeća i vijenaca na njegov grob, dade za istraživanje i suzbijanje raka.

Pokopan je 17. studenoga na mjesnom, Wooden groblju, u Canberri, a sveta misa zadušnica bila je u crkvi sv. Augustina u Farreru.

Dragi naš brate, Mato, hvala ti za svu ljubav što si je iskazivao svima nama. Hvala ti što si ostao vjeran Bogu i narodu. Hvala ti što si tu vjeru prenio i na svoju obitelj. Neka ti Gospodin udijeli nagradu u svome kraljevstvu. Počivaj u miru!

s. Aurelija – Pavica Barišić

JOZO FILIPOVIĆ

16.ožujka 1966. – 1. prosinca 2021.

– Brat naših sestara Milene i Marije –

Bila je srijeda, 1. prosinca 2021. kad je moj dragi brat Jozo, po rukama sv. Josipa, predao svoju dušu Besmrtnome Bogu.

Jozo je rođen 16. ožujka 1966. u Gornjoj Obodnici, župa Breške, od oca Mate i Ruže

Filipović. Bio je najmlađi od sedmoro braće i sestara u obitelji. (sestre: Kata (s. Milena), Anica, Manda (s. Marija) i Finka, te braća: Franjo, Božo i Jozo.). Kad je s. Milena došla kući na godišnji, Jozo je nije prepoznao pa se bojao. Ta, bilo mu

je tek pola godine kad je ona otišla u samostan. Osnovnu je školu pohađao u rodnom mjestu, a nakon toga je završio srednju, za konobara. No, kad su se preselili u Zagreb, zaželio je postati policajac. Međutim, to mu, u komunističkom sistemu nije bilo dozvoljeno jer su mu dvije rođene sestre bile časne sestre. Tada se prekvalificirao i zaposlio kao vatrogasac. Taj hvalevrijedan, ali vrlo opasan posao domalo ga je stajao života. Kad je, naime, sudjelovao u gašenje velike zgrade *Bile*, jedva je zbog dima napipao prozor te skočio van da se ne uguši. Pritom je dobio teške tjelesne ozljede. Ostao je i dalje na tome poslu, ali ne više kao aktivni vatrogasaca, nego kao portir.

Može se reći da ga je Bog čudesnim putem vodio kroz život. Sigurna sam da je on to prepoznao i za to zahvaljivao. Još kao mladić došao je jednom u posjet svojoj sestri Mileni u Virje. Sasvim slučajno našla se tu i djevojka Zdenka Vidak, koja inače ima brata svećenika, vlč. Ivicu, i sestru redovnicu, franjevku, s. Celinu. Bog je htio da se njih dvoje tu upoznaju, povežu i zavole. Domalo su sklopili kršćanski brak. Nastanili su se u Gornjoj gredi, sagradili kuću s prekrasnim vrtom i tu osnovali svoju vlastitu obitelj. U sretnom su braku imali troje djece: Ivana, Luku i Mariju.

Jozo je, kao mladi otac obitelji, nastavio vjerski život kako je naučio od svojih roditelja, zajednička obiteljska molitva, redovito pohađanje svete mise. Jedno je vrijeme, zajedno sa suprugom, sudjelovao u jednoj molitvenoj zajednici.

Taj skladan obiteljski život prekinuo je smrtonosan virus Covid-19 zbog kojeg je bio odmah hospitaliziran. Bile su to teške muke koje je proživljavao na respiratoru. No, Bog ga ni tu nije ostavio bez utjehe. Premda ga nitko od njegovih, zbog straha od zaraze, nije smio posjećivati, Bog je bio uz njega. Na molbu njegove sestre Marije, došao je svećenik i podijelio mu bolesničko pomazanje. Vjerojatno je Jozo samo to čekao, jer je već drugi dan zauvijek zaklopio oči i preselio se u vječnost. Želimo vjerovati da nakon ovih teških zemaljskih patnji sada već uživa u milosrdnom krilu Očevu.

Posljednji ispraćaj dragoga Joze bio je u subotu, 4. prosinca u Brckovljanima.

Dok molimo za dušu dragoga brata Jaze, izražavamo sućut njegovoj supruzi Zdenki i djeci, kao i cijeloj užoj i daljoj rodbini. Zahvaljujemo svima koji su došli na sprovod.

Neka počiva u miru Božjem!

s. Milena i s. Marija Filipović

DEVETNICA BOŽIĆU

(s. Katarina Maglica, OP, Zagreb, 2020.)

PRVI DAN DEVETNICE

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga - Prvi dan devetnice.

„U šestom mjesecu posla Bog Anđela Gabrijela u galilejski grad imenom Nazaret k djevici zaručenoj s mužem koji se zvao Josip iz doma Davida, a djevica se zvala Marija.“ (Lk 1,26-27)

Navršilo se vrijeme za ispunjenje Božjeg obećanja danog čovjeku nakon prvog pada. Bog svoju riječ ni obećanje nikada nije pogazio. Vjekovi su iščekivali Mesiju, o njemu se govorilo, raspravljalo i sanjalo, od njega se očekivalo nešto veliko i vrijedno za čovjeka i čovječanstvo.

Naš Bog šalje svoga glasnika, šalje Arkanđela Gabrijela u određeno vrijeme, unaprijed naveden kutak zemlje, k izabranoj djevici, djevici Mariji. Bog bira određene ljude za svoje suradnike namjenjujući im zadaću na korist čovječanstvu. Takve osobe su one važne karike bez kojih bi povijest spasenja pošla drugim smjerom.

Svatko od nas ima vlastitu zadaću i poslanje. Bog od nas očekuje da je vjerno i zdušno izvršimo. Darove smo dobili radi drugih i zadaća

nam je umnažati ih svojim djelovanjem. Jesmo li vrsni u nekom poslu, radimo ga Bogu na slavu, sestrama i braći na korist; jesmo li obdareni krepostima učinimo da zajednica zaživi punim plućima jer svaka naša dobra osobina ostavlja duboke tragove u zajedničkom nam biću.

Bog nam šalje svoje glasnike u liku naših sestara, u liku osoba koje kucaju na naša vrata i na naše srce i po svojoj riječi upućenoj nama. Čovjek svoj cilj ostvaruje samo u suradnji s Bogom. Neka ovaj naš Advent, ova osobna priprema na Isusov dolazak bude korak bliže u ostvarenju mene kao Božjeg suradnika ovdje na zemlji.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetome... *Pjesma*

DRUGI DAN DEVETNICE

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. - Drugi dan devetnice.

„Anđeo uđe k njoj i reče: Zdravo milosti puna Gospodin s tobom.“ (Lk,1,28)

Je li se točno ovako odvijalo navještenje? Je li bilo vidljivo ljudskom oku? Ne znamo. Sigurni smo jedino u činjenicu da je Marijin duh bio otvoren Božjem Duhu. Trajno je bila u molitvenom blaženstvu, srcem i dušom povezana sa svojim Stvoriteljem.

Sam anđeo se klanja Mariji i naziva je milosti punom. Od Boga joj milost dolazi, izabrana je među svim ženama svijeta za Majku njegova Sina. Nisu bile potrebne posebne okolnosti, već obično svakodnevno okruženje jedne skromne seoske djevojke. Bogu je trebala čista ponizna duša, duša ispunjena milošću, poslušna Božjoj

Riječi, duša koja trajno boravi u Božjoj blizini. Njoj Bog povjerava dio sebe, povjerava joj svoga Sina.

Marijina duša se kupala u Bogu, s njim razgovarala, njemu se klanjala i hvalila ga. Bog je tražio nježno biće, biće puno ljubavi, biće čiji se duh u nikakvoj situaciji ne odvaja od njega. Sve je to u Mariji našao.

Poput Marije bdjeti nam je nad ljepotom, istinitošću i blagošću svojih riječi, nakana i djela. Bog nam treba biti mjerilo svega što i kako radimo, kako bi nam mogao povjeriti zahtjevne zadatke:

- biti oslonac slabima
- razumjeti potrebe onih oko nas
- podmetnuti svoje rame pod teret druge osobe
- unositi mir tamo gdje živimo i djelujemo
- povrijeđenima i ranjenima vraćati vjeru u Boga i u ljude
- jednom riječi biti produžena Božja ruka ovde na zemlji.

Jedino tada će Bog uvijek biti i ostati s nama, bit će naš Emanuel.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu... *Pjesma*

TREĆI DAN DEVETNICE

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. - Treći dan devetnice.

„Andeo joj reče: Ne boj se Marijo! Ta našla si milost u Boga. Ta začet ćeš i roditi sina i nadjenućt ćeš mu ime Isus. On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega.“

Obećanje postaje stvarnost. Bog uvijek ide do kraja. Tek sugovornik i suradnik često zakazuje. Marija se prepustila Bogu, postala njegova suradnica na polju spasenja. Sluti muku, sluti bol, sluti posljedice svoga pristanka, ali je Božje ohrabrenje jače: „Ne boj se Marijo!“ uvijek iznova čuje Božji glas. I snaga joj se vraća.

Bog i nama isto ponavlja. Njegova riječ mijenja naš život, poništava naše strahove i našu malodušnost. S Bogom nema ništavila, nema trajne smrti, nema promašenih života. Njegova milost

sve čini novim kad mu se čovjek prepusti.

Ono što je Izabrani narod čekao tisućama godina, sada postaje opipljivo. Bog po ženi ulazi u svijet. Po ženi je i grijeh zakoračio u rajsку nevinost i netaknutost. Žena Marija ispravlja tu nepravdu nanesenu čovjeku i čovječanstvu. Ona je lijek toj dubokoj rani, ona je svjetlo u mraku, ona je ispunjenje obećanja, ona stoji na prekretnicima ljudskog hoda.

Jedna žena – jedna između svih izraelskih žena. Razlikovala se po nevinosti i čistoći duha, po svom odnosu s Bogom, po tome što je Bog baš nju imao u vidu kad je davao obećanje našim praroditeljima. Pripremao je Mariju od njenog začeća pa unaprijed kako bi bila Majka doстоjna njegova Sina.

I s nama Bog računa. I nas treba za jednu od svojih misija na zemlji. Naše je osluškivati i razabirati što je to što Bog od nas očekuje i kakve nas želi. Otvoreni prema Bogu i prema sebi, bit ćemo spremni prihvati Božji naum s nama, i ostvariti ga.

Slava Ocu i Sinu i Sinu i Duhu Svetomu...
Pjesma

ČETVRTI DAN DEVETNICE

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga - Četvrti dan devetnice.

„Nato će Marija anđelu: 'Kako će to biti kad ja muža ne poznajem?'“(Lk 1, 34)

O Marijo, tvoje riječi zvuče hrabro. Svjesna si da je arkandeo Gabrijel samo Glasnik, Božji glasnik tebi poslan, tražiš razjašnjenje, tražiš jasnoću. Nespojivi su ti majčinstvo i djevičanstvo.

Vjerojatno su ostale Izraelke priželjkivale biti majkom obećanog Mesije. Ti u svojoj skromnosti i jednostavnosti nisi ni slutila niti si željela dobiti tako odgovornu i časnu zadaću. Smatrala si se nedostojnom takve časti.

Bog za svoje djelo upravo traži skromnost, krhkost, čistoću. Sve je to u tebi našao. Tvoja

ljubav prema Bogu i prema djelima učinjenima kroz povijest izraelskog naroda. Tvoje poznавanje Svetog Pisma, tvoj život ... sve su to bile silnice koje su Božji pogled k tebi privukle. Tvoje čekanje i iščekivanje ispunjenja obećanja, tvoja spremnost dočekati Božjeg Sina, učinila je da se Božji Sin udomi pod tvojim srcem, da ga ti odgajaš i njeguješ svojom ljubavlju i predanošću.

I mi se pripremamo za Kristov dolazak među nas, u naše živote. Znamo da je došao, da je tu među nama, skriven u maloj bijeloj hostiji, u liku svake osobe koja nam se približi. Ovo nam je vrijeme darovano da bi ga se dotakle, susrele, kako bi mu dopustile da ušeta u naš život na način koji on izabere. Samo da se na putu ne mimođemo! Neka naš advent urodi promjenom života, rastom u ljubavi i dobroti, jačanjem u zajedništvu.

Tamo gdje zakorakne Krist, gdje se nastani, sve postaje novo.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu... *Pjesma*

PETI DAN DEVETNICE

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. - Peti dan devetnice-

„*Evo službenice Gospodnje. Neka mi bude po tvojoj Riječi!*“ (Lk 1, 38)

Marijin odgovor anđelu je bio odlučujući. Privatila je sudjelovati u ostvarenju Jahvina obećanja. Njen odgovor Bogu nije bio nepomišljen. Prije konačnog odgovora, postavljala je pitanja. Kad je shvatila da Bog od nje očekuje pozitivan odgovor, da s njom računa, pragnula je glavu i izgovorila svoj FIAT – Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi.

O riječi jedne žene ovisilo je spasenje tolikih ljudi, cijelog čovječanstva. Marija se nije pouzdala u sebe, svu svoju vjeru i nadu položila je u Božje ruke.

Nama to danas izgleda daleko, kao da nas se ne tiče i ne dotiče. Nije tako. Svaka naša riječ i odluka, svako naše djelo ili bijeg od njega, ostavlja tragove u vječnosti, ali i u našoj sadašnjosti i budućnosti. Svaka patnja i odbačenost

prihvaćena iz Očeve ruke, olakšava Kristov križ. Svako dobro djelo pridodano moru dobrote oko nas ima svoj učinak. Svaka moja mržnja, netrpeljivost i zloča nagrđuju Božju sliku u nama.

Sve pozitivno što od čovjeka dolazi otkriva lice dobrega Boga. Sve negativno što oko sebe sijemo nagrđuje Božje lice i nagrđuje našu ljudskost. Poput Marije, čovjek bi na Božje očekivanje uvijek trebao odgovarati:

Evo me, Gospodine. Mene pošalji!
Evo me Gospodine ja će to napraviti!
Evo me Gospodine, mogu ja to! ...
Ti si mnogo više za čovjeka mogao učiniti,
pusti sada mene da i ja nešto doprinesem!

Nema takvih odgovora ni razgovora ako Bog u meni nema počasno mjesto. Tamo gdje Bog nema mjesta, nema mjesta ni za čovjeka. Uzalud se hvalimo svojim čovjekoljubljem. Gdje ljubavi nema, ni žrtve nema. Gdje žrtve nema, nema zajednice ni zajedništva. Bog je svoga Sina iz ljubavi žrtvovao kako bi čovjeka vratio u svoje krilo. Ljubav i žrtva uvijek idu zajedno.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetome. ... *Pjesma*

ŠESTI DAN DEVETNICE

U ime oca i Sina i Duha Svetoga - Šesti dan devetnice:

„*Čim Elizabeta začu Marijin pozdrav, zaigra joj čedo u utrobi:*“ (Lk 1, 41)

Marija je silno željela s nekim bliskim podijeliti svoju tajnu. Odlazi rodici Elizabeti. Žuri joj javiti radosnu vijest. Postojaо je i drugi razlog njenog pohoda: saslušati Elizabetu i pomoći joj oko rođenja njenog sina Ivana. Skrivala se Elizabeta od ljudi jer joj se činilo da nije prirodno u tim godinama začeti dijete. Znala je Marija za njenu tajnu - anđeo joj je objavio. Ljudi puni Boga moraju činiti dobro, jer to je bitna božanska osobina. Dvije majke su omogućile susret

svojoj djeci i prije rođenja. Djeca se prepoznala. Čim je Marija progovorila, Elizabeti od radosti zaigra čedo u utrobi.

I tu se možemo malo zaustaviti. Nosimo li mi uvejk Boga tamo gdje idemo, onima koje nazi-vamo telefonom, onima koje susrećemo? Ozbiljno je to pitanje, ali i zadatak. Provjerljivo je. Ako u svoje susrete i razgovore unosimo mir i smiraj, radost i vedrinu, naši susreti su pravi, korisni za one koji se susreću. Ako druge uznemirimo i sa-mom svojom pojavom, negativnim saznanjima koje s njima dijelimo, tu Bog nije prisutan.

Neki susreti nas oplemenjuju, od njih se vraćamo bolji ljudi, mirniji i radosniji, spremni za-grliti cijeli svijet. Neki susreti nas iscrpljuju, u nama ostavljaju prazninu, pretrpaju nas negativnostima i postajemo obeshrabreni. Dobro se pitati o našim susretima, provjeravati svoje po-hode, preispitivati svoje postupke.

Ljudska narav je slaba. Nad njom nam je bdjeti, preispitivati je i s Božjom Riječi usuglašavati. Kad padnemo, ustajmo se, mijenjajmo smjer i započinjimo nanovo. Negativne misli rađaju prazne riječi koje izazivaju nesigurnost i nemir, kradu nam hrabrost. S Bogom uvejk iznova možemo započeti graditi bliske, a s ljudima zdrave odnose.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu... *Pjesma*

SEDMI DAN DEVETNICE

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga ..- Sedmi dan devetnice

„*Tada reče Marija: ‘Veliča duša moja Gospodina’*, (Lk 1,45)

Čega su duša i srce puno, to prelazi čovjeku preko usana i pretače se u djela. Marija je dobro znala koliku milost joj je iskazao Gospodin. Duša joj je bila puna hvale i radosti. Pretočila je svoj ushit i zahvalu u hvalospjev Veliča: Veliča duša moja Gospodina! Svako ljudsko biće osjeti tu zahvalnost kad, barem donekle, shvati sna-gu Božje ljubavi u vlastitom životu, kad samo dotakne otajstveni odnos Boga i čovjeka. Sveti Ambrozije je imao svoje tumačenje hvalospjeva VELIČA.

„Neka u svakom bude duša Marijina
da veliča Gospodina;
Neka u svakom bude duh Marijin
da užvisuje Boga;
Iako je po tijelu samo jedna Majka Kristova,
Po vjeri sve duše rađaju Krista;
Svatko doista prima u sebe Riječ Božju...“

Kako odgovorna zadaća. U nama Božja Riječ ne bi smjela umrijeti. Po nama i našim djelima, po riječima i stavovima treba nastaviti život. Ta svijest zajednička jednoj zajednici, jednoj župi, jednoj obitelji, državi, ... u svijetu može čuda činiti. Ne traži se izvanredna snaga čovjeka, već

otvorenost Bogu i spremnost s njim surađivati, provodeći njegovu volju u djelo.

Marija je to shvatila, zato je mogla biti Majka Božja, staviti mu se potpuno na raspolaganje. Svim svojim bićem je ljubila onoga koji ju je majkom zvao, postala mu suputnica, suradnica i suotkupiteljica. Potpuno se predala njegovoj misiji i poslanju.

Samo to, i ništa više se ni od nas ne očekuje!

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetome... *Pjesma*

OSMI DAN DEVETNICE

U ime Oca i Sina I Duha Svetoga...-. Osmi dan devetnice:

„*I dok su bili ondje, navršilo joj se vrijeme da rodi. I porodi sina svoga Prvorodenca, povi ga i položi u jasle jer za njih nije bilo mjesta u svratištu.*“ (Lk 2, 6-7)

Marija je svoga sina pod srcem nosila punih devet mjeseci kao i svaka ljudska majka. Porodio se kad se navršilo vrijeme. Dotakne li nas ponkad taj izraz: *Kad se navršilo vrijeme?* Voljela ga Majka od prvog trenutka, s njim potiho razgovarala, meditirala stvarnost koja joj se događa, skrivajući sve to od svojih susjeda i rodbine. Teško bi to netko mogao razumjeti. Nije shvaćao ni njen zaručnik, bogobojazni čovjek, Josip, bez posebne Božje pouke.

Mi ljudi često tražimo da se nešto zbude

- odmah i sada. Svetima bismo htjeli postati samo odlukom;
- Druge bi htjeli promijeniti samo jednom svojom riječi;
- Tražimo da se obećanje izvrši hitno;
- Da ozdravimo odmah, da nešto dobijemo pod hitno;
- Da se svi oko nas mijenjaju na naš pogled
- Da se sve odvija upravo onako kako mi to želimo.

Ne poštujemo vrijeme klijanja, ni vrijeme zrenja, ni vrijeme odrastanja. Prema sebi zahtijevamo strpljivost Boga i ljudi, ali kad je riječ o drugima, mi nemamo razumijevanja. Čak se niti ne pitamo je li to Božja volja što mi hoćemo i očekujemo. Ne uvažavamo Božji plan ni osjećaje i mogućnosti bližnjega.

Bog naš uvažava vrijeme, uvažava zrenje i odrastanje. Gospodin trajno kuca na naša vrata našeg srca, ali smo mi ti koji ga uvijek ne primamo niti uvažavamo. Njegovi poticaji dolaze po našim sestrama, suradnicima, rodbini i susjedima. Njegova Riječ je jaka i zahtjevna. Svaki dan je slušamo i meditiramo. Treba prepoznati trenutak, trenutak u kojem će se Bog udomiti u našem biću. Ostaje nam onda suživot s njim, prepuštanje svih svojih darova i sposobnosti njemu kako bi se njegova dobrota i ljubav dokazivala po našim djelima.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu... *Pjesma*

DEVETI DAN DEVETNICE

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga... - Deveti dan devetnice:

„Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj – Krist Gospodin:“ (Lk 2, 11)

Konačno Bog progovara u Sinu. Rodio se u gradu Davidovu. Svatko je o njemu imao svoju viziju i zamišljao ga na svoj način, svatko mu je pripisivao poslanje prema svome viđenju životnih potreba. A On dođe, dođe kao krhko bespomoćno dijete.

Božje obećanje se počelo ispunjavati samo što to ljudi nisu prepoznali. Vjerujemo da je Bog s nama, među nama. Navješten je kao Emanuel, što znači Bog s nama. Koliko ga ljudi uopće ne prepoznaće, koliki u njega ne vjeruju, ali postoje i oni koji ga odbacuju. Smeta njihovoj

slobodi bez granica, njihovom pohlepnom zgrtanju materijalnih dobara, njihovim nezdravim odnosima.

Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj, govori Prorok – danas je uvijek danas. Gospodin danas dolazi. Važno mu je u nama pronaći samo jedan kutak kako bi se u miru rodio:

- Može to biti naša pomirljivost
- Može to biti naša velikodušnost
- Može to biti naša spremnost na oproštenje
- naša spremnost na pomoć
- naša spremnost na tješenje

Gospodinu treba samo jedan kutak našeg srca, jedna gesta dobrote i ljubavi i rodit će se u nama danas, da - DANAS!

Sve ostalo dobivamo u paketu: radost, mir, zadovoljstvo, jasnoću, sigurnost.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetome... *Pjesma*

Sretan nam Božić, Sestre!

MASLINA I MASLINOVO ULJE

Masline su plodovi zimzelenog drveta *Olea europaea L.*, koje raste u mediteranskom području (kod nas u Dalmaciji i Primorju). Prva su stabla maslina kultivirana još u preistorijsko doba, 4000 godina prije Krista na području srednje Azije. Maslinova stabla zasađena su i na istočnom Mediteranu, gdje je proizvodnja maslinova ulja počela 2000 godina prije Krista.

O vrijednosti maslinovog ulja kroz povijest govore mnoge legende i zapisi. Mnogi narodi smatrali su ga svetim uljem i simbolom snage i zdravlja.

U prošlosti je maslinovo ulje bilo toliko cijenjeno da je služilo kao sredstvo plaćanja te je za brojne obitelji bilo glavi izvor prihoda. U Hrvatskoj se najviše maslinovog ulja proizvodi na otoku Braču, koji ima 500.000 stabala maslina.

Plodovi maslina imaju mesnato usplode puno ulja, a iznutra sjemenke, u kojima također ima ulja, ali slabije kvalitete. Maslinovo ulje dobiva se postupkom mljevenja (gnječenja) i prešanja zrelih plodova masline. Kvalitetno ulje je tamnozeleno, prozirno i bez trpka okusa. Ulje se može aromatizirati začinima, grančicama začinskog bilja i agrumima, kao što su npr. anis, česnjak, ružmarin, menta, borovica, kopar i limun.

Maslinovo ulje se prema kakvoći dijeli na nekoliko vrsta.

Ekstra djevičansko ulje je najcjenjenije ili prvo maslinovo ulje, koje se dobiva prvim prešanjem zdravog ploda masline. Ono sadrži najveći dio ekstraktivnih (aromatičnih) tvari i tamnozeleno je boje. Kiselost ulja je (izraženo u oleinskoj kiselini) do 1%, što označava najkvalitetniji tip maslinova ulja. Ne smije imati niti jedan miris koji nije svojstven ulju. Stoga, primjerice, "ekstra djevičansko maslinovo ulje oplemenjeno grančicom ružmarina" zapravo nije ekstra djevičansko maslinovo ulje. Nutricionističko ekstra djevičansko ulje je izuzetno zdravo u prehrani,

jer je bogato klorofilom, lecitinom (prirodni antioksidans koji stimulira metabolizam masnoća, šećera i bjelančevina), karotenom, polifenolom (antioksidans) i esencijalnim vitaminima A, D i K te vitaminom E. Najzdravije od svih vrsta maslinovog ulja je ekstra djevičansko ulje zbog jednostavnog tještenja i filtriranja masnih kiselina prilikom proizvodnje.

Djevičansko ulje (*vergine*) se dobiva nakon prvog tještenja slabijeg ploda masline, pa mu je kiselost u odnosu na ekstra djevičansko ulje nešto veća, ali sadržaj masnih kiselina ne prelazi 2 posto.

Rafinirano maslinovo ulje je najslabije kvalitete, a dobiva se miješanjem rafiniranog ulja i određene količine ekstra djevičanskog ulja koja služi poboljšanju boje i okusa, a kiselost ovako proizvedenog ulja je oko 5 posto.

Priprema jela s maslinovim uljem

Maslinovo ulje koristi se u pripremi gotovo svih grupa jela, pa čak i deserata. U hladnim jelima upotrebljava se kod ribljih, mesnih i povrtnih salata i namaza.

Nezaobilazan je sastojak tijesta za *pizze*, poğače i kruh. Sastavni je dio raznih marinada i salatnih preljeva, a izvrsno se slaže sa sirevima kao što su *mozzarella* i feta, mirisnim začinskim biljem, rajčicom, patlidžanom, tikvicom, radićem, rikulom, lećom i dr.

U toplim jelima primjena mu je daleko kompleksnija, osobito u mediteranskoj kuhinji, od pečenja do završnog glaziranja prije posluživanja, bilo da se radi o ribi ili mesu. Nezamisliva je pečena riba u pećnici ili na gradelama bez dodatka par kapi maslinova ulja, kao i razne vrste tjestenina, rižota, juha, brodeta, ragua i drugih mesnih jela u umaku.

Čest je dodatak raznim tjestima za pripremu slastica, a sve je više prisutno u dessertima s voćem. Narodna poslovica kaže: „**Mlado ulje, a staro vino!**“ Drugim riječima, arome i blagotvorne tvari maslinova ulja najviše dolaze do izražaja kada je ulje svježe.

Ljekovita svojstva maslinovog ulja

Najveća značajka maslinovog ulja je blagotvoran utjecaj na srce i krvne žile. Naime, zbog visokog sadržaja mono nezasićenih kiselina, maslinovo

ulje štiti HDL kolesterol (dobri kolesterol), a smanjuje loši kolesterol (LDL).

- Maslinovo ulje balansira kolesterol.
- Štiti od ateroskleroze, srčanožilnih bolesti i moždanog udara.
- Snižava krvni tlak
- Suzbija upalne procese
- Doprinosi pravilnom radu probavnog sustava. Otklanja probleme žgaravice, gastritisa, cireva, kolitisa i zatvora.
- Suzbija i usporava rast nepoželjnih bakterija, uključujući bakterije odgovorne za **infekcije probavnog trakta**, a zaustavlja i rast bakterije *Helicobacter pylori* koja je odgovorna za pojavu čira na želucu i drugih neželjenih probavnih problema.
- Prema starom narodnom receptu žlica maslinovog ulja, razrijeđena s malo limunovog soka učinkovito otklanja probavne probleme.

- Pozitivno djelovanje na cijelokupno zdravljje kostiju
- Poboljšava kognitivne funkcije (pamćenje). Čuva mladost mozga.
- Dnevno 1-2 žlice maslinovog ulja smanjuje rizik od određenih vrsta raka, uključujući i rak dojke, dišnog sustava i gornjeg probavnog sustava.
- Omekšava i obogaćuje kosu te pridonosi njezinom zdravlju, mekoći i sjaju, obnavlja oštećenu i lomljivu kosu, te pospješuje jačanju vlasa.
- Pomaže u zaštiti kože od prebrzog starenja. Čini kožu zdravom izvana i iznutra.
- Umanjuje vjerojatnost nastanka **Alzheimerove bolesti** u trećoj dobi.

MASLINOVO ULJE I SUHE SMOKVE su kao suho zlato vrijedni prirodni lijekovi. Ovaj narodni lijek primorcima je od davnina poznat. Iskustva govore da kombinacija smokava i maslinovog ulja pomaže kod: **neplodnosti, hemoroida, crijevnih oboljenja, slabokrvnosti, zatvora, visokog kolesterola, bronhitisa, astme** itd. Smokve u maslinovom ulju su najbolji lijek za bakterije u želucu, čir... Uopće, smokva je vrlo ljekovita u kombinaciji sa maslinovim uljem kod različitih želučanih tegoba...

Suhe smokve sadrže mnogo više energije, **bjelančevina, masnoće, šećera i minerala** od svježih. Obavezno ih čuvajte na hladnom i tamnom mjestu.

Suhe smokve su odličan izvor **minerala** poput **kalcija, bakra, kalija, mangana, željeza, selena i cinka**. 100 g sušene smokve sadrži 640 mg kalija, 162 mg kalcija i 2,03 mg željeza. Kalij je važna komponenta stanica i tjelesnih tekućina te pomaže kontrolirati rad srca i krvnog tlaka. Bakar je neophodan za proizvodnju crvenih krvnih zrnaca. Željezo je potrebno za formiranje eritrocita u krvi.

s. Slavka Sente

Masline za zimnicu

Masline se zarežu i stave u more. More se svaki dan mijenja i tako 15 do 20 dana ovisno o tvrdoći maslina. Kad je to gotovo onda se masline stave u tegle sa listom lovora malo komorača i nekoliko zrna papra. Zagrije se more do vremena i s njime se preliju masline u tegli te zatvore poklopcem. Ovako mogu stajati i preko mjesec dana. Masline za ovaku obradu se beru negdje oko Male Gospe tj. prije nego se napune ulja. Meni su najdraže crne dozrele kad se u tavi poprže na maslinovom ulju i posole krupnom morskom soli iz Stonske solane. Dobar tek!

Neven Fazinić

RAZBIBRIGA

Šale

Biti u pravu

Otišao sam uvečer u gostionu na bicikli, kupio flašu rakije i stavio je u torbu. Kada sam se spremao da krenem nazad, pomislio sam: „A šta ako padnem sa bicikle i razbijem flašu???" ... Zato sam je odmah popio! I bio sam u pravu! Dok sam se vraćao nazad, sedam puta sam pao!

U autobusu

Ulazi bakica u autobus i pokazuje konduktoru mjesecnu kartu. On je malo gleda pa kaže:

- Ali, bako, pa to je đačka mjesecna karta.
- A ona će: Eto vidiš sad koliko sam čekala autobus.

Temeljitost

No, kako vam je sada nakon uzimanja lijekova?

- pita liječnik pacijenta.
- Pa ... još uvijek dišem dosta teško...
- Bez brige, učinit ću sve da to sasvim prestane!

U taksiјu

Ulazi čovjek u taksi sa sendvičem.

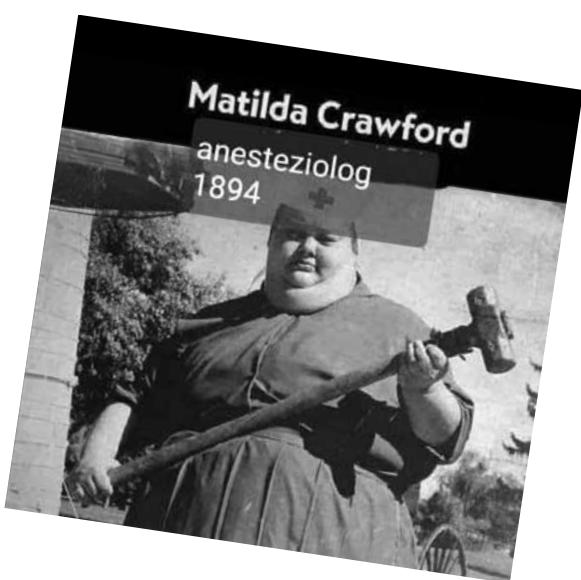
Taksist ga upozori:

- Gospodine, ovo nije restoran!
- Znam, zato sam si ponio nešto za pojesti.

Pitanja

Perica se obraća ocu.

- Tata, tata, kako avion može letjeti?
- Ne znam, sine.
- A kako to da brod ne potone?
- Nemam pojma.
- A kako radi TV?
- Stvarno ne znam sine.
- Tata, a dosađujem li ja tebi kada te stalno nešto pitam?
- Ne, sine, jer kako ćeš naučiti ako ne pitaš?

Sretnik

Liječnik hrabri pacijenta:

- Vaš slučaj nije opasan. S tom bolešću možete doživjeti i stotinu godina...
- Hvala vam, doktore, baš mi je dragو što sam ju dobio!

Svi mi imamo neke nepotrebne stvari.

Ja, recimo, imam toliko tih godina ... a ni polovina od njih mi ne treba

Plavuša

Išla plavuša avionom u New York. Imala je kartu za drugi razred, ali je sjela u prvi. Dode stjuardesa i kaže joj da se mora premjestiti iz prvog razreda u drugi.
- Ne, meni je ovdje dobro.
Dode kopilot i ponovi joj isto.
- Ne, ne, meni se ovdje sviđa.
Dode kapetan i nešto joj šapne u uho. Plavuša ustane i kaže:
- Pa što mi to niste odmah rekli,
i podje u drugi razred.
Pitaju kapetana: Što ste joj rekli?
- Da prvi razred ne ide za New York.

Kompliment

Prezgodna si, imaš lijepu kosu, lijepo oči,
ma najljepša si!

- Hvala.
- A ti meni ne bi dala kompliment?
- Imaš dobar vid.

Epidemiološki savjet

Jedite što više bijeli luk.

Ne pomaže kod korone, ali drži distancu.

Za razliku...

... od muškarca, žena bi odmah
priznala svoje nedostatke!
... Kada bi ih imala!

Pitalica

- Ča imate da ni masno i bez cukera?
- Salvete.

Star ili mlad?

- Koliko si ti star?
- 30 godina.
- Ma de ba, kome pričaš, imaš ti najmanje 70 godina.
- Imam ja 70 godina, ali sam star 30. Prvih 40 godina sam bio mlad.

NAŠE BABE BILE SU MODERNIJE
OD NAS. IMALE SU BEŽIČNU
PEGLU PRIJE 300 GODINA.

